

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Overs. Dan. Vid. Selsk. 1969—70 (1970)

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1969 — MAJ 1970

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

Kommissionær: Munksgaard
København 1970

DET KONGELIGE DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB udgiver følgende publikationsrækker:

THE ROYAL DANISH ACADEMY OF SCIENCES AND LETTERS *issues the following series of publications:*

	<i>Bibliographical Abbreviation</i>
Oversigt over Selskabets Virksomhed (8°) <i>(Annual in Danish)</i>	Overs. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Meddelelser (8°) Historisk-filosofiske Skrifter (4°) <i>(History, Philology, Philosophy, Archeology, Art History)</i>	Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk. Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°) Matematisk-fysiske Skrifter (4°) <i>(Mathematics, Physics, Chemistry, Astronomy, Geology)</i>	Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. Mat. Fys. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Meddelelser (8°) Biologiske Skrifter (4°) <i>(Botany, Zoology, General Biology)</i>	Biol. Medd. Dan. Vid. Selsk. Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk.

Selskabets sekretariat og postadresse: Dantes Plads 5, 1556 København V.

The address of the secretariate of the Academy is:

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab,
Dantes Plads 5, 1556 København V, Denmark.*

Selskabets kommissionær: MUNKSGAARD's Forlag, Prags Boulevard 47,
2300 København S.

The publications are sold by the agent of the Academy:

**MUNKSGAARD, Publishers,
47 Prags Boulevard, 2300 København S, Denmark.**

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Overs. Dan. Vid. Selsk. 1969—70 (1970)

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1969 — MAJ 1970

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

Kommissionær: Munksgaard
København 1970

Redigeret af Selskabets sekretariat
ved Asger Lomholt.

Redaktionen sluttet den 31. maj 1970.
Færdig fra trykkeriet den 6. oktober 1970.

INDHOLDSFORTEGNELSE

I

Fortegnelse over Selskabets medlemmer juni 1970	1- 34
Selskabets tillidshverv	35- 46
Beretning om møderne	47- 95
Mindeord:	
STIG IUUL, ved Aksel E. Christensen	97-106
J. A. CHRISTIANSEN, ved Stig Veibel	107-117
LÁRUS EINARSON, ved K. G. Wingstrand	119-128
TORBEN KROGH, ved Nils Schiørring	129-143
Uddrag af regnskab for 1969	144-147
Budget for 1970	148-151
Beretninger og betænkninger:	
I. Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie. Beretning om virk- somheden i 1969	152-160
II. »Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabs- mand«. Beretning for 1969	161-162
III. »Emil Herborgs Legat«. Beretning for 1969	163
IV. »Niels Bohr Legatet«. Uddrag af regnskab for 1969	164
V. »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat«. Beretning for 1969 -70 og regnskab for 1969	165-166
VI. Kommissionen for »Ducange«. Beretning for 1969	167
VII. Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum«. Beretning for 1969-70	167-168
VIII. Administrationskomiteen for »Monumenta Musicae Byzantinae«. Beretning for 1969-70	169-171
IX. Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«. Beretning for 1969-70	171-174
X. Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie. Beretning for 1969-70	175-178
XI. Kommissionen for forskningsarealer. Beretning for 1969.	178-181
XII. Selskabets sekretariat. Beretning for 1969-70	182-189
XIII. Union Académique Internationale. Beretning om mødet i Paris 1969	189-190
XIV. International Geographical Union og International Geographical Congress, New Delhi 1968. Beretning	191-200
XV. Udvalget for »European Science Exchange Programme«. Beretning for 1968 og 1969	200-204

Fortegnelse over publikationer udgivet af Selskabet fra juli 1969 til juni 1970.....	205–206
Résumé en français.....	207–215
Sag- og navnefortegnelse.....	216–227

II

Carlsbergfondet. Beretning for 1968–69	1–75, I–VIII
--	--------------

HENVISNINGER

Selskabets vedtægter	Overs. 1961–62, side 201–209.
» forretningsorden.....	Overs. 1961–62, side 210–225.
» bytteforbindelser.....	Overs. 1966–67, side 153–177.
Selskabets publikationer 1742–1930.....	Overs. 1929–30, side 175–365.
» » 1930–1935.....	Overs. 1935–36, side 291–308.
» » 1936–1940.....	Overs. 1940–41, side 235–250.
» » 1941–1945.....	Overs. 1945–46, side 123–139.
» » 1946–1950.....	Overs. 1950–51, side 140–153.
» » 1917–1956.....	Særlig publ. side 1–98.
» » 1957–1962.....	Overs. 1961–62, side 226–242.
» » 1963–1968.....	Overs. 1967–68, side 199–214.
» » prisliste 1967 ..	Overs. 1966–67, side 179–213.
Legat- og dotationsbestemmelser.....	Overs. 1939–40, side 121–153.
Fundats for »Niels Bohr Legatet«.....	Overs. 1945–46, side 39–40.
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«...	Overs. 1956–57, side 50.
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«...	Overs. 1962–63, side 61.
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«...	Overs. 1964–65, side 75.
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«...	Overs. 1965–66, side 64–65.
Fundats for »Mag. art. Marcus Lorensens Legat«.....	Overs. 1946–47, side 41–43.
Tillæg 1955 til fundats for »Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Viden- skabsmand«.....	Overs. 1954–55, side 41–42.
Tillæg 1966 til fundats for samme.....	Overs. 1965–66, side 62.
Tillæg 1965 til dotationsskrivelse for »J. P. Suhr & Søns Legat«.....	Overs. 1964–65, side 75–76.
Fundats for »Professor Knud Sands Legat«	Overs. 1969–70, side 53–56.
Forretningsorden for samme.....	Overs. 1969–70, side 65–68.

DET KONGELIGE DANSKE
VIDENSKABERNES SELSKAB

JUNI 1970

PROTEKTOR:

HANS MAJESTÆT KONG FREDERIK IX

Præsident: Professor, dr. phil. BENGT STRÖMGREN.

Formand for den historisk-filosofiske klasse: Professor, dr. jur. & phil. FRANZ BLATT.

Formand for den matematisk-naturvidenskabelige klasse: Professor, dr. med. & phil. HANS H. USSING.

Sekretær: Professor, dr. phil. CHRISTIAN MØLLER.

Redaktør: Professor, dr. phil. P. J. Riis.

Kasserer: Professor, dr. med. & phil. HEINZ HOLTER.

INDENLANDSKE MEDLEMMER

Efter anciennitet i Selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

PEDERSEN, JOHANNES PEDER EJLER, (f. $\frac{7}{11}$ 1883), dr. theol. & phil., fh. professor i semitisk-østerlandsk filologi ved Københavns Universitet, Stk. af Dbg., Dbmd. — Selskabets præsident 1963–69. — Bjerregårdsvej 13, 2500 Valby. ($\frac{11}{4}$ 24.)

JOHANSEN, KNUD FRIIS, (f. $\frac{1}{11}$ 1887), dr. phil., fh. professor i arkæologi ved Københavns Universitet. Kmd. af Dbg., Dbmd. Egernvej 27, 2000 Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 28.)

- BRØNDUM-NIELSEN, JOHANNES, (f. $\frac{2}{12}$ 1881), dr. phil., fh. professor i nordiske sprog ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Rungstedvej 97, 2960 Rungsted Kyst. ($\frac{5}{4}$ 29.)
- HAMMERICH, LOUIS LEONOR, (f. $\frac{31}{7}$ 1892), dr. phil. & litt., fh. professor i germansk filologi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Lions Park, D. 102, Gadevangsvej 1, 3400 Hillerød. ($\frac{3}{4}$ 36.)
- RUBOW, PAUL VIKTOR, (f. $\frac{9}{1}$ 1896), dr. phil., fh. professor i alm. litteraturvidenskab ved Københavns Universitet, R. af Dbg., Dbmd. Store Kannikestræde 11, 1169 Kbh. K. ($\frac{10}{4}$ 42.)
- JEPPESEN, KNUD CHRISTIAN, (f. $\frac{15}{8}$ 1892), dr. phil., fh. professor i musikvidenskab ved Århus Universitet, R. af Dbg.¹. Lyngvej 13, 8240 Risskov. ($\frac{2}{4}$ 43.)
- BLINKENBERG, ANDREAS PETER DAMSGAARD, (f. $\frac{13}{2}$ 1893), dr. phil. & litt., fh. professor i romansk filologi ved Århus Universitet, Km l. af Dbg. Strandvænget 7, 8240 Risskov. ($\frac{14}{4}$ 44.)
- ELLING, CHRISTIAN THORVALD, (f. $\frac{14}{11}$ 1901), dr. phil., fh. professor i kunsthistorie ved Københavns Universitet, R. af Dbg., Dbmd. Kristianiagade 22, 2100 Kbh. Ø. ($\frac{2}{4}$ 48.)
- BLATT, FRANZ, (f. $\frac{31}{8}$ 1903), dr. jur. & phil., professor i klassisk filologi ved Århus Universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. — Formand for den historisk-filosofiske klasse. — Sandbakken 7, 8270 Højbjerg. ($\frac{22}{4}$ 49.)
- BIRKET-SMITH, KAJ, (f. $\frac{20}{1}$ 1893), dr. phil. & scient., fh. overinspektør ved Nationalmuseet, fh. lektor i etnografi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., F. M. 2. Drosselvej 25, 2000 Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- HJELHOLT, HOLGER, (f. $\frac{12}{11}$ 1887), dr. phil., fh. overarkivar i Rigsarkivet, R. af Dbg., Dbmd. Markvej 15, 2400 Kbh. NV. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- RUIS, POUL JØRGEN, (f. $\frac{26}{5}$ 1910), dr. phil., professor i klassisk arkæologi ved Københavns Universitet. — Selskabets redaktør. — Roskildevej 102, 2500 Valby. ($\frac{10}{4}$ 53.)

TOPSØE-JENSEN, HELGE GOTTLIEB, (f. $15/12$ 1896), dr. phil., fh. overbibliotekar ved Universitetsbibliotekets 1. afd., R. af Dbg.¹. Søstien, 3460 Birkerød. ($10/4$ 53.)

HELGASON, JÓN, (f. $30/6$ 1899), dr. phil., fh. professor i islandsk sprog og litteratur ved Københavns Universitet. Kjørstrupsvej 33, 2500 Valby. ($9/4$ 54.)

JØRGENSEN, PETER, (f. $12/9$ 1899), dr. phil., fh. professor i tysk filologi ved Københavns Universitet. Jydeholmen 42, 2720 Vanløse. ($9/4$ 54.)

† POULSEN, VAGN HÄGER, (f. $25/8$ 1909), dr. phil., direktør for Ny Carlsberg Glyptotek. Vagtelvej 10, 2000 Kbh. F. ($9/4$ 54.)

STEENSBERG, AXEL, (f. $1/6$ 1906), dr. phil., fh. professor i materiel folkekultur med særligt henblik på Norden, ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Cæciliavej 30, 2500 Valby. ($9/4$ 54.)

STEN, HOLGER KONRAD, (f. $19/6$ 1907), dr. phil., professor i romansk sprog og litteratur ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. St. Thomas Allé 3, 1824 Kbh. V. ($6/4$ 56.)

JANSEN, FREDERIK JULIUS BILLESKOV, (f. $30/9$ 1907), dr. phil., professor i dansk litteratur ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg. Frydendalsvej 20, 1809 Kbh. V. ($12/4$ 57.)

SKAUTRUP, JENS PETER ANDREAS, (f. $21/1$ 1896), dr. phil., fh. professor i nordiske sprog ved Århus Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Stationsgade 23, 8240 Risskov. ($12/4$ 57.)

HANSEN, AAGE KRISTIAN, (f. $3/9$ 1894), dr. phil., Slotsvej 16, 2920 Charlottenlund. ($11/4$ 58.)

LARSEN, JENS PETER, (f. $14/6$ 1902), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Bernstorffs Vej 244, 2920 Charlottenlund. ($8/4$ 60.)

- BECKER, CARL JOHAN, (f. $\frac{3}{9}$ 1915), dr. phil., professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Egernevej 23, 2000 Kbh. F. ($\frac{7}{4}$ 61.)
- GLOB, PETER VILHELM, (f. $\frac{20}{2}$ 1911), dr. phil., rigsantikvar, fh. professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Århus Universitet. Frederiksholms Kanal 12, 1220 Kbh. K. ($\frac{7}{4}$ 61.)
- HALD, KRISTIAN, (f. $\frac{9}{9}$ 1904), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Københavns Universitet. Selskabets guldmedaille 1932. Grundtvigs Vej 8 A, 1864 Kbh. V. ($\frac{7}{4}$ 61.)
- TOGEBY, KNUD DAG NIELSEN, (f. $\frac{28}{1}$ 1918), dr. phil., professor i romansk sprog og litteratur ved Københavns Universitet. Agervang 3, 2800 Lyngby. ($\frac{7}{4}$ 61.)
- BAGGE, POVL, (f. $\frac{30}{11}$ 1902), dr. phil., professor i historie ved Københavns Universitet. Kastanievej 8, 2840 Holte. ($\frac{6}{4}$ 62.)
- BECH, GUNNAR, (f. $\frac{23}{3}$ 1920), dr. phil., professor i germansk filologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Østerbrogade 150, 2100 Kbh. Ø. ($\frac{6}{4}$ 62.)
- JENSEN, POVL JOHANNES, (f. $\frac{3}{5}$ 1911), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Rungsted Strandvej 67, 2960 Rungsted Kyst. ($\frac{6}{4}$ 62.)
- SCHIØRRING, NILS, (f. $\frac{8}{4}$ 1910), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Forchhammers Vej 2, 1920 Kbh. V. ($\frac{6}{4}$ 62.)
- ARNHOLTZ, ARTHUR, (f. $\frac{28}{11}$ 1901), dr. phil., fh. professor extraord. i foredragslære og metrik ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Sophus Schandorphs Vej 1 A, 2800 Lyngby. ($\frac{9}{4}$ 65.)
- SKRUBBELTRANG, FRIDLEV SØRENSEN, (f. $\frac{5}{8}$ 1900), dr. phil., lektor i landbohistorie ved Københavns Universitet. Hulsøvang 18, 2960 Rungsted Kyst. ($\frac{9}{4}$ 65.)
- HAMMERSHAIMB, ERLING, (f. $\frac{3}{3}$ 1904), dr. phil., professor i semitisk filologi ved Århus Universitet, Kmd. af Dbg. Jens Munks Vej 25, 8200 Århus N. ($\frac{1}{4}$ 66.)

- THOMSEN, RUDI, (f. $21/7$ 1918), dr. phil., professor i oldtidens historie ved Århus Universitet. Funch Thomsens Gade 4, 8200 Århus N. ($14/4$ 67.)
- ANDERSEN, POUL MAX HENRIK, (f. $8/6$ 1901), dr. phil., professor i dansk dialektologi ved Københavns Universitet. Markvej 11, 2400 Kbh. NV. ($5/4$ 68.)
- CHRISTENSEN, AKSEL ERHARD, (f. $11/9$ 1906), dr. phil., professor i historie ved Københavns Universitet. Blyts Vej 8, 2000 Kbh. F. ($5/4$ 68.)
- FISCHER-JØRGENSEN, ELI, (f. $11/2$ 1911), professor i fonetik ved Københavns Universitet. Kongestien 45, 2830 Virum. ($5/4$ 68.)
- GLAMANN, KRISTOF, (f. $26/8$ 1923), dr. phil., professor i historie ved Københavns Universitet. Frederiksberg Bredegade 13 A, 2000 Kbh. F. ($5/4$ 68.)
- ELLEHØJ, SVEND AAGE JENSEN, (f. $8/9$ 1924), dr. phil., professor i historie ved Københavns Universitet. Strindbergs Vej 28, 2500 Valby. ($3/4$ 70.)
- LÆSSØE, JØRGEN, (f. $2/6$ 1924), dr. phil., professor i assyriologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Bredgade 77, 1260 København K. ($3/4$ 70.)

DEN MATEMATISK-NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys. betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

- NØRLUND, NIELS ERIK, (f. $26/10$ 1885), dr. phil., scient., ing. & agro., fh. professor i matematik ved Københavns Universitet, fh. direktør for Geodætisk Institut, Stk. af Dbg., Dbmd., F. M. 1. — Selskabets præsident 1927—33. — Malmøgade 6, 2100 Kbh. Ø. ($28/4$ 16 — fys.)
- JESSEN, KNUD, (f. $29/11$ 1884), dr. phil. & scient., fh. professor i botanik ved Københavns Universitet, fh. direktør for Botanisk Have, Kmd. af Dbg., Dbmd. Åbrinken 56, 2830 Virum. ($5/4$ 29 — biol.)

- KRISTENSEN, MARTIN KRISTIAN, (f. $\frac{6}{5}$ 1888), dr. med., fh. overlæge ved Statens Seruminstitut, Kmd. af Dbg. Svinget 18, 2300 Kbh. S. ($\frac{3}{4}$ 36 — biol.)
- JESSEN, BØRGE CHRISTIAN, (f. $\frac{19}{6}$ 1907), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. Dantes Plads 3, 1556 Kbh. V. ($\frac{14}{4}$ 39 — fys.)
- STRÖMGREN, BENGT GEORG DANIEL, (f. $\frac{21}{1}$ 1908), dr. phil., extraord. professor i astronomi (astrofysik) ved Københavns Universitet, fh. professor i astronomi ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J., R. af Dbg.¹. — Selskabets præsident fra 1969. — Æresboligen Gl. Carlsberg, 2500 Valby. (Indenl. medl. $\frac{14}{4}$ 39 — fys., udenl. medl. $\frac{6}{2}$ 59, indenl. medl. 1968.)
- THOMSEN, NIELS MATHIAS PETER, (f. $\frac{9}{10}$ 1896), dr. phil., fh. professor i zoologi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Kmd. af Dbg., Dbmd. Sankt Kjelds Gade 14, 2100 Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- ØRSKOV, JEPPE, (f. $\frac{2}{3}$ 1892), dr. jur. & med., fh. direktør for Statens Seruminstitut, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Maglemosevej 1, 2900 Hellerup. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- MØLLER, CHRISTIAN, (f. $\frac{22}{12}$ 1904), dr. phil., professor extraord. i matematisk fysik ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. — Selskabets sekretær. — Frølichs Vej 42 A, 2920 Charlottenlund. ($\frac{2}{4}$ 43 — fys.)
- HOLTER, HEINZ, (f. $\frac{5}{6}$ 1904), dr. med. & phil., professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets fysiologiske afdeling, R. af Dbg. — Selskabets kasserer. — Gl. Carlsberg Vej 10, 2500 Valby. ($\frac{14}{4}$ 44 — fys.)
- NIELSEN, NIELS, (f. $\frac{3}{10}$ 1893), dr. phil. & litt., fh. professor i geografi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Strandvejen 227 B, 2920 Charlottenlund. ($\frac{14}{4}$ 44-fys.)
- REHBERG, POUL KRISTIAN BRANDT, (f. $\frac{29}{3}$ 1895), dr. med., phil. & med. vet., fh. professor i zoofysiologi ved Københavns Universitet. Grüners Vej 19 B, 2840 Holte. ($\frac{14}{4}$ 44 — biol.)

- BUCHTHAL, FRITZ, (f. $19/8$ 1907), dr. med., professor i neurofysiologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Søbredden 24, 2820 Gentofte. (Udenl. medl. $12/4$ 46 — biol., indenl. medl. 1947.)
- FENCHEL, MORITZ WERNER, (f. $3/5$ 1905), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. Sønderengen 110, 2860 Søborg. (Udenl. medl. $12/4$ 46 — fys., indenl. medl. 1948.)
- JENSEN, KAI ADOLF, (f. $16/7$ 1894), dr. med. & med. vet., fh. professor i almindelig patologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Malmøgade 2, 2100 Kbh. Ø. ($12/4$ 46 — biol.)
- BJERRUM, JANNIK, (f. $5/4$ 1909), dr. phil., professor i kemi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Regensen, St. Kannikestræde 2, 1169 Kbh. K. ($2/4$ 48 — fys.)
- DAM, CARL PETER HENRIK, (f. $21/2$ 1895), dr. phil., fh. professor i biologisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. Jagtvej 229, 2100 Kbh. Ø. ($2/4$ 48 — biol.)
- DEGERBØL, MAGNUS ANTON, (f. $8/7$ 1895), dr. phil., fh. professor extraord. i kvartærzoologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Fuglevadsvej 4, 2800 Lyngby. ($2/4$ 48 — biol.)
- JENSEN, KAI ARNE, (f. $27/3$ 1908), dr. phil., professor i kemi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Bøgehøj 64, 2900 Hellerup. ($2/4$ 48 — fys.)
- ROSENKRANTZ, ALFRED JOHANNES, (f. $11/11$ 1898), dr. phil., fh. professor i geologi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg. Amagerbrogade 66, 2300 Kbh. S. ($2/4$ 48 — fys.)
- OLSEN, CARSTEN, (f. $1/3$ 1891), dr. phil., fh. amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet. Søndre Fasanvej 61, 2000 Kbh. F. ($13/4$ 51 — biol.)
- PEDERSEN, KAI JULIUS, (f. $31/3$ 1899), dr. phil., fh. docent i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg. Genforeningsplads 44, 2400 Kbh. NV. ($13/4$ 51 — fys.)

- JENSEN, ARSEL TOVBORG, (f. $\frac{8}{2}$ 1911), dr. phil., professor i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg.¹. Bjerregårdsvej 11, 2500 Valby. ($\frac{4}{4}$ 52 — fys.)
- POULSEN, CHRISTIAN HENRIK OTTO, (f. $\frac{8}{3}$ 1896), dr. phil., fh. professor i historisk geologi og palæontologi ved Københavns Universitet. Egebjergvej 69, 2750 Ballerup. ($\frac{4}{4}$ 52 — biol.)
- FAURHOLT, THEODOR CARL, (f. $\frac{1}{2}$ 1890), dr. phil., fh. professor i kemi ved Danmarks farmaceutiske Højskole, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Selskabets guldmedaille 1921. Strandvejen 229B, 2920 Charlottenlund. ($\frac{10}{4}$ 53—fys.)
- IVERSEN, JOHANNES, (f. $\frac{27}{12}$ 1904), dr. phil. & scient., statsgeolog ved Danmarks geologiske Undersøgelse, R. af Dbg. Rørskærsvvej 10, 2820 Gentofte. ($\frac{10}{4}$ 53 — biol.)
- BERG, KAJ, (f. $\frac{13}{5}$ 1899), dr. phil., fh. professor i ferskvandsbiologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Christian IV's Vej 8, 3400 Hillerød. ($\frac{9}{4}$ 54 — biol.)
- BØGGILD, JØRGEN KRUSE, (f. $\frac{30}{7}$ 1903), dr. phil., professor i fysik ved Københavns Universitet og inspektør ved Niels Bohr Institutet. Jahnsens Vej 14, 2820 Gentofte. ($\frac{9}{4}$ 54 — fys.)
- NØE-NYGAARD, ARNE, (f. $\frac{30}{7}$ 1908), dr. phil., professor i geologi med særligt henblik på dynamisk geologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹, F. M. 2. Lundehave, Nordre Strandvej 26, 3000 Helsingør. ($\frac{9}{4}$ 54 — fys.)
- BANG, THØGER SOPHUS VILHELM, (f. $\frac{27}{6}$ 1917), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Vagtelvej 8, 2000 Kbh. F. ($\frac{15}{4}$ 55 — fys.)
- BOHR, AAGE NIELS, (f. $\frac{19}{6}$ 1922), dr. phil. & scient., professor i fysik ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Granhøjen 10, 2900 Hellerup. ($\frac{15}{4}$ 55 — fys.)
- THORSON, GUNNAR AXEL WRIGHT-, (f. $\frac{31}{12}$ 1906), dr. phil., fh. professor i marinbiologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg., F. M. 2. Nationernes Allé 28, 3000 Helsingør. ($\frac{15}{4}$ 55—biol.)

- USSING, HANS HENRIKSEN, (f. $\frac{30}{12}$ 1911), dr. med. & phil., professor i biokemi ved Københavns Universitet. R. af Dbg.¹. — Formand for den matematisk-naturvidenskabelige klasse. — Bredgade 71, 1260 Kbh. K. ($\frac{15}{4}$ 55 — biol.)
- VEIBEL, STIG ERIK, (f. $\frac{19}{4}$ 1898), dr. phil., fh. professor i organisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. Enighedsvej 4, 2920 Charlottenlund. ($\frac{15}{4}$ 55 — fys.)
- WESTERGAARD, MOGENS CHRISTIAN WANNING, (f. $\frac{12}{6}$ 1912), dr. phil., fh. professor i genetik ved Københavns Universitet. Abildgaards Vej 91, 2830 Virum. ($\frac{15}{4}$ 55 — biol.)
- ANDERSEN, EINAR ANTON, (f. $\frac{16}{9}$ 1905), dr. phil., professor i geodæsi ved Københavns Universitet, direktør for Geodætisk Institut, Kmd. af Dbg. Kildeskovsvej 81, 2820 Gentofte. ($\frac{11}{4}$ 58 — fys.)
- BAK, BØRGE NIELSEN, (f. $\frac{31}{12}$ 1912), dr. phil., professor extraord. i molekylspektroskopi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Søager 18, 2820 Gentofte. ($\frac{11}{4}$ 58 — fys.)
- LASSEN, NIELS OVE, (f. $\frac{18}{5}$ 1914), dr. phil., professor i eksperimentalfysik ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Søndervej 43, 2830 Virum. ($\frac{11}{4}$ 58 — fys.)
- NIELSEN, HALFDAN EINER STEEMANN, (f. $\frac{13}{6}$ 1907), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Københavns Universitet. R. af Dbg.¹, F. M. 2. Engbakken 6, 2830 Virum. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- SØRENSEN, THORVALD JULIUS, (f. $\frac{4}{7}$ 1902), dr. phil., professor i botanik ved Københavns Universitet, direktør for Botanisk Have. R. af Dbg.¹, F. M. 2. Gothersgade 140, 1123 Kbh. K. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- TEILUM, GUNNAR, (f. $\frac{18}{8}$ 1902), dr. med., professor i patologisk anatomi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Vagtelvej 42, 2000 Kbh. F. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- ZEUTHEN, ERIK, (f. $\frac{15}{11}$ 1914), dr. phil., professor ved Carlsbergfondets biologiske Institut. Vangeleddet 71, 2830 Virum. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)

- LUND, HAKON, (f. $\frac{2}{2}$ 1898), dr. phil., fh. professor i kemi ved Århus Universitet, Kmd. af Dbg. Skolevangs Allé 20, 8240 Risskov. ($\frac{3}{4}$ 59 — fys.)
- REIZ, SVEN ANDERS TORSTEN, (f. $\frac{7}{6}$ 1915), fil. dr., professor i astronomi ved Københavns Universitet. Østervoldgade 3, 1350 Kbh. K. ($\frac{3}{4}$ 59 — fys.)
- WINGSTRAND, KARL GEORG, (f. $\frac{2}{3}$ 1919), fil. dr., professor i sammenlignende anatomi og morfologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Dyssegårdsvej 55, 2860 Søborg. ($\frac{3}{4}$ 59 — biol.)
- MAALØE, OLE URBAN, (f. $\frac{15}{8}$ 1914), dr. med., professor i mikrobiologi ved Københavns Universitet. Ahlmanns Allé 38, 2900 Hellerup. ($\frac{8}{4}$ 60 — biol.)
- OTTESEN, MARTIN, (f. $\frac{14}{12}$ 1920), dr. phil., professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets kemiske afdeling. Gl. Carlsberg Vej 10, 2500 Valby. ($\frac{8}{4}$ 60 — fys.)
- SCHOU, AXEL VILLIAM, (f. $\frac{18}{8}$ 1902), dr. phil., professor i geografi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹ Strandboulevarden 112, 2100 Kbh. Ø. ($\frac{8}{4}$ 60 — fys.)
- TORNEHAVE, HANS MARIUS NIELSEN, (f. $\frac{24}{4}$ 1915), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. Tornebakken 45, 2830 Virum. ($\frac{8}{4}$ 60 — fys.)
- HALD, ANDERS HJORTH, (f. $\frac{3}{6}$ 1913), dr. phil., professor i matematisk statistik ved Københavns Universitet. Furesøvej 83, 2830 Virum. ($\frac{7}{4}$ 61 — fys.)
- HUUS, TORBEN, (f. $\frac{5}{12}$ 1919), dr. phil., professor i fysik ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Vordingborggade 11, 2100 Kbh. Ø. ($\frac{7}{4}$ 61 — fys.)
- NIELSEN, CHRISTIAN OVERGAARD, (f. $\frac{16}{1}$ 1918), dr. phil., professor i zoologi med særligt henblik på almen zoologi ved Københavns Universitet. Ravnsnæsvej 72, 3460 Birkerød. ($\frac{7}{4}$ 61 — biol.)
- RUDKJØBING, MOGENS HEGELUND, (f. $\frac{6}{9}$ 1915), dr. phil., professor i astronomi ved Århus Universitet. Ole Rømer-Observatoriet, 8000 Århus C. ($\frac{7}{4}$ 61 — fys.)

- TROELS-SMITH, JØRGEN ANDREAS, (f. $7/6$ 1916), dr. phil., overinspektør ved Nationalmuseet, lektor i mosegeologi ved Københavns Universitet. Grønnemose Allé 103, 2860 Søborg. ($7/4$ 61 — biol.)
- WEIS-FOGH, TØRSEL, (f. $25/3$ 1922), dr. phil., fh. professor extraord. i zoofysiologi ved Københavns Universitet. p. t. Cambridge, England. ($7/4$ 61 — biol.)
- ANDERSEN, ERIK ALBRECHT SPARRE, (f. $29/12$ 1919), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. Søbredde 14, 2820 Gentofte. ($6/4$ 62 — fys.)
- ASMUSSEN, ERLING, (f. $6/8$ 1907), dr. phil., professor i gymnastik-teori ved Københavns Universitet. Kollegievej 17, 2920 Charlottenlund. ($6/4$ 62 — biol.)
- ASMUSSEN, JOHANNES ROBERT WIRENFELDT, (f. $26/3$ 1903), dr. phil., professor i kemi ved Danmarks tekniske Højskole, Kmd. af Dbg. Sølvgade 83, 1307 Kbh. K. ($6/4$ 62 — fys.)
- KAUFFMANN, FRITZ JOSUA, (f. $15/1$ 1899), dr. med., professor, fh. overlæge ved Statens Serum Institut, R. af Dbg.¹. Amagerfælledvej 27, 2300 Kbh. S. ($6/4$ 62 — biol.)
- KJÆR, ANDERS CLAUSEN, (f. $10/8$ 1919), dr. phil., professor i organisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole, R. af Dbg. Opnæsgård 45, 2970 Hørsholm. ($6/4$ 62 — fys.)
- LINDHARD, JENS, (f. $26/2$ 1922), professor i teoretisk fysik ved Århus Universitet. J. F. Willumsens Vej 4, 8270 Højbjerg. ($6/4$ 62 — fys.)
- MØLLER, KNUD OVE, (f. $21/6$ 1896), dr. med., fh. professor i farmakologi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Marienlyst Allé 30, 3000 Helsingør. ($6/4$ 62 — biol.)
- SYRACH-LARSEN, CARL, (f. $6/7$ 1898), dr. jur. phil., & agro., fh. arboretforstander ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles arboret i Charlottenlund, Kmd. af Dbg., Dbmd. Bregnegårdsvej 2, 2920 Charlottenlund. ($6/4$ 62 — biol.)
- BAK, THOR ANDERS, (f. $28/4$ 1929), dr. phil., professor i kemi ved Københavns Universitet. Egernvej 65, 2000 Kbh. F. ($9/4$ 65 — fys.)

- BALLHAUSEN, CARL JOHAN, (f. $\frac{4}{4}$ 1926), dr. phil., professor i kemi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Holmegårdsvej 31, 2920 Charlottenlund. ($\frac{9}{4}$ 65—fys.)
- JØRGENSEN, CARL CHRISTIAN BARKER, (f. $\frac{11}{8}$ 1915), dr. phil., professor i zoofysiologi med særligt henblik på sammenlignende fysiologi ved Københavns Universitet. Slettevej 8, 2860 Søborg. ($\frac{9}{4}$ 65 — biol.)
- KOFOED-HANSEN, OTTO MØGENS, (f. $\frac{25}{4}$ 1921), dr. phil., professor i reaktor fysik ved Danmarks tekniske Højskole. Langagervej 10, 4000 Himmelev pr. Roskilde. ($\frac{9}{4}$ 65 — fys.)
- SKOU, JENS CHRISTIAN, (f. $\frac{8}{10}$ 1918), dr. med., professor i fysiologi ved Århus Universitet. Skovagervej 31, 8240 Risskov. ($\frac{9}{4}$ 65 — biol.)
- SORGENFREI, THEODOR, (f. $\frac{8}{12}$ 1915), dr. phil., professor i teknisk geologi ved Danmarks tekniske Højskole, R. af Dbg. Kvædevej 71, 2830 Virum. ($\frac{9}{4}$ 65 — fys.)
- VON WEITSTEIN, DITER HØLGER (WETTSTEIN RITTER VON WESTERSHEIM), (f. $\frac{20}{9}$ 1929), fil. dr., dr. rer. nat., professor i genetik ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Åsevej 13, 3500 Lille Værløse. ($\frac{9}{4}$ 65—biol.)
- LARSEN, POUL LAURITZ, (f. $\frac{30}{10}$ 1909), dr. phil., professor i plantefysiologi ved Århus Universitet, fh. professor i plantefysiologi ved universitetet i Bergen. Bredkær Rende 20, 8250 Egå (v. Århus). (Udenl. medl. $\frac{3}{4}$ 59 — biol., indenl. medl. 1968.)
- PETERS, BERNARD, (f. $\frac{22}{12}$ 1910), dr. phil., professor, bestyrer af Dansk Rumforskningsinstitut, Ionosfærelaboratoriet, Danmarks tekniske Højskole. Onsgårdsvej 10, 2900 Hellerup. (Udenl. medl. $\frac{7}{4}$ 61 — fys., indenl. medl. 1968.)
- SIMONSEN, MORTEN, (f. $\frac{31}{3}$ 1921), dr. med., professor i transplantations- og immunbiologi ved Københavns Universitet, fh. direktør for the McIndoe Memorial Research Unit, East Grinstead, England. Nørre Allé 71, 2100 Kbh. Ø. (Udenl. medl. $\frac{9}{4}$ 65 — biol., indenl. medl. 1968.)

- CRONE, ULRIK CHRISTIAN, (f. $1/2$ 1926), dr. med., professor i fysiologi ved Københavns Universitet. Toldbodgade 79, 1253 Kbh. K. ($5/4$ 68 — biol.)
- FRYDENBERG, OVE, (f. $13/12$ 1929), dr. phil., professor i genetik ved Århus Universitet. Orla Lehmanns Allé 3, 8000 Århus C. ($5/4$ 68 — biol.)
- FUGLEDE, BENT, (f. $8/10$ 1925), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. Trongårdsparken 67, 2800 Lyngby. ($5/4$ 68 — fys.)
- VON MAGNUS, PREBEN CHRISTIAN ALEXANDER, (f. $25/2$ 1912), dr. med., direktør for Statens Seruminstitut, R. af Dbg. Amager Boulevard 82, 2300 Kbh. S. ($5/4$ 68 — biol.)
- MOHR, JAN, (f. $10/1$ 1921), dr. med., professor i medicinsk genetik ved Københavns Universitet. Skodsborgparken 62, 2942 Skodsborg. ($5/4$ 68 — biol.)
- MØLLER, CHRISTIAN KNAKKERGÅRD, (f. $4/7$ 1920), dr. phil., professor i kemi ved Odense Universitet. Hjallesøvej 230, 5000 Odense. ($5/4$ 68 — fys.)
- STEN-KNUDSEN, OVE, (f. $14/3$ 1919), dr. med., professor i biofysik ved Københavns Universitet. Smakkegårdsvej 8, 2820 Gentofte. ($5/4$ 68 — biol.)
- WINTHER, AAGE, (f. $8/5$ 1926), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved Københavns Universitet. Dyssegårdsvej 39, 2860 Søborg. ($5/4$ 68 — fys.)
-

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Efter anciennitet i Selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

- KARLGREN, KLAS BERNHARD JOHANNES, (f. $\frac{5}{10}$ 1889), dr., fh. professor i østasiatisk sprogvidenskab og kultur, fh. direktør for Östasiatiska samlingarne, Stockholm. ($\frac{3}{4}$ 36.)
- GÖTZE, ALBRECHT, (f. $\frac{11}{1}$ 1897), dr., fh. professor i assyriologi og babylonsk litteratur ved Yale University, New Haven, Conn. ($\frac{8}{4}$ 38.)
- NORDAL, SIGURÐUR, (f. $\frac{14}{9}$ 1886), dr., fh. professor i islandsk filologi og kulturhistorie ved universitetet i Reykjavík. Stk. af Dbg. ($\frac{12}{4}$ 40.)
- NYBERG, HENRIK SAMUEL, (f. $\frac{28}{12}$ 1889), dr., fh. professor i semitiske sprog ved universitetet i Uppsala. ($\frac{12}{4}$ 40.)
- BAILEY, SIR HAROLD WALTER, (f. $\frac{16}{12}$ 1899), dr., fh. professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England. ($\frac{12}{4}$ 46.)
- BEAZLEY, SIR JOHN DAVIDSON, (f. $\frac{13}{9}$ 1885), dr., fh. professor i klassisk arkæologi og kunst ved universitetet i Oxford. ($\frac{12}{4}$ 46.)
- BENVENISTE, ÉMILE, (f. $\frac{27}{5}$ 1902), dr., professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Collège de France i Paris. ($\frac{12}{4}$ 46.)
- L'ORANGE, HANS PETER, (f. $\frac{2}{3}$ 1903), dr., professor i klassisk arkæologi og kunsthistorie ved universitetet i Oslo. ($\frac{12}{4}$ 46.)
- MORGENSTIERNE, GEORG VALENTIN VON MUNTHE AV, (f. $\frac{3}{1}$ 1892), dr., fh. professor i indisk filologi ved universitetet i Oslo. ($\frac{12}{4}$ 46.)
- WELLESZ, EGON JOSEPH, (f. $\frac{21}{10}$ 1888), dr., fh. reader i byzantinsk musik ved universitetet i Oxford. ($\frac{12}{4}$ 46.)
- ALBRIGHT, WILLIAM FOXWELL, (f. $\frac{24}{5}$ 1891), dr., fh. professor i semitiske sprog ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. ($\frac{11}{4}$ 47.)
- HOLMBERG, AXEL OLOF (OLLE), (f. $\frac{20}{10}$ 1893), dr., fh. professor i litteraturhistorie og poetik ved universitetet i Lund (Djurs-holm). ($\frac{11}{4}$ 47.)

- KURYŁOWICZ, JERZY, (f. $\frac{26}{8}$ 1895), fh. professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Kraków. ($\frac{11}{4}$ 47.)
- ALFÖLDI, ANDRÁS, (f. $\frac{27}{8}$ 1895), dr., fh. professor i gl. historie ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($\frac{22}{4}$ 49.)
- JAKOBSON, ROMAN OSIPOVIČ (f. $\frac{11}{10}$ 1896), dr., fh. professor i slavisk sprog og litteratur ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($\frac{22}{4}$ 49.)
- SAHLGREN, GUSTAF FREDRIK JÖRAN, (f. $\frac{8}{4}$ 1884), dr., fh. professor i stednavneforskning ved universitetet i Uppsala. ($\frac{22}{4}$ 49.)
- WESSÉN, ELIAS GUSTAF ADOLF, (f. $\frac{15}{4}$ 1889), dr., fh. professor i nordiske sprog ved universitetet i Stockholm. ($\frac{22}{4}$ 49.)
- GIBB, SIR HAMILTON ALEXANDER ROSSKEEN, (f. $\frac{2}{1}$ 1895), dr., fh. professor i arabisk ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- GRABAR, ANDRÉ, (f. $\frac{26}{7}$ 1896), dr., fh. professor i byzantisk arkæologi ved Collège de France, Paris. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- HASSELROT, CARL GUNNAR BENGT BERNDTSSON, (f. $\frac{12}{8}$ 1910), dr., professor i romanske sprog ved universitetet i Uppsala. R. af Dbg. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LINDQVIST, SUNE, (f. $\frac{20}{3}$ 1887), dr., fh. professor i forhistorisk arkæologi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LOMBARD, ALF, (f. $\frac{8}{7}$ 1902), dr., professor i romanske sprog ved universitetet i Lund. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SNELL, BRUNO KARL JOHANNES RICHARD, (f. $\frac{18}{6}$ 1896), dr., fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamburg. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SYME, SIR RONALD, (f. $\frac{11}{3}$ 1903), professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- JACOBSEN, THORKILD PETER RUDOPPH, (f. $\frac{7}{6}$ 1904), dr., fh. professor, Oriental Institute, University of Chicago, Ill. (Cambridge, Mass.) ($\frac{4}{4}$ 52.)
- THOMPSON, STITH, (f. $\frac{7}{3}$ 1885), dr., fh. professor i engelsk og folkløse ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($\frac{4}{4}$ 52.)

- ANDERSSON, CARL INGVAR, (f. $19/3$ 1899), dr., fh. rigsarkivar, Stockholm. Kmd. af Dbg. ($10/4$ 53.)
- DEVOTO, GIACOMO, (f. $19/7$ 1897), dr., fh. professor i lingvistik ved universitetet i Firenze. ($10/4$ 53.)
- ERNOU, ALFRED GEORGES, (f. $30/10$ 1879), dr., fh. professor i latinsk filologi ved Collège de France i Paris. ($10/4$ 53.)
- GILSON, ÉTIENNE, (f. $13/6$ 1884), dr., fh. professor i den middelalderlige filosofis historie ved Collège de France i Paris, nu ved Institute of Mediaeval Studies, Toronto. ($10/4$ 53.)
- GJERSTAD, ERIK PAUL EINAR, (f. $30/10$ 1897), dr., fh. professor i klassisk fornkunskap och antikens historia ved universitetet i Lund. ($10/4$ 53.)
- MALONE, KEMP (f. $14/3$ 1889), dr., fh. professor i engelsk ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md., R. af Dbg. ($10/4$ 53.)
- MARTINET, ANDRÉ, (f. $12/4$ 1908), dr., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Paris. ($9/4$ 54.)
- RÄSÄNEN, ARVO MARTTI OKTAVIANUS, (f. $25/6$ 1893), dr., fh. professor i tyrkisk filologi ved universitetet i Helsingfors. ($9/4$ 54.)
- SELMER, ERNST WESTERLUND, (f. $23/4$ 1890), dr., fh. professor i tysk filologi og almen fonetik ved universitetet i Oslo. ($9/4$ 54.)
- DÜRING, HANS INGEMAR, (f. $2/9$ 1903), dr., professor i klassisk filologi (græsk sprog og litteratur) ved Göteborgs Universitet. ($6/4$ 56.)
- SVEINSSON, EINAR ÓLAFUR, (f. $12/12$ 1899), dr., fh. professor i islandsk litteratur ved universitetet i Reykjavík. ($6/4$ 56.)
- CLARK, SIR GEORGE NORMAN, (f. $27/2$ 1890), dr., fh. professor i nyere historie ved universiteterne i Oxford og Cambridge, Provost of Oriel College, Oxford. ($12/4$ 57.)
- INGHOLT, KAI HARALD, (f. $11/3$ 1896), dr., fh. professor i arkæologi ved Yale University, New Haven. R. af Dbg. ($12/4$ 57.)
- STRÖMBÄCK, DAG ALVAR, (f. $13/8$ 1900), dr., fh. professor i nordisk och jämförande folklivsforskning ved universitetet i Uppsala. ($12/4$ 57.)

- VOGT, HANS KAMSTRUP, (f. $\frac{1}{6}$ 1903), dr., professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. ($\frac{12}{4}$ 57.)
- WEIBULL, CURT HUGO JOHANNES, (f. $\frac{19}{8}$ 1886), dr., fh. professor i historie ved universitetet i Göteborg. ($\frac{12}{4}$ 57.)
- ÖHMANN, EMIL, (f. $\frac{25}{1}$ 1894), dr., fh. professor i germansk filologi ved universitetet i Helsingfors. ($\frac{12}{4}$ 57.)
- BULL, FRANCIS, (f. $\frac{4}{10}$ 1887), dr., fh. professor i nordisk litteratur ved universitetet i Oslo. Kmd. af Dbg. ($\frac{11}{4}$ 58.)
- SCHAEFFER, CLAUDE-FRÉDÉRIC-ARMAND, (f. $\frac{6}{3}$ 1898), dr., fh. professor i arkæologi ved Collège de France og Directeur de recherches au Centre National de la Recherche scientifique, Paris. ($\frac{3}{4}$ 59.)
- BENEDIKTSSON, SIGURÐUR JAKOB, (f. $\frac{20}{7}$ 1907), dr., hovedredaktør af den islandske ordbog, Reykjavík. ($\frac{7}{4}$ 61.)
- COLLINDER, ERIK ALFRED TORBJÖRN (BJÖRN), (f. $\frac{22}{7}$ 1894), dr., fh. professor i finsk-ugriske sprog ved universitetet i Uppsala. ($\frac{7}{4}$ 61.)
- DE ROMILLY, JACQUELINE, née DAVID, (f. $\frac{26}{3}$ 1913), dr., professor i græsk ved universitetet i Paris. ($\frac{7}{4}$ 61.)
- VINOGRADOV, VICTOR VLADIMIROVICH, (f. $\frac{12}{1}$ 1895), dr., fh. professor i russisk sprog ved Lomonossow-Universitetet i Moskva. ($\frac{6}{4}$ 62.)
- KUNZE, EMIL, (f. $\frac{18}{12}$ 1901), dr., professor, førstedirektør ved Deutsches Archäologisches Institut i Athen (München). ($\frac{5}{4}$ 63.)
- BERGSLAND, KNUT, (f. $\frac{7}{3}$ 1914), dr., professor i finsk-ugriske sprog ved universitetet i Oslo. ($\frac{3}{4}$ 64.)
- CLARK, JOHN GRAHAME DOUGLAS, (f. $\frac{28}{7}$ 1907), dr., professor i arkæologi ved universitetet i Cambridge, Engl. Kmd. af Dbg. ($\frac{3}{4}$ 64.)
- NORBERG, DAG LUDVIG, (f. $\frac{31}{7}$ 1909), professor i latinsk sprog og litteratur ved universitetet i Stockholm. ($\frac{3}{4}$ 64.)

- AMUNDSEN, LEIV, (f. $\frac{30}{5}$ 1898), dr., fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo. ($\frac{9}{4}$ 65.)
- BENDZ, CLAES GERHARD MORTIMER, (f. $\frac{16}{10}$ 1908), fil. & med. dr., professor i klassisk filologi ved Københavns Universitet. Islands Brygge 15, 2300 Kbh. S. ($\frac{9}{4}$ 65.)
- FILIP, JAN, (f. $\frac{25}{12}$ 1900), dr., fh. professor i forhistorisk og tidlig-historisk arkæologi ved universitetet i Prag, direktør for akademiets arkæologiske institut. ($\frac{9}{4}$ 65.)
- STEEN, SVERRE, (f. $\frac{1}{8}$ 1898), dr., fh. professor i historie ved universitetet i Oslo. ($\frac{9}{4}$ 65.)
- FIRTH, RAYMOND WILLIAM, (f. $\frac{25}{3}$ 1901), dr., fh. professor i antropologi ved London School of Economics. ($\frac{1}{4}$ 66.)
- LÖNNROTH, NILS ERIK MAGNUS, (f. $\frac{1}{8}$ 1910), dr., professor i historie ved universitetet i Göteborg. ($\frac{1}{4}$ 66.)
- SKARD, EILIV, (f. $\frac{19}{10}$ 1898), dr., professor i antik åndshistorie ved universitetet i Oslo. ($\frac{1}{4}$ 66.)
- STRUNK, OLIVER, (f. $\frac{22}{3}$ 1901), dr., fh. professor i musikvidenskab ved universitetet i Princeton (nu i Grottaferrata). ($\frac{1}{4}$ 66.)
- ALSDORF, LUDWIG WILHELM, (f. $\frac{8}{8}$ 1904), dr., professor i indologi ved universitetet i Hamburg. ($\frac{14}{4}$ 67.)
- POLOTSKY, HANS JAKOB, (f. $\frac{13}{9}$ 1905), dr., professor i ægyptologi ved universitetet i Jerusalem. ($\frac{14}{4}$ 67.)
- WEBSTER, THOMAS BERTRAM LONSDALE, (f. $\frac{3}{7}$ 1905), dr., fh. professor i græsk sprog ved University College, London. (Stanford, Cal.). ($\frac{14}{4}$ 67.)
- ZHIRMUNSKY, VICTOR M., (f. $\frac{2}{8}$ 1891), fh. professor i lingvistik ved universitetet i Leningrad. ($\frac{14}{4}$ 67.)
- BLUME, FRIEDRICH HERMANN, (f. $\frac{5}{1}$ 1893), dr., fh. professor i musikvidenskab ved universitetet i Kiel. ($\frac{5}{4}$ 68.)

- ERDMANN, KARL DIETRICH, (f. $\frac{29}{4}$ 1910), dr., professor i historie ved universitetet i Kiel. ($\frac{5}{4}$ 68.)
- KUIPER, FRANCISCUS BERNARDUS JACOBUS, (f. $\frac{7}{7}$ 1907), dr., professor i sanskrit og indisk oldtidskundskab ved universitetet i Leiden. ($\frac{5}{4}$ 68.)
- MEIER, HARRI ERNST HINRICH FRIEDRICH, (f. $\frac{8}{1}$ 1905), dr., professor i romansk filologi ved universitetet i Bonn. ($\frac{5}{4}$ 68.)
- MOBERG, CARL-ALLAN, (f. $\frac{5}{6}$ 1896), dr., fh. professor i musikforskning ved universitetet i Uppsala. ($\frac{5}{4}$ 68.)
- STANG, CHRISTIAN SCHWEIGAARD, (f. $\frac{15}{3}$ 1900), dr., professor i slaviske sprog ved universitetet i Oslo. ($\frac{5}{4}$ 68.)
- BISCHOFF, BERNHARD, (f. $\frac{20}{12}$ 1906), dr., professor i latinsk middelalderfilologi ved universitetet i München. ($\frac{11}{4}$ 69.)
- FEHRMAN, CARL ABRAHAM DANIEL, (f. $\frac{3}{2}$ 1915), dr., professor i litteraturhistorie ved universitetet i Lund. ($\frac{11}{4}$ 69.)
- JANSSON, ERIK VALTER, (f. $\frac{22}{5}$ 1907), dr., professor i svensk sprog ved universitetet i Uppsala. ($\frac{11}{4}$ 69.)
- SÄFLUND, LARS GÖSTA, (f. $\frac{1}{3}$ 1903), dr., professor i klassisk sprogvidenskab og kulturforskning ved universitetet i Stockholm. ($\frac{11}{4}$ 69.)
- AXELSON, BERTIL FOLKE BONDE, (f. $\frac{22}{12}$ 1906), dr., professor i romersk veltalenhed og poesi ved universitetet i Lund. ($\frac{3}{4}$ 70.)
- HAGENDAHL, KARL OSKAR HARALD, (f. $\frac{31}{8}$ 1889), dr., fh. professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg. ($\frac{3}{4}$ 70.)
- HAUGEN, EINAR INGVALD, (f. $\frac{19}{4}$ 1906), dr., professor i nordisk og almen sprogvidenskab ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($\frac{3}{4}$ 70.)
- WILSON, CHARLES HENRY, (f. $\frac{16}{4}$ 1914), professor i moderne historie ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{3}{4}$ 70.)

DEN MATEMATISK-NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys. betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

- † WARBURG, OTTO HEINRICH, (f. $\frac{8}{10}$ 1883), dr., fh. professor, direktør for Max Planck Institut für Zellphysiologie, Berlin-Dahlem. ($\frac{8}{4}$ 27 — biol.)
- v. FRISCH, KARL Ritter, (f. $\frac{20}{11}$ 1886), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i München. ($\frac{10}{4}$ 31 — biol.)
- SIEGBAHN, KARL MANNE GEORG, (f. $\frac{3}{12}$ 1886), dr., fh. professor, forstander for Kungl. Vetenskapsakademiens Forskningsinstitut for experimentel Fysik, Stockholm. ($\frac{21}{4}$ 33 — fys.)
- NEUGEBAUER, OTTO EDUARD HERMANN, (f. $\frac{26}{5}$ 1899), dr., professor i matematikens historie ved Brown University, Providence, R. I. ($\frac{6}{4}$ 34 — fys.)
- STENSIÖ, ERIK HELGE OSVALD, (f. $\frac{2}{10}$ 1891), dr., fh. professor, Naturhistoriska Riksmuseum, Stockholm. Kmd. af Dbg. ($\frac{6}{4}$ 34 — biol.)
- † STERN, OTTO, (f. $\frac{17}{2}$ 1888), fh. professor i fysik, Berkeley, Cal. ($\frac{3}{4}$ 36 — fys.)
- † ROUS, FRANCIS PEYTON, (f. $\frac{5}{10}$ 1879), dr., Member of the Rockefeller Institute for Medical Research, New York, N. Y. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- CHRISTENSEN, ERIK HOHWÜ, (f. $\frac{25}{9}$ 1904), dr., fh. professor i gymnastikteori ved Københavns Universitet, professor i kropsovelsernes fysiologi og hygiejne ved Kungl. gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm. (Indenl. medl. $\frac{12}{4}$ 40 — biol., udenl. medl. 1965.)
- AHLMANN, HANS JAKOB KONRAD WILHELMSSON, (f. $\frac{14}{11}$ 1889), dr., fh. professor i geografi ved universitetet i Stockholm. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)
- DE BROGLIE, LOUIS-VICTOR-PIERRE-RAYMOND, Prince, (f. $\frac{15}{8}$ 1892), dr., fh. professor i teoretisk fysik ved universitetet i Paris. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)
- CHADWICK, Sir JAMES, (f. $\frac{20}{10}$ 1891), dr., fh. professor i fysik, Master of Gonville and Caius College, Cambridge, England. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)

- HAMMARSTEN, EINAR, (f. $\frac{4}{1}$ 1889), dr., fh. professor i kemi og farmaci ved Karolinska medico-kirurgiska Institutet i Stockholm. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- HILL, ARCHIBALD VIVIAN, (f. $\frac{26}{9}$ 1886), dr., fh. professor i fysiologi ved universitetet i London. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- KAPITZA, PJOTR LEONIDOVICH, (f. $\frac{26}{6}/\frac{8}{7}$ 1894), dr., fh. professor, direktør for det fysiske forskningsinstitut ved akademiet i Moskva. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)
- KLEIN, OSKAR BENJAMIN, (f. $\frac{15}{9}$ 1894), dr., fh. professor i mekanik ved universitetet i Stockholm. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)
- NORDHAGEN, ROLF, (f. $\frac{21}{10}$ 1894), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Oslo. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- OORT, JAN HENDRIK, (f. $\frac{28}{4}$ 1900), dr., professor, direktør for observatoriet i Leiden. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- SIEGEL, CARL LUDWIG, (f. $\frac{31}{12}$ 1896), fh. professor i matematik ved universitetet i Göttingen. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- SVEDBERG, THEODOR, (f. $\frac{30}{8}$ 1884), dr., fh. professor i fysisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- VINOGRADOV, IVAN MATVEEVITCH, (f. $\frac{14}{9}$ 1891), fh. professor, matematiker, Moskva. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- KALCKAR, HERMAN MORITZ, (f. $\frac{26}{3}$ 1908), dr., professor i biologisk kemi ved Harvard University, Medical School, Boston, Mass. (Indenl. medl. $\frac{2}{4}$ 48 — biol., udenl. medl. 1959.)
- LITTLEWOOD, JOHN EDENSOR, (f. $\frac{3}{6}$ 1885), dr., fh. professor i matematik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- MELIN, JOHANNES BOTVID ELIAS, (f. $\frac{28}{7}$ 1889), dr., fh. professor i fysiologisk botanik og anatomi ved universitetet i Uppsala. Kmd. af Dbg. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- RUNNSTRÖM, JOHAN AXEL MAURITZ, (f. $\frac{17}{6}$ 1888), dr., fh. professor i eksperimentel zoologi og cellefysiologi ved universitetet i Stockholm. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- COURANT, RICHARD, (f. $\frac{8}{1}$ 1888), dr., fh. professor i matematik ved New York University, N. Y. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)

- HOLTEDAHL, OLAF, (f. $24/6$ 1885), dr., fh. professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo. ($22/4$ 49 — fys.)
- LIPMANN, FRITZ ALBERT, (f. $12/6$ 1899), dr., professor i biokemi ved Rockefeller University, New York, N. Y. ($22/4$ 49 — biol.)
- SOLBERG, HALVOR SKAPPEL, (f. $5/2$ 1895), dr., fh. professor i teoretisk meteorologi ved universitetet i Oslo. ($22/4$ 49 — fys.)
- ADRIAN OF CAMBRIDGE, EDGAR DOUGLAS, Baron, (f. $30/11$ 1889), dr., fh. professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($13/4$ 51 — biol.)
- BEURLING, ARNE KARL-AUGUST, (f. $3/2$ 1905), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($13/4$ 51 — fys.)
- BROWN, SIR GEORGE LINDOR, (f. $9/2$ 1903), dr., professor i fysiologi ved University Laboratory of Physiology, Oxford. ($13/4$ 51 — biol.)
- DARLINGTON, CYRIL DEAN, (f. $19/12$ 1903), dr., professor i botanik ved universitetet i Oxford, Engl. ($13/4$ 51 — biol.)
- DOBZHANSKY, THEODOSIUS, (f. $25/1$ 1900), dr., professor i genetik ved Rockefeller University i New York, N. Y. ($13/4$ 51 — biol.)
- GAMOW, GEORGE ANTONY, (f. $4/3$ 1904), dr., professor i teoretisk fysik ved University of Colorado, Boulder, Col. ($13/4$ 51 — fys.)
- † GUGGENHEIM, EDWARD ARMAND, (f. $11/8$ 1901), dr., fh. professor i kemi ved universitetet i Reading, Engl. ($13/4$ 51 — fys.)
- HASTINGS, ALBERT BAIRD, (f. $20/11$ 1895), dr., fh. professor i biokemi ved Scripps Clinic and Research Foundation, La Jolla, Cal. ($13/4$ 51 — biol.)
- HEDVALL, JOHAN ARVID, (f. $18/1$ 1888), dr., fh. professor i kemisk teknologi ved Chalmers tekniska Högskola, Göteborg. ($13/4$ 51 — fys.)
- HEISENBERG, WERNER KARL, (f. $5/12$ 1901), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i München. ($13/4$ 51 — fys.)
- HULTHÉN, ERIK VILHELM, (f. $19/9$ 1891), dr., fh. professor i fysik ved universitetet i Stockholm. (Snekkersten.) ($13/4$ 51 — fys.)

- HÖRSTADIUS, SVEN OTTO, (f. $18\frac{1}{2}$ 1898), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($13\frac{1}{4}$ 51 — biol.)
- MYRBERG, PEKKA JUHANA, (f. $30\frac{1}{12}$ 1892), dr., fh. professor i matematik ved universitetet i Helsingfors. ($13\frac{1}{4}$ 51 — fys.)
- ROSENFELD, LÉON HENRI CONSTANT, (f. $14\frac{1}{8}$ 1904), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, København. ($13\frac{1}{4}$ 51 — fys.)
- TISELIUS, ARNE VILHELM KAURIN, (f. $10\frac{1}{8}$ 1902), dr., professor i biokemi ved universitetet i Uppsala. ($13\frac{1}{4}$ 51 — fys.)
- WIGGLESWORTH, SIR VINCENT BRIAN, (f. $17\frac{1}{4}$ 1899), dr., fh. professor i biologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($13\frac{1}{4}$ 51 — biol.)
- ZECHMEISTER, LÁSZLÓ, (f. $14\frac{1}{5}$ 1889), dr., fh. professor i kemi ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($13\frac{1}{4}$ 51 — fys.)
- BEADLE, GEORGE WELLS, (f. $22\frac{1}{10}$ 1903), dr., fh. professor i biologi ved og fh. præsident for universitetet i Chicago, Ill. ($4\frac{1}{4}$ 52 — biol.)
- MANTON, IRENE, (f. $17\frac{1}{4}$ 1904), dr., professor i botanik ved universitetet i Leeds. ($10\frac{1}{4}$ 53 — biol.)
- THEORELL, AXEL HUGO TEODOR, (f. $6\frac{1}{7}$ 1903), dr., professor, forstander for Karolinska medico-kirurgiska Institutets Nobelinstitut i Stockholm. ($10\frac{1}{4}$ 53 — biol.)
- COLLANDER, PAUL RUNAR, (f. $1\frac{1}{5}$ 1894), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Helsingfors. ($15\frac{1}{4}$ 55 — biol.)
- BARTH, THOMAS FREDRIK WEIBYE, (f. $18\frac{1}{5}$ 1899), dr., professor i krystallografi, mineralogi og petrografi ved universitetet i Oslo. ($6\frac{1}{4}$ 56 — fys.)
- BEST, CHARLES HERBERT, (f. $27\frac{1}{2}$ 1899), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Toronto. ($6\frac{1}{4}$ 56 — biol.)
- BRACHET, JEAN-LOUIS-AUGUSTE, (f. $19\frac{1}{3}$ 1909), dr., professor i almindelig biologi ved Université libre i Bruxelles. ($6\frac{1}{4}$ 56 — biol.)

- BRONK, DETLEV WULF, (f. $13/8$ 1897), dr., fh. præsident for Rockefeller University, New York. ($6/4$ 56 — biol.)
- CORI, CARL FERDINAND, (f. $5/12$ 1896), dr., fh. professor i biokemi ved Washington University, St. Louis, Miss. ($6/4$ 56 — biol.)
- EDLÉN, BENGT, (f. $2/11$ 1906), dr., professor i fysik ved universitetet i Lund. ($6/4$ 56 — fys.)
- EPHRUSSI, BORIS, (f. $9/5$ 1901), dr., fh. professor i genetik ved Western Reserve University, Cleveland, Ohio. (Essonne, Frankrig.) ($6/4$ 56 — biol.)
- GRANIT, RAGNAR ARTHUR, (f. $30/10$ 1900), dr., fh. professor i neurofysiologi ved Kungl. Karolinska medico-kirurgiska Institutet, Medicinska Nobelinstitutets Avdelning för Neurofysiologi, Stockholm. ($6/4$ 56 — biol.)
- GUSTAFSON, TORSTEN VALDEMAR, (f. $8/5$ 1904), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Lund. ($6/4$ 56 — fys.)
- HARINGTON, SIR CHARLES ROBERT, (f. $1/8$ 1897), dr., fh. direktør for National Institute for Medical Research, London. ($6/4$ 56 — biol.)
- HASSEL, ODD, (f. $17/5$ 1897), dr., fh. professor i fysisk kemi ved universitetet i Oslo. ($6/4$ 56 — fys.)
- HÄGG, GUNNAR, (f. $14/12$ 1903), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($6/4$ 56 — fys.)
- KAHLSON, GEORG SIGFRID, (f. $23/9$ 1901), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Lund. ($6/4$ 56 — biol.)
- KIHARA, HITOSHI, (f. $21/10$ 1893), dr., fh. professor i genetik ved universitetet i Kyoto. ($6/4$ 56 — biol.)
- MAYR, ERNST, (f. $5/7$ 1904), dr., professor i zoologi ved Harvard College, direktør ved Museum of Comparative Zoology, Cambridge, Mass. ($6/4$ 56 — biol.)
- NEVANLINNA, ROLF HERMAN, (f. $22/10$ 1895), dr., fh. professor i matematik ved universitetet i Helsingfors. ($6/4$ 56 — fys.)
- SCHWARZENBACH, GEROLD, (f. $15/3$ 1904), dr., professor i uorganisk og analytisk kemi ved universitetet i Zürich. ($6/4$ 56 — fys.)

- VAN SLYKE, DONALD DEXTER, (f. $\frac{29}{3}$ 1883), dr., Senior Scientist ved Brookhaven National Laboratory, Upton, Long Island, N. Y. ($\frac{6}{4}$ 56 — biol.)
- YONGE, SIR CHARLES MAURICE, (f. $\frac{9}{12}$ 1899), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i Glasgow. ($\frac{6}{4}$ 56 — biol.)
- HEIDELBERGER, MICHAEL, (f. $\frac{29}{4}$ 1888), dr., fh. professor i biokemi ved Columbia University, New York. ($\frac{12}{4}$ 57 — biol.)
- THORARINSSON, SIGURDUR, (f. $\frac{8}{1}$ 1912), dr., direktør for Islands naturhistoriske Museum, Reykjavík. ($\frac{12}{4}$ 57 — fys.)
- DELBRÜCK, MAX, (f. $\frac{4}{9}$ 1906), dr., professor i biologi ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- MOTTELSON, BEN ROY, (f. $\frac{9}{7}$ 1926), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, København. ($\frac{11}{4}$ 58 — fys.)
- MÜNTZING, ARNE, (f. $\frac{2}{3}$ 1903), dr., fh. professor i genetik ved universitetet i Lund. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- STØRMER, LEIF, (f. $\frac{1}{7}$ 1905), dr., professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- HARRIS, THOMAS MAXWELL, (f. $\frac{8}{1}$ 1903), dr., professor i botanik ved universitetet i Reading. ($\frac{8}{4}$ 60 — fys.)
- RUSSELL, SIR FREDERICK STRATTEN, (f. $\frac{3}{11}$ 1897), dr., sekretær i Marine Biological Association of the United Kingdom og fh. direktør ved Plymouth Laboratory, Plymouth. ($\frac{7}{4}$ 61 — biol.)
- BELL, RONALD PERCY, (f. $\frac{24}{11}$ 1907), professor i kemi ved universitetet i Stirling, Scotland. ($\frac{6}{4}$ 62 — fys.)
- CARTAN, HENRI-PAUL, (f. $\frac{8}{7}$ 1904), professor i matematik ved universitetet i Paris. ($\frac{6}{4}$ 62 — fys.)
- DIRAC, PAUL ADRIEN MAURICE, (f. $\frac{8}{8}$ 1902), professor i matematik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{6}{4}$ 62 — fys.)
- VON EULER-CHELPIN, ULF SVANTE, (f. $\frac{7}{2}$ 1905), dr., professor i fysiologi ved Kungl. Karolinska Institutet i Stockholm. ($\frac{6}{4}$ 62 — biol.)
- GODWIN, HARRY, (f. $\frac{9}{5}$ 1901), dr., professor i botanik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{6}{4}$ 62 — biol.)

- JACOB, FRANÇOIS, (f. $17/6$ 1920), dr., Institut Pasteur, Paris. ($6/4$ 62 — biol.)
- LEVAN, JOHAN ALBERT, (f. $8/3$ 1905), dr., professor, Genetiska Institutionen, universitetet i Lund. ($6/4$ 62 — biol.)
- NANNFELDT, JOHAN AXEL FRITHIOF, (f. $18/1$ 1904), professor i botanik ved universitetet i Uppsala. ($6/4$ 62 — biol.)
- ROSSELAND, SVEIN, (f. $31/3$ 1894), dr., fh. professor i astronomi ved universitetet i Oslo, direktør for universitetets institut for teoretisk astrofysik, Oslo. ($6/4$ 62 — fys.)
- SUOMALAINEN, PAAVO, (f. $28/10$ 1907), dr., professor i fysiologisk zoologi ved universitetet i Helsinki. ($6/4$ 62 — biol.)
- TARDI, PIERRE-ANTOINE-ERNEST, (f. $4/6$ 1897), dr., fh. professor i astronomi ved Ecole Polytechnique i Paris, Directeur du Bureau Central de l'Association Internationale de Géodésie, Paris. ($6/4$ 62 — fys.)
- WATSON, JAMES DEWEY, (f. $6/4$ 1928), dr., professor i biologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($6/4$ 62 — biol.)
- WEISSKOPF, VICTOR FREDERICK, (f. $19/9$ 1908), dr., professor i fysik ved Institute of Technology, Cambridge, Mass., fh. generaldirektør for CERN (European Center for Nuclear Research), Genève. ($6/4$ 62 — fys.)
- GÅRDING, LARS JAKOB, (f. $7/3$ 1919), dr., professor i matematik ved universitetet i Lund. ($5/4$ 63 — fys.)
- SZAFER, WŁADYSŁAW, (f. $23/7$ 1886), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Krakow. ($5/4$ 63 — biol.)
- WERGELAND, HARALD NICOLAI STORM, (f. $14/3$ 1912), dr., professor i fysik ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim. ($5/4$ 63 — fys.)
- ZOTTERMAN, GULLE YNGVE, (f. $20/9$ 1898), dr., fh. professor i fysiologi ved Kungliga Veterinärskolan i Stockholm. ($5/4$ 63 — biol.)
- BUSEMANN, HERBERT, (f. $12/5$ 1905), dr., professor i matematik ved University of Southern California, Los Angeles, Cal. ($3/4$ 64 — fys.)

- FLOOD, HÅKON, (f. $25/9$ 1905), dr., professor i kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim. ($3/4$ 64 — fys.)
- GARD, SVEN, (f. $3/11$ 1905), dr., professor i virologi ved Karolinska Institutet i Stockholm. ($3/4$ 64 — biol.)
- HODGKIN, ALAN LLOYD, (f. $5/2$ 1914), Foulerton Research Professor of the Royal Society, Physiological Laboratory, Cambridge, Engl. ($3/4$ 64 — biol.)
- HUXLEY, ANDREW FIELDING, (f. $22/11$ 1917), professor i fysiologi ved University College, London. ($3/4$ 64 — biol.)
- RAMBERG, HANS, (f. $15/3$ 1917), dr., professor i petrografi ved universitetet i Uppsala. ($3/4$ 64 — fys.)
- ANFINSEN, CHRISTIAN BOEHMER, (f. $26/3$ 1916), dr., National Institutes of Health, Bethesda, Maryland, U.S.A. ($9/4$ 65 — biol.)
- BRAARUD, TRYGGVE, (f. $15/9$ 1903), dr., professor i botanisk marinbiologi ved universitetet i Oslo. ($9/4$ 65 — biol.)
- DORF, ERLING, (f. $19/7$ 1905), dr., professor i geologi ved Princeton University, N.J. ($9/4$ 65 — biol.)
- FOCK, VLADIMIR ALEXANDROVITCH, (f. $22/12$ 1898), fh. professor i teoretisk fysik ved statsuniversitetet i Leningrad. ($9/4$ 65 — fys.)
- FREDGA, ARNE, (f. $18/7$ 1902), dr., professor i organisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($9/4$ 65 — fys.)
- GLICK, DAVID, (f. $3/5$ 1908), dr., professor i Department of Pathology og forstander for Division of Histochemistry ved Stanford University, Palo Alto, Cal. ($9/4$ 65 — biol.)
- GROSHEV, LEONID VASILIEVITCH, (f. $18/3$ 1907), professor, Institut for Atomenergi, Moskva ($9/4$ 65 — fys.)
- HULTÉN, ERIC OSKAR GUNNAR, (f. $18/3$ 1894), dr., fh. professor, forstander ved Naturhistoriska Riksmuseets botaniske afdeling, Stockholm. ($9/4$ 65 — biol.)
- JØRGENSEN, AXEL CHRISTIAN KLIXBÜLL, (f. $18/4$ 1931), dr., professor i fysisk kemi ved universitetet i Genève. ($9/4$ 65—fys.)

- LAURITSEN, THOMAS, (f. $16/11$ 1915), dr., professor i fysik ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. ($9/4$ 65 — fys.)
- NICOLAYSEN, RAGNAR, (f. $9/8$ 1902), dr., professor i ernæringsforskning ved universitetet i Oslo. ($9/4$ 65 — biol.)
- NIELSEN, HARALD HERBORG, (f. $25/1$ 1903), dr., professor, bestyrer af laboratoriet for fysik og astronomi ved Ohio State University, Columbus, Ohio, R. af Dbg. ($9/4$ 65 — fys.)
- ŠORM, FRANTIČEK, (f. $28/2$ 1913), dr., professor i kemi ved Karls Universitetet i Prag, direktør for akademiets kemiske institut. ($9/4$ 65 — fys.)
- STRAND, KAJ AAGE GUNNAR, (f. $27/2$ 1907), dr., professor, videnskabelig direktør for U.S. Naval Observatory, Washington, D.C. ($9/4$ 65 — fys.)
- TROLL, CARL, (f. $24/12$ 1899), dr., professor i geografi ved universitetet i Bonn, direktør for universitetets geografiske institut. ($9/4$ 65 — fys.)
- WILSON, DOUGLAS PATRICK, (f. $7/8$ 1902), dr., Senior Principal Scientific Officer ved Marine Biological Laboratory, Plymouth. ($9/4$ 65 — biol.)
- HODGE, SIR WILLIAM VALLANCE DOUGLAS, (f. $17/6$ 1903), professor i astronomi og geometri ved universitetet i Cambridge, Engl. ($1/4$ 66 — fys.)
- PONTECORVO, GUIDO PELLEGRINO ARRIGO, (f. $29/11$ 1907), professor, Imperial Cancer Research Fund, London. ($1/4$ 66 — biol.)
- AGRELL, IVAR PER SIGURD, (f. $2/7$ 1912), dr., professor i zoofysiologi ved universitetet i Lund. ($14/4$ 67 — biol.)
- BASTIANSEN, OTTO CHRISTIAN ASTRUP, (f. $5/9$ 1918), dr., professor i teoretisk kemi ved universitetet i Oslo. ($14/4$ 67 — fys.)
- BROWN, GERALD EDWARD, (f. $22/7$ 1926), dr., professor i teoretisk atomfysik ved universitetet i Princeton, N. J. ($14/4$ 67 — fys.)
- GUSTAFSSON, CARL ÅKE TORSTEN, (f. $8/4$ 1908), dr., professor i genetik ved universitetet i Lund. ($14/4$ 67 — biol.)

- HAMILTON, JAMES, (f. $^{29}/_1$ 1918), fh. professor i fysik ved University College, London, professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, København. ($^{14}/_4$ 67 — fys.)
- HARRIS, GEOFFREY WINGFIELD, (f. $^4/_6$ 1913), dr., professor i anatomi ved universitetet i Oxford. ($^{14}/_4$ 67 — biol.)
- MORGAN, WILLIAM WILSON, (f. $^3/_1$ 1906), dr., professor i astronomi ved universitetet i Chicago, Ill. ($^{14}/_4$ 67 — fys.)
- RUSSELL, RICHARD JOEL, (f. $^{16}/_{11}$ 1895), fh. professor i geografi ved Louisiana State University, Baton Rouge, Louis. ($^{14}/_4$ 67 — fys.)
- SELBERG, ATLE, (f. $^{14}/_6$ 1917), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($^{14}/_4$ 67 — fys.)
- ALFVÉN, HANNES OLOF GÖSTA, (f. $^{30}/_5$ 1908), professor i plasmafysik ved Stockholms tekniska Högskola. ($^5/_4$ 68 — fys.)
- AUERBACH, CHARLOTTE, (f. $^{14}/_5$ 1899), dr., fh. professor i genetik ved universitetet i Edinburgh. ($^5/_4$ 68 — biol.)
- BÉNARD, JACQUES, (f. $^{21}/_{12}$ 1912), dr., professor i fysisk kemi ved universitetet i Paris. ($^5/_4$ 68 — fys.)
- BERGSTEN, KARL ERIK, (f. $^{27}/_7$ 1909), dr., professor i geografi ved universitetet i Lund. ($^5/_4$ 68 — fys.)
- BURSTRÖM, HANS GEORG, (f. $^{27}/_5$ 1906), dr., professor i plante-fysiologi ved universitetet i Lund. ($^5/_4$ 68 — biol.)
- CRAMÉR, CARL HARALD, (f. $^{25}/_9$ 1893), dr., fh. professor i forsikringsmatematik og matematisk statistik ved universitetet i Stockholm. ($^5/_4$ 68 — fys.)
- FOLKOW, BJØRN UNO GOTTFRID, (f. $^{13}/_{10}$ 1921), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Göteborg. ($^5/_4$ 68 — biol.)
- HOWARD, RICHARD ALDEN, (f. $^1/_7$ 1917), dr., professor i botanik og dendrologi ved Harvard University, Jamaica Plain, Mass. ($^5/_4$ 68 — biol.)
- JACOBSON, DORA ELISABETH, (f. $^1/_3$ 1908), dr., professor i endokrinologi ved universitetet i Lund. ($^5/_4$ 68 — biol.)

- JERNE, NIELS KAJ, (f. $23/12$ 1911), dr., professor i eksperimentel terapi ved J. W. Goethe universitetet og direktør for Paul Ehrlich Institut, Frankfurt a/M. ($5/4$ 68 — biol.)
- KATZ, BERNHARD, (f. $26/3$ 1911), dr., professor i biofysik ved University College, London. ($5/4$ 68 — biol.)
- KOBA, ZIRO, (f. $7/3$ 1915), dr., fh. professor ved universiteterne i Osaka og Kyoto, lektor i teoretisk højenergifysik ved Københavns Universitet. ($5/4$ 68 — fys.)
- LOWRY, OLIVER HOWE, (f. $18/7$ 1910), dr., professor og forstander for Department of Pharmacology, Washington University, St. Louis. ($5/4$ 68 — biol.)
- MAC LANE, SAUNDERS, (f. $4/8$ 1909), dr., professor i matematik ved universitetet i Chicago. ($5/4$ 68 — fys.)
- VAN NIEL, CORNELIS BERNARDUS, (f. $4/11$ 1897), fh. professor i mikrobiologi ved Stanford University, Stanford, Cal. ($5/4$ 68 — biol.)
- RYLE, SIR MARTIN, (f. $27/9$ 1918), professor i radio-astronomi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($5/4$ 68 — fys.)
- SUOMALAINEN, ESKO, (f. $11/6$ 1910), dr., professor i genetik ved universitetet i Helsingfors. ($5/4$ 68 — biol.)
- VÄISÄLÄ, YRJÖ, (f. $6/9$ 1891), fh. professor i fysik og astronomi ved universitetet i Turku. ($5/4$ 68 — fys.)
- WILKINSON, GEOFFREY, (f. $14/7$ 1921), professor i uorganisk kemi ved Imperial College ved universitetet i London. ($5/4$ 68 — fys.)
- COULOMB, JEAN-MARIE-FRANÇOIS-JOSEPH, (f. $7/11$ 1904), dr., professor i geofysik ved universitetet i Paris. ($11/4$ 69 — fys.)
- EDSALL, JOHN TILESTON, (f. $3/11$ 1902), professor i biokemi ved Harvard University, Boston, Mass. ($11/4$ 69 — biol.)
- FLEROV, GEORGI NIKOLAEVITCH, (f. $2/3$ 1913), dr., professor, direktør for laboratoriet for kernereaktioner i Dubna (Moskva). ($11/4$ 69 — fys.)

- HÖRMANDER, LARS VALTER, (f. $\frac{24}{1}$ 1931), professor i matematik ved universitetet i Lund. ($\frac{11}{4}$ 69 — fys.)
- REGNÉLL, OTTO GERHARD, (f. $\frac{19}{6}$ 1915), dr., professor i geologi ved universitetet i Lund. ($\frac{11}{4}$ 69 — biol.)
- ROUGHTON, FRANCIS JOHN WORSLEY, (f. $\frac{6}{6}$ 1899), fh. professor i Colloid Science ved universitetet i Cambridge, England. ($\frac{11}{4}$ 69 — fys.)
- SCHWARZSCHILD, MARTIN, (f. $\frac{31}{5}$ 1912), professor i astronomi ved Princeton University, N. J. ($\frac{11}{4}$ 69 — fys.)
- CARLESON, LENNART AXEL EDVARD, (f. $\frac{18}{3}$ 1928), dr., professor i matematik ved universitetet i Uppsala. ($\frac{3}{4}$ 70—fys.)
- DAVIES, JOHN ARTHUR, (f. $\frac{28}{3}$ 1927), dr., p.t. gæsteprofessor i fysik ved universitetet i Århus. ($\frac{3}{4}$ 70—fys.)
- HEDBERG, HOLLIS DOW, (f. $\frac{29}{5}$ 1903), dr., professor i geologi ved universitetet i Princeton, N. J. ($\frac{3}{4}$ 70—biol.)
- ROCHE, JEAN-CASIMIR-HENRI-HILAIRE, (f. $\frac{14}{1}$ 1901), dr., professor i almen og sammenlignende biokemi ved Collège de France, Paris. ($\frac{3}{4}$ 70—biol.)
- † SILLÉN, BO LARS GUNNAR, (f. $\frac{11}{7}$ 1916), dr., professor i uorganisk kemi ved Stockholms tekniska Högskola. ($\frac{3}{4}$ 70—fys.)
- WRIGHT, SEWALL, (f. $\frac{21}{12}$ 1889), dr., fh. professor i genetik ved University of Wisconsin, Madison, Wisc. ($\frac{3}{4}$ 70—biol.)
-

INDENLANDSKE MEDLEMMER (120)

hist.-filos. klasse: 40 (kursiv).

mat.-naturv. klasse: 41 mat.-fys. gruppe, 39 biol. gruppe.

Alfabetisk fortegnelse.

Andersen, E.	<i>Fischer-Jørgen-</i>	Kristensen, M.	<i>Rubow.</i>
Andersen, E.	<i>sen.</i>	<i>Larsen, J. P.</i>	Rudkjøbing.
Sparre.	Frydenberg.	Larsen, Poul.	<i>Schiørring.</i>
<i>Andersen, P.</i>	Fuglede.	Lassen, N. O.	Schou.
<i>Arnholtz.</i>	<i>Glamann.</i>	Lindhard, J.	Simonsen.
Asmussen, E.	<i>Glob.</i>	Lund, Hakon.	<i>Skautrup.</i>
Asmussen, R. W.	Hald, A.	<i>Læssøe.</i>	Skou, J. C.
<i>Bagge.</i>	<i>Hald, Kr.</i>	v. Magnus.	<i>Skrubbeltrang.</i>
Bak, Borge.	<i>Hammerich.</i>	Mohr.	Sorgenfrei.
Bak, Thor.	<i>Hammershaimb.</i>	Møller, C.	<i>Steensberg.</i>
Ballhausen.	<i>Hansen, Aage.</i>	Møller, Knakker-	<i>Sten.</i>
Bang.	<i>Helgason.</i>	gård.	Sten-Knudsen.
<i>Bech.</i>	<i>Hjelholt.</i>	Møller, Knud O.	Strömngren.
<i>Becker.</i>	Holter.	Maaløe.	Syrach-Larsen.
Berg.	Huus.	Nielsen, Niels.	Sørensen, Th.
<i>Birket-Smith.</i>	Iversen, J.	Nielsen, Over-	Teilum.
Bjerrum.	<i>Jansen, Bille-</i>	gaard.	Thomsen, Math.
<i>Blatt.</i>	<i>skov.</i>	Nielsen, Stee-	<i>Thomsen, Rudi.</i>
<i>Blinkenberg.</i>	Jensen, Tovborg.	mann.	Thorson.
Bohr.	Jensen, K. Ad.	Noe-Nygaard.	<i>Togeby.</i>
<i>Brøndum-Niel-</i>	Jensen, K. Arne.	Nørlund.	<i>Topsoe-Jensen.</i>
<i>sen.</i>	<i>Jensen, P. Johs.</i>	Olsen, C.	Tornehave.
Buchthal.	<i>Jeppesen, K.</i>	Ottesen.	Troels-Smith.
Bøggild.	Jessen, B.	<i>Pedersen, Johs.</i>	Ussing.
<i>Christensen,</i>	Jessen, K.	Pedersen, Kai	Veibel.
<i>A. E.</i>	<i>Johansen, Friis.</i>	Peters.	Weis-Fogh.
Crone.	Jørgensen, Bar-	Poulsen, Chr.	Westergaard.
Dam.	ker.	† <i>Poulsen, Vagn.</i>	v. Wettstein.
Degerbøl.	<i>Jørgensen,</i>	Rehberg,	Wingstrand.
<i>Ellehoj.</i>	<i>Peter.</i>	Brandt.	Winther.
<i>Elling.</i>	Kauffmann.	Reiz.	Zeuthen.
Faurholt.	Kjær.	<i>Riis.</i>	Ørskov.
Fenchel.	Kofoed-Hansen.	Rosenkrantz.	

UDENLANDSKE MEDLEMMER (237)

hist.-filos. klasse: 79 (kursiv).

mat.-naturv. klasse: 80 mat.-fys. gruppe, 78 biol. gruppe.

Alfabetisk fortegnelse.

Adrian.	Christensen,	<i>Grabar.</i>	Jerne.
Agrell.	Hohwü.	Granit.	Jørgensen, Klix-
Ahlmann.	<i>Clark, G. N.</i>	Groshev.	büll.
<i>Albright.</i>	<i>Clark, J. G. D.</i> †	Guggenheim.	Kahlson.
Alfvén.	Collander.	Gustafson.	Kalckar.
<i>Alföldi.</i>	<i>Collinder.</i>	Gustafsson.	Kapitza.
<i>Alsdorf.</i>	Cori.	<i>Götze.</i>	<i>Karlgen.</i>
<i>Amundsen.</i>	Coulomb.	Gårding.	Katz.
<i>Andersson.</i>	Courant.	<i>Hagendahl.</i>	Kihara.
Anfinsen.	Cramér.	Hamilton.	Klein.
Auerbach.	Darlington.	Hammarsten.	Koba.
<i>Axelson.</i>	Davies.	Harington.	<i>Kuiper.</i>
<i>Bailey.</i>	Delbrück.	Harris, G. W.	<i>Kunze.</i>
Barth.	<i>Devoto.</i>	Harris, T. M.	<i>Kuryłowicz.</i>
Bastiansen.	Dirac.	Hassel,	Lauritsen, Th.
Beadle.	Dobzhansky.	<i>Hasselrot.</i>	Levan.
<i>Beazley.</i>	Dorf.	Hastings.	<i>Lindqvist.</i>
Bell.	<i>Düring.</i>	<i>Haugen.</i>	Lipmann.
Bénard.	Edlén.	Hedberg.	Littlewood.
<i>Bendz.</i>	Edsall.	Hedvall.	<i>Lombard.</i>
<i>Benediktsson.</i>	Ephrussi.	Heidelberger.	<i>L'Orange.</i>
<i>Benveniste.</i>	<i>Ernout.</i>	Heisenberg.	Lowry.
<i>Bergsland.</i>	v. Euler-Chelpin,	Hill.	<i>Lönnroth.</i>
Bergsten.	U.	Hodge.	Mac Lane.
Best.	<i>Fehrman.</i>	Hodgkin.	<i>Malone.</i>
Beurling.	<i>Filip.</i>	<i>Holmberg.</i>	Manton.
<i>Bischoff.</i>	<i>Firth.</i>	Holtedahl.	<i>Martinet.</i>
<i>Blume.</i>	Flerov.	Howard.	Mayr.
Brachet.	Flood.	Hultén.	<i>Meier.</i>
de Broglie.	Fock.	Hulthén.	Melin.
Bronk.	Folkow.	Huxley.	<i>Moberg.</i>
Brown, G. E.	Fredga.	Hägg.	Morgan.
Brown, G. L.	v. Frisch.	Hörmander.	<i>Morgenstierne.</i>
Braarud.	Gamow.	Hörstadius.	Mottelson.
<i>Bull.</i>	Gard.	<i>Ingholt.</i>	Müntzing.
Burström.	<i>Gibb.</i>	Jacob.	Myrberg.
Busemann.	<i>Gilson.</i>	<i>Jacobsen.</i>	Nannfeldt.
Carleson.	<i>Gjerstad.</i>	Jacobsohn.	Neugebauer.
Cartan.	Glick.	<i>Jakobson.</i>	Nevanlinna.
Chadwick.	Godwin.	<i>Jansson.</i>	Nicolaysen.

van Niel.	Ryle.	<i>Strunk.</i>	Väisälä.
Nielsen, H. H.	<i>Räsänen.</i>	<i>Strömbäck.</i>	† Warburg.
<i>Norberg.</i>	<i>Sahlgren.</i>	Størmer.	Watson.
<i>Nordal.</i>	<i>Schaeffer.</i>	Suomalainen, E.	<i>Webster.</i>
Nordhagen.	Schwarzenbach.	Suomalainen, P.	<i>Weibull, Curt.</i>
<i>Nyberg.</i>	Schwarzschild.	Svedberg.	Weisskopf.
Oort.	Selberg.	<i>Sveinsson.</i>	<i>Wellesz.</i>
<i>Polotsky.</i>	<i>Selmer.</i>	<i>Syme.</i>	Wergeland.
Pontecorvo.	Siegbahn.	Szafer.	<i>Wessén.</i>
Ramberg.	Siegel.	<i>Säflund.</i>	Wigglesworth.
Regnéll.	† Sillén.	Tardi.	Wilkinson.
Roche.	<i>Skard.</i>	Theorell.	<i>Wilson, C. H.</i>
<i>de Romilly.</i>	<i>Snell.</i>	<i>Thompson.</i>	Wilson, D. P.
Rosenfeld.	Solberg.	Thorarinsson.	Wright.
Rosseland.	Šorm.	Tiselius.	Yonge.
Roughton.	<i>Stang.</i>	Troll.	Zechmeister.
† Rous.	<i>Steen.</i>	Van Slyke.	<i>Zhirmunsky.</i>
Runnström.	Stensiö.	Vinogradov, I. M.	Zotterman.
Russell, F. S.	† Stern.	<i>Vinogradov, V. V.</i>	<i>Öhmann.</i>
Russell, R. J.	Strand.	<i>Vogt.</i>	

SELSKABETS TILLIDSHVERV

Juni 1970

Præsident:

BENGT STRÖMGREN, valgt den 9. maj 1969, valget gælder fra
1. oktober 1969 til april 1975

Klasseformænd:

FRANZ BLATT, for den historisk-filosofiske klasse, valgt 8.
marts 1963, genvalgt 1966 og 1969, valget
gælder til april 1972

HANS H. USSING, for den matematisk-naturvidenskabelige
klasse, valgt 31. januar 1969, valget gælder
til april 1972

Sekretær:

CHRISTIAN MØLLER, valgt 27. november 1959, genvalgt 1965
og 1970, valget gælder til april 1975

Redaktør:

P. J. RIIS, valgt 5. december 1969, valget gælder fra 1. ja-
nuar 1970 til april 1975

Kasserer:

HEINZ HOLTER, valgt 13. marts 1953, genvalgt 1958, 1963
og 1968, valget gælder til april 1973

Kassekommissionen:

AKSEL TOVBORG JENSEN (formand), valgt 31. oktober 1958,
genvalgt 1961, 1965 og 1969, valget gælder
til april 1973

EINAR ANDERSEN, valgt 3. april 1959, genvalgt 1963 og 1967,
valget gælder til april 1971

AXEL STEENBERG, valgt 8. april 1960, genvalgt 1964 og
1968, valget gælder til april 1972

C. J. BECKER, valgt 5. december 1969, genvalgt 1970, valget
gælder til april 1974

Revisorer:

WERNER FENCHEL, valgt 17. april 1959, genvalgt 1960, 1964
og 1968, valget gælder til april 1972

NILS SCHIØRRING, valgt 5. december 1969, genvalgt 1970,
valget gælder til april. 1974

Revisorsuppleanter:

JOHS. IVERSEN, valgt 17. april 1959, genvalgt 1960, 1964 og
1968, valget gælder til april. 1972

ELI FISCHER-JØRGENSEN, valgt 5. december 1969, genvalgt
1970, valget gælder til april. 1974

Repræsentationsudvalget:

Præsidenten, klasseformændene, sekretæren, redaktøren og kasse-
kommissionens formand.

*Medlemmer af Kommissionen
for registrering af litterære kilder til dansk historie,
valgt af Selskabet:*

Valgt 16. oktober 1959: H. TOPSØE-JENSEN.

20. februar 1970: POVL BAGGE.

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje
bevarede kilder til dansk historie:*

Valgt 19. oktober 1951: fh. prof., dr. TROELS FINK.

28. april 1967: POVL BAGGE (formand), RUDI THOMSEN,
KR. GLAMANN.

Komiteen for Union Académique Internationale (UAI):

Valgt 6. marts 1959: FRANZ BLATT (formand).

21. november 1969: ERLING HAMMERSHAIMB.

6. februar 1970: P. J. RIIS.

Komiteen for Association Internationale des Études Byzantines:

Valgt 15. december 1961: Suppleanter: dr. phil. JØRGEN RAASTED,
dr. phil. CHR. THODBERG.

17. maj 1963: prof. KNUD HANNESTAD.

6. februar 1970: FRANZ BLATT.

Komiteen for International Council of Scientific Unions (ICSU):

Valgt 21. januar 1955: N. E. NØRLUND.

9. december 1955: EINAR ANDERSEN (formand).

11. december 1959: C. MØLLER.

23. februar 1962: prof., dr. FRANK LUNDQUIST, ARNE NØE-
NYGAARD, FR. BUCHTHAL.

- 3. maj 1963: AAGE BOHR.
- 7. februar 1964: NIELS NIELSEN.
- 30. oktober 1964: L. ROSENFELD.
- marts 1965: OLE MAALØE.
- juni 1967: BENGT STRÖMGREN.
- januar 1969: ERLING ASMUSSEN.

Komiteer for de af Selskabet tiltrådte unioner under
International Council of Scientific Unions
International Astronomical Union (IAU).

- Valgt 9. maj 1924: N. E. NØRLUND.
- 17. november 1939: BENGT STRÖMGREN (formand).
  - 18. oktober 1957: MOGENS RUDKJØBING.
  - 17. oktober 1958: ANDERS REIZ (sekretær).
  - 4. april 1964: observator, dr. KJELD GYLDENKERNE.
  - 26. januar 1968: observator SVEND LAUSTSEN og lektor OLE MØLLER.

International Union of Pure and Applied Physics (IUPAP).

- Valgt 13. december 1946: C. MØLLER.
- juni 1951: prof., dr. F. H. B. INGERSLEV.
  - 1. februar 1957: AAGE BOHR (formand), J. K. BØGGILD, prof. H. HØJGAARD JENSEN, dr. S. ROZENTAL (sekretær).
  - 18. oktober 1963: prof. VERNER FRANK, TORBEN HUUS, JENS LINDHARD, prof., dr. MOGENS PIHL, prof., dr. R. E. H. RASMUSSEN.

International Union of Geodesy and Geophysics (IUGG).

- Valgt 11. april 1924: N. E. NØRLUND.
- 1. marts 1946: ARNE NØE-NYGAARD.
  - 31. oktober 1947: EINAR ANDERSEN (formand).
  - 2. april 1948: NIELS NIELSEN.
  - 28. oktober 1955: statsgeodæt, dr. OVE SIMONSEN.
  - 18. oktober 1957: direktør for Meteorologisk Institut K. O. ANDERSEN.
  - 5. maj 1961: statsmeteorolog VIGGO LAURSEN.
  - 18. oktober 1963: prof., dr. E. ELIASSEN, prof., dr. HENRY JENSEN.
  - 28. februar 1969: prof., dr. NILS JERLOV, statsgeodæt ELVIN KEJLSØ, AXEL SCHOU.

International Union of Biological Sciences (IUBS).

Valgt 17. januar 1947: MATHIAS THOMSEN.

1. december 1950: afd.leder, dr. H. LEMCHE.

1. november 1963: prof., dr. T. W. BØCHER, OLE MAALØE (formand), C. OVERGAARD NIELSEN, dr. FINN SALOMONSEN, E. STEEMANN NIELSEN, dr. S. L. TUXEN, D. VON WETTSTEIN, dr. TORBEN WOLFF.

International Geographical Union (IGU).

Valgt 29. november 1963: prof., dr. C. G. FEILBERG, prof., dr. JOHS. HUMLUM, NIELS NIELSEN (formand), AXEL SCHOU (sekretær), viceadmiral, dr. A. H. VEDEL, doc., dr. AAGE AAGESEN.

18. oktober 1968: Einar Andersen.

International Mathematical Union (IMU).

Valgt 17. november 1951: prof., dr. A. F. ANDERSEN, prof., dr. FR. FABRICIUS-BJERRE, WERNER FENCHEL (sekretær), prof., dr. DAVID FOG, A. HALD, BØRGE JESSEN, N. E. NØRLUND (formand), prof. W. SIMONSEN.

2. maj 1952: prof., dr. SVEND LAURITZEN, prof. SVEND BUNDBGAARD, prof. KAJ RANDEB BUCH.

20. marts 1959: amanuensis CHRISTIAN ANDERSEN, E. SPARRER ANDERSEN, THØGER BANG, prof., dr. ERLING FØLNER, prof. P. O. NEERUP, HANS TORNEHAVE.

29. oktober 1965: prof. BENT CHRISTIANSEN, BENT FUGLEDE, prof., dr. ERIK BENT HANSEN, prof., dr. ARNE JENSEN, prof. VILH. TH. JØRGENSEN, prof., dr. LEIF KRISTENSEN, prof. EBBE THUE POULSEN.

International Union of Biochemistry (IUB).

Komité nedsat 1960. Formanden i Biologisk Selskab (p. t. overlæge, dr. N. A. LASSEN); formanden i Biokemisk Forening (p. t. prof., dr. N. O. KJELDGAARD); formanden i Dansk Selskab for klinisk Kemi og Fysiologi (p. t. overlæge, dr. STEN MÜLLERTZ); formanden i

Jydsk Biologisk Selskab (p. t. lektor, dr. JENS A. LARSEN); repræs. for Vidensk. Selskab (HEINZ HOLTER), og prof., dr. FRANK LUNDQUIST, (perm. sekretær og formand).

International Union of Physiological Sciences (IUPS).

Valgt 28. oktober 1955: P. BRANDT REHBERG, F. BUCHTHAL, C. BARKER JØRGENSEN og J. CHR. SKOU.

31. januar 1969: ERLING ASMUSSEN (formand), CHR. CRONE, prof., dr. POUL KRUHØFFER, prof., dr. STIG LARSSON, OVE STEN-KNUDSEN og prof., dr. NIELS A. THORN.

International Union of Geological Sciences (IUGS).

Valgt 24. februar 1961: direktør K. ELLITSGAARD-RASMUSSEN (sekretær), JOHS. IVERSEN, ARNE NOE-NYGAARD (formand), CHR. POULSEN, A. ROSENKRANTZ, TH. SØRGENFREI (kasserer) og J. TROELS-SMITH.

20. oktober 1961: prof., dr. A. BERTHELSEN.

6. marts 1964: EINAR ANDERSEN, prof., dr. HENNING SØRENSEN og prof., dr. HANS PAULY.

29. april 1966: direktør, dr. OLE BERTHELSEN og prof. SVEND SAXOV.

juni 1967: prof., dr. TOVE BIRKELUND.

december 1969: prof., dr. GUNNAR LARSEN og prof., dr. philos. NILS SPJELDNÆS.

International Union of History and Philosophy of Science (IUHPS).

Valgt 15. maj 1964: prof., dr. JOHNNY CHRISTENSEN, bibl., dr. A. G. DRACHMANN, dr. AXEL GARBOE, prof., dr. JUSTUS HARTNACK, A. TØVBORG JENSEN, prof., dr. OLAF PEDERSEN, prof., dr. MOGENS PIHL, prof., dr. E. RANCKE-MADSEN, L. ROSENFELD (formand), dr. G. SCHERZ, prof., dr. OLAF SCHMIDT (sekretær), STIG VEIBEL og prof., dr. J. WITT-HANSEN.

6. februar 1970: A. BLINKENBERG.

*International Union of Pure and Applied
Biophysics (IUPAB).*

Valgt 3. november 1961: prof., dr. JØRGEN BICHEL, FR. BUCHTHAL (formand), prof., dr. MOGENS FABER, prof., dr. JØRGEN KOCH, J. C. SKOU, O. STEN-KNUDSEN (sekretær), HANS H. USSING, TORREL WEISFOGH.

Valgt 31. januar 1969: prof., dr. JACK LOWY.

*Scientific Committee on Oceanographic Research (SCOR).
Dansk Nationalråd for Oceanologi.*

Valgt 3. april 1959: direktør, dr. ERIK BERTELSEN, dr. POUL M. HANSEN, kommandør, direktør HENRIK MADSEN, E. STEEMANN NIELSEN, statsmeteorolog HELGE THOMSEN og GUNNAR THORSON.

7. februar 1964: prof. NILS JERLOV (formand) og dr. TØR-
BEN WOLFF (sekretær).

14. februar 1969: EINAR ANDERSEN, direktør dr., OLE BER-
THELSEN, prof., dr. N. KINGO JACOBSEN, prof., dr.
H. LUNDGREN, prof., dr. S. SAXOV, TH. SORGEN-
FREI og afd. chef, mag. sc. MILAN THAMSBORG.
december 1969: viceadmiral S. S. THOSTRUP og afd. leder,
dr. BØRGE JAKOBSEN.

Committee on Space Research (COSPAR).

Valgt 26. februar 1965: EINAR ANDERSEN (formand), B. PETERS
og prof. JØRGEN RYBNER.

Komiteen for biologisk oceanografi.

Valgt 30. november 1962: direktør, dr. ERIK BERTELSEN, E. STEE-
MANN NIELSEN og GUNNAR THORSON.

Commission Interunions de l'Enseignement des Sciences (CIES).

Korrespondent for Danmark valgt af Selskabet:

Valgt 20. marts 1964: prof., dr. MOGENS PIHL.

Association Internationale d'Études du Sud-Est Européen, Bucarest.

Selskabets tilslutning hertil, nov. 1963.

Pacific Science Association.

Selskabet valgt til »Representative Institution for Denmark«,
marts 1965.

*Komiteen for International Association for Quaternary Research
(INQUA).*

Valgt 19. april 1968: M. DEGERBØL, statsgeolog, dr. SIGURD HANSEN (formand), A. ROSENKRANTZ, AXEL SCHOU, J. TROELS-SMITH og dr. ANKER WEIDICK (sekretær).

*Komiteen for Council for International Organizations
of Medical Sciences (CIOMS).*

Medlemmer valgt af Selskabet:

Valgt 5. maj 1961: K. AD. JENSEN og GUNNAR TEILUM.
31. januar 1969: CHR. CRONE (formand).
august 1970: J. C. SKOU.

Medlemmer valgt af Dansk medicinsk Selskab:

Overlæge, dr. E. ROELSEN, prof., dr. E. STRÖMGREN, prof., dr. PREBEN B. PLUM.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum«:

Valgt 19. maj 1961: FRANZ BLATT (formand).
17. april 1970: POVL JOHS. JENSEN.

Kommissionen for den nye Ducange:

Valgt 17. november 1933: FRANZ BLATT (formand).
17. maj 1963: POVL JOHS. JENSEN.

Administrationskomiteen for »Monumenta Musicae Byzantinae«:

Valgt 12. april 1946: KNUD JEPPESEN.
19. maj 1961: FRANZ BLATT (formand), JENS PETER LARSEN.
19. oktober 1962: OLIVER STRUNK.
4. marts 1966: POVL JOHS. JENSEN.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«:

Valgt 28. oktober 1955: L. L. HAMMERICH (formand).
1. december 1967: E. HAMMERSHAIMB.
1. maj 1970: JØRGEN LÆSSØE.

Kommissionen for den oldrussisk-nedertyske håndbog:

Valgt 21. april 1961: L. L. HAMMERICH, ROMAN JAKOBSON, Cambridge, Mass.

17. maj 1963: PETER JØRGENSEN og prof., dr. HANS CHR. SØRENSEN.

Carlsbergfondets direktion:

AKSEL TOVBORG JENSEN, valgt 20. april 1956, genvalgt 1966, valget gælder til 30. september	1976
FRANZ BLATT, valgt 1. marts 1957, genvalgt 1962, valget gælder til 30. september	1972
POUL BRANDT REHBERG (formand), valgt 27. november 1959, genvalgt 1964, valget gælder til 30. september	1974
ARNE NOE-NYGAARD, valgt 3. maj 1963, genvalgt 1970, valget gælder til 30. september	1980
KRISTOF GLAMANN, valgt 24. oktober 1969, valget gælder til 30. september	1978

Medlem af Frederiksborg-Museets bestyrelse:

KRISTOF GLAMANN, valgt 21. november 1969, valget gælder til 30. september	1978
---	------

*Medlem af bestyrelsen for »Carlsbergs Mindelegat for
Brygger J. C. Jacobsen«,
valgt af Selskabets præsident:*

C. MØLLER, valgt fra 1. oktober 1963, genvalgt 1967, valget gælder til den 30. september	1973
--	------

Tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets bestyrelse:

K. GEORG SØRENSEN, cand. pharm., direktør ved Carlsberg Bryggerierne, valgt 30. oktober 1964, genvalgt 1965 og 1970, valget gælder til 30. september	1975
E. HOFF-JØRGENSEN, dr. phil., professor ved Københavns Tandlægehøjskole, valgt 9. april 1965, genvalgt 1970, valget gælder til 30. september	1975

*Medlemmer af Rask-Ørsted Fondets bestyrelse,
valgt af Selskabet:*

C. MØLLER, valgt 1. december 1961, genvalgt 1963 og 1967, valget gælder til 31. oktober	1971
AXEL STEENBERG, valgt 6. februar 1970, valget gælder til 31. oktober	1971

*Medlemmer af Statens Forskningsråd,
valgt af Selskabet:*

Statens humanistiske Forskningsråd:

F. J. BILLESKOV JANSEN, valgt oktober 1968, genvalgt 1969, valget gælder til 30. september	1974
---	------

Statens naturvidenskabelige Forskningsråd:

HEINZ HOLTER, valgt oktober 1968, valget gælder til 30. sep- tember	1973
--	------

*Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk
Videnskabsmand« (Lundehave):*

WERNER FENCHEL, valgt 9. april 1954, genvalgt 1955, 1961 og 1967, valget gælder til april	1973
GUNNAR THORSON, valgt 21. november 1969, valget gælder til april	1973
AXEL STEENBERG, valgt juli 1970, valget gælder til april	1973
HANS FISCHER-MØLLER, advokat, valgt juli 1970, valget gælder til april	1973

*Bestyrelsen for »Emil Herborgs Legat til unge, danske,
mandlige, ubemidlede Naturvidenskabsmænd«:*

Valgene gælder til april i de nedenfor nævnte år.

N. E. NØRLUND, valgt 2. maj 1941, genvalgt 1948, 1956 og 1964	1972
MATHIAS THOMSEN, valgt 1. marts 1946, genvalgt 1949, 1957 og 1965	1973

ARNE NØE-NYGAARD, valgt 15. april 1955, genvalgt 1958 og 1966	1974
FR. BUCHTHAL, valgt 23. februar 1962, genvalgt 1968	1976
JANNIK BJERRUM, valgt 23. februar 1962, genvalgt 1969.....	1977
THORVALD SØRENSEN, valgt 27. april 1962, genvalgt 1967 ..	1975
C. MØLLER (formand), valgt 30. november 1962, genvalgt 1963.....	1971
C. C. BARKER JØRGENSEN, valgt 3. april 1970.....	1978

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat«:

J. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950, 1953, 1956, 1959, 1962, 1965 og 1968, val- get gælder til april.....	1971
THORVALD SØRENSEN, valgt 6. april 1962, genvalgt 1965 og 1968, valget gælder til april.....	1971
C. MØLLER (formand), valgt 21. november 1969, valget gæl- der til april.....	1971

Bestyrelsen for »Niels Bohr Legatet«:

N. E. NØRLUND, valgt 18. januar 1946, genvalgt 1966.
C. MØLLER, valgt 11. december 1959, genvalgt 1966.
ÅAGE BOHR, valgt 22. marts 1963, genvalgt 1966.
A. TOVBORG JENSEN, valgt februar 1964, genvalgt 1966.
BENGT STRÖMGREN (formand), valgt 24. oktober 1969.

*Bestyrelsen for »Lægen, professor ved Københavns Universitet, dr.
med. & chir. Knud Sand's Legat«:*

Valgene gælder til april i de nedenfor nævnte år.

L. L. HAMMERICH (formand), valgt 7. november 1969.....	1976
A. TOVBORG JENSEN, valgt 7. november 1969.....	1976
Landsretssagfører IVAN SCHIØLER, valgt 7. november 1969..	1976

Suppleanter henh.:

NILS SCHIØRRING, valgt 6. marts 1970.....	1976
C. OVERGAARD NIELSEN, valgt 15. maj 1970.....	1976
Advokatfuldm. JENS JORDAN, valgt 15. maj 1970	1976

*Medlem af bestyrelsen for »Danmarks Akvarium«, Charlottenlund,
valgt af Selskabet:*

GUNNAR THORSON, valgt 10. december 1965, valget gælder
til 31. december 1970

*Medlem af bestyrelsen for »Dansk Bilharziose
Laboratorium«,
valgt af Selskabet:*

KAJ BERG, valgt 29. november 1963, genvalgt 1968, valget
gælder til 1973

*Medlem af bestyrelsen for legatet »Ole Rømer Medaillen«,
valgt af Selskabet:*

BENGT STRÖMGREN, valgt 5. april 1968, valget gælder til 31.
oktober 1974

*Medlem af bestyrelsen for Det danske Institut i Rom,
valgt af Selskabet:*

FRANZ BLATT, valgt 10. oktober 1969, valget gælder til 31.
marts 1972

*Medlem af bestyrelsen for »Kaj Linderstrøm-Langs
Guldmedaillefond«,
valgt af Selskabet:*

HEINZ HOLTER, valgt 20. marts 1964.

*Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes
og agerstrukturernes historie:*

Valgt 28. oktober 1966: FR. SKRUBBELTRANG, AXEL STEENSBERG
(formand) og J. TROELS-SMITH.

Kommissionen for forskningsarealer.

Valgt 5. april 1968: JOHS. IVERSEN, CHR. OVERGAARD NIELSEN,
A. NOE-NYGAARD og J. TROELS-SMITH.

»Foundation Albert Schweitzer Prize«.
National Advisory Committee for Denmark.

Valgt 26. januar 1968: prof., dr. SØREN HOLM, JENS PETER LARSEN og GUNNAR TEILUM.

25. april 1969: POVL JOHS. JENSEN.

Beboer af Gl. Carlsbergs Hovedbygning (Æresboligen).

Valgt 1. april 1966: BENGT STRÖMGREN.

Beboer af Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand, Lundehave.

Valgt 17. maj 1963: ARNE NOE-NYGAARD.

Beboer af professor Knud Sands bolig:

Valgt 8. maj 1970: EINAR ANDERSEN.

Selskabets sekretariat: Dantes Plads 5, 1556 København V. Telf. 11 32 40.

Arkivar: ASGER LOMHOLT, (f. $\frac{2}{8}$ 1901), cand. theol., R. af Dbg., Selskabets guldmedaille 1961. Normasvej 32, 2500 Valby. Telf. Valby 2163. — ($\frac{1}{9}$ 1925.)

Assistent: Fru ELLEN ERICHSEN, (f. $\frac{12}{7}$ 1897), B. M. 2 m. Kr. — ($\frac{1}{1}$ 1932.)

Medhjælp: Fru KAREN BENTE GOUDSMIT, (f. $\frac{23}{8}$ 1936), cand. mag. — ($\frac{1}{9}$ 1967.)

Selskabets mødelokaler: H. C. Andersens Boulevard 35, 1553 København V. Telf. 11 89 80.

BERETNING OM MØDERNE 1969–70

227.–228. selskabsår.

---

1. Mødet den 10. oktober 1969

Til stede var 56 medlemmer, nemlig: Bengt Strömgren, *præsident*, Johs. Pedersen, Knud Jessen, Martin Kristensen, Børge Jessen, Math. Thomsen, Holter, Brandt Rehberg, Bjerrum, Degerbøl, Fenchel, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Faurholt, Riis, Berg, Bøggild, Peter Jørgensen, Steensberg, Bohr, Ussing, Veibel, Hakon Lund, Reiz, Maaløe, Ottesen, Axel Schou, Tornehave, Glob, Kr. Hald, Huus, Rudkjøbing, Troels-Smith, Sparre Andersen, E. Asmussen, Bagge, Bech, Kauffmann, Lindhard, Syrach-Larsen, Arnholtz, Barker Jørgensen, Skrubbeltrang, Sorgenfrei, v. Wettstein, Hammershaimb, Poul Andersen, Aksel E. Christensen, Crone, Fuglede, Glamann, Møller, *sekretær*. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer K. E. Bergsten (Lund), Erling Dorf (Princeton), K. D. Erdmann (Kiel), L. Rosenfeld og Harald Wergeland (Trondheim).

Selskabets nye præsident, Bengt Strömgren, bød medlemmerne velkommen.

Bengt Strömgren takkede den afgåede præsident, Johs. Pedersen, for hans betydningsfulde virke, såvel i Selskabet som i Carlsbergfondet. Johs. Pedersen gav udtryk for sin taknemmelighed for den tillid, der var vist ham.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet tre indenlandske medlemmer, nemlig dr. jur. STIG ASGERSSØN IUUL, professor i retsvidenskab ved Københavns Universitet, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 9. april 1954, formand i Carlsbergfondets direktion fra 1963 til sin død den 28. maj 1969; dr. phil. JENS ANTON CHRISTIANSEN, fh. professor i kemi ved Københavns Universitet, optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse

den 6. april 1934, død den 28. juli 1969; og dr. med. LÁRUS EINARSON, professor i anatomi ved Århus Universitet, optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 9. april 1954, død den 14. august 1969.

Endvidere var fh. professor, dr. phil. JØRGEN JØRGENSEN afgået ved døden den 30. juli 1969. Professor Jørgensen var medlem af Selskabets komité for »International Union of History and Philosophy of Science«.

Endelig var direktøren for Bianco Luno's Bogtrykkeri A/S, HARALD ANDERSEN, afgået ved døden den 9. september 1969.

K. D. ERDMANN, Kiel, gav en meddelelse: *Adenauer und Stresemann, zwei Wege deutscher Politik.*

Die Aussöhnung zwischen Deutschland und Frankreich war die Hauptaufgabe, die sich für die deutsche Aussenpolitik nach dem Ersten und nach dem Zweiten Weltkrieg stellte. Stresemann und Adenauer haben beide dieses Ziel verfolgt. Aber sie gingen hierbei sehr verschiedene Wege. Stresemann war geleitet vom Gedanken der nationalen Souveränität, Adenauer von dem einer wirtschaftlich-politischen Interessengemeinschaft der westeuropäischen Völker. Der Gegensatz zwischen dem Kölner Oberbürgermeister Adenauer und dem Reichskanzler und Aussenminister Stresemann entzündete sich nach dem Ersten Weltkrieg an der Frage, was aus dem Rheinland werden sollte. Welche Rolle sollte die Landschaft um Rhein und Ruhr im deutsch-französischen Verhältnis spielen?

Auf Grund der deutschen amtlichen Akten, der Papiere des französischen Rheinlandkommissars Tirard, der Briefe Adenauers aus dem Kölner Stadtarchiv, des Nachlasses von Stresemann u. a. ist es jetzt möglich geworden, die umstrittene Rolle der beiden Politiker in jener kritischen Zeit nach dem Ersten Weltkrieg zu klären. Es ist zugleich die Zeit, in der Adenauer als Kölner Oberbürgermeister sich die Anschauungen bildete, die er später als verantwortlicher Staatsmann zu verwirklichen strebte.

Der foretoges første behandling af valg af et medlem af Carlsbergfondets direktion i stedet for afd. Stig Iuul. Valget skulle gælde for resten af Stig Iuuls funktionstid til 30. september 1978.

Til medlem af bestyrelsen for det Danske Institut i Rom valgtes Frantz Blatt for perioden til 31. marts 1972 i stedet for afd. Stig Iuul.

Kassekommissionen havde meddelt, at den havde genvalgt A. Tovborg Jensen til formand til april 1970.

Selskabet havde modtaget beretninger fra følgende:

Carlsbergfondets direktion for året 1. oktober 1967 til 30. september 1968. Trykt i Oversigt 1968–69, II side 1–77, I–VIII.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie for året 1968. Trykt i Oversigt 1968–69, side 128–36.

Kommissionen for »Ducange« for året 1968. Trykt i Oversigt 1968–69, side 143.

Administrationskomiteen for »Monumenta Musicae Byzantinae« for året 1968–69. Trykt i Oversigt 1968–69, side 145–47.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary« for året 1968–69. Trykt i Oversigt 1968–69, side 148–51.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum« for året 1968–69. Trykt i Oversigt 1968–69, side 144.

Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes Historie for året 1968–69. Trykt i Oversigt 1968–69, side 151–53.

Kommissionen for forskningsarealer for året 1968. Trykt i Oversigt 1968–69, side 153–64.

Mødet i »Union Académique Internationale« i Bucarest den 11.–17. juni 1968, hvor Franz Blatt og L. L. Hammerich havde repræsenteret Selskabet, samt om arbejdet i unionen i året 1968–69. Trykt i Oversigt 1968–69, side 173–77.

The International Geological Congress og mødet i »International Union of Geological Sciences« den 8.–24. august 1968 i Prag. Trykt i Oversigt 1968–69, side 177–82.

L. L. Hammerich havde sendt beretning om en rejse i september 1969, hvorunder han bl.a. som Selskabets delegerede overværede mødet i Societas Linguistica Europaea den 5.–6. september i Wien.

Til mødet vedrørende »The European Science Exchange Programme« den 31. oktober 1969 i Paris ville Stig Veibel repræsentere Selskabet.

Til et møde af eksperter for »The Study of Scandinavian Cultures«, foranstaltet af Unesco, i Vedbæk den 22.–26. september

1969, var Povl Bagge og L. L. Hammerich fra Selskabet anmeldt som observatører. Povl Bagge gav en beretning om mødets forløb.

Til en kongres i Rotterdam den 27.–29. oktober 1969 i anledning af 500-året for Erasmus af Rotterdams fødsel ville Selskabet være repræsenteret ved L. L. Hammerich.

Ved »Le IXe Congrès International d'Archéologie Classique« den 11.–20. oktober 1969 i Damas var Selskabet ikke repræsenteret.

New York Academy of Sciences, New York, havde ophævet bytteforbindelse med Selskabet.

Efter at Selskabets ansøgning til undervisningsministeriet om et ekstraordinært statstilskud på 25 000 kr. til trykning af fire henlagte manuskripter var blevet afslået, havde Carlsbergfondet efter ansøgning bevilget Selskabet et ekstraordinært tilskud på dette beløb, hvorefter manuskripterne kunne sættes i arbejde.

Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse havde meddelt, at Selskabets andel i stiftelsens overskud for det sidste år havde udgjort 8 939 kr. 91 øre.

Selskabets kommissionær, Munksgaards Forlag A/S, havde meddelt, at Selskabets indtægt ved salget af publikationer i året 1968 havde udgjort 122 034 kr. 45 øre.

Selskabets udenlandske medlem Otto Neugebauer havde indsendt en afhandling i samarbejde med professor D. Pingree, Chicago, med titel »The Pañcasiddhāntikā of Varāhamihira, Part I–II«. Vil blive trykt i Hist. Filos. Skrifter **6**,1.

I sommerens løb var følgende afhandlinger optaget:

Amanuensis, cand. mag. Åse Jespersen: »On the Male Urogenital Organs of *Neoceratodus forsteri*«. Trykt i Biol. Skrifter **16**,5.

Rune Johnson, Nordita: »On Phonons in Simple Metals. I«. Trykt i Mat. Fys. Medd. **37**,9.

I. Brevik, Nordita: »Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 1. Minkowski's Tensor«. Trykt i Mat. Fys. Medd. **37**,11.

I sommerens løb havde følgende møder været afholdt i Selskabets lokaler:

»The Alfred Benzon Symposium II on the Transfer of Molecules and Ions between Capillary Blood and Tissue« den 22.–26. juni 1969.

Finanskomiteen under »International Council of Scientific Unions« den 21. juli 1969.

»The 6th Symposium on Geophysical Theory and Computers«, Upper Mantle Committee under »International Council of Scientific Unions« den 25.–29. august 1969.

Symposium om »Strong and Weak Histocompatibility Antigens« den 3. oktober 1969.

Overfredningsnævnet havde sendt en kendelse om forlægning af Viborg–Herning landevej gennem Hald Egeskov.

Den fung. redaktør fremlagde de i sommerens løb udkomne publikationer:

Oversigt over Selskabets Virksomhed 1968–69.

Hist. Filos. Medd. **44**,3, Klaus Alpers.

Mat. Fys. Medd. **37**,4, C. Møller; **37**,5, H. Højgaard Jensen & P. Hedebøl Nielsen; **37**,6, Christian Berg; **37**,7 P. O. Tjøm & B. Elbek.

---

2. Mødet den 24. oktober 1969

Til stede var 43 medlemmer, nemlig: Bengt Strömngren, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Knud Jessen, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Holter, Brandt Rehberg, Buchthal, Bjerrum, Rosenkrantz, Birket-Smith, Hjelholt, Faurholt, Iversen, Riis, Berg, Bøggild, Peter Jørgensen, Steensberg, Ussing, Billeskov Jansen, Hakon Lund, Reiz, Jens Peter Larsen, Tornehave, Becker, Glob, Kr. Hald, Rudkjøbing, Bagge, Bech, Kauffmann, Ballhausen, Barker Jørgensen, Skrubbeltrang, Rudi Thomsen, Crone, Frydenberg, Glamann, Møller, *sekretær*, Huus. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer G. Bendz og L. Rosenfeld.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet to udenlandske medlemmer, nemlig: dr. MARCEL RIESZ, fh. professor i matematik ved universitetet i Lund, optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 12. april 1946, død den 4. september 1969, og dr. BERTIL HANSTRÖM, fh. professor i zoologi ved universitetet i Lund, optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 12. april 1946, død den 17. juli 1969.

P. J. RIIS gav en meddelelse: HEINRICH SCHLIEMANN *som klassisk arkæolog og hans forhold til Danmark*.

I 1969 er hundrede år gået siden HEINRICH SCHLIEMANN i Rostock erhvervede doktorgraden på en afhandling om »Ithaka, der Peloponnes und Troja«, og året efter foretog han sin første udgravning i Trojas byhøj. Dermed indledtes den systematiske udforskning af sagnenes Grækenland og af det ægæiske områdes forhistorie.

Efter indledende bemærkninger gaves der en oversigt over Schliemanns målbevidste studier og hans virke som klassisk arkæolog. Derefter omtaltes hans forhold til Danmark, og til slut forelagdes en uoffentliggjort korrespondance vedrørende hans foræring af trojanske oldsager til Den Kgl. Antiksamling i Prindsens Palais.

HAKON LUND gav en meddelelse: STAHL'S *flogistonteori 250 år*.

Ideen, der lå til grund for STAHL'S flogistonteori, blev fremsat af BECHER i 1669, men var først i 1718 klart formuleret. Den flogistonteori, som LAVOISIER ved vægtens og iltens hjælp bekæmpede og besejrede i århundredets slutning, var temmelig forskellig fra Stahls.

Oversætter man flogiston ved elektroner, kommer Stahl nutidens opfattelse af oxidation og reduktion ret nær.

Ved anden behandling af valg af et medlem af Carlsbergfondets direktion i stedet for afd. Stig Iuul valgtes Kristof Glammann.

Selskabet behandlede forslag til fundats for »Lægen, professor ved Københavns Universitet, dr. med. & chir. Knud Sand's Legat«.

L. L. Hammerich, medlem af legatbestyrelsen, forelagde forslaget til fundatsen, som anbefaledes af bestyrelsen og repræsentationsudvalget. Selskabet vedtog forslaget til fundatsen enstemmigt. Medlemmerne hædrede mindet om Knud Sand ved at rejse sig.

Fundatsens ordlyd er følgende:

FUNDATS

»I henhold til professor, dr. med. & chir. Knud Sands testamente af 30. juni 1966 opretter undertegnede eksekutorer i dødsboet et legat, hvis midler hidrører fra arv til Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og udgør hovedparten af arveladerens formue.

Det bemærkes, at fundatsen er udfærdiget af eksekutorerne i samråd med Selskabet.

§ 1.

Legatets navn er »Lægen, professor ved Københavns Universitet, dr. med. & chir. Knud Sand's legat«.

§ 2.

Legatets formue består af:

1. Villaejendommen matr. nr. 1 *k* og *ha* Gentofte by og sogn, no. 81, Kildeskovsvej, Gentofte, med inventar.
2. Den fra arveladeren iøvrigt arvede formue i henhold til bo-regnskabet.

Efter afslutningen af legatstifterens bo vil fundatsen være at forsyne med en fortegnelse over kontantmidlernes størrelse og art.

Legatets kapital, som i princippet er urørlig, skal stedse være anbragt efter justitsministeriets regler om anbringelse af legatmidler.

Aktiverne skal lyde på legatets navn og såvidt muligt noteres som tilhørende dette, hvorhos de skal forsynes med undervisningsministeriets prohibitivpåtegning.

Hvad der indvindes i form af kursgevinst eller lignende, tillægges kapitalen.

På den legatet tilhørende faste ejendom tinglyses sædvanlig deklaration om, at salg og pantsætning kun kan ske med undervisningsministeriets samtykke.

§ 3.

Villaejendommen i Gentofte anvendes til fribolig for en dansk videnskabsmand indenfor Det Kongelige Danske Videnskabernes

Selskabs kreds eller i særlige tilfælde til en udenlandsk videnskabsmand, der i en længere periode er på studieophold her i landet.

De nærmere regler for friboligens anvendelse fastsættes af Videnskabernes Selskab.

§ 4.

Udbytte af legatets midler skal anvendes til bestridelse af de med ejendommens drift forbundne udgifter, idet dog 10% af udbyttet henlægges til oprettelse af et reservefond til udnyttelse af tegningsrettigheder til aktier eller til brug ved ekstraordinære anskaffelser eller lignende i forbindelse med ejendommens drift eller vedligeholdelse.

§ 5.

Legatbestyrelsen kan i det omfang, hvori det måtte findes hensigtsmæssigt, indenfor snævrere rammer træffe bestemmelse om bortsalg af inventar fra ejendommen i Gentofte.

§ 6.

Såfremt de øvrige midler, der er forbundet med legatets faste ejendom, skulle vise sig utilstrækkelige til fyldestgørelse af bestemmelserne om ejendommens anvendelse, skal det være bestyrelsen tilladt at foretage salg af villaejendommen i Gentofte helt eller delvist, jfr. herved § 2, sidste stk.

§ 7.

Legatbestyrelsen kan i samråd med Videnskabernes Selskab og med undervisningsministeriets godkendelse stille legatmidler til disposition – eventuelt efter hel eller delvis realisation af ejendommen – for andre formål end de i § 3 nævnte, dersom det viser sig uhensigtsmæssigt, vanskeligt eller endog umuligt at opretholde legatets hovedbestemmelser

De formål, der i så fald skal tages i betragtning, skal være sygdomsbekæmpelse og sygehjælp med særlig vægt på tuberkulose og reumatiske lidelser, for så vidt de måtte blive varetaget af institutioner omfattede af finansministeriets bekendtgørelse no. 221 af 25/4-1949 med eventuelle senere ændringer og tilføjelser.

§ 8.

Legatet forestås af en bestyrelse på tre medlemmer, udpeget af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, så vidt muligt blandt dettes medlemmer, dog at der i bestyrelsen stedse skal være en jurist. Genvalg er muligt.

Bestyrelsens funktionstid er 6 år; den vælger selv sin formand, der kan forpligte legatet overfor trediemand.

I tilfælde af, at legatet udelukkende vil være at anvende til de i § 7, stk. 2, nævnte formål, overgår bestyrelsen til en af Det medicinske Selskab i København udpeget bestyrelse, for hvis virksomhed de i denne fundats for legatbestyrelsen fastsatte regler da finder tilsvarende anvendelse.

Et eventuelt honorar til bestyrelsesmedlemmer eller til assistance ved regnskabsføring m.v. skal godkendes af undervisningsministeriet.

§ 9.

Legatbestyrelsen udarbejder en forretningsorden for sit virke, hvilken forretningsorden skal godkendes af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab.

§ 10.

Spørgsmål om adgang til nydelse af legatet kan ikke gøres til genstand for nogen rettergang, men afgøres af bestyrelsen, hvis beslutninger dog kan indankes for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab.

§ 11.

Det påhviler bestyrelsen at føre en protokol for legatet. I denne protokol indføres legatfundatsen og den forventede allerhøjeste stadfæstelse, oplysning om hvem der oppebærer legatet, samt iøvrigt alle meddelelser og oplysninger, der måtte være af interesse for legatet.

§ 12.

Legatets regnskabsår er kalenderåret.

Legatregnskabet skal, forsynet med bestyrelsens underskrift, inden tre måneder efter regnskabsårets udløb være afgivet til revision i undervisningsministeriet, der udnævner en revisor og fastsætter dennes honorar.

Undervisningsministeriet deciderer regnskabet.

§ 13.

Tillæg eller forandringer i nærværende fundats er gyldige, såfremt de vedtages af legatets bestyrelse og tiltrædes af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab samt approberes af undervisningsministeriet.

§ 14.

På nærværende fundats vil være at søge kongelig konfirmation.

København, den 11. november 1969.«

LOUIS LE MAIRE
Højesteretsdommer

O. T. NEEL
Højesteretssagfører

Til medlem af og formand for bestyrelsen for »Niels Bohr Legatet« valgtes præsidenten, Bengt Strömngren, i stedet for Johs. Pedersen.

Efter indstilling af repræsentationsudvalget vedtog Selskabet følgende:

Til »The Regional Congress of International Union of Physiological Sciences« den 10.–16. august 1970 i Brasov, Rumænien, valgtes ingen delegeret.

Til »The 6th International Congress on Cybernetics« den 7.–11. september 1970 i Namur valgtes ingen delegeret.

Kr. Hald havde sendt beretning om sin deltagelse i »den 10. internationale kongres for navneforskning« den 7.–13. september 1969 i Wien.

Department of Energy, Mines and Resources Library, Ottawa, havde anmodet om, at bytteforbindelse med Selskabet måtte op-høre.

Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse havde sendt beretning om virksomheden i 1968.

Kassekommissionen havde bevilget følgende:

Kontingent til »International Union of Geological Sciences« forhøjedes fra og med 1970 fra 450 til 600 dollars årlig.

Fra og med 1970 betaltes kontingent 100 dollars årlig til »International Association for Quaternary Research (INQUA)«.

Efter vedtagelse på »den 10. internationale linguistkongres« i Bucarest 1967 havde »Comité International Permanent de Linguistes« ændret sine statutter, og hvert medlemsland var pligtig til at betale kontingent. Den internationale komité havde gennem sin danske repræsentant anmodet om betaling af kontingent 300 dollars årlig.

Repræsentationsudvalget stillede forslag om, at Selskabet søgte Rask-Ørsted Fondet om midler til betaling af kontingentet. L. L. Hammerich fremlagde sagen og motiverede ansøgningen.

Efter forslag af kassekommissionens formand vedtog Selskabet, at dets tilskud til betaling af rejseudgifter for medlemmer i Århus forhøjedes fra 150 til 200 kr. for hvert møde, hvori de deltog.

Det hollandske akademi i Amsterdam havde anmodet Selskabet om en udtalelse om anvendelsen af et bestemt sprog i videnskabelige publikationer, eventuelt et kunstsprog.

Selskabet kunne ikke give sin tilslutning dertil.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger:

Amanuensis, mag. art. Peder Mortensen: »Tell Shimshara, the Hassuna Period«. Vil blive trykt i Hist. Filos. Skrifter 5,2.

T. Grotdal, K. Nybø & B. Elbek: A Study of Energy Levels in Odd-Mass Dysprosium Nuclei by Means of (d,p) and (d,t) Reactions«. Trykt i Mat. Fys. Medd. 37.12.

Redaktøren fremlagde:

Hist. Filos. Medd. 44,4, David Favrhøldt.

Mat. Fys. Medd. 37,8, Børge Bak, Jens Jørgen Led & Erik Jonas Pedersen.

3. Mødet den 7. november 1969

Til stede var 59 medlemmer, nemlig: Bengt Strömngren, *præsident*, Nør-lund, Knud Jessen, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Niels Nielsen, Bjerrum, Fenchel, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Faurholt, Riis, Berg, Noe-Nygaard, Steensberg, Bang, Bohr, Thorson, Ussing,

Veibel, N. O. Lassen, Reiz, Jens Peter Larsen, Maaløe, Schou, Tornehave, Becker, Kr. Hald, Rudkjøbing, Troels-Smith, R. W. Asmussen, Kauffmann, Lindhard, Schjørring, Arnholtz, Thor Bak, Barker Jørgensen, Sorgenfrei, Hammershaimb, Rudi Thomsen, Poul Andersen, Crone, Eli Fischer-Jørgensen, Fuglede, Glamann, Mohr, Peters, Simonsen, Sten-Knudsen, Winther, Møller, *sekretær*, Huus. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer Ben Mottelson og L. Rosenfeld.

AXEL STEENSBERG gav en meddelelse: *Jordfordelingen i Store Valby ved Slagelse fra vikingetiden til 1682.*

I årene 1945–53 undersøgtes serier af husgulve under 3 gårde i Store Valby ved Slagelse (nu Valbygaard). Bearbejdelsen af materialet er forlængst afsluttet og kunne i år have foreligget som publikation. Da bevarede lensregnskaber og andre skriftlige kilder imidlertid gør det muligt at kombinere arkæologi og historie, har man søgt dels at lave fuldstændige lister over brugerne af alle landsbyens gårde tilbage til o. 1600, i visse tilfælde endnu længere, dels at belyse hovedtræk af de økonomiske forhold og derunder navnlig at gøre rede for jordfordelingen.

Det er lykkedes at rekonstruere et kort til opmålingstallene i Den store matrikels markbøg 1682, som kan bruges til at kaste lys over visse sider af den udvikling, der er sket, fra landsbyen i vikingetiden blev anlagt med 8 bol, til den efter svenskekrigene var genopbygget med 17 bøndergårde.

MORTEN SIMONSEN gav en meddelelse: *Organtransplantation og den biologiske forlideligheds immungenetik.*

En udstrakt grad af genetisk polymorfi er karakteristisk for mange makromolekyler i den menneskelige og dyriske organisme. Dette er tilfældet både for mange serumproteiner såvel som for makromolekyler, der indgår som bestanddele i cellemembranerne. De menneskelige blodtyper kan nævnes som ét ud af mange eksempler herpå. Disse molekylerne varianter er for størsteparten identificeret ved deres antigene egenskaber, d.v.s. deres evne til at fremkalde specifikke antistoffer. Hvis genetisk identitet med hensyn til alle disse »typesystemer« var nødvendig for heldig udførelse af organtransplantation, ville en sådan i praksis være umulig undtagen mellem een-æggede tvillinger.

Der er imidlertid mere og mere, som tyder på, at der i hver dyreart kan findes et enkelt typesystem, der er ansvarligt for de stærkeste af antigenerne, hvad der naturligvis, om rigtigt, stiller mulighederne for organtransplantationer i et betydelig mere gunstigt lys.

Medlemmer af repræsentationsudvalget havde besøgt Johs. Pedersen for at overbringe ham Selskabets tak for hans virke i Sel-

skabet og i Carlsbergfondets direktion. Selskabet havde sendt en blomsterdekoration.

Der foretoges valg af bestyrelse for »Lægen, professor ved Københavns Universitet, dr. med. & chir. Knud Sand's Legat«. Bestyrelsen skulle efter fundatsen bestå af tre medlemmer, deraf en jurist. Valgt blev L. L. Hammerich, A. Tøvborg Jensen og landsretssagfører Ivan Schiøler. Valget gælder til april 1976.

Efter forslag af udvalget for tildeling af »Pastor emer. F. J. Ørnborgs Legat« vedtog Selskabet at tildele Carsten Olsen den for regnskabsåret 1. oktober 1968–30. september 1969 ledige portion af legatet 2 000 kr. til forsøg over havalgernes jernoptagelser.

Carlsbergfondets direktion havde valgt P. Brandt Rehberg til formand fra 1. oktober 1969 at regne.

L. L. Hammerich havde sendt beretning om sin deltagelse i festlighederne i Rotterdam den 27.–29. oktober 1969 i anledning af 500-året for Erasmus Rotterdams' fødsel.

Stig Veibel havde sendt beretning om mødet vedrørende »The European Science Exchange Programme« den 31. oktober 1969 i Paris. Næste møde ville finde sted i København den 30. oktober 1970.

Statens naturvidenskabelige Forskningsråd havde efter Selskabets anmodning overtaget administrationen af »The European Science Exchange Programme«, som hidtil havde været overdraget Selskabets sekretariat.

Redaktøren fremlagde:

Biol. Skrifter **16,5**, Åse Jespersen.

---

4. Mødet den 21. november 1969

Til stede var 52 medlemmer, nemlig: Bengt Strömngren, *præsident*, Johs. Pedersen, Knud Jessen, Hammerich, Martin Kristensen, Math. Thomsen,

Holter, Bjerrum, Fenchel, Blatt, Birket-Smith, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Faurholt, Berg, Bøggild, Steensberg, Bang, Bohr, Thorson, Ussing, Veibel, Aage Hansen, N. O. Lassen, Zeuthen, Hakon Lund, Reiz, Tornehave, Becker, Kr. Hald, Huus, Rudkjøbing, Povl Johs. Jensen, Lindhard, Syrach-Larsen, Arnholtz, Ballhausen, Skrubbeltrang, Sorgenfrei, Rudi Thomsen, Aksel E. Christensen, Crone, Eli Fischer-Jørgensen, Frydenberg, Glamann, Mohr, Knakkerård Møller, Winther, Møller, *sekretær*, Noe-Nygaard, Maaloe. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer K. E. Bergsten (Lund) og G. Brown (p.t. København).

C. J. BECKER gav en meddelelse: *Kult-huse fra yngre stenalder i Jylland.*

Ved Tustrup på Djursland fandtes for 15 år siden tomten af en stenalderbygning, der tolkedes som et kult-hus opført og anvendt i forbindelse med tre nærliggende stengrave (dysser og jættestue). Senere udgravede man andetsteds i Jylland yderligere to fund af tilsyneladende samme art og fra omtrent samme tid, d.v.s. ældre del af mellem-neolitikum.

Gennem systematiske undersøgelser i de seneste år af såkaldte stendyngegrave er på den store gravplads ved Herrup (mellem Holstebro og Viborg) tilfældig fundet fire nye kult-huse af forskellig form og størrelse. Det største af dem (9×6 meter) viser en overraskende regelmæssig plan. Andre enkeltheder har givet væsentlige bidrag til diskussionen omkring tolkningen af hele denne nye gruppe mindesmærker.

THEODOR SORGENFREI gav en meddelelse: *Nordsøbassinets geologi.*

Det geologisk definerede Nordsøbassin omfatter ikke alene selve Nordøen, men også det østlige England, størstedelen af Holland, Nordtyskland, det østlige Polen og Danmark. Takket være den stærke efterforskningsaktivitet efter råstoffer på land før og efter anden verdenskrig er de geologiske forhold i bassinets landområder nu forholdsvis godt kendt.

De havdækkede områders geologi var derimod praktisk taget ukendt, indtil man i slutningen af 50-erne og begyndelsen af 60-erne udvidede efterforskningen til selve Nordøen.

I begyndelsen var der tale om beskedne geofysiske undersøgelser. Situationen ændredes totalt efter 1959 ved fundet af gasfeltet ved Groningen i Nordholland, som efterhånden viste sig at være et af verdens største.

Ved anvendelsen af den mest moderne efterforskningsteknik deltog de internationale olieselskaber herefter i Nordøens geologiske udforskning. De videnskabelige resultater af dette arbejde er nu begyndt at vise sig. Den geologiske problematik, som er knyttet til området, blev demonstreret ved geologiske oversigtskort og geofysiske profiler fra Nordøen m. v.

Selskabet foretog første behandling af valg af Selskabets redaktør, idet L. L. Hammerich havde ønsket at træde tilbage.

Idet L. L. Hammerich havde ønsket fra 1. januar 1970 at træde tilbage fra en række hverv, foretoges følgende erstatningsvalg:

Til medlem af komiteen for »Union Académique Internationale« valgtes Erling Hammershaimb.

Til medlem af bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand« valgtes Gunnar Thorson. Valget gælder til april 1973.

Til medlem af bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« valgtes C. Møller. Valget gælder til april 1971.

Til Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes Historie foretoges intet nyvalg.

Til medlem af Frederiksborg-Museets bestyrelse valgtes Kristof Glamann i stedet for afd. Stig Iuul. Valget gælder til 30. september 1978. Siden Stig Iuuls død havde Franz Blatt været konstitueret som Selskabets repræsentant i bestyrelsen.

Det vedtoges at udvide bytteforbindelsen med Polska Akademia Nauk, Warszawa, med endnu et sæt af Selskabets samtlige publikationer.

Chemical Society, London, havde ønsket at ophøre med bytteforbindelse med Selskabet.

Kassekommissionen havde bevilget 2 000 kr. for året 1970 til fortsat virksomhed i Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af I. Brevik: »Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. Part 2. Discussion of Various Tensor Forms«. Trykt i Mat. Fys. Medd. **37**,13.

Selskabet vedtog at udgive et af arkivar Asger Lomholt indsendt arbejde: »Manuskripter og tegninger i Selskabets arkiv« som bind V af »Samlinger til Selskabets Historie«.

Redaktøren fremlagde:

Hist. Filos. Medd. **44**,2, Firoze M. P. Kotwal.

5. Mødet den 5. december 1969

Til stede var 41 medlemmer, nemlig: Bengt Strömngren, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Hammerich, Martin Kristensen, Math. Thomsen, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Buchthal, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Faurholt, Riis, Noe-Nygaard, Thorson, Ussing, N. O. Lassen, Veibel, Steemann Nielsen, Reiz, Wingstrand, Jens Peter Larsen, Schou, Tornehave, Rudkjøbing, Troels-Smith, R. W. Asmussen, Bech, Lindhard, Ballhausen, Barker Jørgensen, Sorgenfrei, Hammershaimb, Rudi Thomsen, Fuglede, Møller, *sekretær*. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer L. Rosenfeld og Gösta Säflund (Stockholm).

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig dr. JENS CHRISTIAN CLAUSEN, fh. afdelingsleder ved Carnegie Institution of Washington, Stanford, Cal., optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 13. april 1951, død den 22. november 1969.

I anledning af Knud Jessen's 85-års dag den 29. november 1969 havde Selskabet sendt en blomsterdekoration.

C. BARKER JØRGENSEN gav en meddelelse: JOHN HUNTER, A. A. BERTHOLD og *endokrinologiens oprindelse*.

Exstirpation og transplantation af organer hører til den eksperimentelle endokrinologiske fundamentale metoder. Endokrinologihistorien har derfor naturligt interesseret sig for de tidlige forsøg med transplantation af hanetestikler, som blev foretaget af JOHN HUNTER (1728–1793) og A. A. BERTHOLD (1803–1861). Forsøgene og deres baggrund er dog kun ufuldstændig belyst. Foredragsholderen har derfor forsøgt at vurdere Hunters og Bertholds transplantationsundersøgelser på baggrund af samtidens viden og forestillinger om de mekanismer, der virker mellem legemets dele og derved sætter det i stand til at optræde som et har-

monisk hele. Desuden blev hovedtræk trukket op af udviklingen fra Berthold til endokrinologiens endelige etablering omkring århundredskiftet.

ERLING HAMMERSHAIMB forelagde følgende: HAMA. *Fouilles et recherches 1931–1938*. Les petits objets médiévaux sauf les verreries et poteries par GUNHILD PLOUG, EVELYN OLDENBURG, E. HAMMERSHAIMB, R. THOMSEN, F. LØKKEGAARD avec une préface de P. J. RIIS. Kbn. 1969 (182 s.).

Det lige udkomne bind er det fjerde i rækken af publikationer af fundene fra de af Carlsbergfondet bekostede udgravninger i den syriske by Hama i årene 1931–1938. I det foreliggende bind er først og fremmest behandlet de mindre brugsgenstande fra dagliglivet af metal, sten, fajance, terracotta, ben og perlemoder (glas og keramik er publiceret i et foregående bind). Gunhild Ploug og Evelyn Oldenburg har i forening skrevet om genstandene af metal, Gunhild Ploug alene om dem af sten og Evelyn Oldenburg om dem af fajance, terracotta, ben og perlemoder. Beskrivelsen af mønterne er delt mellem E. Hammershaimb og Rudi Thomsen, således at E. Hammershaimb har taget sig af de islamiske mønter, Rudi Thomsen af de øvrige. Indskrifterne på andre genstande end mønterne er delt mellem E. Hammershaimb, F. Løkkegaard og Abu-l-Faraj Al-Ush.

Kassekommissionens formand forelagde forslag til budget for året 1970. Dette vedtoges. Trykt side 148–51.

Herunder bevilgedes bl.a. ny indplacering og regulering af lønninger til sekretariatets personale.

Ved anden behandling af valg af Selskabets redaktør valgtes P. J. Riis. Valget gælder fra 1. januar 1970 til april 1975.

Der foretoges følgende valg:

Til medlem af kassekommissionen i stedet for P. J. Riis valgtes C. J. Becker. Valget gælder til april 1970.

Til revisor i stedet for C. J. Becker valgtes Nils Schiørring. Valget gælder til april 1970.

Til revisorsuppleant i stedet for Nils Schiørring valgtes Eli Fischer-Jørgensen. Valget gælder til april 1970.

L. L. Hammerich gav oplysninger om »Knud Sands Legat«.

Den af Selskabet vedtagne fundats (side 53 ff.) havde under 20. november 1969 modtaget kongelig konfirmation. Boopgørelsen var

afsluttet, og boet ville i et møde den 12. december 1969 af ekssekutorerne blive overdraget legatets bestyrelse. Bestyrelsen havde udarbejdet en forretningsorden for legatet, som senere ville blive forelagt Selskabet til vedtagelse.

Redaktøren fremlagde:

Hist. Filos. Medd. 27,4, Otto Jespersen (3. udgave).

---

6. Mødet den 23. januar 1970

Til stede var 67 medlemmer, nemlig: Bengt Strömgren, *præsident*, Norlund, Johs. Pedersen, Knud Jessen, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Buchthal, Bjerrum, Fenchel, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Faurholt, Iversen, Riis, Berg, Bøggild, Helgason, Noe-Nygaard, Steensberg, Bang, Bohr, Ussing, Veibel, Sten, Einar Andersen, Aage Hansen, N. O. Lassen, Thorv. Sørensen, Zeuthen, Hakon Lund, Reiz, Jens Peter Larsen, Maaløe, Axel Schou, Tornehave, Becker, Kr. Hald, Troels-Smith, R. W. Asmussen, Bagge, Povl Johs. Jensen, Kauffmann, Lindhard, Arnholtz, Ballhausen, Barker Jørgensen, Skrubbeltrang, Sorgenfrei, Hammershaimb, Rudi Thomsen, Aksel E. Christensen, Eli Fischer-Jørgensen, Frydenberg, Fuglede, Glammann, Peters, Winther, Møller, *sekretær*. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer G. Bendz, J. Hamilton (p. t. København), L. Rosenfeld og O. Strunk (Grottaferrata).

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et indenlandsk medlem, nemlig dr. phil. KAJ BARR, fh. professor extraord. i iransk filologi ved Københavns Universitet, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 20. april 1945, død den 4. januar 1970.

Endvidere havde Selskabet mistet tre udenlandske medlemmer, nemlig dr. HIGINI ANGLÈS, fh. præsident for Pontificio Istituto di Musica Sacra, Rom, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 12. april 1946, død den 8. december 1969; dr. KRISTER HANELL, professor i klassisk fornkunst og antikens historia ved universitetet i Lund, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 6. april 1956, død den 7. januar 1970; og dr. MAX BORN, fh. professor i fysik ved universitetet i Edinburgh, sidst bosiddende i Bad Pyrmont, optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 11. april 1947, død den 5. januar 1970. Ved en mindehøjtide-

lighed for Max Born den 12. januar i Göttingen havde Selskabets præsident repræsenteret Selskabet.

AKSEL E. CHRISTENSEN talte mindeord om STIG IUUL. Trykt side 97–106.

ARNE NOE-NYGAARD fremlagde det nylig udkomne arbejde af J. RASMUSSEN og ARNE NOE-NYGAARD: »*Beskrivelse til geologisk kort over Færøerne*«.

Et mere end 20-årigt feltarbejde er afsluttet med udgivelsen af et geologisk kort i skalaen 1:50 000, ledsaget af en beskrivelse hertil. Foredragsholderen gav et rids af Færøernes geologi i tilknytning til en gennemgang af kortet, som er det første i sin art af et plateaubasaltområde, samt gennemgik de færøske basalters petrografi, der viser klare lighedspunkter med Hawaii-øgruppens. En tydning af Færøernes tektonik og petrografiske udvikling, der sættes i relation til de foretagne geofysiske målinger, blev præsenteret.

Bestyrelsen for »Knud Sands Legat« havde indsendt forslag til en forretningsorden for legatet. Efter nogle bemærkninger af L. L. Hammerich blev forslaget vedtaget.

Legatets forretningsorden har følgende ordlyd:

Forretningsorden
for bestyrelsen af »Lægen, professor
ved Københavns Universitet, dr. med.
& chir. Knud Sand's Legat«

1.

»I henhold til § 8 i den den 20. november 1969 kongeligt konfirmerede legatfundats af 11. november 1969, forestås legatet af en bestyrelse på tre medlemmer, udpeget af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, så vidt muligt blandt dettes medlemmer, dog at der i bestyrelsen stedse skal være en jurist. Genvalg er muligt.

Bestyrelsens funktionstid er seks år. Bestyrelsen vælger selv sin formand, der kan forpligte legatet over for trediemand. Formanden skal være medlem af Selskabet.

Ifølge fundatsens § 11 påhviler det bestyrelsen at føre en protokol for legatet. I denne protokol indføres legatfundatsen og

den allerhøjeste stadfæstelse, oplysning om hvem der oppebærer legatet, samt i øvrigt alle meddelelser og oplysninger, der måtte være af interesse for legatet, og i medfør af fundatsens § 12 er legatets regnskabsår kalenderåret, og legatregnskabet skal, forsynet med bestyrelsens underskrift, inden tre måneder efter regnskabsårets udløb være afgivet til revision i undervisningsministeriet, der udnævner en revisor og fastsætter dennes honorar, samt deciderer regnskabet.

2.

Ordinært bestyrelsesmøde afholdes i løbet af hvert års marts måned, hvor legatregnskabet forelægges til underskrift af bestyrelsens medlemmer, der mindst en uge før mødet skal have tilstillet en genpart af det pågældende regnskabsudkast.

Bestyrelsesmøder kan i øvrigt afholdes efter formandens bestemmelse eller efter ønske fra hvert af de andre to bestyrelsesmedlemmer.

Formanden træffer afgørelse om sted og tid for afholdelse af bestyrelsesmøder.

Efter formandens bestemmelse kan sager behandles ved cirkulation mellem bestyrelsens medlemmer.

3.

Bestyrelsens afgørelser træffes ved stemmeflerhed.

Det er med Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab aftalt, at dette udpeger en suppleant for hvert af bestyrelsens medlemmer, således at suppleanten – hvis et medlem af bestyrelsen i kortere eller længere tid er forhindret i at varetage sit hverv – så længe hindringen varer, indtræder i bestyrelsen i den pågældendes sted.

4.

Bestyrelsen kan antage medhjælp til regnskabsføring, udarbejdelse af udkast til årsregnskab, førelse af legatets protokol og varetagelse af de almindelige funktioner i forbindelse med administration af den legatet tilhørende villaejendom matr. nr. 1 k og ha, Gentofte by og sogn, Kildeskovsvej 81, Gentofte.

Bestyrelsen kan derhos udstede fuldmagt til at hæve eller kvittere for renter og udbytte af legatets værdipapirer og for provenuet af udtrukne obligationer.

Et eventuelt honorar til bestyrelsesmedlemmer eller til assistance ved regnskabsføring m.v. skal godkendes af undervisningsministeriet.

5.

Ifølge fundatsens § 2 skal legatets kapital, som i princippet er urørlig, stedse være anbragt efter justitsministeriets regler om anbringelse af legatmidler. Aktiverne skal lyde på legatets navn og såvidt muligt noteres som tilhørende dette, hvorhos de skal forsynes med undervisningsministeriets prohibitivpåtegning.

Bestyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt legatets obligationer skal indskrives i det pågældende institut og om eventuel oprettelse af åbent depot i bank eller sparekasse omfattende boets aktiver.

6.

Når friboligen bliver ledig, giver bestyrelsen snarest muligt meddelelse herom i et møde i Selskabet. For så vidt her ikke træffes anden bestemmelse, udsendes der en skrivelse til samtlige indenlandske medlemmer af Selskabet med angivelse af vilkårene for beboelsen og med anmodning om at meddele legatbestyrelsen, om de ønsker at komme i betragtning ved besættelse af boligen. Såfremt intet af Selskabets medlemmer kommer i betragtning, tager legatets bestyrelse bestemmelse om, hvad der videre bliver at foretage.

Når der fra medlemmer af Selskabet er indkommet anmeldelser, meddeler legatbestyrelsen hvert af disse medlemmer, hvilke andre medlemmer der har indgivet anmeldelse.

De anmeldelser, der efter sådan meddelelse fastholdes, behandles af legatbestyrelsen. For så vidt nogen af legatbestyrelsens medlemmer eller disses suppleanter ønsker at komme i betragtning ved besættelsen af boligen, deltager den pågældende ikke i bestyrelsens forhandlinger.

Besættelse af boligen afgøres af bestyrelsen. Dennes beslutning meddeles ved anbefalet brev til ansøgerne, der inden for 14 dage efter afsendelsen af brevet kan indanke beslutningen for Selskabet. Hvis dette sidste sker, afgør Selskabet, om bestyrelsens beslutning skal opretholdes, eller en anden ansøger skal udnævnes, eller boligen skal oplås påny.

På nærværende forretningsorden vil der i medfør af fundatsen være at søge godkendelse af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab«.

København, den 18. december 1969.

L. L. Hammerich

A. Tovborg Jensen

Ivan Schiøler

Formand

Efter forslag af nationalkomiteen for »Dansk Nationalråd for Oceanologi« blev viceadmiral S. S. Thostrup og lektor, dr. phil. Børge Jacobsen valgt til medlemmer af rådet. Viceadmiral, dr. phil. A. H. Vedel havde på grund af alder ønsket at fratæde.

Efter forslag af nationalkomiteen for »International Union of Geological Sciences« blev professorerne, dr. phil. Gunnar Larsen og dr. philos. Nils Spjeldnæs valgt til medlemmer af komiteen. Direktør, dr. phil. Hilmar Ødum havde ønsket at fratæde.

Udvalget for »European Science Exchange Programme« havde sendt beretning for årene 1968 og 1969. Trykt side 200–04.

Efter at administrationen af programmet var overgået til Statens naturvidenskabelige Forskningsråd, er Selskabets udvalg ophævet.

Anders Hald havde sendt beretning om sin deltagelse i »The International Statistical Institute's« 37. session den 3.–11. september 1969 i London.

»The International Union for Pure and Applied Biophysics« havde sendt beretning om den 4. generalforsamling i Cambridge, Mass., den 29. august–3. september 1969.

Rask-Ørsted Fondet havde bevilget kr. 92 000 til opretholdelse af Selskabets internationale forbindelser i året 1970.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger:

Amanuensis, mag. scient. Hans Jørgen Hansen: »Electron Microscopical Studies on the Ultrastructures of some Perforate

Calcitic Radiate and Granulate Foraminifera«. Trykt i Biol. Skrifter **17**,2.

K. B. Winterbon, Peter Sigmund & J. B. Sanders: »Spatial Distribution of Energy Deposited by Atomic Particles in Elastic Collisions«. Vil blive trykt i Mat. Fys. Medd. **37**,14.

På grund af Selskabets økonomiske situation måtte trykningen af de to nævnte afhandlinger udsættes indtil videre.

Selskabets kommission for Forskningsarealer havde sendt en udtalelse til fredningsudvalget for Ålborg og Viborg amter om de af Selskabet udpegede lokaliteter af særlig stor forskningsmæssig betydning i de nævnte amter.

Selskabets redaktør, P. J. Riis, ville være bortrejst til U.S.A. i den resterende del af sæsonen. L. L. Hammerich ville varetage redaktørens forretninger i denne periode.

Redaktøren fremlagde:

Biol. Skrifter **16**,4, Tyge Christensen.

Klassemøder.

Begge klasser holdt møde med dagsorden :

1. Mundtlig anmeldelse af forslag om optagelse af nye medlemmer i Selskabet.
2. Eventuelt. _____

7. Mødet den 6. februar 1970

Til stede var 33 medlemmer: Hans H. Ussing, *fung. præsident*, Knud Jessen, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Blinkenberg, Niels Nielsen, Bjerrum, Fenchel, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Bøggild, Helgason, Steensberg, Veibel, N. O. Lassen, Reiz, Maaløe, Axel Schou, Tornehave, Kr. Hald, Huus, Kauffmann, Lindhard, Sorgenfrei, Fuglede, Møller, *sekretær*. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer C. Fehrman (Lund) og L. Rosenfeld.

I anledning af Carl Faurholts 80-års dag den 1. februar 1970 havde klasseformanden og sekretæren overbragt Selskabets lykønskning, og der var sendt en blomsterdekoration.

STIG VEIBEL talte mindeord om J. A. CHRISTIANSEN. Trykt side 107-17.

L. L. HAMMERICH gav en meddelelse: »*Der Ackermann aus Böhmen*« – for syvende og sidste gang.

En mand mister sin hustru og anklager fortvivlet forbryderen, Døden, der afværger nøgternt; replikskiftet gror ud til et forsvar for et venligt virksomt liv, med renæssanceglæde og udogmatisk fromhed. Dette er emnet for en dialog med ovenstående titel, skrevet på fremragende tysk prosa i Nordvestbøhmen omkring år 1400.

Værket var næsten glemt, da KONRAD BURDACH i 1917 gjorde udgaven af det til det centrale i sin samling *Vom Mittelalter zur Reformation*. Burdachs tekst blev principielt kritiseret i 1934, og siden er der trykt meget om det (her i Selskabet i Historisk-filologiske Meddelelser **26,4** og **32,4**): pædagogiske og kritiske udgaver, stilistiske og kommenterende studier. I fjor har GÜNTHER JUNGBLUTH, tidligere professor ved Københavns Universitet, udsendt 1. bind af en stor udgave, der skal begrunde og kommentere en ny tekst.

Foredraget gav en oversigt over forskningens nuværende stade.

I anledning af Kai Barr's død foretoges følgende erstatningsvalg:

Til medlem af komiteen for »Association Internationale des Etudes Byzantines« valgtes Franz Blatt.

Til medlem af komiteen for »Union Académique Internationale« valgtes P. J. Riis.

Til medlem af Rask-Ørsted Fondets bestyrelse valgtes Axel Steensberg. Valget gælder til 31. oktober 1971.

Til medlem af komiteen for »International Union of History and Philosophy of Science« valgtes Andreas Blinkenberg.

Indtil videre foretoges intet erstatningsvalg i følgende:

Kommissionen for den nye »Ducange«.

Administrationskomiteen for »Monumenta Musicae Byzantinae«.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«.

Den historisk-filosofiske klasse havde i sit møde den 23. januar 1970 vedtaget at stille forslag til ændring af Selskabets vedtægter § 4, således at »normaltallet« for valg af indenlandske medlemmer forhøjedes fra 40 til 50 med en overgangsbestemmelse § 21.

Af »Emil Herborgs Legat« var to portioner opslået ledige fra 1. april 1970.

»Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« var opslået ledigt fra 1. april 1970.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Sociedad Historia Natural de Baleares, Palma de Mallorca, og at sende Biol. Medd. og Skrifter.

Redaktøren og kassekommissionen havde tiltrådt, at de to afhandlinger af Hans Jørgen Hansen og af K. B. Winterbon m.fl. kunne trykkes.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger:

Rune Johnson, Nordita; »An Examination of some Structure in the Phonon Dispersion Curves for Aluminium«. Trykt i Mat. Fys. Medd. **37**,10.

Professor Fr. J. Mathiesen: »Palaeobotanical Investigations into some Cormophytic Macrofossils from the Neogene Tertiary Lignites of Central Jutland. Part II, Gymnosperms«. Vil blive trykt i Biol. Skrifter **17**,3.

Redaktøren fremlagde:

Mat. Fys. Medd. **37**,9, Rune Johnson.

---

8. Mødet den 20. februar 1970

Til stede var 23 medlemmer, nemlig: Bengt Strömberg, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Børge Jessen, Blinkenberg, Niels Nielsen, Bjerrum, K. Arne Jensen, Blatt, Kai Pedersen, Tovborg Jensen, Bøggild, Helgason, Bang, Ussing, Veibel, N. O. Lassen, Hakon Lund, Reiz, Huus, Rudkjøbing, Bech, Hammerich, *fung. sekretær*. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer Torsten Gustafson (Lund) og L. Rosenfeld og som gæst professor Alan Sargeson (Canberra).

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et indenlandsk medlem, nemlig dr. phil. TORBEN THORBERG KROGH, fh. professor i teatrets æstetik og historie ved Københavns Universitet, optaget i

den historisk-filosofiske klasse den 13. april 1951, død den 10. februar 1970.

GUNNAR BECH fremlagde sin afhandling: »*Das germanische reduplizierte Präteritum*« (Hist. Filos. Medd. 44,1, 1969).

Reduplikation er et bøjningsmiddel, som i indoeuropæiske sprog navnlig tjener til dannelse af visse datidsformer af verberne (spec. såkaldt perfektum) og som må forudsættes tilsvarende anvendt i det indoeuropæiske ursprog. Reduplikationen er en foran verbets stamme tilføjet stavelse, der i ursprogets perfektum som regel må have været lig stammens begyndelseskonsontant + kort *e*. Den er bibeholdt i denne skikkelse og funktion i græsk og delvis i latin, sml. fx. lat. *pend-ō* : *pe-pend-ī* 'vejer' : 'vejede', og også ved germanske verber af en vis type er fænomenet bevaret i præteritum (datid), der er opstået af det urindoeur. perfektum, her dog praktisk talt kun i gotisk, fx. got. *laik-a* : *lai-laik* 'springer' : 'sprang'. I nordisk og vestgerm. er de redupliserede verbalformer allerede i förlitterær tid næsten helt konsekvent blevet afløst af former, der ikke opviser nogen reduplikation, men som i stedet i stammen har fået en vokal, oftest et langt *ē*, af hidtil uopklaret oprindelse, fx. oldnord. *leik* : *lék* 'leger' : 'legede'. Helt rudimentært er der dog også i nord- og vestgerm. overleveret visse øjensynlig arkaiske særtyper af det oprindelig redupliserede præteritum. Bl. a. gennem nye analyser af disse relikter udledes i afh. den før nævnte hidtil uforklarede nord- og vestgerm. hovedtype af den redupliserede, som det ældste germ. må have haft.

CHR. KLIXBÜLL JØRGENSEN gav en meddelelse: *De forventede kemiske egenskaber hos grundstofferne med atomnumre 114, 126 og 184.*

Mange kernefyysikere har accepteret i de sidste år, at MARIA GOEP-
PERT-MAYER'S skalmodei gør det tænkeligt, at nogle få, meget tunge isotoper er nogenlunde stabile, hvis de samtidigt har protonantal *Z* og neutronantal *N* svarende til afsluttede skaller. Desværre er de stabileste kombinationer (*Z*=126 og *N*=258; *Z*=184 og *N*=350 eller 462) svære at fremstille, fordi selv de tungeste naturligt forekommende kerner har (*N/Z*) nær 1.5.

Adskillige forfattere foretager relativistiske HARTREE beregninger for at finde de laveste elektronkonfigurationer hos sådanne atomer. Den tilsyneladende divergens for *Z*=137 optræder ikke, hvis man tager hensyn til den endelige radius af kernen. Konfigurationerne følger stort set RYDBERG'S princip, selvom orbitaler med endelig tæthed nær kernen (*s* og *p* med *j*=1/2) er uventet stabile. Dette viser sig allerede ved, at bly(II) og vismut(III) er vanskelige at oxidere, og ved radiums højere ioniseringsenergi end barium.

SEABORG hævder, at forskellen mellem konsekutive ioniseringsenergi er bliver så lille, at de tungeste grundstoffers oxidationstrin bliver ubestemte. Foredragsholderen mener, at forskellen mellem ioniseringsenergien af gasformige ioner med ladningen z og aqua-ioner, *hydrationsforskellen*, i en bestemt nl -gruppe har formen $(2z + 1)\kappa$, hvor κ er over 41 kK for Be og Al, 42 kK for 3d, 35 kK for 4f og 30 kK for 5f gruppen ($1eV=8.07$ kK). Det medfører, at $Z=126$ har én oxidationstilstand, formentlig M(IV) med fire 5g elektroner. $Z=184$ skulle være meget mere variabel, fra M(VI) med ti til M(X) med sex 7f elektroner. Tendensen til decavalens fremmes yderligere af, at de så næsten har veldefineret $j=5/2$. Det er dog også tænkeligt, at man finder en delvis fyldt 6g skal. Destillation af 114-metal og 184-pentoxid diskuteredes.

Til medlem af Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk Historie valgte Povl Bagge.

Società Italiana di Fisica, Pisa, havde anmodet om, at bytteforbindelsen med Selskabet måtte ophøre.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Institute of Applied Mathematics, Tbilisi State University, og at sende Mat. Fys. Medd. og Skrifter.

Direktionen for Det Classenske Fideicommis havde sendt beretning for regnskabsåret 1. juli 1968–30. juni 1969.

---

9. Mødet den 6. marts 1970

Til stede var 63 medlemmer, nemlig: Bengt Strömberg, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Børge Jessen, Holter, Niels Nielsen, Bjerrum, Fenchel, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, Kai Pedersen, Hjelholt, Chr. Poulsen, Faurholt, Iversen, Topsøe-Jensen, Bøggild, Helgason, Bang, Bohr, Thorson, Ussing, Veibel, Skautrup, Einar Andersen, N. O. Lassen, Thorv. Sørensen, Zeuthen, Reiz, Jens Peter Larsen, Maaløe, Ottesen, Schou, Tørnehave, Kr. Hald, Huus, Tøgeby, Troels-Smith, E. Asmussen, R. W. Asmussen, Bagge, Povl Johs. Jensen, Lindhard, Syrach-Larsen, Arnholtz, Thor Bak, Skrubbeltrang, Sorgenfrei, v. Wettstein, Hammershaimb, Poul Andersen, Eli Fischer-Jørgensen, Frydenberg, Fuglede, Glamann, Peters, Winther, Møller, *sekretær*, Billeskov Jansen. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer Ben Mottelson og K. E. Bergsten (Lund), og som gæster fru S. Hellmann og professor Strutinsky (Novosibirsk).

KAJ BIRKET-SMITH gav en meddelelse: *Moderretten i Nordvest-Amerika og dens circumpacifiske forbindelser.*

Moderrettens vigtigste kendetegn er, at slægtskab regnes énsidigt i kvindelinien. Den findes mest hos folk, i hvis erhverv kvinderne spiller en væsentlig rolle, d. v. s. hos halvagerbrugere; men i Nordvest-Amerika er den knyttet til rene jæger- og fiskerkulturer, hvilket tyder på, at den dér er indført fra Asien. Den forekommer i vor tid spredt i Bagindien og Indonesien, i Oceanien i store dele af Melanesien og størstedelen af Mikronesien, utvivlsomt indkommet fra Asien, og over Oldtidens Kina synes dens vej at kunne spores til Nordvest-Amerika.

BEN MOTTELSON fremlagde bind I af værket »*Nuclear Structure*«, forfattet sammen med AAGE BØHR, og gav i denne forbindelse en redegørelse for nogle af de almene træk i kerne-struktur forskningen.

Som et eksempel på de lovmæssigheder, der har spillet en fremtrædende rolle i de senere års forskning, blev den såkaldte isobare symmetri omtalt. Isobar-symmetrien er betegnelsen for de vidtrækkende konsekvenser af neutroners og protoners næsten identiske opførsel i kernerne. Denne symmetri er imidlertid en »brudt symmetri« på grund af de elektriske kræfter, som påvirker protonerne, men ikke neutronerne. Nogle træk af denne symmetris brydning blev også omtalt.

Til suppleant for L. L. Hammerich i bestyrelsen for »Knud Sands Legat« valgtes Nils Schjørring. Valget gælder til april 1976.

Carlsbergfondets direktion havde besluttet med virkning fra 1. januar 1970 at forhøje tillægget til det i henhold til § X i fondets statutter ydede tilskud fra fondet til Selskabet fra 70 000 kr. til 100 000 kr. årlig, således at fondets samlede tilskud til Selskabet fra nævnte tidspunkt blev 120 000 kr. årlig, hvoraf 20 000 kr. som statutmæssigt tilskud.

Carlsbergfondets direktion havde bevilget trykningsudgifterne til udgivelsen af den af professor Fr. J. Mathiesen indsendte afhandling (side 71).

Det vedtoges at optage følgende afhandling af I. Brevik og B. Lautrup: »Quantum Electrodynamics in Material Media«. Vil blive trykt i Mat. Fys. Medd. **38**,1.

Den fung. redaktør fremlagde:
Hist. Filos. Skrifter 5,1, P. J. Riis.

Klassemøder.

Begge klasser holdt møde med dagsorden:

1. Forhandling om og afstemning over valg af nye medlemmer.
2. Eventuelt.

---

10. Mødet den 20. marts 1970

Til stede var 38 medlemmer, nemlig: Bengt Strömgren, *præsident*, Johs. Pedersen, Hammerich, Børge Jessen, Blinkenberg, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Bjerrum, Degerbøl, Fenchel, Carsten Olsen, Kai Pedersen, Hjelholt, Helgason, Noe-Nygaard, Bang, Ussing, Veibel, Einar Andersen, N. O. Lassen, Thorv. Sørensen, Hakon Lund, Reiz, Schou, Tornehave, Becker, Kr. Hald, Huus, Rudkjøbing, Togeby, Troels-Smith, Schjørring, Sorgenfrei, Rudi Thomsen, Aksel E. Christensen, Fuglede, Mohr, Møller, *sekretær*. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer G. Bendz og Ben Mottelson.

Præsidenten lykønskede Aage Bohr og C. Møller, som begge den 18. marts havde fået tildelt H. C. Ørsted-medailen.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig dr. CARL AXEL BOËTHIUS, fh. professor i klassisk arkæologi (fornkunskap och antikens historia) ved Göteborgs Universitet, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 12. april 1946, død den 7. maj 1969.

I anledning af professorinde Margrethe Bohr's 80-års dag den 7. marts 1970 havde Selskabet sendt en blomsterdekoration.

EINAR ANDERSEN gav en meddelelse: *Fra klassisk triangulation til moderne satellitgeodæsi.*

Der blev givet en kort redegørelse for den historiske udvikling og for de forskellige videnskabelige og rent praktiske grunde dertil. Specielt omtaltes de foreløbige instrumenter til satellitobservationerne, som de tre nordiske lande i fælleskab har bygget.

Som formand for Selskabets nationalkomité for ICSU, International Council of Scientific Unions, omtalte foredragsholderen 50-års jubilæet

for Selskabets tilslutning til denne tværvideenskabelige internationale organisation.

KNUD TOGEBY gav en meddelelse: *Kompositionen i VILLON'S to testamenter.*

De digte, FRANÇOIS VILLON (1431-1463) har skrevet, er så vanskelige, at Villon-forskningen gennem 100 år så at sige udelukkende har bakset med overhovedet at forstå, hvad der står i dem. I nyeste tid har dog DAVID KUHN: »*La Poétique de François Villon*« (1967), gjort et forsøg på en kompositions-analyse.

Villon har skrevet to testamente-digte, *Le Lais* (1456) eller det lille testamente, og *Le Testament* (1462) eller det store testamente. Deres komposition forstås først og fremmest ud fra genren det burleske testamente. *Le Testament* er kompositorisk en udvidelse af *Le Lais* og genoptager alle de samme arvtagere, men samtidig er de to digte i alle henseender modsætninger: i omfang, i ledemotiv, i tonefald, i arvtagernes rækkefølge, så at netop derved kompositionsproblemet sættes i relief.

En intern struktur-analyse synes dog at komme til kort over for et præcist afsnit både i *Le Lais* og i *Le Testament* og peger udad mod en situation uden for digtet. Alle Villons digte er lejligheds-digte.

Sekretæren gav meddelelse om begge klassers forslag til valg af nye medlemmer.

Efter indstilling af repræsentationsudvalget vedtog Selskabet følgende:

Til »The Symposium on the History of Linguistics and Commemorative Session Dedicated to the Memory of Janos Sajnovics« den 12.-14. maj 1970 i Székesfehérvár i Ungarn delegeredes L. L. Hammerich.

Til generalforsamlingen i »Committee on Space Research« (COSPAR) den 20.-29. maj 1970 i Leningrad delegeredes Bernard Peters.

Til generalforsamlingen i »Union Académique Internationale« den 8.-13. juni 1970 i Bruxelles delegeredes Franz Blatt og E. Hammershaimb (sidstnævnte blev senere forhindret).

Til Hegel-kongres i 200-året for Hegels fødsel, den 12.-15. juli 1970 i Stuttgart, sendtes ingen delegeret.

Til generalforsamlingen i »International Astronomical Union« den 18.-27. august 1970 i Brighton, England, delegeredes Mogens Rudkjøbing.

Til generalforsamlingen i »International Mathematical Union« den 28.–30. august 1970 i Menton, Frankrig, delegeredes Thøger Bang og Bent Fuglede.

Til generalforsamlingen i »International Union of Biochemistry« i september 1970 i Interlaken delegeredes Martin Ottesen.

Til generalforsamlingen i »International Council of Scientific Unions« den 24.–29. september 1970 i Madrid (ikke som tidligere meddelt i Palma de Mallorca) delegeredes Einar Andersen.

Til generalforsamlingen i »International Union of Biological Sciences« den 4.–9. oktober 1970 i Washington, D.C., delegeredes Ole Maaløe.

Til »The 4th International Congress of the International Association for Germanic Studies« den 24.–29. august 1970 i Princeton, N.J., delegeredes L. L. Hammerich.

Repræsentationsudvalget havde til Selskabet oversendt den historisk-filosofiske klasses forslag til ændring af Selskabets vedtægter § 4 om forhøjelse af medlemsantallet. Skriftlig meddelelse om ændringen ville blive udsendt til medlemmerne.

Repræsentationsudvalget havde drøftet mulighederne for et besøg af Selskabets medlemmer med damer på Hven. Der nedsattes et udvalg bestående af præsidenten, sekretæren og den fung. redaktør til forberedelse deraf.

Fra »L'Institut de la Vie«, Paris, hvis virksomhed bl.a. sker gennem afholdelse af symposier, hvor fysikere og biologer sammen drøfter aktuelle spørgsmål, havde Selskabet gennem dets præsident modtaget en henvendelse om samarbejde. Efter indstilling fra repræsentationsudvalget vedtog Selskabet at nedsætte et udvalg, bestående af Bengt Strömngren, C. Møller, H. Holter, Ove Frydenberg, Ole Maaløe og L. Rosenfeld til at tage sig af sagen.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Library of Research Institute for Fundamental Physics, Kyoto, og at sende Mat. Fys. Medd. og Skrifter.

Den fung. redaktør fremlagde:
Mat. Fys. Medd. **37**, 11, I. Brevik.

---

11. Mødet den 3. april 1970

Til stede var 46 medlemmer, nemlig: Bengt Strömgren, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Knud Jessen, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Holter, Niels Nielsen, Bjerrum, Degerbøl, Fenchel, Carsten Olsen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Iversen, Topsøe-Jensen, Berg, Bang, Bohr, Ussing, Veibel, Einar Andersen, Aage Hansen, N. O. Lassen, Reiz, Jens Peter Larsen, Ottesen, Schou, Tornehave, Kr. Hald, Huus, Rudkjøbing, Troels-Smith, Sparre Andersen, Bagge, Schiørring, Skrubbeltrang, Sorgenfrei, Aksel E. Christensen, Eli Fischer-Jørgensen, Fuglede, Glamann, Knakkegård Møller, Møller, *sekretær*. – Desuden, Selskabets udenlandske medlemmer Ben Mottelson og L. Rosenfeld.

I anledning af formanden for Carlsbergfondets direktion, P. Brandt Rehbergs 75-års dag den 29. marts 1970 havde Selskabet sendt en blomsterdekoration.

JENS PETER LARSEN gav en meddelelse: *Haydn-portrætter*.

De samtidige billeder, der er overleveret af Haydn – malerier, tegninger, kobberstik, plastiske gengivelser – giver et ret forskelligt indtryk af hans udseende. Det skyldes tildels nærliggende grunde som Haydns vekslende ydre i forskellige aldersstadier eller forskelle mellem maleri og skulptur, men dog ikke mindst også vekslende opfattelse og evne til portrættering hos de ret mange kunstnere, der har søgt at gengive Haydns træk.

I sin udgivelse „*Joseph Haydn, sein Leben in zeitgenössischen Bildern*“ (1966) har LÁSZLÓ SOMFAI søgt at finde frem til „die Rekonstruktion eines Haydn-Bildnisses, das in den wichtigsten Grundzügen authentisch ist“. På visse punkter synes en revision og supplering af Somfais redegørelse ønskelig. På grundlag af samtidige udsagn og en gennemgang af de vigtigste portrætter forsøgtes en sammenfattende vurdering af spørgsmålet.

TH. SORGENFREI gav en meddelelse: *Oliens og naturgassens geologi i Nordsøbassinet*.

Efter opdagelsen af det store gasfelt ved Groningen i 1959 er der i midten af 1960'erne også opdaget betydelige gasfelter i den britiske del af Nordsøokkelen. Fra den danske og den norske Nordsøokkel er der endvidere rapporteret olie- og gasspor. Undersøgelsen af de britiske gasfelter har nu nået et stadium, hvor det er muligt at danne sig et billede af gasfelternes størrelsesorden, mens de norske og danske fund endnu ikke kan vurderes.

Nordsøbassinets gas- og olieforekomster grupperer sig i rene gasfelter, som i de fleste tilfælde er knyttet til den kontinentale nedre perm

sandsten eller øvre perm dolomitlag, og oliefelter med mindre gasblandinger, som er knyttet til marin jura, kridt og tertiær. Dette er uden tvivl udtryk for en fundamental forskel i oprindelse. Geografisk er fordelingen den, at gasfelterne navnlig findes i bassinets sydvestlige del, mens olieforekomsterne findes i Nordtyskland og de centrale dele af selve Nordsøen.

De geologiske forudsætninger for gas- og oliedannelsen og de geologiske forhold i et par af de store gasfelter blev diskuteret.

Der foretoges skriftlig afstemning over de fra klasserne indbragte forslag til optagelse af nye medlemmer.

Til indenlandske medlemmer valgtes følgende:

I den historisk-filosofiske klasse: dr. phil. SVEND AAGE JENSEN ELLEHØJ, professor i historie ved Københavns Universitet, og dr. phil. JØRGEN LÆSSØE, professor i assyriologi ved Københavns Universitet.

Til udenlandske medlemmer valgtes følgende:

I den historisk-filosofiske klasse: dr. BERTIL FOLKE BONDE AXELSON, professor i romersk veltalenhed og poesi ved universitetet i Lund; dr. KARL OSKAR HARALD HAGENDAHL, fh. professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg; dr. EINAR INGVALD HAUGEN, professor i nordisk og almen sprogvidenskab ved Harvard University, Cambridge, Mass.; og CHARLES HENRY WILSON, professor i moderne historie ved universitetet i Cambridge, England.

I den matematisk-naturvidenskabelige klasse: dr. LENNART AXEL EDVARD CARLSON, professor i matematik ved universitetet i Uppsala; dr. JOHN ARTHUR DAVIES, p.t. gæsteprofessor i fysik ved universitetet i Århus; dr. HOLLIS DOW HEDBERG, professor i geologi ved universitetet i Princeton, N. J.; dr. JEAN-CASIMIR-HENRI-HILAIRE ROCHE, professor i almen og sammenlignende biokemi ved Collège de France, Paris; dr. BO LARS GUNNAR SILLÉN, professor i uorganisk kemi ved Stockholms Tekniska Högskola; og dr. SEWALL WRIGHT, fh. professor i genetik ved University of Wisconsin, Madison, Wisc.

Der foretoges følgende valg:

Skriftligt genvalg af C. Møller til Selskabets sekretær for 5 år til april 1975.

Skriftligt genvalg af Arne Noe-Nygaard til medlem af Carlsbergfondets direktion for 10 år fra 1. oktober 1970 til 30. september 1980.

Genvalg af fh. direktør Georg Sørensen og professor E. Hoff-Jørgensen som tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets bestyrelse for 5 år fra 1. oktober 1970 til 30. september 1975.

Genvalg af C. J. Becker til medlem af kassekommissionen for 4 år til april 1974.

Genvalg af Nils Schiørring til revisor for 4 år til april 1974.

Genvalg af Eli Fischer-Jørgensen til revisorsuppleant for 4 år til april 1974.

Genvalg af Andreas Blinkenberg til medlem af den danske Unesco-nationalkommission for 3 år til 28. februar 1973.

Valg af C. Barker Jørgensen til medlem af bestyrelsen for »Emil Herborgs Legat« for 8 år til april 1978 i stedet for P. Brandt Rehberg, der havde ønsket at fratræde.

Bestyrelsen for »Emil Herborgs Legat« havde valgt følgende til at modtage legatet for 3 år fra 1. april 1970: mag. scient. Allan M. Din og stud. lic. agro. Per Mølgaard.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger:

Amanuensis, cand. polyt. J. V. Bertelsen: »The t -Representation of the General Debye Function«. Vil blive trykt i Mat. Fys. Medd. **38**,2.

Professor Else Kai Sass: »Bemærkninger til Rembrandts passionsbilleder og Constantijn Huygen's ikonografi«. Vil blive trykt på engelsk i Hist. Filos. Skrifter.

---

12. Mødet den 17. april 1970

Til stede var 50 medlemmer, nemlig: Bengt Strömngren, *præsident*, Johs. Pedersen, Knud Jessen, Martin Kristensen, Blinkenberg, Holter, Niels Nielsen, Buchthal, Bjerrum, Degerbøl, Rosenkrantz, Blatt, Hjelholt, Chr. Poulsen, Iversen, Bøggild, Noe-Nygaard, Bang, Bohr, Thorson, Ussing, Veibel, Einar Andersen, N. O. Lassen, Thorv. Sørensen, Hakon Lund, Reiz, Wingstrand, Maaløe, Axel Schou, Becker, Huus, Overgaard Nielsen, Rudkjøbing, Sparre Andersen, R. W. Asmussen, Bagge, Povl

Johs. Jensen, Sorgenfrei, v. Wettstein, Rudi Thomsen, Aksel E. Christensen, Frydenberg, Fuglede, Glamann, Mohr, Knakkegård Møller, Winther, Læssøe, Hammerich, *fung. sekretær.* – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer Ben Mottelson og Charles Wilson (Cambridge, Engl.) og som gæst fil. lic. Torsten Nilsson-Tillgren.

Præsidenten bød de nye medlemmer velkommen.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig dr. WILLIAM FELLER, professor i matematik ved Princeton University, N. J., optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 9. april 1965, død den 14. januar 1970.

C. J. BECKER gav en meddelelse: *Jernalderbopladsen Grøntoft i Vestjylland – fire landsbyer fra udgravningerne 1967-68.*

Ved to tidligere lejligheder er der i Selskabet givet meddelelse om de arkæologiske udgravninger ved gården Grøntoft i Nr. Omme sogn, Ringkøbing amt. Dengang kunne der forelægges to fuldstændig udgravede landsbyer fra tidlig jernalder (henholdsvis fra ca. 400 og ca. 200 f. Kr.). Udgravningerne er siden fortsat, og i løbet af årene 1967-69 er på nabomarkerne afdækket meget betydelige arealer, hvorved er fundet en række tilsvarende landsbyer fra samme del af jernalderen.

Materialet fra 1967 og 1968 er så vidt bearbejdet, at der kan gives en foreløbig orientering om fire nye landsbyer, der synes at være gravet fuldstændig ud; de har delvis ligget på samme plads, men er ikke samtidige, således at det ikke er muligt at udskille dem alle med fuld sikkerhed. Udgravningerne har bekræftet den tidligere teori, at man i denne del af jernalderen flyttede hele landsbyen gang på gang, således at de mange små landsbyer i virkeligheden er stadier af én landsbys historie. En sådan „vandrelandsby“ er ikke tidligere påvist herhjemme.

Desuden iagttoges værdifulde enkeltheder om den samtidige agerdyrkning på stedet.

D. VON WETTSTEIN gav en meddelelse: *Biosyntesen af et plantevirus.*

Tobakmosaikvirus (TMV) er sammensat af en enkelt streng ribonukleinsyre med 6390 nukleotider og 2130 identiske proteinmolekyler. Ribonukleinsyren bærer den genetiske information for biosyntesen af virusnukleinsyren og virusproteinet. Hver bladcelle, der inficeres med en TMV partikel, kan syntetisere 10^7 nye viruspartikler, hvilket svarer til en fordobling af cellens proteinvægt. Cellen fortsætter uhindret sine funktioner med denne ballast.

For at studere denne proteinfabrik udarbejdedes et system, som muliggør en næsten synkron virusinfektion af alle celler i et tobaksblad

(NILSSON-TILLGREN, KOLEHMAINEN-SEVEUS og v. WETTSTEIN). Systemet tillader at følge virus RNA replikationen (NILSSON-TILLGREN) og virusproteinsyntesen (PRINTZLAU). Reultater, der viser, at replikationen af énstretet RNA foregår via et dobbeltstretet RNA molekyle, blev præsenteret. Virusproteinsyntesen forløber simultant med RNA replikationen.

Selskabet foretog første behandling af den historisk-filosofiske klasses forslag til ændring af Selskabets vedtægter § 4 med tilføjelse af overgangsbestemmelse § 21 vedrørende forhøjelse af antallet af indenlandske medlemmer i klassen.

Ændringsforslaget havde følgende ordlyd:

§ 4.

»Antallet af indenlandske medlemmer er begrænset ved følgende bestemmelser. I løbet af hvert treår kan der vælges indtil 5 nye medlemmer af den historisk-filosofiske klasse og indtil 8 nye medlemmer af den matematisk-naturvidenskabelige klasse.

Hvis medlemstallet efter indvalg af de i den foregående bestemmelse fastsatte antal er mindre end 50 i den historisk-filosofiske klasse eller mindre end 80 i den matematisk-naturvidenskabelige klasse, kan medlemstallet suppleres op til de nævnte tal ved indvalg af nye medlemmer (jvfr. dog overgangsbestemmelse i vedt. § 21).«

VII. Overgangsbestemmelse.

§ 21.

»I den historisk-filosofiske klasse kan antallet af indenlandske medlemmer i treåret 1971–73 kun suppleres op til 45.«

L. L. Hammerich forelagde forslaget, som uden diskussion overgik til anden behandling i næste møde.

Til medlem af Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum« valgtes Povl Johs. Jensen i stedet for afd. Kaj Barr.

Axel Schou havde sendt beretning om »International Geographical Unions« møde og den internationale geografiske kongres i New Delhi den 1.–8. december 1968. Trykt side 191–200.

Selskabet havde modtaget et statstilskud på 250 000 kr.

---

13. Mødet den 1. maj 1970

Til stede var 58 medlemmer, nemlig: Bengt Strömgen, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Blinkenberg, Niels Nielsen, Bjerrum, Dam, Fenchel, Rosenkrantz, Blatt, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Faurholt, Topsøe-Jensen, Berg, Bøggild, Steensberg, Bohr, Ussing, Veibel, Billeskov Jansen, Einar Andersen, Aage Hansen, N. O. Lassen, Zeuthen, Reiz, Jens Peter Larsen, Maaløe, Ottesen, Becker, Kr. Hald, Huus, Overgaard Nielsen, Rudkjøbing, Troels-Smith, Weis-Fogh, Sparre Andersen, R. W. Asmussen, Povl Johs. Jensen, Kauffmann, Lindhard, Schjørring, Arnholtz, Barker Jørgensen, Skrubbeltrang, v. Wettstein, Hammershaimb, Rudi Thomsen, Mohr, Simonsen, Sten-Knudsen, Winther, Møller, *sekretær*. – Desuden Selskabets udenlandske medlemmer L. Rosenfeld og som gæst overlæge, professor, dr. med. Hans Heckscher.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig dr. JOHAN TIDEMAND RUUD, professor i marin biologi ved universitetet i Oslo, optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 6. april 1962, død den 11. januar 1970.

NILS SCHJØRRING talte mindeord om TORBEN KROGH. Trykt side 129–43.

TORTEL WEIS-FOGH gav en meddelelse: *En molekylær dråbe-model til forklaring af de højelastiske egenskaber hos elastin*.

Elastin er det elastiske strukturprotein, hvis tilstedeværelse bevirker, at lunger, arterier og andre organer er elastiske. Man har hidtil antaget, at elastin molekylært set opfører sig som en gummi. En række tidligere undersøgelser viser imidlertid nogle afvigelser fra den såkaldte gummiagtige tilstand, og dr. SVEND O. ANDERSEN og foredragsholderen besluttede derfor at undersøge de grundlæggende termodynamiske egenskaber ved hjælp af et mikrokalorimeter, i hvilket en lille prøve kunne strækkes og afslappes reversibelt.

Resultatet blev, at det opdagedes, at mange egenskaber bedst lader sig forklare ved at antage, at elastinmolekylet i et vist omfang opfører sig som en hydrofob dråbe, og at en del af arbejdet under deformation skyldes interfase kræfter. Dette førte atter til den idé, at der skulle findes eller kunne fremstilles en ny type højelastiske stoffer, som foreslås kaldet dråbe elastomerer (liquid-drop elastomers) i modsætning til gummiagtige elastomerer.

Ved anden behandling af den historisk-filosofiske klasses forslag til ændring af Selskabets vedtægter § 4 og § 21 (se side 82) blev disse vedtaget af Selskabet.

Til medlem af Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary« valgte Jørgen Læssøe.

L. L. Hammerich gav nogle oplysninger om »Professor Knud Sands Legat« og fremlagde et lille maleri af Christian VIII, som var overdraget Selskabet af legatet. Maleriet er malet af den franske maler I. Léauté i Frederikshald 1813.

Bestyrelsen for »Niels Bohr Legatet« havde sendt regnskab for året 1969. Trykt side 164.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af C. C. Hanke og H. Bichsel: »Precision Energy Loss Measurements for Natural Alpha Particles in Argon«. Vil blive trykt i Mat. Fys. Medd. **38,3**.

---

14. Mødet den 15. maj 1970

Til stede var 48 medlemmer, nemlig: Bengt Strömngren, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Martin Kristensen, Børge Jessen, Blinkenberg, Holter, Niels Nielsen, Degerbøl, Fenchel, Rosenkrantz, Blatt, Carsten Olsen, Kai Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Faurholt, Berg, Bøggild, Bang, Bohr, Ussing, Børge Bak, N. O. Lassen, Reiz, Wingstrand, Maaløe, Ottesen, Schou, Becker, Kr. Hald, Huus, Rudkjøbing, Troels-Smith, Sparre Andersen, R. W. Asmussen, Bagge, Povl Johs. Jensen, Barker Jørgensen, Sorgenfrei, v. Wettstein, Rudi Thomsen, Glamann, Knakker-gård Møller, Winther, Læssøe, Hammerich, *fung. sekretær*, Simonsen. – Desuden Selskabets udenlandske medlem G. E. Brown (p. t. København) og som gæster professor David Pyne (Urbana, Ill.) og frk. Lise Einarson (Århus).

KARL GEORG WINGSTRAND talte mindeord om LÁRUS EINARSON. Trykt side 119–28.

AAGE BOHR gav en meddelelse: *Svingninger i atomkernerne*.

I de senere år er der sket betydelige fremskridt i kendskabet til de forskellige svingningstilstande hos atomkernerne. Det drejer sig dels om svingninger i kernens form, der minder om overfladesvingninger i en væskedråbe. Dels drejer det sig om kollektive bevægelser, der har karakter af svingninger, men som ikke kan anskues i klassisk forstand. Blandt de sidstnævnte blev især de såkaldte parvibrationer omtalt; disse vi-

brationer anslås ved kernereaktioner, hvorved par af nukleoner overføres mellem de stødende kerner.

Kassekommissionen forelagde ved formanden, A. Tovborg Jensen, Selskabets reviderede regnskab for året 1969. Uddrag heraf er trykt side 144–47.

Carlsbergfondets direktion forelagde ved formanden, P. Brandt Rehberg, beretning om fondets regnskab i året 1. oktober 1968–30. september 1969. Beretningen er trykt sidst i Oversigten med særlig paginering.

Kassekommissionen havde genvalgt A. Tovborg Jensen til formand til april 1971.

Efter indstilling af bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« vedtog Selskabet følgende bevillinger:

Til studiet af dansk sprog: stud. mag. Mariane Overgaard 2 500 kr.; stud. mag. Hanne Lauridsen 2 000 kr.; – og til studiet af dansk flora: stud. mag. Henning E. Adersen 1 500 kr.; stud. scient. Hans-Henrik Schierup 1 000 kr.; lic. agro. Lise Tillge 1 000 kr.; cand. scient. Peter Vestergaard 1 000 kr., i alt 9 000 kr.

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand«, Lundehave, havde sendt beretning og regnskabsoversigt for året 1969. Regnskabet var revideret af undervisningsministeriet. Trykt side 161–62.

Bestyrelsen for »Emil Herborgs Legat« havde sendt beretning og revideret regnskab for året 1969. Selskabet gav decharge for regnskabet. Trykt side 163.

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« havde sendt beretning for året 1969–70 og revideret regnskab for året 1969. Trykt side 165–66.

Efter indstilling fra bestyrelsen for »Professor Knud Sands Legat« valgtes C. Overgaard Nielsen og advokatfuldmægtig Jens Jordan til suppleanter i legatbestyrelsen for henholdsvis A. Tovborg Jensen og landsretssagfører Ivan Schiøler.

Kommissionen for »Ducange« havde sendt beretning for året 1969. Trykt side 167.

Selskabet havde fra præsidenten for »International Union of Pharmacology (IUPHAR) modtaget en anmodning om Selskabets anbefaling af, at unionen kunne optages som medlem af »International Council of Scientific Unions (ICSU). Sagen henvistes til Selskabets komité for ICSU.

Den franske ambassades kulturelle afdeling havde holdt et symposium med emnet »Antilymphocyte Serum« den 4. maj 1970 i Selskabets lokaler.

Den internationale komité, der står bag Selskabets kommission for landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie, havde den 16. maj 1970 holdt møde i Selskabets lokaler.

I dagene den 19.–21. maj 1970 havde »Alfred Benzon Fondet« holdt sit 3. symposium i Selskabets lokaler. Emnet var »Acid Base and Potassium Homeostasis in Brain Extracellular Fluids«. Symposiet fortsattes den 22.–23. maj i Lund.

L. L. Hammerich aflagde beretning om »The Symposium on the History of Linguistics and the Commemorative Session Dedicated to the Memory of Janós Sajnovics«, den 12.–14. maj 1970 i Székesfehérvár.

Præsidenten meddelte, at Selskabet i anledning af L. L. Hammerichs afgang som Selskabets redaktør havde skænket ham et af malerinden Karen Trier Frederiksen malet portræt af ham. Overdragelsen var sket i et møde af repræsentationsudvalget den 8. maj i Selskabets sekretariat.

Den fung. redaktør fremlagde:

Mat. Fys. Medd. **37**,10, Rune Johnson; **37**,13, T. Grotdal, K. Nybø & B. Elbek.

Sekretæren meddelte, at Selskabet i den forløbne sæson 1969–70 havde holdt 14 møder, i hvilke 12 medlemmer af den historisk-

filosofiske klasse havde givet 13 meddelelser, nemlig: Gunnar Bech, Becker (2), Birket-Smith, Aksel E. Christensen (mindeord), K. D. Erdmann, Hammerich, Hammershaimb, Jens Peter Larsen, Riis, Schiørring (mindeord) og Steensberg, – og 13 medlemmer af den matematisk-naturvidenskabelige klasse havde givet 14 meddelelser, nemlig: Einar Andersen, Bohr, Barker Jørgensen, Klix-büll Jørgensen, Hakon Lund, Mottelson, Noe-Nygaard, Simonsen, Sorgenfrei (2), Veibel (mindeord), Weis-Fogh, v. Wettstein og Wingstrand (mindeord).

Hermed sluttede den ordinære mødesæson 1969–70.

15. Ekstraordinært møde den 29. maj 1970

Til stede var 72 medlemmer, nemlig: Bengt Strömgren, *præsident*, Nør-lund, Johs. Pedersen, Knud Jessen, Martin Kristensen, Børge Jessen, Blinkenberg, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Buchthal, Bjerrum, Degerbøl, Fenchel, K. Arne Jensen, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Kai Pedersen, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Faurholt, Topsøe-Jensen, Berg, Noe-Nygaard, Vagn Poulsen, Steensberg, Bang, Bohr, Veibel, Billeskov Jansen, Einar Andersen, Aage Hansen, N. O. Lassen, Stee-mann Nielsen, Thorv. Sørensen, Teilum, Zeuthen, Hakon Lund, Reiz, Wingstrand, Maaløe, Ottesen, Schou, Tornehave, Becker, A. Hald, Kr. Hald, Huus, Overgaard Nielsen, Troels-Smith, Sparre Andersen, R. W. Asmussen, Bagge, Povl Johs. Jensen, Kauffmann, Syrach-Larsen, Arn-holtz, Thor Bak, Barker Jørgensen, Skrubbeltrang, Sorgenfrei, Hammers-haimb, Rudi Thomsen, Poul Andersen, Frydenberg, Glamann, Mohr, Knakkergård Møller, Sten-Knudsen, Ellehøj, Hammerich, *fung. sekretær*. – Desuden som gæster Carlsbergfondets juridiske konsulent landsrets-sagfører Niels Th. Kjølbbye, Carlsbergfondets kvæstor kontorchef Troels Bruun og Carlsbergfondets direktionssekretær Niels Petri.

Carlsbergfondets direktion anmodede om Selskabets tilslutning til fundatsændringer, der muliggør en sammenslutning mellem Carlsberg Bryggerierne og Aktieselskabet De forenede Bryggerier.

Baggrunden for sammenslutningen var meddelt medlemmerne i en med mødeindkaldelsen fremsendt afskrift af den til offentlig-heden udsendte meddelelse om sammenslutningen.

Direktionens forslag til fundatstillæg med dertil knyttede kom-mentarer samt direktionens indstilling til Videnskabernes Selskab

havde den 27., 28. og 29. maj været fremlagt til gennemsyn for medlemmerne på Carlsbergfondets kontor, hvor formanden for Carlsbergfondets direktion og Carlsbergfondets juridiske rådgiver, landsretssagfører Niels Th. Kjølbjerg, havde været til stede for at redegøre for baggrunden for fundatstillægget og direktionens indstilling samt for at besvare eventuelle spørgsmål.

Formanden for Carlsbergfondets direktion, P. Brandt Rehberg, forelagde og motiverede indgående på mødet det af direktionen udarbejdede tillæg til Carlsbergfondets fundats samt direktionens indstilling til Selskabet om anbefaling af fundatstillægget til allerhøjeste konfirmation. Brandt Rehberg gennemgik endvidere de af Carlsbergfondets direktion udarbejdede kommentarer til forslaget til fundatstillæg.

Brandt Rehberg oplæste indstillingen til Selskabet, der er sålydende:

»Efter at være gjort bekendt med

at direktionen for Carlsbergfondet som ejer af Carlsberg Bryggerierne den 25. maj 1970 har indgået en overenskomst med bestyrelsesrådet for Aktieselskabet De forenede Bryggerier om sammenslutning af Carlsberg Bryggerierne og De forenede Bryggerier;

at sammenslutningen sker på den måde, at Carlsbergfondet med virkning fra den 1. oktober 1969 indtræder som aktionær i Aktieselskabet De forenede Bryggerier med Carlsberg Bryggerierne med disses pr. statustidspunktet opgjorte aktiver og passiver og alle øvrige til Carlsberg Bryggerierne hørende rettigheder og forpligtelser;

at Carlsbergfondet som vederlag herfor modtager aktier i det nævnte aktieselskab til et pålydende af 85.500.000 kr., et kontant vederlag på 4.000.000 kr. samt et tilgodehavende i aktieselskabet på 12.000.000 kr., der forrentes og afvikles med 4 årlige ydelser á 4.000.000 kr.;

at overenskomsten om sammenslutningen er betinget af, at Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab anbefaler de af sammenslutningen nødvendiggjorte ændringer af Carls-

bergfondets fundats samt af, at sammenslutningen og de heraf nødvendiggjorte ændringer af De forenede Bryggeriers vedtægter vedtages på De forenede Bryggeriers ekstraordinære generalforsamling;

anbefaler Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab til allerhøjeste konfirmation det som bilag til nærværende indstilling hørende Tillæg til Fundats for Carlsbergfondet af 25. maj 1970, der er enstemmigt vedtaget af Carlsbergfondets direktion.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab bemyndiger Carlsbergfondets direktion til at foretage sådanne ændringer i Tillægget til Fundats af 25. maj 1970, som måtte blive ønsket af Justitsministeriet, forinden allerhøjeste konfirmation kan finde sted«.

Johs. Pedersen og Børge Jessen, der begge tidligere havde beklædt hvervet som formand for Carlsbergfondets direktion, anbefalede varmt direktionens indstilling til Selskabets vedtagelse.

Kaj Birket-Smith og A. Arnholtz rejste spørgsmål om fondets stilling som aktionær og spørgsmål om den fremtidige skattemæssige stilling.

P. Brandt Rehberg besvarede de rejste spørgsmål og henstillede, at Selskabet tog endeligt standpunkt til direktionens indstilling på mødet uden at begære 2. behandling af indstillingen.

Ingen begærede 2. behandling.

Da ingen yderligere begærede ordet, satte præsidenten direktionens indstilling under afstemning.

Ved håndsoprækning vedtoges direktionens indstilling enstemmigt og med alle stemmer.

Præsidenten bragte på Selskabets vegne Carlsbergfondets direktion en varm tak for direktionens store arbejde i en for Videnskabernes Selskab så betydningsfuld sag.

P. Brandt Rehberg takkede på direktionens vegne Selskabet for dettes anbefaling af direktionens forslag.

Det af Selskabet vedtagne forslag til tillæg til Carlsbergfondets fundats har følgende ordlyd:

Undertegnede Direktion for Carlsbergfondet opretter herved i forventning om allerhøjeste konfirmation følgende

TILLÆG

til

Fundats for Carlsbergfondet

af 25/9 1876 forsynet med allerhøjeste konfirmation af 18/10 1876 med senere tillæg af 1/10 1888 forsynet med allerhøjeste konfirmation af 12/10 1888 og 9/3 1916 forsynet med allerhøjeste konfirmation af 2/12 1916.

§ 1.

- Stk. 1. Uanset bestemmelserne i fundatstillæg af 1/10 1888 §§ 1–4 skal det være Carlsbergfondet tilladt at indtræde med Carlsberg Bryggerierne med alle til bryggerierne hørende aktiver og passiver, af hvad art nævnes kan, i Aktieselskabet De forenede Bryggerier, der driver bryggerivirksomhed. Selskabet har ved indtrædelsen som hovedfirma antaget et navn, i hvilket navnet Carlsberg indgår, og forpligtet sig til at respektere og opfylde de bestemmelser, der er indeholdt i §§ 2, 3 og 4, stk. 1, 1. og 2. pkt. i ovennævnte fundatstillæg samt i § 4 i fundatstillæg af 9/3 1916.
- Stk. 2. Carlsbergfondet skal efter indtrædelsen i det i stk. 2 nævnte selskab stedse være ejer af mindst 51⁰/₀ af aktiekapitalen i selskabet og må ingensinde, ved afhændelse eller bortgivelse af aktier eller tegningsrettigheder, ved afgivelse af stemme for kapitalforhøjelser eller på nogensomhelst anden måde disponere således, at fornævnte krav ikke opfyldes.
- Stk. 3. De aktier til et samlet beløb af 51⁰/₀ af fornævnte selskabs aktiekapital, som Carlsbergfondet stedse skal være ejer af, forsynes med påtegning om, at der ikke kan disponeres over dem uden justitsministeriets samtykke.
- Stk. 4. Carlsbergfondet skal som ejer af den i stk. 2 nævnte aktiepost stedse udøve den Carlsbergfondet tilkommende indflydelse på selskabets ledelse på en sådan måde, at selskabets forpligtelser i medfør af stk. 1 opfyldes.

§ 2.

- Stk. 1. Bestemmelserne i fundatstillægget af 9/3 1916 § 5 om fordeling af Carlsbergfondets midler uden for bryggerierne mellem et grundfond og et reservefond skal ikke finde anvendelse på det vederlag i form af aktier, penge eller tilgodehavender, som Carlsbergfondet erhverver ved sin indtræden med Carlsberg Bryggerierne i det i § 1 nævnte aktieselskab. Dette vederlag vil, for så vidt det består af aktier, være at henlægge til dannelsen af et særligt fond, kaldet Carlsbergfondets bryggerifond, og for den øvrige dels vedkommende til dannelsen af underafdeling a af et yderligere særligt fond, kaldet ekstra reservefond.
- Stk. 2. Til Carlsbergfondets bryggerifond skal stedse være henlagt aktier, som udgør mindst $51\frac{0}{100}$ af det i § 1 nævnte selskabs aktiekapital.
- Stk. 3. Carlsbergfondets bryggerifond er urørligt og tjener til sikring af Carlsbergfondets og det som en særlig afdeling af Carlsbergfondet stiftede Ny Carlsbergfonds formål.
- Stk. 4. Ekstra reservefondet kan anlægges i fast ejendom og værdipapirer.
- Stk. 5. De til ekstra reservefond underafdeling a og b i medfør af § 2, stk. 1, § 3 og § 6 i nærværende fundatstillæg henlagte midler tjener til sikring af Carlsbergfondets og det som en særlig afdeling af Carlsbergfondet stiftede Ny Carlsbergfonds formål og kan anvendes til nytægning af aktier i det i § 1 nævnte aktieselskab på de Carlsbergfondet tilhørende aktier i selskabet. Anvendelse af de til ekstra reservefond underafdeling a og b henlagte midler til de nævnte formål kan derhos finde sted til kompensation af en formindskelse af udbyttet på de Carlsbergfondet tilhørende aktier i det i § 1 nævnte aktieselskab som følge af lovregler om udbyttebegrænsning.

§ 3.

Enhver fortjeneste eller formueforøgelse, som indvindes af den i medfør af § 2, stk. 1 til ekstra reservefond underafdeling a henlagte kapital, det være sig i form af renter, ud-

bytte, bonus eller fondsaktier eller som følge af invunden kapitalgevinst ved afhændelse af aktiver, skal anvendes til forøgelse af denne underafdeling af ekstra reservefondet.

§ 4.

Udbyttet af de af Carlsbergfondet ved dets indtræden med Carlsberg Bryggerierne i det i § 1 nævnte aktieselskab erhvervede aktier i dette, udbyttet af eventuelle fondsaktier, som udstedes på grundlag af denne aktieerhvervelse, samt ethvert udbytte af aktier i selskabet, der tegnes ved indbetaling af beløb hidrørende fra underafdeling a af de i medfør af § 2, stk. 1 og § 3 til ekstra reservefond henlagte midler, fordeles mellem Carlsbergfondet og det som en særlig afdeling af Carlsbergfondet stiftede Ny Carlsbergfond. Fordelingen sker således, at Ny Carlsbergfondet oppebærer en andel af udbyttet, stor 45% , med tillæg af 10% af det beløb, der af Ny Carlsbergfondet for det forud for udbytteudlodningen gående regnskabsår udbetales som renter og afdrag på skylden til den Jacobsenske descendens, indtil denne skyld er afdraget. Restbeløbet tilfalder Carlsbergfondet og er efter fradrag af fondets udgifter og opfyldelse af de fundatsmæssige henlæggelsespligter til rådighed for anvendelse til Carlsbergfondets fundatsmæssige formål.

§ 5.

Såfremt Carlsbergfondet – efter at de til ekstra reservefond underafdeling a henlagte midler er forbrugt – i tilfælde af kapitaludvidelser i det i § 1 nævnte selskab, må anvende andre midler til opfyldelse af sine forpligtelser i medfør af § 1, stk. 2 og § 2, stk. 2 i nærværende fundats, skal Ny Carlsbergfondet være berettiget til fortsat at oppebære 45% af udbyttet af de til Carlsbergfondets bryggerifond henlagte aktier – dog maksimalt aktier, der udgør 50% af selskabets aktiekapital – mod at forpligte sig til fremtidigt at tilsvare Carlsbergfondet en rente af de midler, som anvendes, svarende til den til enhver tid af Nationalbanken fastsatte diskonto.

§ 6.

Den formueforøgelse, som sker ved de i § 5 i fundatstillæg af 9/3 1916 foreskrevne henlæggelser, skal med virkning fra regnskabsåret 1969/70 fordeles med 2/3 til det i nævnte § 5 omhandlede grundfond, 1/6 til det i samme bestemmelse omhandlede reservefond og 1/6 til dannelse af underafdeling b af ekstra reservefondet.

§ 7.

Stk. 1. § 4, stk. 1, 3., 4. og 5. pkt. og § 4, stk. 2 i fundatstillæg af 1/10 1888 samt § 2 i fundatstillæg af 9/3 1916 ophæves.

Stk. 2. § 8, stk. 1 i fundatstillæg af 9/3 1916 udgår og erstattes med sålydende ændrede formulering:

»Af fondets årlige indtægter uden hensyn til ændringer i kursen for fondets værdipapirer, udredes næst skyldige renter fondets administrationsudgifter samt udgifterne ved fondets bygning og æresboligen på Gamle Carlsberg«.

§ 8.

Carlsbergfondet skal, med respekt af den i fundatstillægget af 9/3 1916 § 5 og nærværende fundatstillæg §§ 3 og 6 foreskrevne henlæggelsespligt, være beføjet til ved siden af grundfondet, reservefondet, Carlsbergfondets bryggerifond og ekstra reservefondet at foretage henlæggelser til dannelsen af yderligere reserver efter direktionens skøn.

København, den 25. maj 1970

Undertegnede Bestyrelse for Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg tiltræder herved ovenstående fundatstillæg og bemyndiger Carlsbergfondets direktion til at foretage sådanne ændringer i tillægget, som måtte blive ønsket af Justitsministeriet, forinden allerhøjeste konfirmation kan finde sted.

Undertegnede Direktion for Ny Carlsbergfondet tiltræder herved ovenstående fundatstillæg og bemyndiger Carlsbergfondets direktion til at foretage sådanne ændringer i tillægget, som måtte blive ønsket af Justitsministeriet, forinden allerhøjeste konfirmation kan finde sted.

Under 8. juni 1970 har Justitsministeriet ad mandatum meddelt kongelig konfirmation på ovenstående fundatstillæg.

Selskabet havde sendt en telegrafisk lykønskning til redaktøren P. J. Riis i anledning af hans 60-års dag den 26. maj. P. J. Riis opholdt sig for tiden i U.S.A.

Bestyrelsen for »Professor Knud Sands Legat« havde i sit møde den 8. maj 1970 enstemmig valgt Einar Andersen til beboer af Knud Sands bolig. Der havde meldt sig seks ansøgere. Ved ankefristens udløb den 23. maj havde Selskabet ikke modtaget nogen klage over valget fra de øvrige ansøgere.

Undervisningsministeriet havde sendt meddelelse om ændringer i den danske Unesco-nationalkommissions organisation og medlemskreds. Efter de ændrede statutter ville Selskabet fra 1. marts 1970 ikke mere have nogen personlig repræsentation i kommissionen, men havde i lighed med en række andre danske institutioner og organisationer inden for Unesco's fagområde rådgivende status ved nationalkommissionen.

Selskabets repræsentant i kommissionen var Andreas Blinkenberg.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum« havde sendt beretning for 1969–70. Tryk side 167–68.

Ved mødet i »Union Académique Internationale« den 8.–13. juni 1970 ville Selskabet være repræsenteret alene ved Franz Blatt, da E. Hammershaimb var forhindret.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Library of the Biological Center of the University of Groningen, Haren (Gr.), og at sende Biol. Medd. og Skrifter.

Efter afslutningen af mødesæsonen har Selskabet modtaget meddelelse om, at et udenlandsk medlem var afgået ved døden, nemlig: OTTO STERN, fh. professor i fysik, Berkeley, Cal., optaget i den matematisk-naturvidenskabelige klasse den 3. april 1936, død den 17. august 1969.

Wij Smid

MINDEORD

I.

STIG IUUL

28. august 1907–28. maj 1969.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 23. januar 1970.

Af **Aksel E. Christensen.**

Den 28. maj 1969 døde Stig Juul ganske pludseligt under et møde, som han ledede som formand for Carlsbergfondets direktion. Et hjerteslag havde gjort ende paa hans liv. Tidligere var han to gange blevet ramt af sygdom saa haardt, at hans liv havde været i den yderste fare, første gang i 1944 af polio, der medførte alvorlige og livsvarige eftervirkninger, anden gang i 1968 af en ondartet gulsot, som han paadrog sig i tilknytning til en Italiensrejse, da han repræsenterede Carlsbergfondet ved indvielsen af Det danske Institut i Rom. I kraft af sin viljestyrke og pligtfølelse vendte han begge gange tilbage til sine store arbejdsopgaver, om end han efter sin sidste sygdom maatte begrænse dem noget. Men allerede meget tidligt havde Stig Juul lært livets haarde vilkaar at kende – og at overvinde dem.

Stig Juul fødtes den 28. august 1907 i København, der altid forblev hans hjemsted. Han var søn af komponisten, kantor Asger Juul, der døde 1919 netop som han fra sin stilling ved Matthæus-kirken var forfremmet til domkantor i Roskilde, og moderen, af slægten Brask, sad som enke tilbage med fire børn, af hvilke den 11-aarige Stig var den ældste. Ved energisk indsats holdt moderen sin børneflokk samlet og formaaede tilmed at give dem alle en akademisk uddannelse. Som ældste søn følte Stig sig tidligt ansvarlig for sine yngre søskende, men disse familiepligter synes kun at have styrket den velbegavede drengs egen udvikling.

Stig optoges i Metropolitanskolen, mens den endnu havde sit fornemme domicil ved Frue Plads, og i dens forældede og over-

fyldte bygning opfattede han skolens lærere og skolens hele aand, under Karl Hudes rektorat, positivt, om end ikke uden kritik. I den klassisk-sproglige linie tilegnede han sig den dybtgaaende klassiske dannelse, som altid prægede ham, og som han stadig udviklede videre. I 1926 blev han student med en fornem udmærkelse. Mens den humanistiske side i hans personlighed saaledes havde været raadende i gymnasieaarene, fik nu hans praktiske sans overtaget, idet han valgte jura som studiefag ved universitetet, men i sin evne til at organisere og systematisere i uangribelig logisk sammenhæng besad han ogsaa gode forudsætninger for dette studium. Det er evident, at de to stærkt fremtrædende anlæg i hans personlighed, humanistens og juristens, allerede i opvæksten og i studieaarene var meget stærkt udviklede og samtidig allerede da harmonisk forenede.

I 1933 bestod Stig Iuul sin juridiske embedseksamen med et saa smukt cancelli-laud, at adgangen til justitsministeriet straks var ham sikret, men beslutningen om paa længere sigt at foretrække universitet og videnskab frem for en ministeriel karriere maa givetvis være fattet forinden, om ikke før saa i 1932, da han modtog universitetets guldmedalje. I 1934 knyttedes han til universitetet som manuudaktor, og snart efter fik han tildelt Hurtigkarls rejsestipendium, der muliggjorde frugtbare studieophold i England og Tyskland 1935–37. Ved hjemkomsten fra udlandet vendte han ikke tilbage til ministeriet, men opnaaede til gengæld fastere forbindelse til universitetet, først som lektor i retsvidenskab og derefter allerede i 1938 som docent med romerretten som særligt omraade. Efter Poul Johs. Jørgensens afgang gled han endelig i 1944 ganske selvfølgelig ind som sin lærers efterfølger i det retshistoriske professorat.

Allerede i besvarelsen af prisopgaven kommer Stig Iuuls forskerfysionomi klart til orde. Den stillede opgave i retsvidenskab for aaret 1931 angik den fideikommissariske substitution i dansk og fremmed ret. Efter sin ordlyd stillede der kun krav om en undersøgelse og vurdering af aktuelle juridiske problemer om afgrænsning og indplacering af familiefideikommisser og majorater i forhold til arvelov og testamentsret. Stig Iuuls besvarelse laa paa et højt juridisk plan. Den stillede opgave var ikke blot løst »paa fuldt tilfredsstillende maade«, som bedøm-

melsen konkluderede, men den var ogsaa besvaret med en større selvstændighed og i et videre perspektiv end krævet, og af særlig vigtighed er det, at man kan konstatere, at alle spørgsmaal konsekvent er placeret i deres retshistoriske sammenhæng. Med imponerende viden og alsidighed paaviste den unge forsker fideikommissets udspring af romerretten og det spanske majorats betydning for institutets videre udformning, han gav historisk forklaring paa dets variationer i de forskellige lande, især i England og i Sverige, og han fremstillede udførligt de danske lens og stamhuses historie som baggrund for de juridiske problemer omkring deres afløsning ved loven af 1919, ifølge grundlovens løfteparagraf, og den paafølgende højesteretsdom af 1920. De juridiske professorer tilkendegav, at afhandlingen kunne kvalificere til den juridiske doktorgrad, men Stig Iuul foretrak at publicere den uden grad; den udsendtes under titelen *Fideikommissarisk Substitution* i 1934. For doktorgraden ønskede han at udarbejde en ren retshistorisk afhandling efter eget valg.

Resultatet blev i 1940 doktorafhandlingen *Fællig og Hovedlod* med undertitlen *Studier over Formueforholdet mellem Ægtefæller i Tiden før Christian V's Danske Lov*, der i forskningsmæssig henseende er Stig Iuuls hovedværk. Dette modne og overlegne retshistoriske arbejde dokumenterer hans meget omfattende historiske og juridiske kundskaber, hans eminente evne til at læse og tolke vanskelige og dunkle tekster og ikke mindre til at indordne deres retssætninger i sammensatte systemer eller strukturer under stadig omformning. Man forstaar, at han har haft udbytte af sin udenlandsrejse, mere af de to semestre i München, hvor han studerede gammelgermansk retshistorie under Cl. v. Schwering, end af de sociologiske studier i London. I emne og problemstilling er afhandlingen imidlertid hjemlig. Det privatretslige emne er et tydeligt udtryk for hans personlige interesse, og problemstillingen har han fra sin danske lærer i retshistorien Poul Johs. Jørgensen, men han overgaar sin læremester i den tekniske udførelse.

Afhandlingen er et led i den opposition, som danske forskere af den foregaaende generation havde indledt mod den herskende tyske retshistoriske skole, der under H. Brunners og K. v. Amiras førerskab lærte, at de nordiske landskabslove var nedskrifter af meget gamle retssædvaner, som stod betydeligt nærmere den

fællesgermanske »urret«, som man søgte at rekonstruere, end de syd- og vestgermanske lovbøger fra Folkevandringstiden. I 1914 havde Erik Arup som den første dokumenteret, at denne opfattelse ikke kunde være almengyldig, idet han rent konkret viste, at ledingsbestemmelserne i Jyske lov var bestemt af samfundsstrukturens fortsatte omformning under Valdemarerne. Derefter havde Poul Johs. Jørgensen i en række afhandlinger siden 1922 kunnet afdække ældre og yngre lag i vore middelalderlige lovregler om manddrab og andre forbrydelser, og han havde derved mere principielt paavist, at strafferetten i de nordiske landskabslove tværtimod at være udtryk for urgammel sædvaneret aftegnede en fortsat indpasning af nye, fortrinsvis kirkelige forestillinger i en ældre struktur. Med Stig Iuuls ord havde han »ført den danske retshistoriske forskning ind i helt nye baner«, og i forlængelse af disse synspunkter havde Poul Gædeken i 1934 ved afhandlingen *Retsbrudet og Reaktionen derimod i gammel-dansk og germansk Ret* søgt at indpasse de nye opfattelser og resultater i en samlende teori om strafferettens plads i gammelgermansk retshistorie.

Stig Iuul fortsatte ikke denne principielle og teoretiserende linie, men gennemførte en slags kontrol paa teorien indenfor den mere udviklede og daarligere oplyste privatret. Stort set kunde hans analyser bekræfte erfaringerne fra strafferetten. Den kronologiske trinfølge udelukkede utvetydigt, at det danske middelalderlige formuefællesskab mellem ægtefæller og ligeledes formue-»fælliget« for familien kunde være levn af et oprindeligt slægtseje, endsiges være udsprunget af en fællesgermansk ordning. Tværtimod repræsenterede lovgivningen et særnordisk system med et formuefællesskab for familien i fortsat vækst. Bag vore ældste lovregler anes en struktur med vage normer for ejendomsretten, snarest et slags særeje, som familieoverhovedet raadede over med patriarkalsk myndighed. I tidens løb begrænsedes familiefaderens dispositionsret mere og mere, mens fællesformuens deliktansvar efterhaanden indskrænkedes til det enkelte familiemedlems personlige andel. Særlige retsinstituter, der især havde været paaberaabt som udprægede relikter, fremtræder ved Iuuls analyser som tydelige nydannelser under videreudformning; de er slægternes naturlige reaktioner mod en ny samfundsordning med farlige angreb paa formueværdierne. Det gælder

de stadig skærpede krav om, at arvejord skulde »lovbydes« paa tinge, saa der kunde sikres andre grene af slægten en absolut forkøbsret til forfædrenes besiddelser, og det gælder hovedlods-begrebet, der begrænsede den enkeltes dispositionsret over fælliget til hel eller halv hovedlod, hvad enten det drejede sig om sjælegaver til kirken, eller det gjaldt erstatning til skadelidte eller bøder til kongen.

I dette lærde værk viser Stig Iuuls selvstændighed sig mindre i dets problemstillinger og resultater end i dokumentationens form og konklusionernes karakter. Hans analyser er konkrete og underordnes ikke teoretiske betragtninger, og hans vurderinger er kun begrænset af hensynet til deres plads i logiske og funktionsmulige ordninger, ikke af et fast evolutionistisk system eller nogen anden ideologi. Et udpræget fremskridt er det ogsaa, at der i stor strækning dokumenteres med domme og andre dokumenter ved siden af lovreglerne, saaledes at Iuul allerede her kan vise, hvorledes de gamle lovregler langsomt lader sig indpasse i en ændret retsorden. For samfundshistorikeren kan afhandlingen nok virke noget formalistisk; han savner en fast forankring af retssystemet i den reale samfundsudvikling, mens Iuuls forsøg paa at forklare ændringerne samfundsmæssigt ofte bygger paa forældede opfat- telser, der ikke er løsgjort fra en evolutionistisk indstilling.

Som professor blev Stig Iuul hurtigt optaget af de mange hverv og opgaver, som saa let knyttes til en professorat; dem paatog han sig gerne, men de medførte samtidig, at mulighederne for at gennemføre personlige forskningsopgaver blev stærkt begrænsede. Det blev ikke muligt at udsende værker af samme omfang som disputatsen; men af en række mindre afhandlinger fremgaar det, at han nu søgte at samle sig om emner, hvor det personlige engagement var stærkere. Man sporer en stræben efter at beskrive og forklare den samlede retsorden i historisk sammenhæng, mere specielt at bestemme det eventuelle samvirke mellem lovgivning og domstolenes afgørelser og videre at vurdere forholdet mellem den samlede retspraksis og den juridiske teori i dens idehistoriske sammenhæng.

Stig Iuul havde de bedste forudsætninger for at løse en saadan opgave; han havde det i kraft af sine naturlige anlæg, men dertil ogsaa ud fra den indsigt han fik i kildestoffet. De vigtige

lovudgaver havde han fulgt paa nærmeste hold. Til udgaven af *Danmarks gamle Landskabslove* havde han bidraget med udgivelsen af *Den latinske Tekst af Jyske Lov med Knud Mikkelsens Glosser* (1945), hvor hans indsigt i romerretten og kendskab til middelalderlig retslære blev vel udnyttet, og sammen med Erik Kroman udgav han derefter *Danmarks gamle Love paa Nutidsdansk* (1945–48), hvortil han bl. a. skrev den mønstergyldige retshistoriske indledning. Siden udsendte han en revideret udgave af *Danske Lov* (1949), ligesom han blev tilsynsførende ved Erik Kromans udgave af *Danmarks gamle Købstadlovgivning* i 5 bind (1951–61). Samtidig arbejdede han gennem mange aar med planerne om et større udgiverarbejde af de private domssamlinger fra det 16. og 17. aarh., der i tiden forud for Danske Lov rummede normgivende responsa og kendelser fra domstolene og udgjorde et vigtigt supplement til landskabslovene. Endvidere var han siden 1952 tilsynsførende ved Kildeskriftselskabets udgivelse af Rettertingsdommene under Christian III (2 bd. 1959–69), og endelig efterfulgte han Poul Johs. Jørgensen som tilsynsførende ved Sprog- og Litteraturselskabets udgave af *Diplomatarium Danicum* og den tilsvarende række af oversættelser i *Danmarks Riges Breve*.

Den vigtigste afhandling fra disse studier er *Kodifikation eller kompilation?* med undertitelen *Christian V's Danske Lov paa baggrund af ældre ret*. Dette arbejde paa mindre end 100 sider, der udsendtes i *Københavns Universitets Festskrift* Nov. 1954, giver nok det mest gyldige udtryk for Stig Iuuls forskerpersonlighed. Efter sit anlæg er det en analyse af forarbejderne til Danske Lov, men samtidig rummer det en haard dom over dette tidligere saa højt priste lovværk, idet det besvarer spørgsmaalet, om man ved det »opnaaede meget mere end at faa den allerede gældende skrevne ret samlet i en enkelt lov«, med et kategorisk nej. Den kompilatoriske systematisering var ikke blot uden fornyelse, men den levede end ikke op til den gældende retsordning, og forældede regler fra landskabslovene, som domstolene forlængst havde sat sig ud over, fik paany retskraft, mens mange domme, der havde opnaaet almen accept som præjudicerende lovbud, kun i ringe omfang blev indarbejdede i den nye lovbog. Set i forhold til rettertingsdommernes kloge tillempen af retsnormerne efter samfundslivets ændrede krav »skortede det Danske Lovs forfattere paa føling med det praktiske retsliv«, lyder Stig Iuuls afsluttende vurdering.

Som en fortsættelse og et modstykke til denne studie kan man opfatte redegørelsen fra 1961 for *Højesterets domspraksis som retskilde indenfor privatretten* i jubilæumsværket *Højesteret 1661–1961*. Stig Iuul fremstiller her meget snævert, hvorledes den øverste domsmagt under enevælde og grundlov har øvet indflydelse paa ændringerne i retsordenens normer. Han viser, hvorledes Højesterets domme kun i meget begrænset omfang fik betydning som præjudikater, men paa anden maade kunde foranledige ny lovgivning eller ophævelse af forældede love, og han paapeger, hvorledes de høje dommere opretholdt en meget selvstændig stilling overfor de opfattelser, der forfægtedes indenfor den samtidige retsteori, oftest med retarderende virkning, men lejlighedsvis dog ogsaa foregribende en senere udvikling. Man fornemmer i denne skitse et ufødt storværk om det sammensatte kompleks indenfor retsordenen: teori, norm og praksis, der tillige kunde være blevet en jurisprudensens lærdomshistorie.

Ved siden af disse centrale arbejder, der mest repræsentativt belyser Stig Iuuls forskning i dens udvikling og sammenhæng, har den flittige, kundskabsrige og meddelelsesglade forsker naturligvis ogsaa offentliggjort talrige mindre afhandlinger og lejlighedsskrifter, artikler og anmeldelser, som ofte paa yderst værdifuld maade kaster nyt lys ind over det samlede forfatterskab. Af populære oversigtsværker gælder dette mindre den meget benyttede grundbog *Lov og Ret i Danmark* fra 1942 end det kyndige og meget nyttige rids af strafferettens danske historie i værket *Kampen mod Forbrydelsen* fra 1951, der rummer mange vægtige og principielle udtalelser. Mere givende er analyserne af en række gamle, meget omstridte domme. Det gælder allerede den retshistoriske kommentar til Torben Oxe-dommen af 1517 i festskriftet til Aage Friis fra 1940, men vel nok saa meget de udvidede genoptagelser af tidligere vurderinger af et par domme fra disputatsen, dels Poul Laxmand-dommen af 1502 i oppositionen ved Henry Bruuns doktorafhandling fra 1959 og dels de saakaldte Herlufsholms-domme fra 1570erne om gyldigheden af den testamentariske fundats for skolen, som han omtolkede i forlængelse af en lægmands indlæg (Hist. Tidskr. 10. r. VI, 1944).

En lille perle i forfatterskabet er forelæsningen om *Anders Sunesen som lovgiver og juridisk forfatter* (Svensk Juristtidning 1948), for skønt han i sin elegante kritik af denne lærde prælat næppe yder ham fuld retfærdighed, saa giver den et klart ind-

tryk af dybden og bredden i Iuuls lærdomshistoriske indsigt vedrørende middelalderlig retsvidenskab, filosofi og teologi. Den samme lærdomshistoriske kyndighed kommer ogsaa til orde i redegørelsen for *Jyske Lov i Retslitteraturen for 1683* i jubilæumsskriftet *Med Lov skal Land bygges* fra 1941 og ligeledes i de instruktive behandlinger af byretterne og retslivet i Tønder og Flensborg i de to købstadmonografier fra henholdsvis 1944 og 1953. Interessant er ogsaa hans udlægning af retsordenen i Københavns ældste byret af 1254, som han tolkede 700 aar senere, om end han ikke opfattede rækkevidden af, at den var udstedt i en ganske bestemt situation.

Mere isoleret i forfatterskabet staar en retssociologisk afhandling om indoeuropæiske incestregler (i *Classica et Mediaevalia* II, 1939). Den synes at være en umiddelbar frugt af den store udenlandsrejse fra midten af 30'erne, paa en gang inspireret af de sociologiske studier i London og af opgøret med teorien om den germanske urret. Stig Iuul bevarede denne tidlige interesse for almen europæisk retshistorie. Hans *Grundrids af den romerske Formueret* fra docentaarene (1942) rummer et historisk perspektiv, der peger fremad, og i sine sidste aar vendte han i sine forelæsninger tilbage til denne almene retsudvikling, hvor han lagde hovedvægten paa brydningen mellem den nationale ret paa den ene side og romerretten og kanonisk ret paa den anden side. Desværre blev intet af disse forelæsninger publiceret.

Stig Iuuls forfatterskab om aktuelle retsforhold tæller ikke meget siden prisafhandlingen. Ved siden af en række anmeldelser, ofte meget kritiske, af rent juridiske værker er de vigtigste et par bidrag til festskrifter: i 1940 til Fr. Vinding Kruse med en studie *Om Permutationsretten* (om adgangen til at ændre fundatser) og i 1951 til Henry Ussing med en afhandling om *Caveat emptor*-reglens oprindelse, der endda nærmer sig retshistorien.

Endelig er der grund til ogsaa at nævne hans mange lodige og klare leksikonartikler om retshistoriske og personhistoriske emner, fra *Dansk Biografisk Leksikon* i ungdomsaarene til det stadig uafsluttede *Kulturhistorisk Leksikon for nordisk Middelalder*, i hvis præsidium han havde sæde under forberedelserne.

Ved siden af dette flittige og alsidige forfatterskab og de mange hverv som tilsynsførende ved udgaver og som medlem af ledelsen af videnskabelige selskaber og organisationer, hvoraf kun en

mindre del er nævnt i det foregaaende, blev der ogsaa paa mange andre maader lagt beslag paa hans indsigt og arbejdskraft, som han saa liberalt stillede til raadighed. Ved Københavns Universitet startede han tidligt som protokolfører, gennem et tjaar (1946–56) var han derefter leder af dets stipendievæsen, hvorefter han indtil 1968 som dets referendar var et centralt medlem af Konsistorium og mange udvalg og dertil den altid til raadighed staaende konsulent og fortolker i alle juridiske spørgsmaal. Ogsaa i forbindelse med sine alment kulturelle og kunstneriske interesser paatog han sig opgaver, saaledes overtog han bl. a. formandskabet ved Tagea Brandts legat, ligesom han var medlem af styrelsen for Det danske Institut i Rom, for hvis oprettelse han havde været en energisk fortaler.

Ogsaa vort selskab – som han var medlem af siden 1954 – gjorde i høj grad brug af hans juridiske indsigt og administrative talent. Her skal blot nævnes, at han allerede aaret efter sin indtræden valgtes til medlem af Carlsbergfondets direktion og blev dens formand fra 1963 til sin død, og at han i forbindelse hermed ogsaa blev medlem af styrelsen for Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg siden 1957.

Rige anlæg og evner var forenet i Stig Iuuls personlighed. Hans mangesidede kulturelle interesser gik langt ud over jura og historie, og de var forlenet med omfattende kundskaber, en eminent hukommelse og en sjælden formuleringsevne, der gjorde ham til en fortrinlig debattør og forhandler. Hans styrke var hans evne til at kombinere logisk samhørende systemer og at omforme dem til nye helhedsløsninger. Dette mæglende talent i situationer, hvor modsætninger mødtes, var mere kendetegnende for ham end fastholden af personlig overbevisning og ufravigelige principper.

Overfor sine studerende kunde han virke fjern og ophøjet, og dette i forbindelse med strenge krav til kundskaber og præcision var vel medvirkende til, at han ikke efterlod sig elever til at føre den retshistoriske tradition videre. Overfor brist hos personer og i præstationer kunde hans skarpe domme som i hans anmeldelser virke haarde, næsten naadeløse, men i almindelighed var han generøs – aldrig karrig, naar det gjaldt at øse ud af sin rige viden, give gode raad eller yde velovervejede bistand. Han havde trang til at gøre sig gældende, men den forsonedes ved at være baaret

af sunde interesser og en levende lyst til at medvirke, en ubændig trang til at se resultater.

Stig Juul afsluttede sit afsnit til Højesterets historie med følgende karakteristik af domstolens indehavere gennem tiderne: » . . . de har gjort deres betydningsfulde indsats i dyb ansvarsbevidsthed, og bag deres domme har der altid ligget ønsket om at øve retfærdighed«. Disse ord har ogsaa gyldighed for deres forfatter.

Vi vil ære hans minde.

J. P. Christensen

II.

JENS ANTON CHRISTIANSEN

6. september 1888–28. juli 1969.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 6. februar 1970.

Af Stig Veibel.

Jens Anton Christiansen blev født 6. september 1888 i Vejle. Han har en gang fortalt mig, at det egentlig var ved en fejltagelse han kom til at hedde Christiansen, for hans farfar hed Maximilian til fornavn, og Jens Antons far, der blev født 1853, burde efter den tids skift mellem navnene på far og søn have hedt Maximiliansen. Om præsten har været uopmærksom eller han har fundet navnet for tungt, ved jeg ikke, men for Jens Anton var fejltagelsen et held, for da han blev født, var navneskifteskikken faldet bort, og ialtfald i vore øren lyder Christiansen mindre tungt end Maximiliansen.

Christiansen tog præliminæreksamen fra Vejle Latin- og Realskole 1904, gik over i gymnasiet samme sted, tog studentereksamen 1906 og begyndte efter sommerferien studiet som fabrikingeniør-studerende ved Polyteknisk læreanstalt, tog filosofikum (hos Kroman) 1907 og blev cand. polyt. (med udmærkelse) 1911.

Han siger i sin selvbiografi i Universitetets festskrift november 1921: »Fire lykkelige år af min studentertid tilbragte jeg på det daværende »Studenterhjemmet«, Pustervig 8, de glade minder derfra genoplevede jeg tildels som alumne på Borch's Kollegium 1912–14«.

Strax efter examen blev Christiansen medarbejder ved Carlsberg Laboratorium hos S. P. L. Sørensen, hvor han hurtigt kom til at interessere sig stærkt for fysisk kemi, der vel ikke var et lærefag på læreanstalten i hans studietid, men Brønsted var 1909 blevet professor i kemi ved Universitetet og forelæste på læreanstalten over fysisk kemi, og den videbegærlige Christiansen har sikkert fulgt disse forelæsninger med glubende interesse. På Carlsberg Laboratoriet fik han brug for den fysiske kemi, for han fik til

opgave at uddanne en metode til bestemmelse af æggehvideopløsnings osmotiske tryk («Var min interesse for fysisk kemi årsag til eller virkning af, at jeg fik stillet denne opgave» siger han i den nævnte selvbiografi). Metoden blev udarbejdet og publiceret (men først 1917) i Meddelelser fra Carlsberg Laboratoriet (S. P. L. Sørensen, Proteinstudier V).

Samtidig udarbejdede han sammen med Svend Lomholt en metode til bestemmelse af små mængder kviksølv i organisk substans. Dette arbejde blev publiceret 1913 i Meddelelser fra Carlsberg Laboratoriet og i *Biochemische Zeitschrift*.

1912 var han som nævnt ovenfor blevet alumne på Borch's Kollegium, hvor takket være Borch's interesse for botanik og kemi (og for matematik) 3 af de 16 pladser er forbeholdt kandidater indenfor disse fag. 3 pladser er for kandidater i litteratur eller historie, og »kun« 10 af de 16 pladser er forbeholdt teologer. Mange af de kemikere, der senere kom til at bestride undervisning og forskning ved de højere læreanstalter, har i tidens løb nydt godt af denne Borch's liberale indstilling, blandt dem altså Christiansen. Men i hans alumnetid indtraf det vistnok enestående, at de 3 alumner fra det matematisk-naturvidenskabelige fakultet (Christiansen, H. Cl. Nybølle og J. Boye Petersen) kom til at udgøre et »svogerparti« indenfor kollegiet, idet Nybølles to søstre blev forlovet med de to andre af triumviratet. Kollegiemæssigt gik »svogerpartiet« i opløsning, da Christiansen i 1914 giftede sig med Inger Nybølle og derfor måtte forlade kollegiet.

Christiansen var assistent ved Carlsberg Laboratoriet i 4 år. Februar 1915 ombyttede han denne stilling med en stilling som assistent ved Universitetets kemiske laboratorium, og han forblev knyttet til Universitetet, til aldersgrænsen tvang ham til at søge sin afsked (januar 1959). Biilmann var chef for laboratoriet, og Christiansen traf her som kolleger to af sine studiekammerater fra læreanstalten, Agnes Hoff og Karin Thaulow. Måske har dette bidraget til at skabe det hyggelige og gode arbejdsklima, der herskede på UKL.

På UKL tog Christiansen fat på at undersøge nogle katalytiske spaltninger af methanol, og disse undersøgelser førte til en metode til fremstilling af methanol ud fra carbonmonoxid og hydrogen, en metode der blev patenteret 1918–19 i Danmark, Tyskland, Holland og Østrig, men derefter købt af tysk kemisk industri, måske for at hindre metodens industrielle anvendelse.

.Dette var anvendt fysisk kemi. Også på et andet område viste hans interesse for thermodynamikens praktiske anvendelse sig. Han studerede inddampningsprocessernes økonomi og skrev et par artikler herom i »Ingeniøren« 1918 og 1919.

Hans studier af de katalytiske reaktioner, der havde ført til methanolsynthesen, havde imidlertid vakt hans interesse for de kemiske reaktioners teori. Interessen blev styrket gennem læsning af Niels Bohr's banebrydende arbejder fra disse år. Disse i forbindelse med arbejder fra 1914 af den franske kemiker R. Marcelin, hvori den indtil da forfægtede Perrin'ske opfattelse af hulrumsstrålingen som afgørende for kemiske reaktioner søgtes afløst af en statistisk-mekanisk teori, førte Christiansen ind på et dybtgående studium af reaktionskinetiken, både theoretisk og experimentelt. Marcelins død allerede i begyndelsen af første verdenskrig betød, at de i 1914 fremsatte tanker ikke blev videreført, men Christiansen fandt i arbejder af Bodenstein over hydrogenbromiddannelsen inspiration til at påbegynde et studium, dels theoretisk over hydrogenbromiddannelsen, dels experimentelt over carbonylchlorids termiske dissociation. Afsnittet om hydrogenbromiddannelsen blev først publiceret i Selskabets Skrifter 1919, derefter i udvidet form sammen med studierne over carbonylchloridspaltningen som disputatsen »Reaktionskinetiske Studier«, der forsvarede 6. oktober 1921. Officielle opponenter var Niels Bohr og J. N. Brønsted.

I disputatsen går han klart ind for Marcelin's tanke om aktivering ved sammenstød som det væsentlige både for unimolekulære og for bimolekulære reaktioner, selvom han ikke helt tør afvise, at der er nogle reaktioner, for hvilke hulrumsstrålingen er af betydning. Han foregriber transition-state teorien, idet han med Marcelin tænker sig det aktive mellemprodukt karakteriseret ved en flade i faserummet for det reagerende molekyle. Her, i disputatsen, ligger klart opfattelsen af reaktioner af typen $H_2 + Br_2 \rightarrow 2 HBr$ som »kædereaktioner«, en betegnelse, der blev indført af Christiansen og siden internationalt anvendt. Han giver også en forklaring på, at unimolekulære reaktioner kan eksistere, men da disputatsen var skrevet på dansk, og da F. A. Lindemann kort tid efter fremsatte den samme forklaring på engelsk, er det Lindemann, der i almindelighed får æren for denne forklaring.

Disputatsens hovedresultater blev publiceret i udenlandske fagtidsskrifter og vakte stor opmærksomhed. Christiansen havde un-

der arbejdet med den fået så stor interesse for theoretisk fysik, at han tog orlov fra assistentarbejdet et år og studerede hos Niels Bohr. Herigennem fik han et frugtbart samarbejde med H. A. Kramers, sammen med hvem han i 1923 publicerede et meget betydningsfuldt arbejde om reaktionshastighed. Han havde i disputatsen som nævnt på en måde foregrebet transition-state teorien, og nu søger han i samarbejde med Kramers en nærmere belysning af denne, hvorved forfatterne i virkeligheden foregriber en række af de arbejder efter anden verdenskrig, som forsøger at afgrænse transition-state teoriens gyldighedsområde.

Det var også dette studieophold på Blegdamsvej, hvor G. de Hevesy på det tidspunkt arbejdede, der fik ham til sammen med Svend Lomholt og Hevesy at tage bestemmelsen af bly og bismuth i organisk materiale op under anvendelse af den af Hevesy indførte metode med iblanding af radioaktivt bly eller bismuth (1924).

For en ung kemiker, der 1920 fra examensbordet blev assistent ved UKL, var mødet med Christiansen en stor oplevelse. Hans naturlige venlighed og store hjælpsomhed var uhyre stimulerende. Vi var begge assistenter ved medicinerundervisningen, og når vi kontrolanalyserede de analyser, hvor de studerende havde fejl, var han utrættelig parat til at »redde«. Reglen var, at 1 fejl kunne tolereres, halvanden fejl var grænsen, 2 fejl betød uhjælpeligt dumpet. En halv fejl var f. ex. »calcium« i stedet for »spor af calcium« eller »spor af natrium« hvor natrium ikke fandtes. Hvis en af os andre kontrollanter ikke kunne se nogen sporreaktion, gik vi til Christiansen, der tog sine briller af, holdt reagensglasset tæt op til øjet og fældede dommen: Jeg kan se en anelse af uklarhed, så der er spor af calcium, eller: Der er ganske svage striber på glasset, så han (eller hun) må have lov til at sige, at der er spor af natrium. Mange studd. med. har på denne måde sparet et halvt års omprøve.

Men ikke alene på det undervisningsmæssige område lærte vi unge meget af Christiansen. Hans levende interesse for og grundige indleven i moderne videnskabelig tankegang kom også os til gode i samtaler, i diskussioner om hvordan et arbejde skal tilrettelægges og i interesse for vore problemer, selvom de tilsyneladende ikke havde megen berøring med hans. Jeg nævnte, at Marcelin's og Bodenstein's arbejder havde vakt hans dybe interesse, og allerede i afhandlingen fra 1919 havde han kunnet give en matematisk redegørelse for det empiriske udtryk for reaktionshastigheden for

hydrogenbromiddannelsen, som Bodenstein havde fundet frem til. Også Heitler og London's forsøg på en forklaring af den kemiske bindings natur faldt indenfor hans interessesfære, og vi unge nød godt af hans læsning, for det morede ham at søge at få os til at forstå det nye, der var ved at tage form. Måske klarede det hans egne tanker at give en fremstilling, der kunne opfattes også af dem, der ikke på egen hånd havde forsøgt at udvide deres forståelse. Jeg har gennem kendskab til hans senere arbejdsmetode ment at kunne spore den samme teknik, men jeg er ikke sikker på, at det var en bevidst anvendelse af en teknik, snarere var det en virkelig trang til at dele sin optagethed af et problem med andre, der viste interesse for at lære noget.

Christiansen havde fra 1919 holdt experimentalforelæsninger over uorganisk kemi for medicinere, og i 1921 blev han lektor i kemi ved Universitetet. Omtrent samtidig blev jeg forelæsnings-assistent, og også i denne funktion fik jeg rig lejlighed til at værdsætte hans fine personlighed. Sommeren 1931 blev lektoratet omdannet til et docentur. Ved denne lejlighed fandt Biilmann anledning til at gøre en af de bemærkninger, der var så karakteristiske for ham. Nå, Christiansen, sagde han, nu er De blevet docent. Har De undersøgt hvilken rangklasse, De dermed er kommet i? Det havde Christiansen ikke, men Biilmann havde, og han sagde med et smil: De er i rangklasse med baroner uden land. Jeg ved ikke, om Biilmann dermed også tænkte på, at et docentur dengang egentlig var et professorat uden institut og uden annum.

Docenturet fik kun kort levetid. I januar 1931 var den ene af Universitetets tre professorer i kemi, Julius Petersen, død, og efteråret 1931 blev Christiansen udnævnt til professor i kemi ved Universitetet og bestyrer af Polyteknisk læreanstalts kemiske laboratorium A.

Det må imidlertid ikke forbigås, at Christiansen i 1928 havde et længere studieophold i Berlin, hvor han gennem samarbejde med Bodenstein, deltagelse i kolloquier hos Haber og diskussioner med Polanyi, Herzfeld, Simon og andre af Haber's og Bodenstein's medarbejdere kom ind i et meget levende og frugtbart milieu og opnåede fuld anerkendelse som en af de førende reaktionskineetikere.

Med Christiansen's udnævnelse til professor ophørte for en tid mit daglige laboratoriemæssige samvær med ham, men det etablerede venskab bestod. Hertil bidrog i ikke ringe grad, at han og

Inger Christiansen gæstfrit åbnede deres hyggelige hjem for os yngre, og adskillige er de aftener, hvor vi i utvungent samvær diskuterede både ikke-kemiske og undertiden kemiske problemer. Kom vi ind på disse sidste, hændte det, at Christiansen med et smil benyttede en af de talemåder, han havde lært i Tyskland: Sollen wir ein bisschen fachsimpeln? Men oftest gik aftnerne med diskussion af litteratur, teater og musik. Inger Christiansen spillede selv klaver, og undertiden bragte Kramers sin cello med, eller fru Kramers (der var danskfødt) sang for os, så det var ikke nødvendigt at ty til kemien for at få aftenen til at gå.

Det laboratorium, Christiansen overtog efter Julius Petersen, havde, kan man vist sige, haft analytisk kemi som hovedinteresse. Vi var alle spændt på, om det ville lykkes Christiansen at foretage en omstilling af arbejdsfeltet, uden at det ville blive mødt med uvilje af hans nye medarbejdere. Jeg tror jeg kan sige, at takket være hans store medmenneskelige forståelse og hensynsfuldhed lykkedes det overmåde gnidningsfrit. Og efterhånden som staben af assistenter udvidedes, kom der også medarbejdere, for hvem det var en ren svir at arbejde sammen med Christiansen, som herigennem fik mulighed for at videreføre sine arbejder over reaktionskinetik og heterogen katalyse langt mere effektivt end i den tid, hvor han arbejdede alene eller sammen med udenlandske stipendiater, der søgte belæring hos ham gennem i reglen ret kortvarige ophold.

1934 holdtes i Madrid, i den spanske republiks desværre alt for kortvarige levetid, den første internationale kemikerkongres efter første verdenskrig. Biilmann var som præsident for Den internationale kemiske union også kongressens videnskabelige præsident, Christiansen var indbudt til at holde et af plenarforedragene, hvor han talte om kædereaktioner, fra alle sider anerkendt som en autoritet på området.

Kongressen fandt sted i april, og jeg husker Christiansen's store glæde, da Biilmann en dag under kongressen meddelte ham, at han aftenen før var blevet optaget i Videnskabernes Selskab. Det var en anerkendelse, han satte uhyre pris på, og han var en flittig gæst ved Selskabets møder. Endnu sidste forår mødte han trofast op og diskuterede livligt med kolleger fra kemiens forskellige områder og fra de tilstødende discipliner som biokemi, fysiologi og fysik.

Årene som chef for Kemisk laboratorium A var rige arbejdsår for Christiansen. Allerede på UKL havde han konstrueret et simpelt apparatur til mikro-gasanalyse, og det blev nu taget i anvendelse til reaktionskinetiske arbejder. Han studerede svovlforbindelser og borforbindelser og søgte at gøre rede for deres meget komplicerede opbygning. Han søgte ikke at tvangsindlægge sine assistenter til at arbejde med på de områder, der havde hans egen store interesse. Han havde selv haft den oplevelse hos Biilmann, at blot der arbejdes videnskabeligt, skal chefen ikke blande sig for meget i, hvilke videnskabelige opgaver den enkelte medarbejder tager op. Af medarbejderne fortsatte Rancke-Madsen og Hofman-Bang med analytiske arbejder, K. A. Jensen påbegyndte komplekskemiske studier, Asmussens magnetokemiske studier fik i samarbejde med Christiansen en god start, Knuth fik et indblik i videnskabelig arbejdsmethode, der siden er kommet ham til stor nytte.

Selv arbejdede Christiansen på en sammenhængende oversigt over problemer indenfor reaktionskinetiken og den heterogene katalyse. Resultatet blev en oversigtsartikel i »Handbuch der Katalyse« i et bind, der først udkom i 1941, på et tidspunkt hvor Christiansen intet ønskede mindre end at blive taget til indtægt for videnskaben i det nazistiske Tyskland. Men artiklen var skrevet længe inden, hovedredaktøren (G. M. Schwab) var alt andet end nazist, og det var ugørligt at komme til at trække artiklen tilbage. På grund af krigen vakte artiklen imidlertid ikke den opmærksomhed, den fortjener. Den metode, han benytter, blev dog anvendt systematisk af L. P. Hammett i lærebogen »Physical Organic Chemistry« fra 1940, men det var på grundlag af tidligere offentliggjorte arbejder, ikke støttet på afhandlingen i »Handbuch der Katalyse«.

Efter krigen skrev Christiansen en ny stor oversigtsartikel til »Advances in Catalysis« (1953), og her finder man, efter sagkyndiges mening, måske den lettest tilgængelige fremstilling af hans synspunkter vedrørende quasi-stationær kinetik.

Christiansens indsats på det reaktionskinetiske område vurderes i udlandet så højt, at jeg dér har hørt hævdet, at den Nobelpris, Semenov fik for arbejder over katalyse og reaktionskinetik, i virkeligheden burde have været delt mellem ham og Christiansen.

I 1944 blev Christiansen og jeg atter kolleger i nærmere forstand, da Polyteknisk læreanstalt oprettede sit eget organisk-kemiske la-

boratorium, der fik til huse i tagetagen på kemisk fløj, hvor Kemisk laboratorium A havde det meste af den øvrige bygning. Også fra denne tid mindes jeg mange udbytterige diskussioner, nu måske mest om studieforhold, for det lå Christiansen stærkt på sinde at lægge studiet til rette for de studerende på en måde, der gav dem mulighed for at få det maximale udbytte af det. Men allerede i 1948 afbrødes bygningsfællesskabet atter, da Christiansen, efter Brønstedes død i 1947, overtog professoratet i fysisk kemi. Samarbejdet i fagråd og lærerråd på læreanstalten fortsattes dog, og da vi på læreanstalten begyndte at diskutere en ny studieplan for de kemiingeniørstuderende, tog Christiansen meget ivrigt del i forhandlingerne, igen med den ene tanke at skabe så gode vilkår for lærdomstilignelse som muligt.

Christiansen nærmede sig de 60, da han overtog professoratet i fysisk kemi, og mange mente, at det var en fejl disposition, at han ville have vanskeligt ved at finde sig til rette i det nye fagområde. Det gik dog helt anderledes. For det første var fagområdet ikke nyt for ham. Han havde gennem indgående studium af Gibbs' arbejder tilegnet sig dennes synspunkter og var fortrolig med deres anvendelse. For det andet fandt han på Fysisk-kemisk institut medarbejdere, der var interesseret i at følge ham i en videreførelse af de reaktionskinetiske arbejder på biokemisk område, specielt de enzymkatalyserede processers kinetik. Måske var det hans studium af heterogen katalyse, der førte ham ind på dette felt, måske blev han interesseret deri gennem nogle arbejder, jeg udførte over enzymatisk hydrolyse af glucosider. Biokemikerne arbejdede med noget, der kaldtes affinitetskonstanten mellem enzym og substrat, Michaelis-konstanten, og denne konstant beregnedes efter en ligning, der almindeligt kaldes Michaelis-Menten ligningen. Som sædvanligt viste Christiansen stor interesse for sine kollegers arbejde, og med sædvanlig grundighed satte han sig ind i grundlaget for den anvendte beregningsmåde og fandt, at den i virkeligheden kunne føres tilbage til Victor Henri. Da det så faldt i hans lod at bedømme Sven Darlings disputats om transaminaser, satte han hele sin energi ind på at få bragt de biokemiske betragtningsmåder ind på et beregningsmæssigt mere tilforladeligt plan, der tog hensyn til mulige mellemtrin i løbet af en enzymatisk totalreaktion. Det lykkedes ham i høj grad, idet han anvendte sin teori om quasi-stationære mellemtrin til at bestemme, hvor mange mellemtrin der fore-

ligger mellem udgangssystemet og slutsystemet ved enzymatisk katalyserede processer, og han fandt herved en række interessante resultater.

De osmotiske målinger af æggehvideopløsninger, der havde været hans videnskabelige start på Carlsberg Laboratoriet, blev taget op til bestemmelse af molekylvægten af hyaluronsyre, og et dynamisk osmometer efter et nyt princip blev konstrueret og anvendt. Disse undersøgelser blev foretaget i samarbejde med læge Th. Vilstrup og magister C. E. Jensen. Han studerede også periodiske enzymatiske reaktioner og forsøgte at sætte visse nerveimpulser i relation til sådanne periodiske enzymreaktioner. En af hans medarbejdere fra årene på Blegdamsvej, professor Thor A. Bak, siger i sine mindeord i »Dansk Kemi«:

»Hans arbejdsform i disse år var interessant, omend en smule frygtindgydende for en yngre medarbejder. Når han var kommet godt i gang med et problem og havde fyldt mange notesbøger med beregninger, kaldte han ofte en yngre medarbejder ind for, som han sagde, at diskutere problemet med ham. Der var imidlertid ikke tale om nogen egentlig diskussion. Stående ved tavlen tænkte Christiansen højt og gik methodisk igennem de essentielle dele af beregningerne. Alt blev gennemgået meget omhyggeligt, og en to timers »diskussion« af denne art var foruden rent legemligt at være en trættende affære, også en videnskabelig oplevelse. Enzymkintikkens teori, specielt problemer i forbindelse med periodiske reaktioner, blev Christiansens hovedinteresse i de sidste år, og det var med disse emner han stillfærdigt, men målbevidst, arbejdede videre under et tiårigt otium«.

Resultaterne af Christiansens videnskabelige arbejde er nedlagt i ca. 100 afhandlinger, hovedsagelig i udenlandske fagtidsskrifter.

Christiansen viste hele livet igennem stor interesse for kollegialt samarbejde. Jeg har nævnt hans flittige deltagelse i Selskabets møder fra han blev optaget og indtil foråret 1969. Han viste også Kemisk Forening stor interesse, var en regelmæssig deltager i dens møder, tog ofte del i diskussionerne og bidrog til at give dem indhold. I to perioder var han formand for Kemisk Forening og blev 1961 udnævnt til æresmedlem.

Han var også regelmæssig deltager i »Lundensermøderne«, både de af universiteterne i København og i Lund arrangerede og

de mindre møder, som de kemiske foreninger i København og Lund afholder med toårige mellemrum. Han deltog i de skandinaviske naturforsker møder, indtil man opgav at afholde disse mange fagområder omfattende møder, og i de nordiske kemikermøder. I mange år var han formand for den danske bestyrelse for de nordiske kemikermøder.

Christiansen var gennem mange år medlem af Danske Kemiske Foreningers Fællesråd for Internationalt Samarbejde, det organ gennem hvilket Danmark er tilsluttet International Union of Pure and Applied Chemistry. Han deltog i mange af de af Unionen arrangerede konferencer og kongresser og var 1951–59 formand for Unionens kommission for fysisk-kemisk terminologi.

1955–56 var Christiansen Københavns universitets prorektor, og under rektor, professor H. M. Hansens sygdom og efter hans død måtte han i det meste af denne periode fungere som rektor, en opgave han påtog sig og løste med sin karakteristiske samvittighedsfuldhed.

Jeg har omtalt, at Christiansens navn hurtigt blev internationalt kendt og værdsat. Dette gav sig udtryk i medlemskab af danske og udenlandske akademier og kemiske selskaber. Ved oprettelsen af Akademiet for de Tekniske Videnskaber i 1937 var han blandt de første medlemmer, han blev æresmedlem af det polske kemiske selskab 1947, af Kungl. fysiografiska Sällskapet i Lund 1948, af Kungl. Vetenskaps- og Vitterhets-Samhället i Göteborg 1953, æresmedlem af The Chemical Society, London, 1954, af The New York Academy of Sciences 1955, medlem af Kungl. Svenska Vetenskapsakademien 1959, af det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo 1960 og af Academia Scientiarum Fennica, Helsingfors, 1965. 1959 modtog han H. C. Ørsted medaljen.

Man må af alt dette ikke lade sig forlede til at opfatte Christiansen som en ensopret videnskabsmand uden interesse for det samfund, han levede i. Tværtimod havde han en meget levende interesse for litteratur, teater og samfundsforhold. Hans talrige læserbreve til dagspressen er et klart udtryk herfor. Kendtest blandt de emner, han i de senere år tog op på denne måde, er måske hans energiske påpegen af faren ved den vidtdrevne rovdrift på ralforekomsterne langs den jyske vestkyst.

Men kemien var og blev hans hovedinteresse, og det lå ham på sinde at bidrage til at skaffe mulighed for, at dansk kemi, sammen

med kemien fra de øvrige skandinaviske lande, kunne få adgang til at gøre sig gældende i den internationale kemiske koncert.

Allerede i 1920 havde det været på tale at oprette et skandinavisk kemisk tidsskrift, den gang muligvis i forbindelse med de hollandske kemikere, der allerede havde et sådant tidsskrift. Det viste sig dog uigennemførligt, men efter anden verdenskrig blev det uhyre vanskeligt at få arbejder optaget i udenlandske tidsskrifter, fordi alle lande havde så meget ophobet, som skulle publiceres, og hvert tidsskrift tog fortrinsvis afhandlinger fra dets eget land. På denne baggrund blev tanken om et skandinavisk tidsskrift taget op igen, og denne gang lykkedes det at nå til enighed. I 1947 startedes *Acta Chemica Scandinavica*. Jeg mindes, at forhandlingerne afsluttedes med en meget hyggelig sammenkomst i Inger og Jens Anton Christiansens smukke hjem i Sundvænget. Christiansen kom strax ind i Acta's redaktionskomité og var i mange år formand for den danske redaktionskomité, hvor han udførte et stort arbejde, både med vurdering af de indsendte manuskripter og med at fremskaffe bevillinger fra staten og den kemiske industri til at dække det underskud, der altid vil være forbundet med udgivelsen af et videnskabeligt tidsskrift.

Dansk videnskab i almindelighed og dansk kemi i særdeleshed har grund til at nære dyb taknemlighed overfor Jens Anton Christiansen for den indsats, han har ydet for dansk videnskab, for den retlinethed, der har præget al hans færden, for den menneskelighed, han viste overfor elever, kolleger og venner. Vi vil her i Selskabet bevare mindet om ham.

Larus Einarson

III.

LÁRUS EINARSON

5. juni 1902–14. august 1969.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 15. maj 1970.

Af **K. G. Wingstrand.**

Så sent som sidste forår, nærmere bestemt den 28. marts 1969, holdt Lárus Einarson et foredrag i Videnskabernes Selskab. Han fortalte dengang om sine metoder til farvning og studium af nukleinsyrerne i snitpræparater, især om galloccyanintekniken. Arbejdet med disse metoder havde optaget ham siden studieårene og var det væsentligste grundlag for hans betydelige internationale ry. På det pågældende tidspunkt stod Einarson over for at blive pensioneret om et par år, men han var midt i arbejdet og havde klare planer for fortsættelsen af undersøgelserne som pensionist. At hans foredrag skulle blive hans sidste i selskabet havde derfor ingen ventet, og hans meget pludselige bortgang i august samme år føltes lammende for dem, der kendte ham nærmere.

Lárus Einarson fødtes den 5. juni 1902 i Reykjavik og voksede op under forhold, hvor en grundig uddannelse og akademiske studier må have forekommet naturligt. Faderen, Magnus Einarson, var statsdyrlæge, uddannet på Landbohøjskolen i København, og med ledende stilling indenfor islandsk veterinærvæsen. Faderen havde også arbejdet videnskabeligt, blandt andet med kryptorchisme hos får og heste – den hæmning af testiklernes udvikling som iagttages, når testiklerne ikke på normal måde sænkes ned i pungen. Lárus Einarson har til sin familie sagt, at hans videnskabelige udvikling især skyldes faderen, og man må formode, at faderens studier i København i nogen grad har inspireret til, at ikke blot Lárus, men også hans yngre broder, rejste dertil for videre uddannelse.

Hvad Lárus Einarsons kunstneriske interesser angår, mente han selv, at disse skyldtes indflydelse fra moderen og hendes familie. Moderen, Asta Einarson, var født Sveinbjørnsson, en fami-

lie med betydelige kulturelle traditioner. Sveinbjørn Sveinbjørnsson, den kendte komponist til blandt andet Islands nationalsang, var således en broder til Lárus Einarsons morfader. Selv var Lárus Einarson stærkt interesseret i musik. Han spillede violin og sang udmærket. Jeg har selv hørt ham synge islandske folkesange med stor indlevelse en aften i en mindre kreds, hvor han også fortalte om islandske skikke og sagn.

Under sine opvækstår tilbragte Lárus Einarson ofte en del af somrene hos moderens familie i Eyrabakkir, sydøst for Reykjavik på sydkysten. Da det var på Island, medførte dette lange rideture, som han senere har omtalt med stor begejstring.

Lárus Einarson kom i Reykjaviks gymnasium og blev student i 1922. Derefter begyndte han at studere medicin ved Reykjaviks universitet. Hans lærer i anatomi, det fag som især fangede hans interesse, var Guðmundur Hannesson. Lárus Einarson har ved senere lejligheder udtalt sin respekt for sin lærer, men han har også fortalt sin familie, at han syntes pensum i neuroanatomi var for ringe, og at han af denne grund begyndte at læse på egen hånd. Blandt andet studerede han Ramon Y. Cajals skelsættende arbejder om nervevævet og nervecellernes finere opbygning. Da de impulser Einarson på dette tidspunkt fik, sikkert har været afgørende for hans valg af forskningsfelt, ville det være af interesse at vide, hvordan han kom til at læse netop disse værker. Måske var det en tilfældighed. Cajal afgik som professor i 1922, og fik en meget fornem medalje, hvorfor den berømte nobelpristager i disse år var meget omtalt i faglitteratur og presse.

Efter medicinsk eksamen i 1928 kom Einarson til Danmark for videre studier, og var i 1928–1929 ansat ved Normal-anatomisk Institut i København hos professor Fr. C. C. Hansen. Einarson har senere fortalt, at hans kontakt med Fr. C. C. Hansen var af stor betydning for ham, og dette synes også at være bekræftet af den senere udvikling. Man må her huske, at Einarson på dette tidspunkt var interesseret i nervecellernes bygning. Man vidste på dette tidspunkt godt, at nervecellerne i deres plasma indeholdt såkaldt tigroid- eller Nissl-substans; det er flager eller korn, som farves stærkt med visse basiske farvestoffer, f. eks. toluidinblåt og hæmatoxyliner. Nu var Fr. C. C. Hansen netop berømt for sine undersøgelser over farvning af snit med basiske farvestoffer. Hansen's jerntrioxyhæmatein er f. eks. stadig brugt som en udmærket

farve til cellekerner. Man kan derfor gå ud fra, at lærer og elev må have diskuteret muligheden for at forbedre farvemetoderne for Nissl-substansen, og man kan spekulere over, om Einarson bevidst søgte til den berømte histolog for at få hjælp med sine specielle problemer, eller om den heldige kombination af lærer og elev var et resultat af tilfældighedernes spil.

Resultatet er i hvert fald tydeligt. I 1929 til 1930 var Einarson på studieophold i München, hvor han på Anatomische Anstalt vitterlig eksperimenterede med farvning af Nissl-substansen i hypoglossuskernen i den forlængede marv hos hunde. Dette vises af en attest vedrørende Einarsons studieophold, undertegnet af den berømte anatom Mollier. I denne attest nævnes også, at den unge kandidat havde gennemgået forskellige kursus og havde opdaget en sjælden variant af arteria pudenda hos mennesket.

Fra München tog Einarson på studieophold i Amerika, hvor han blandt andet var ved Harvard University og Johns Hopkins University i Baltimore. Her beskæftigede han sig med ret forskellige emner, men fortsatte også sine forsøg med farvning af Nissl-substansen. Resultatet publiceredes i 1932 i American Journal of Pathology. Dette arbejde på 13 sider var Einarsons første publikation og indeholder en beskrivelse af den gallocyaninmetode, som kom til at spille en hovedrolle i hans fortsatte videnskabelige arbejde.

Efter de travle Amerikaår kom Einarson tilbage til Danmark og var i 1932–1933 ansat som videnskabelig medarbejder ved Bispebjerg hospitals patologiske institut. Han blev dog kaldt tilbage til Island, og var i 1933–1935 docent hos sin gamle lærer Guðmundur Hannesson i Reykjavik, samtidig med at han havde en stilling som hjernehistolog ved sidsygehospitalet Nyi Kleppur. Arbejdsvilkårene var dog meget beskedne, og han kom i 1935 tilbage til København til en stilling som assistent ved Psykiatrisk Laboratorium. I 1936 blev han efter ansøgning udnævnt til professor i Anatomi ved Århus universitet. Fra 1945 var han desuden videnskabelig konsulent ved Det hjernepatologiske Institut ved sidsygehospitalet i Århus.

I 1936, kort efter overflytningen til Århus, blev Einarson gift med Þuriður (Hulla) Ragnars, islænding ligesom sin mand. Fra dette år har familien boet fast i den dejlige villa i Universitetsparken.

Einarsons grundvidenskabelige forskning baserede sig i høj

grad på den gallo cyanin-metode, som han indførte i 1932. Han skriver selv, at han havde læst S. Becher's afhandling fra 1921 om farvning af cellekerner med syntetiske bejdse-farvestoffer, og at han ad logisk vej kom frem til, at visse af disse farvestoffer ville være velegnet også til farvning af Nissl-substans. Han prøvede forskellige af de af Becher nævnte farver, men fandt at gallo cyanin-kromalunopløsninger gav langt det bedste resultat ved farvning af nervecellerne.

Tidligere metoder til farvning af Nissl-substans var noget af en skøn kunst, og resultatet var meget afhængigt af den enkelte teknikers dygtighed og temperament. Man overfarvede snittene stærkt og differentierede dem bagefter, d. v. s. man vaskede farveoverskuddet ud så kun cellekerner og Nissl-substans viste kontrast. Graden af differentiering var ret afgørende for resultatet. Einarson's metode er overlegen, dels fordi kontrasten er klarere, dels fordi den er objektiv i den forstand, at man ikke kan påvirke slutresultatet ved længere eller kortere udvaskning. I gallo cyanin-kromalun-opløsningen farves cellekerner og Nissl-substans progressivt, til der er nået en bestemt kontrast. Derefter forandrer snittene sig ikke mere ved fortsat henståen i farven. Endvidere er det en stor fordel, at gallo cyanin-farven på snittene ikke påvirkes ved den behandling med alkoholer og xylol m. v., som er nødvendig, for at snittene skal kunne lukkes ind i harpiks under dæksglas og blive permanente. For mere kritiske og sammenlignende studier over relative mængder af Nissl-substans måtte en sådan metode være et stort fremskridt.

I de fortsatte arbejder koncentrerede Einarson sig om forbedringer af gallo cyaninfarvningen og om dens brug til løsningen af neurohistologiske problemer. Metoden blev efterhånden standardiseret, således at farvetekniken blev en ren rutine med sikre resultater, forudsat at den brugte gallo cyanin var god nok.

Allerede i de første arbejder fra 1932 og 1933 betonedede Einarson at cellekernens kromatin og Nissl-substansen farvedes på identisk måde med hans stærkt selektive metode. Han kom derfor til at støtte den anskuelse, at Nissl-substansen var kemisk beslægtet med kromatinen i kernen, det vil sige, at den indeholdt nukleinsyrer.

Endvidere brugte han teknikken til at studere variationerne i Nissl-substansens mængde og fordeling i forskellige nerveceller

indenfor den samme kerne eller ganglion. Hans klassifikation af nervecellerne efter Nissl-billedet blev mere tilforladelig end tidligere forsøg, især på grund af den objektive farvemethode. Einarson fortolkede imidlertid nervecellernes varierende udseende som udtryk for en cyklisk variation, sådan at forstå at Nissl-substansen forandredes ved cellens arbejde. Efter hans mening, fremsat tydeligt allerede i 1933, blev Nissl-substansen brugt, hvis nervecellerne stimuleredes til stærk aktivitet. Bagefter kom der, hvis cellen blev ladet i ro eller hæmmet, en restitutionsfase hvor ny Nissl-substans svømmede ud fra kernen og spredte sig i plasmaet for til sidst at danne de velkendte klumper og flager af farvet materiale. I restitutionsfasen optrådte den ny Nissl-substans først som en kappe ved kernemembranen, hvilket givetvis måtte støtte den opfattelse, at kernen var dens oprindelsessted. Blandt talrige ældre fortolkninger var også denne mulighed nævnt, men efter Einarsons arbejder vandt tankerne gehør, især fordi den brugte teknik var mere tilforladelig.

I vore dage er disse teser gået ind i underbevidstheden som noget ret selvfølgelig, og man beskæftiger sig nu med enkeltheder i nukleinsyrernes syntese, transportforhold og molekulære opbygning, samt med deres rolle som bærere af den genetiske kode. Man kan også, ved elektronmikroskopets hjælp, nogenlunde sikkert genkende nukleoproteiderne og lokalisere dem med få Ångstrøms nøjagtighed. Men man må huske, at der i 1933 var meget delte meninger både om den kemiske natur af Nissl-substansen og om dens eventuelle stofomsætning og funktion. Konstateringen af de nævnte, basale forhold var derfor et væsentligt skridt mod vor nuværende viden.

At de, af Einarson hævdede opfattelser, efterhånden blev accepteret, beroede ikke mindst på lignende resultater, opnået med en helt anden metodik, bl. a. af Casperson og Hydén i Stockholm. Disse brugte nukleinsyrernes selektive absorption af ultraviolet lys til studier af lignende slags som Einarsons, og fik stort set de samme resultater. Det kritiske bevis for Nissl-substansens nukleinsyreindhold fik man senere ved en teknik, hvor man fordøjede ribonukleinsyren væk i en del snit med det specifikt virkende enzym RNAse, mens andre snit fra den samme blok blev brugt til kontrol. Efter farvning med basiske farvestoffer kunne man se, at Nissl-substansen havde tabt farveevnen i de enzymbehandlede snit.

Einarson og hans elever fortsatte med en lang række undersøgelser, der sigtede til en klassificering af nerveceller, både med hensyn til den øjeblikkelige funktionstilstand og med hensyn til forskelle mellem organerne. Endvidere studeredes fordelingen og mængden af Nissl-substans hos nerveceller i hvile, arbejde, elektrisk stimulation, eksperimentel hæmning, E-vitaminmangel, iltmangel, insulin-chok og forskellige hjernelidelser. Andre forskere, såvel blandt Einarsons egne elever som ved forskellige andre instituter, brugte galloccyaninmetoden til undersøgelser af nukleinsyreomsætningen i andre organer, f. eks. pancreas og lever. Det havde nemlig tidligt vist sig, at Nissl-substansen i nervecellerne kun var en speciel form af de basofile, nukleinsyreholdige strukturer, som man finder i de fleste af legemets celler. Efterhånden er det også blevet klart, at denne cytoplasmatiske nukleinsyre er afgørende for styringen af cellens funktioner, idet den udgør synteseapparatet både for enzymer og øvrige proteiner.

Einarsons hovedideer vedrørende nervecellernes bygning og cykliske forandringer ved arbejde er sammenfattet i en stor afhandling fra 1945: »Om nervecellernes indre struktur og deres histologiske tilstandsændringer ved experimentelt fremkaldte funktionelle aktivitetsstadier«. I denne afhandling bliver der også redegjort for forsøg vedrørende de optimale betingelser, surhedsgrad m. v. ved farvningen med galloccyanin, og der forsøges også en kemisk beskrivelse af farvningsforløbet. Einarson hævder her, at farvningens første fase består i, at de positivt ladede galloccyaninkromalun-komplekser bliver tiltrukket af de negativt ladede, stærkt sure nukleoproteider i snittet. Den næste fase består efter Einarson i, at farvelakken direkte bindes kemisk til nukleoproteiderne. I senere afhandlinger er dette modificeret derhen, at lakken binder sig til fosforsyren i nukleinsyren, og at bindingen af farve er støchiometrisk, d. v. s. at antallet af bundne farvemolekyler svarer til mængden af tilstedeværende nukleinsyre. Dette ville naturligvis være det ideelle ved kvantitative studier.

Den fortsatte udvikling af metoden bestod i, at Einarson sammen med sin laboratoriemester Einar Hansen konstruerede et mikrofotometer, således at han objektivt kunne måle farveintensiteten i de farvede celler. I de tidligere undersøgelser blev et i handelen forekommende instrument brugt, men det var i flere henseender utilstrækkeligt for Einarsons formål. Det ny apparat, som blev

lavet i Århus, beskrives i en afhandling fra 1956. Det har et målefelt som kun er ca. 1μ i diameter og tillader derfor en kvantitativ bestemmelse af lysabsorbtionen i meget små dele af nervecellerne, f. eks. i det lille kernelegeme i kernen. Endvidere brugtes en selenfotocelle, hvis følsomhed for forskellige bølgelængder svarer godt til absorptionsforholdene i galloccyaninfarven. Fotometret åbnede en mulighed for en objektiv beskrivelse af farveresultaterne, og tillod mere præcise sammenligninger mellem forskellige cellers farvning.

I sin mere praktiske medicinske forskning arbejdede Einarson især med de histologiske forandringer i hjerne og rygmarv ved diffus sklerose og E-vitaminmangel, men har også skrevet afhandlinger om polio, blødninger i rygmarven forårsaget af kraftmetastaser, iltmangel m. v.

Sklerose-arbejderne påbegyndtes i forbindelse med Einarsons ansættelse ved Psykiatrisk laboratorium i intimt samarbejde med laboratoriets patolog, Axel V. Neel. I 1935 holdt Einarson sit første foredrag om emnet, og senere fulgte en lang række store afhandlinger, de fleste forfattet i samarbejde med dr. Neel eller professor E. Strömngren i Århus. I disse undersøgelser tog Einarson sig af den histopatologiske analyse, hvor hans metodologiske dygtighed, også hvad angår andre neurohistologiske metoder end galloccyaninfarvningen, blev brugt fuldtud. Den samlede skriftrække giver et vægtigt bidrag til den histologiske og kliniske karakterisering af den gruppe sygdomme, der sammenfattes som diffus sklerose, og som alle er karakteristiske ved, at den hvide substans i hjernen angribes og helt eller delvis mister marvskederne.

Således beskrives i 1938 en ny type af diffus sklerose, karakteristisk ved at der aflejres klumper af metakromatisk farvede lipoider i vævet. I præparater farvet med toluidinblåt eller thionin ses disse klumper farvet metakromatisk med rødviolet farve, mens resten af vævet farves orthokromatisk, d. v. s. blå, med det samme farvestof. Einarson og hans medarbejdere har også spillet en afgørende rolle ved systematiseringen af de forskellige former af sklerose. Således har de en betydelig del af æren for at have afgrænset de former af sklerose, hvor det primære symptom er forandringer i gliacellerne, fra de former, hvor den primære effekt er en aktiv nedbrydning af marvskederne. Det var utvivlsomt en skuffelse for Einarson, at man nogle steder, især i England, gav englænderen

Greenfield hele æren for denne distinktion, som de danske arbejder dog på en afgørende måde havde bidraget til.

Arbejderne om E-vitaminmangels indflydelse på nervesystem og muskelsystem begyndte med en undersøgelse, publiceret i 1938 sammen med dr. A. Ringsted, nu overkirurg i Ålborg, og har fortsat helt til 1969. I de sidste år samarbejdede Einarson med dr. Ira D. Telford, George Washington University, og det sidste manuskript blev efter intenst arbejde fra Einarsons side afsendt i sommeren 1969 kort tid før hans død. Dr. Ringsted havde allerede i 1935 beskrevet, hvordan E-vitaminmangel giver bevægelsesvanskeligheder og senere total bevægelsesløshed og eventuel død hos voksne rotter. Der var på denne tid usikkerhed om hvorvidt dette skyldtes en primær svækkelse af muskulaturen eller om den primære effekt var en degeneration i rygmærven, som så sekundært kunne bevirke muskelsymptomer i de derfra innerverede muskler. Einarson undersøgte histologisk de syge dyr og fandt, at der meget tidligt er en degenerativ forandring i rygmærvens dorsale nerverødder. Disse er dog sensoriske og har ikke direkte med musklernes motoriske innervation at gøre. Senere kom degenerative forandringer også i rygmærvens motoriske dele, umiddelbart fulgt af en meget stærk svækkelse og atrofi af de innerverede muskler. I senere arbejder, f. eks. i 1952, konkluderer Einarson, at den første, svagere påvirkning af muskulaturen kan være en direkte effekt på denne, men at den stærke atrofi på senere stadier stammer fra forandringer i nervesystemet. Spørgsmålet kompliceredes deraf, at unge dyr reagerer anderledes, og at andre forsøgsdyr giver afvigende resultater. I en senere afhandling fra 1953 påvistes, at de lipoidholdige granulationer, som Ringsted og Einarson tidligere havde beskrevet som typiske for degenerationen af muskulatur og nerver ved E-vitaminmangel, fluorescerede i ultraviolet lys, hvilket yderligere er en hjælp til deres karakterisering. Det samme konstateredes senere (1962) ved undersøgelser af aber med E-vitaminmangel.

I de talrige diskussioner som Einarsons videnskabelige virke startede om forskellige problemer, deltog han med liv og sjæl. Især var diskussionen livlig om gallo cyaninmetoden, hvor mange forskere ikke følte sig overbevist om, at metoden var støchiometrisk, således som Einarson hævdede.

Nu bagefter synes det, i hvert fald for undertegnede, ret uheldigt, at den meget livlige, til tider hidsige, diskussion blev samlet

om dette teoretisk interessante, men dog specielle punkt. Det afledte delvis opmærksomheden fra galloctyaninmetodens mange andre fordele, og det gav næsten et indtryk af, at et støchiometrisk forhold ved farvningen var en forudsætning for metodens brugbarhed. Dette sidste er jo ikke rigtigt, for til de relative undersøgelser og sammenligninger mellem celler, som metoden i de fleste tilfælde blev brugt til, ville det være nok om farveabsorbtionen blot var nogenlunde proportional med nukleinsyremængderne.

Men at give efter på dette punkt ville være en halvejs retræte, som med sikkerhed ikke passede Einarsons temperament. Han var nok i stand til at indrømme en fejltagelse, og har også gjort det fuldt åbent flere gange i sine skrifter, men han forlod ikke sin overbevisning uden, at der var tvingende argumenter herfor. Når det gælder galloctyaninfarvningen, er det vistnok stadig vanskeligt at udelukke, at den er støchiometrisk, så det kommer let mere an på tro end viden, hvad man mener.

En stor del af tiden i Århus måtte Einarson bruge til undervisning, ledelse af institutet og administrative opgaver. Han overtog i 1936 et færdigbygget institut, som skulle gives et indhold. Overlæge, dr. med. Fabricius Møller havde forestået opførelsen og havde også påbegyndt undervisningen i medicinsk anatomi.

Einarson var, som det også fremgår af flere mindre skrifter, meget interesseret i sin undervisning. Han undgik også den skæbne, som ellers i dette århundrede har ramt mange anatomer ved de europæiske universiteter – at studenterne protesterer mod det store pensum, og mod det massive, deskriptive anatomiske stof. Skønt han med kraft forsvarede anatomiens stilling, var han mådeholden i sine krav, således at han undgik overdimensionering af sit stof. Hans meget levende og næsten suggestive måde at forelæse på bidrog vel nok også til at lette hans forhold til studenterne. Medlemmerne af Videnskabernes Selskab har flere gange fået demonstreret denne Einarsons evne til hos tilhøreren at fremelske interesse og indlevelse. Ved hans forelæsning om diffus sklerose for nogle år siden, hvor han også fortalte om sygdommens sociale og personlige konsekvenser, var virkningen temmelig stærk for dem, der ikke til daglig har med sådanne problemer at gøre.

I de administrative opgaver var Einarson et pligtmenneske, som tog som en selvfølge, at alt skulle gøres ordentligt. Det kan derfor næppe forbavse nogen, at hans arbejdsdag ofte blev meget

lang, længere efterhånden som universitetet og institutet voksede. Hans eksamensbyrde var også meget stor, især når man tager hans alder i betragtning. I sommeren 1969 eksaminerede han således uafbrudt i 6 uger. Det var dog et behov hos ham, også i travle perioder, at skaffe sig tid til den forskning, han simpelthen ikke kunne undvære.

Einarson var medlem af en lang række lærde selskaber og modtog en række ordner og udmærkelser for sin forskningsindsats. Her skal kun nævnes at han blev medlem af det Islandske Videnskaberne Selskab i 1934, af Neuropathological Society i London 1951, og af Fysiografiske Sällskapet i Lund 1962. Han blev æresdoktor ved Islands universitet 1961 og blev tildelt Augustinusprisen i 1956.

Han blev indvalgt i Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab i 1954.

Einarson var på flere måder med til at præge en epoke. Hans resultater vedrørende nukleinsyreomsætningen var et led i den udvikling, som nu fortsætter i et rivende tempo. Måske var hans mere principielle betydning for histologien endnu større. Han var med til at bryde med den mere kunstnerisk betonedede, klassiske histologi og stillede krav om mere objektive, eksakte og på kemisk og fysisk basis funderede metoder. Det er muligt, at han ved på denne måde at påvirke histologiens målsætning har betydet mere end ved indførelsen af gallocyanin-metoden, som han ellers mest er kendt for, og som i hans og andres hænder har ydet betydelige bidrag til forståelsen af nervecellernes normale og patologiske former.

Fred over hans minde.

Forbes through

IV.

TORBEN KROGH

21. april 1895–10. februar 1970.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 1. maj 1970.

Af Nils Schiørring.

Der havde siden 1895 været doceret musikhistorie ved Københavns Universitet af Angul Hammerich. Han havde et par år forinden som den første i nyere tid her i landet disputeret for doktorgraden på et musikhistorisk emne med sin afhandling »Musikken ved Christian den Fjerdes Hof«. I 1896 blev han ekstraordinær docent, en stilling han afgik fra 73 år gammel i 1922 efter at de nye regler for statstjenestemænds afgang med det 70. år var blevet effektivt også for universitetslærere. Først i 1915 var der dog blevet oprettet magisterkonferens i faget, men bekræftelsen på at der også herhjemme var behov for indstiftelsen af en universitetsgrad i musikvidenskab kom snart efter. 1917 bestod Erik Abrahamsen konferensen, 1918 Knud Jeppesen, 1919 Torben Krogh og 1920 Mogens Wöldike, fire mand af faget, der meget snart hver på sin måde kom til at præge den hjemlige udvikling indenfor musikforskningen. Alle havde de tillige en praktisk musikeruddannelse, Torben Krogh som klarinettist, de tre andre som organister. Meget forskellig kom deres udvikling til at forme sig, men man kan sige, at i forskelligheden lå der en berigelse for eftertidens beskæftigelse her i landet med musik og musikforskning.

Torben Thorberg Krogh blev født d. 21. april 1895 i København og voksede op som eneste barn i et velhavende borgerhjem, hvor faderen var en kendt grosserer med speciale i silkestoffer. Deres liv igennem hægede forældrene, der døde i henholdsvis 1943 og 1946, om Torben Kroghs tilværelse – også efter at et

kort ungdomsægteskab var kuldsejlet – og alle hverdagens praktiske problemer blev ryddet fra hans vej. I 1945 indgik han nyt ægteskab med teaterhistorikeren Karen Mølholm.

I 1913 blev Krogh student fra Ordrup gymnasium, hvor han allerede i skoletiden havde gjort sig gældende ved spirende kunstneriske evner; han spillede klaver og klarinet ved skolekomedier og -koncerter, men var især stærkt engageret i amatørforestillinger, som han meget snart kom til selv at sætte iscene. Han komponerede sågar indledende musik til »Nøddebo Præstegård«, men slog sig ellers som skuespiller løs i det lidt ældre rollefag som kobbersmedemesteren i »Genboerne« og som assessor Svale i »Et Eventyr på Fodrejsen«, der nok var en af hans glansroller. I hvert fald hed det i en anmeldelse i teaterbladet »Masken«, da omtrent samme kreds af amatørskuespillere opførte Hostrups sangspil ved en velgørende forestilling på Det ny Teater: »Herr Torben Krogh, en Søn af Silkehandleren paa Amagertorv, var som Assessoren saa god som nogen, man har set. I visse Øjeblikke havde han opsigtsvækkende Mindelser om Mantzius. Han skal efter sigende ogsaa aspirere til at blive Dr. phil. Selv om den Skikkelse han havde skabt, var saa sart som et Stykke af Faderens Silketøj (og det bekræftes i parentes bemærket af det ledsagende scenebillede), tabte han intet Øjeblik Traaden«. Som helhed blev forestillingen, der smykkede sig med den forhenværende skuespiller ved Det kgl. Teater Carl Meyer i Skriverhans' rolle, karakteriseret som betydeligt over det almindelige foreningsdilettantniveau.

Straks efter sin studentereksamen var Krogh iøvrigt kommet ind på Det kgl. danske Musikkonservatorium med klarinet som hovedfag, og her gennemgik han den da normale 3-årige uddannelse. Men samtidig havde han påbegyndt sine musikhistoriske studier ved universitetet hos Angul Hammerich, og da han havde bestået sin konferens, fortsatte han sin kunstnerisk blandede handel ved at optræde på klarinet og klaver med jævnaldrende og instruere amatørforestillinger, blandt andet Oliver Goldsmiths »Fejltagelserne«. Helt professionelt blev han i efteråret 1919 engageret til Trondhjems Teater, hvor han satte Audrans operette »Lykkebarnet« op til stor begejstring for Trønderne, og ved Det kgl. Teaters sommerforestilling i 1920 havde han succes som ingen ringere end Malvolio i »Hellig Trekongers Aften«.

Torben Krogh var helt ustyrligt aktiv i disse ungdomsår. Han instruerede som amatørforestilling noget så usædvanligt som »Ravnekrogen«, Kotzebues »Die deutschen Kleinstädter«, der var draget frem i Berlin af Max Reinhardt, og skrev 1921 synopsis til en af Lau Lauritzens allerførste Fyrtårn og Bivogn-film, »Sol, Sommer og Studiner«. Året efter satte han med unge sangere Gläfers opera »Des Adlers Horst« op ved en matinéforestilling på Casino. Men samtidig fortsatte han sine musikhistoriske og teaterhistoriske studier, der på en udtalt måde var drivkraften bag hans beskæftigelse med både musik og teater, mere end det omvendt var beskæftigelsen med den udøvende kunst, der gradvis inspirerede til historisk fordybelse. Det var det 18. århundredes danske musikdramatik, der i denne tid især tiltrak sig hans opmærksomhed, men han måtte søge til Berlin for at disputere efter Hammerichs afgang. I Berlin var han ivrig efter at lære mere og andet hos de to meget betydelige tyske musikforskere Johs. Wolf, specialist i middelalderens musik og notationsproblemer og hos Carl Stumpf, tonepsykologen og akustikeren, der var en af foregangsmændene indenfor etnomusikologisk forskning. Disputatsen var derfor, trods sit emne, på tysk: »Zur Geschichte des dänischen Singspiels im 18. Jahrhundert« (Kbh. 1924). I slutningen af 1922 blev han tysk dr., men opnåede straks efter, ligesom Abrahamsen og Jeppesen, der havde disputeret i henholdsvis Freiburg i Schweiz og i Wien, dansk jus docendi.

Hammerichs ekstraordinære docentur, der var blevet omdannet til et ordinært, skulle på dette tidspunkt genbesættes. Krogh søgte sammen med Abrahamsen og Jeppesen, og efter en konkurrence, som vakte betydelig opsigt, både fordi sådanne stillingsbesættelser ved universitetet udfordrer publikums nyfgenhed, og fordi den sagkyndige komité ved denne lejlighed viste sig stærkt splittet, indstillede Erik Abrahamsen til docenturet. Krogh kunne derfor ikke regne med nogen fast tilknytning til universitetet, men gennem sin deltagelse i konkurrencen havde han styrket sin anseelse, og da Det kgl. Teater på dette tidspunkt var hårdt i trang for en opera-instruktør efter den afgåede Julius Lehmann og til erstatning af den fra Tyskland hjemvendte, højt fortjente Wagner-tenor Einar Forchhammer, hvis evner hurtigt viste sig ikke at ligge på operainstruktionens område, engagere-

des Krogh. Hans både praktiske erfaring (selv om den unægtelig mere havde vist sig indenfor den mindre forpligtende amatørinstruktion) og hans musikhistoriske og teaterhistoriske viden, gjorde ham i teaterledelsens øjne skikket til opgaven, og fra 1924 til 1929 var han knyttet til Det kgl. Teater som operainstruktør. Han iscenesatte i de seks sæsoner, han virkede i denne stilling, tæt ved en snes operaforestillinger, deriblandt de i disse år særdeles talrige danske uropførelser, August Ennas »Don Juan Maraña«, Alfred Toffts »Anathema«, Ebbe Hameriks »Stepan«, Fini Henriques »Stærstikkeren«, Siegfried Salomons »Leonora Christina« og Finn Høfdings »Kejserens nye Klæder«. Derudover Debussys »Pelléas og Mélisande« og Tschaikowskys »Spader Dame«, der ikke tidligere havde været opført herhjemme, og endelig genindstuderinger på det klassiske område: »Orfeus og Eurydike«, »Tryllefløjten«, »Othello«, »Faust« og »Rigoletto«.

Krogh var vel ikke den fødte operainstruktør, men han høstede gennemgående anerkendelse for sin indsats, der varede indtil de kraftige omvæltninger ved Det kgl. Teater satte ind i slutningen af 1920'erne, hvor Georg Høeberg gik af som opera-kapelmester og Adam Poulsens korte chefperiode begyndte. Men Krogh, der aldrig var teaterpolitiker, forlod uden sværdslag instruktørposten, og der var opgaver nok på Kongens Nytorv for en mand med hans usædvanlige viden om teater. Ved begyndelsen af sæsonen 1931–32, hvor den længe imødesete, men i første omgang meget kortvarige dobbeltdrift af Det kgl. Teater begyndte med åbningen af den nye scene, tiltrådte han som redaktør af teatrets officielle program, et arbejde han varetog i mere end 30 år. Programmet blev lagt om i retning af et lille teatertidsskrift med ofte lodige teaterhistoriske artikler. Samtidig blev Krogh stærkere knyttet til elevskolen som lærer i teaterhistorie og en tid lang tillige specielt som lærer i vaudevillesang. Særlig betydningsfuldt blev imidlertid hans virke som teatrets bibliotekar, hvor det lykkedes ham at samle dets spredte skatte af regissør- og maskinmesterprotokoller, skuespilmanuskripter, mise-en-scène breve, og andre arkivalier til en helhed, som dels skulle blive grundlaget for store dele af hans egen forskning, dels for Det kgl. Teaters og Københavns universitets fælles teaterhistoriske Institut.

Trods sin omfattende beskæftigelse ved Det kgl. Teater på de nævnte mange fronter, mindskede Krogh aldrig sin forsknings

tempo. Tværtimod kan man sige, at den igennem alle hans ansættelser var det faste punkt i hans tilværelse. Den stadige strøm af store og små afhandlinger, der kom i den følgende snes år, befæstede da også utvetydigt hans anseelse som forsker. Det var, som tiden gik, især den teaterhistoriske forskning som optog ham, og ved siden af den 10 år yngre Frederik Schyberg, hvis teaterhistoriske orientering i særlig grad gik i den dramaturgiske retning, stod Krogh, hvis forskning især var bygget på studier af teaterdriften og iscenesættelsens historie, som naturlig aspirant til et teaterhistorisk professorat, hvis oprettelse, der blev ventileret 1944 af litteraturprofessoren Ejnar Thomsen, snart kunne ventes.

Så døde 17. februar 1949 Erik Abrahamsen. Hans fag var i de forløbne år ganske væsentlig udvidet, docenturet var 1926 omdannet til et ordinært professorat og udover konferensfaget var der blevet oprettet skoleembedseksamenfag i musik med et stigende antal studerende, og samtidig med at lærerstaben tilsvarende udvidedes, var der 1945 oprettet yderligere et ekstraordinært professorat i faget. Kroghs forskning var tydeligt centreret om teaterhistorie, men hans beskæftigelse med og interesse for især operaens historie var ikke aftaget. Han meldte sig som ansøger til det ledige professorat i musikvidenskab og kunne af samtlige ansøgere henvise til langt den største produktion. Da den dog kun i begrænset omfang vedrørte det opslåede ordinære professorats centrale felter, gav besættelsen af stillingen anledning til en del overvejelser i bedømmelseskomitéen. De blev imidlertid løst ved, at professoratet under sagens behandling blev omdannet til et ekstraordinært professorat i operaens æstetik og historie. Derved var en højt fortjent forsker vundet for universitetet, ja der var udsigt til at to var vundet for det, for vejen stod nu klart åben for Schyberg til det teaterhistoriske professorat. En vanskelig, måske ligefrem pinlig afvejen af den ene teaterhistoriske skole mod den anden ville være undgået.

Men kort efter Kroghs udnævnelse pr. 1. maj 1950 i det nye ekstraordinære professorat i operaens æstetik og historie døde Schyberg uventet 10. aug. 1950. Da ønsket om oprettelsen af et professorat i teaterhistorie imidlertid stod ved magt, og det da også blev oprettet 1953, var det selvklart, at Krogh overtog det, hvorefter det hvilende professorat i musikvidenskab blev genoprettet. Fra efteråret 1953 docerede Torben Krogh da teaterhistorie

som den første hjemlige professor i faget. I 1965, da han nærmede sig de 70, søgte han som foreskrevet sin afsked, men da ingen direkte efterfølger kunne påregnes, opfordredes han til, selv om hans senere år havde været præget af sygdom og svækkelse, at fortsætte endnu et år, hvilket han indvilligede i.

Som egentlig afslutning på Kroghs forsker- og lærergerning ved universitetet må man anse den omfattende undersøgelse »Molières Don Juan i komediehuset på Kongens Nytorv«, som fremkom i universitetets festskrift november 1964. Et spand af 45 år adskiller derved tilblivelsen af hans første arbejde og fremkomsten af hans sidste, sagt med andre ord, tiden fra det år, hvor han bestod sin konferens i musikhistorie, til den dag, hvor han nedlagde sit professorat i teaterhistorie, idet det ikke blev ham forundt at samle sig om nogen større opgave i sit otium. Begyndende med disputatsen om det danske syngespil i årtierne umiddelbart efter den danske skueplads' genoprettelse og sluttende med undersøgelsen over opførelsen af Molières »Don Juan« i det samme hus slog han en vældig ring, som inden for sin kreds rummer en produktion af enormt omfang. Hen imod 200 større og mindre arbejder blev det til i hans flittige og lykkelige arbejdsår – for arbejde og forskning var hans lyst og lykke – de fleste opregnet i bibliografien bagest i det bind med hans egne, mere spredt forekommende, men dog kapitale studier, tidsskriftsartikler, kronikker o. l., som venner og kolleger foranstaltede udgivet som festskrift i anledning af hans 60-års dag i 1955. Men her udover et væld af vigtige artikler, over hundrede alene til Dansk biografisk Leksikon, og utallige foredrag, der, selvom de ofte mere var beregnet for Liebhave end kendere, dog næsten alle rummede et eller flere forskningsbidrag. I denne forbindelse må også nævnes Kroghs helt afgørende indsats i det musikoplysende arbejde som den nye danske statsradiofoni satte i gang, og som han var med til at fortsætte i henved 40 år. En sådan aktivitet og produktion er overvældende, og den hverken kan eller skal vurderes ud fra hver enkelt post. Kun nogle hovedlinier skal her forsøges optrukket.

I sin disputats afgrænser Krogh allerede det tidsafsnit, det attende århundredes sidste halvdel, som han atter og atter skulle

vende tilbage til. Hvad han behandler i disputatsen var visselig ikke ukendt for nogen, der allerede dengang beskæftigede sig med musik- og teaterhistorie, men han giver den første virkelige omfattende fremstilling baseret på gennemgang af kilderne, og han går i dybden i skildringen af en række perioder indenfor det behandlede tidsafsnit. Man får her den første grundige behandling af de tre tyskfødte, men dansk akklimatiserede komponister, J. E. Hartmann, J. A. P. Schulz og F. L. Ae. Kunzen, deres værker og deres placering i det danske syngespils historie.

Umiddelbart i tilslutning til dette første større arbejde får man gennem publiceringen af de følgende mindre afhandlinger, som udgjorde nogle af hovedbidragene i de tre årgange af »Årbog for Musik«, der nåede at komme 1922–24, en antydning af det særprægede i Kroghs videnskabelige metode og teknik, den som én gang anlagt fortsattes til afslutningen. Ikke alene de enkelte arbejder indenfor deres ramme, men hele hans produktion er på en ejendommelig måde blevet til ved knopskydning. I sin fremstilling var Krogh, og det kom i endnu højere grad ved hans senere universitetslærergerning, i usædvanlig høj grad digressionernes mand. Heri ligger både styrken og en vis svaghed ved hans produktion. Hver gang han kom til et punkt, som i særlig grad vakte hans interesse, fordi problemerne omkring det ikke var tilstrækkeligt klarlagt, og det skete ofte, tog han med ufortrøden iver fat på at belyse det. Han var en tilstrækkelig overlegen ånd til at få de enkelte led i den ofte meget lange kæde til at hænge sammen, men gennemgående er hans fremstilling, som ikke præges af udsøgte stilistiske kvaliteter, uden klar opdeling, og den uvurderlige hjælp, han kunne have ydet sine læsere ved at bringe ordentlige registre, så det kunne være muligt nogenlunde hurtigt at orientere sig i det store nye stof, han i reglen bringer, har han så at sige aldrig fundet nogen tilskyndelse til at bringe dem. Et af hans hovedværker »Ældre dansk Teater« (Kbh. 1940), som på 360 store sider skildrer kirkespil og mysterier, skolekomedier, helligtrekongersspil og fastelavnsfarcer, som man kender dem i Danmark frem til Chr. IV's tid, må således nøjes med tre hovedkapiteloverskrifter og er helt uden for enhver form for registre. Hans senere lille vigtige efterforskning af melodikilderne til Heibergs vaudeviller med dens hundredvis af enkeltundersøgelser forløber uden ringeste underdeling og naturligvis uden registre,

Krogh, der var så venlig og hjælpsom overfor alle, der søgte ham, har ofte i sine skrifter forholdt alle de mange, der vil drage nytte af hans indsats, enhver rimelig hjælp til at finde rundt i den.

Et tidligt eksempel på Kroghs arbejdsmetode i snævrere forstand har vi straks i »De første Forsøg paa at skabe en Opera i det danske Sprog« (Aar bog for Musik 1922 (Kbh. 1923), p. 123–158), som sikkert er udarbejdet efter disputatsen, men forelå trykt før den. Man havde nok kendt Niels Krog Bredals operatext »Gram og Signe«, der tog et emne op fra Saxes Danesaga, og man havde også vidst, at den senere europæisk kendte Giuseppe Sarti, som i de år var yderst virksom i dansk musikliv, havde sørget for musikken til denne opera, som fik sin første opførelse under private former. Men det er Kroghs fortjeneste, at have boret i det arkivalske stof, have undersøgt Sartis værker og konstateret forbindelsen mellem Bredals libretto og Sartis musik, der synes lånt fra andre af hans værker efter datidig skik, men uden altså i vor tids forstand at være original.

Den megen beskæftigelse med arieforekomsten i »Gram og Signe« førte Krogh videre ind på en klarlæggelse af ariearternes musikalske og æstetiske problem i »Ariearterne i det 18. Aarhundrede« (Aar bog for Musik 1923 (Kbh. 1924) p. 94–114), hvor han anvender englænderen John Browns grundlæggende, men af andre kun sporadisk udnyttede »Letters upon Poetry and Music of the Italian Opera« fra 1789 og kombinerer den med viden indhøstet andetsteds fra, således at der fremkom et usædvanligt omfattende og i og for sig ikke siden overgået billede af arieformens musikalske struktur og dramatiske æstetik i det 18. århundredes første halvdel.

Søgte Krogh efter afhandlingen om Bredals og Sartis opera i artiklen om ariearterne mod den musikalske kerne i det 18. århundredes opera, så vendte han sig mod operaens organisationsform i den snart efter følgende »Det tyske Operaselskabs Besøg i København under Fr. IV« (Aar bog for Musik, 1924 (Kbh. 1926, p. 88–160), et halvt hundrede år længere tilbage i dansk operahistorie, der indtil midten af det 18. århundrede var fransk, tysk eller – som i tiden efter Chr. d. VI's død – italiensk præget. I sin undersøgelse over den tyske operatrup, som blev indkaldt af Fr. d. IV i årene umiddelbart før den danske skueplads' opret-

telse, bringer Krogh vigtigt nyt frem både om truppens organisation og repertoire og specielt om den tilknytning, den vidt berømte nordtyske operakomponist Reinhard Keiser, der komponerede et par operaer og kantater til København, havde til den.

Den italienske opera, som den udfoldede sig i København i Fr. d. V's tid, har Krogh mærkelig nok kun perifert beskæftiget sig med, men på dette område forelå også Erich H. Müllers »Die Mingottischen Opern-Unternehmungen 1732–1756« (Dresden 1915), der i meget vid udstrækning beskæftiger sig med Mingottruppens virksomhed i København. Men om Holbergs forhold til operakunsten, som var særdeles ambivalent, foreligger der den udførlige udredning i »Holbergs Forhold til Operaen« (Tilskueren 1927, II, p. 272–282 og p. 345–356), der bygger på epistlerne, på komedierne og andet, og hertil kommer, at Krogh med sin betydningsfulde undersøgelse »Ældre dansk Teatermusik« (Musikhistorisk Arkiv, bd. I, Kbh. 1931–39, p. 1–100) til bunds klarlagde spørgsmålet om anvendelsen af musik til hele det danske eller til dansk oversatte repertoire i tiden mellem skuepladsens genoprettelse, 1747, og frem til kongens overtagelse af teatret i 1770. Det er her især det af Krogh blandt Det kgl. Teaters skatte fremdragne betydningsfulde partitur anlagt af den noget dubiose skikkelse i dansk teater i denne periode, Carl August Thielo, der gøres til genstand for en nøje undersøgelse.

Til hele denne behandling af det i overvejende grad viseprægede repertoire til den danske scenes forestillinger ved midten af det 18. århundrede svarer den nogle år efter udsendte stofrige lille bog »Heibergs Vaudeviller. Studier over Motiver og Melodier« (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning Nr. 189, Kbh. 1942). Heri undersøger Krogh Heibergs både morsomme og musikalsk kyndige anvendelse af melodier allevegne fra til de yndede og til dels endnu levende små borgerlige sangspil. I det hele taget viede Krogh visemelodier og deres ofte besynderlige og vidtstrakte vandringer megen interesse. Han har således skrevet »Omkring »Elverhøj«-Musikens Tilblivelse« (Dansk Musiktidskrift, XVII (1942), p. 162–176) og – man kunne næsten sige naturligtvis – om »Kong Christian stod ved højen Mast« (Dansk Musiktidskrift, XVII (1942), p. 26–32 og p. 70–76), hvor han har draget adskilligt nyt frem især fra tiden i årene umiddelbart før Kuhlau gav melodien dens endelige form i sin »Elverhøj«-musik. Blandt

de melodier, der fik betydning for Heibergs, men især for Hostrups vaudeviller er Bellman-melodierne til Fredmans sånger og epistler. Det er formentlig oprindeligt gennem sin beskæftigelse med Bellmans sange, sådan som de hurtigt kom til Danmark og fra Heibergs dage at regne blev livligt brugt til de danske vaudeviller, at Krogh kom ind på et nøjere studium af Bellman. I endnu et bind i serien Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning (Nr. 196, Kbh. 1945) tog Krogh dette emne op og fremlagde resultaterne af sin beskæftigelse dermed under titlen »Bellman som musikalsk Digter«. Det er ikke for meget sagt, at han med denne undersøgelse brød nye veje for Bellman-forskningen, hvilket i høj grad erkendes i Bellmans fædreland. Ganske vist havde den svenske litteraturhistoriker Otto Sylwan i modsætning til den overvejende opfattelse af Bellmans digtning som en sorg i rosenrødt antydet, at der turde være en god del ironi i Bellmans skildring af hans drikkebrødre og -søstre, men først Krogh gør nøjere rede for begrebet ironi og parodi hos den svenske digtermusiker.

Medens Krogh i sin mere overvejende musikhistoriske forskning, som dog også altid var stærkt teater- og kulturhistorisk bestemt, fulgte de dengang normale forskningsmæssige retningslinier, sådan som han havde fået dem indpodet af Angul Hammerich og sine lærere i Berlin, så var han som teaterhistoriker på en helt anden måde overladt til at skabe sin egen metode og teknik. Musikhistorisk forskning var i Kroghs ungdom gået fra det overvejende biografiske ind i en ny fase, hvor studiet af det enkelte værk, dets kompositoriske opbygning set i relation til den enkelte komponists øvrige produktion og til udviklingen iøvrigt, blev det centrale, en form for strukturalisme 50–75 år før den satte ind overfor andre kunstneriske frembringelser. Teaterhistorie var derimod i Kroghs ungdom endnu først og fremmest personalhistorisk bestemt. Der opnåedes herhjemme fornemme resultater f. eks. gennem Robert Neiiendams vigtige samlinger af skuespiller-breve, hans arbejde i og for Teatermuseet og de utallige artikler, der samlet fylder et helt bind af Dansk biografisk Leksikon, men teaterkunstens funktion og resultater set indefra blev det Kroghs fortjeneste at give den nøjere skildring af. Han begyndte da karakteristisk nok heller ikke med en skuespillermonografi eller en brevudgave, men med forelæggelse og kommen-

tering af »Det kgl. Teaters ældste Regiejournal (1781–87)«. (Selskabet for dansk Teaterhistorie, Kbh. 1927), og fortsatte med den første af de syv vigtige, højst forskellige, men alle hver på sin vis lige interessante afhandlinger, han i tiden mellem 1929 og 1945 fik ud i skriftrækken *Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning*, altså gennemsnitlig én hvert andet år. Den første af disse undersøgelser sætter ind på et i dansk teaterhistorie aldeles centralt punkt »Studier over de sceniske Opførelser af Holbergs Komedier i de første Aar paa den genoprettede danske Skueplads« (*Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning* Nr. 152, Kbh. 1929). Holbergs indsats og betydning for dansk teater, også på andet end den først og fremmest litteraturhistoriske front, var allerede da behandlet atter og atter af kendere som Martensen, Edv. Brandes, Nystrøm, Normann og Brix. Men det var Kroghs fortjeneste gennem fremdragelse af de ældste regiprotokoller og andre arkivalier at finde en mangfoldighed af nye træk vedrørende opførelserne af Holbergs komedier i det 18. århundrede, og saa meget stof fremdrog han, at han nogle år senere kunne supplere sin fremstilling i en slags genindstudering: »Holberg i Det kgl. Teaters ældste Regieprotokoller« (Holberg-Samfundet af 3. Dec. 1922, Kbh. 1943), to protokoller som ligger forud for den af ham tidligere udgivne, der tog sin begyndelse 1781. Hertil knytter sig »Skuespilleren i det 18de Aarhundrede. Belyst gennem danske Kilder« (*Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning* Nr. 205, Kbh. 1948), som fortæller ikke så meget personalhistorisk om de enkelte kunstnere som om betingelserne for deres arbejde på scenen og reaktionen blandt kritikere – d.v.s. i første række hos Rosenstand-Goiske – og hos publikum. I sin behandling af opførelserne, repertoiret og de enkelte skuespillere fra sidste halvdel af det 18. århundrede indskrænker Krogh sig iøvrigt ikke til det danske teater, men behandler også de takket være deres repertoire og kunstneriske niveau for dansk teater bemærkelsesværdigt indflydelsesrige franske hofaktører, som Chr. d. VII kaldte hertil (»Christian VII's franske Hofaktører«, *Kultur minder* 1945–1947, p. 142–190).

Kroghs interesse i at klarlægge alle sider af den danske scenes udfoldelse ser man manifesteret i afhandlingen »Fra Bergs Hus i Læderstræde til Komediehuset paa Kongens Nytorv« (*Historiske Meddelelser om København*, 4. Rk., 1. Bd., Kbh. 1948, p. 457–554). Her gives en skildring af de danske skuespilleres no-

madetilværelse i tiden umiddelbart efter, at det ved Chr. d. VI's død var blevet muligt igen at give teaterforestillinger, og frem til den dag, da Eigtveds bygning stod færdig, en periode man ikke har vidst så overordentligt meget om, men som Krogh sin vane tro har klarlagt med et væld af omhyggeligt sammensankede oplysninger fra inden- og udenlandske arkiver. Ogsaa med balletten, som ved Galeottis ankomst til Det kgl. Teater i 1775 begyndte sin stejlt opadstigende bane i nyere dansk teater, men som havde været dyrket med iver og vekslende talent helt tilbage fra det 17. århundrede, har Krogh beskæftiget sig i »Fra Hofballetten over Galeottis Aarhundrede til Bournonville« (»Den kongelige danske ballet«, Kbh. u. A. [1952], p. 1–192), et emne hvis ældste afsnit han allerede havde behandlet udførligt i »Hofballetten under Christian IV og Frederik III. En teaterhistorisk Studie« (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning Nr. 180, Kbh. 1939).

Medens Krogh i sine teaterhistoriske arbejder normalt skildrede en hel dramatisk genre, en genrehistorisk udvikling eller et mangefold af værker skabt af en enkelt dramatiker, så vendte han sig i sit sidste større værk »Molières Don Juan i Komediehuset på Kongens Nytorv« (Festskrift udgivet af Københavns Universitet, nov. 1964) mod et enkelt arbejde af en enkelt forfatter. Inspiration til denne afhandling fik han ved at være vidne til den interesse, der voksede op efter den anden verdenskrig for dette ellers af mange generationer oversete stykke, som kun var husket af litteraturhistorikere. Denne nyvakte interesse nærrede Krogh med sin højst righoldige beretning om »Den ugudelige«, som stykket hed i den første periode på teatret på Kongens Nytorv. Så betydeligt et materiale forelå der for ham om »Don Juan«'s tidlige danske historie, at han på et hundrede store sider akt for akt og scene for scene kunne dynde enkeltheder sammen om opførelsen og dens sceniske virkning, den scenetekniske disposition, om kostumerne og selve spillet i denne Molièrekomedie, som iøvrigt allerede havde haft plads på Grønnegadeteatrets repertoire. I sin art utvivlsomt den mest omfattende redegørelse der foreligger for nogen scenes opførelse af dette værk i århundredet efter dets tilblivelse.

I en vis forstand kan man sige, at det var de teaterhistoriske grænseområder, overgangstiderne mellem de store højdepunkter,

hvor storhedsperioder forberedes på det jævne, og hvor de dør ud, som særligt fængslede Krogh. Han søgte forståelse af og klarhed over sammenhængen, og derfor gik han vidt, også til harlekinade og pantomime.

I pantomimen, som den dag i dag dyrkes på pantomime-teatret i Tivoli, har vi som bekendt en særlig dramatisk genre, som gennem århundreder har tiltrukket sig megen interesse og været umådeligt populær over størstedelen af Europa. Herhjemme kan der påvises en usædvanlig lang ubrudt tradition, og Krogh meldte sig blandt de få, som nøjere har beskæftiget sig med harlekinadens og pantomimens udvikling herhjemme og andetsteds, i første række Nystrom, Elling og Carl Roos. I »Studier over Harlekinaden paa den danske Skueplads« (Studier fra Sprog og Oldtidsforskning Nr. 159, Kbh. 1931) skildrer Krogh udviklingen af Harlekinaden herhjemme på fransk grundlag, sådan som den kan følges fra Holbergs »Ulysses von Ithacia«, der opførtes på Grønnegade-teatret, og »De usynlige« fra samme tid, men først opført på den genoprettede skueplads, og behandler det væld af andre stykker, deriblandt »Plutus« og »Sganarels Rejse« af Holberg (der ellers ikke var ynder af Harlekinader), som opførtes herhjemme, indtil genren gik af mode omkring 1770. Men dermed standser Krogh ikke. I »Forudsætninger for den Casorti'ske Pantomime« (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning Nr. 171, Kbh. 1936) tager han tråden op påny og skildrer den stumme harlekinade, pantomimen, som har sit udspring i englænderen John Richs forestillinger, der fra London bredte sig til fastlandet. Krogh fortsætter, hvor hans forgængere slap, og har udbygget vor viden om Casorti-familien og dens efterfølgere, Pricerne, som efter deres tid på Vesterbros teater nåede ind i Tivoli, hvor man stadig kan se lazzi, som kan spores tilbage til John Rich-pantomimen. Den vigtige forbindelse fra fransk og tysk og derigennem fra de gamle danske Harlekinader til England har Krogh fortjenesten af som den første nøjere at have dokumenteret i »Den engelske Pantomime«, som fremkom i sin endelige form i »Musik og Teater« til hans 60-års dag i 1955.

I sin forsken kunne Krogh ikke undgå meget tidligt at møde et omfattende billedmateriale. Hans nøje kendskab til danske og mange udenlandske arkivers og bibliotekers skatte til belysning

af opera- og teaterhistorie, havde skaffet ham indblik i, hvilket enormt, men for en overvejende del uudnyttet materiale, der eksisterede til klarlæggelse af teatrets indretning og til dekorationers og kostumers udseende i ældre tid. Anvendelsen af dekora-tions- og kostumeskitser til teaterhistoriske fremstillinger var i Kroghs unge dage naturligvis ikke helt ualmindelig, men det drejede sig normalt blot om rent illustrationsmæssig udsmykning, som herhjemme i Peter Hansens »Den danske Skueplads«. Meget få, om overhovedet nogen, havde før Krogh udnyttet dette billedstof i egentlig teaterhistorisk forskning. Udgangspunktet for inddragelsen af et sådant teaterhistorisk billedmateriale i sine undersøgelser, noget Krogh aldrig siden forsømte, hvor det var muligt, fandt han i »Jacopo Fabris: Instruction in der teatralischen Architectur und Mechanique« (Kbh. 1930), et afsnit af et omfangsrigt værk han drog frem fra Thotts samling på Det kgl. Bibliotek. Fabris havde i dette afsnit givet anvisning på indretning af en scene, sådan som man benyttede dem dengang, en perspektiv-kulissescene med mulighed for hurtige sceneskifter, og hans udførlige skitser og arbejdstegninger er af særlig interesse for dansk teaterhistorie, fordi Fabris under sit ophold i København fra 1747 til sin død 1761 indrettede tre teatre her i byen, en scene for den italienske operatrup, som straks efter Chr. d. VI's død blev indkaldt til at give forestillinger på Charlottenborg, en midlertidig scene for den genoprettede danske skueplads i den periode, hvor man gav forestillinger i Tjærehuset, omtrent på den nuværende teaterbygnings plads, og endelig scenen i selve den nye teaterbygning på Kongens Nytorv, som Eigtved gav tegninger til.

Dette mere specielle arbejde efterfulgtes et par år senere af Kroghs helt skelsættende arbejde »Danske Teaterbilleder fra det 18. Aarhundrede« (Kbh. 1932). Ved at ransage Det kgl. Teaterbiblioteks og Teatermuseets, men i særlig grad Kobberstiks-samlingens materiale, der hidtil, i det omfang det overhovedet havde været benyttet, mest havde været anvendt som rent illustrationsmateriale, blev Krogh sat i stand til at foretage et indgående studium af scenebilledets form og tilstand i det 18. århundrede. Han fandt her et stof, som, suppleret med materiale fra Det kgl. Bibliotek, Bymuseet og Nationalmuseet og stadig belyst ud fra arkivalier af anden art, regiprotokoller, regnskabsbilag, inventar-

lister, maskinmester-notater foruden løse dokumenter, breve og lign., satte ham i stand til at skildre den sceniske anordning for en lang række forestillinger fra det gamle kgl. teater i den billedlige fremstillings lys og således give det teaterhistoriske arkivmateriale en ny, tredje dimension.

I 1951 blev Torben Krogh indvalgt i Det kgl. danske Videnskabernes Selskab i erkendelse af hans forsknings og dens resultatets omfattende videnskabelige værdi. Nogen meget hyppig gæst i selskabet blev han vel ikke og især ikke efter at sygdom i begyndelsen af 1960'erne begyndte at præge hans tilværelse. Kun et par gange i årene nærmest efter hans optagelse gav han meddelelser i selskabet, men mange af selskabets medlemmer i ældre og nyere tid, før og efter hans optagelse, har følt sig i gæld til ham for hans indsats, som frugtbart virkede ind på tilgrænsende forskningsområder, og for hans gavmilde redbonhed, når det gjaldt besvarelse af spørgsmål af teater- og musikhistorisk art. Man gik sjældent forgæves til ham, og hans omfattende viden på disse felter og tilstødende kulturhistoriske områder tillod ham på stående fod at give lange og detaljerede udviklinger af ellers dunkle spørgsmål. I ens øre klinger endnu hans dybe, ru og ivrige stemme, når han udviklede sin viden, og alle der kom i berøring med ham, husker hans retlinede menneskelighed og humanistiske dannelse. Han var altid uforanderlig imødekomende overfor unge og gamle, og overfor sine nærmeste fagfæller og venner kunne han være næsten kammeratlig forsoren, men vist kun overfor de ganske få åbnede han sig helt. Til syvende og sidst var vel forskningen hans eneste virkelig fortrolige. Der kunne være noget manisk virkende over hans forskerflid, selv om den for udenforstående syntes at folde sig ud i næsten slentrende ro. Han indlod sig aldrig på at fremsætte mere eller mindre hasarderede teorier, og han var ikke mærket af nogen systematiseringsdjevæl, men som han støt og stadigt gik fra det ene punkt til det næste lagde han gennem sin lange og utrættelige forskergerning grundlaget for et videnskabeligt eftermæle, som vi ikke mindst i dette selskab vil vide at holde i ære.

UDDRAG AF REGNSKABET
FOR ÅRET 1969

Indtægt.	kr.	ø.	kr.	ø.
1. <i>Beholdning fra forrige års regnskab:</i>				
Kassebeholdning	.....	..	45 387	00
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. Rente af obligationer	38 701	00		
b. Rente af indskud i bank	1 745	80		
			40 446	80
3. <i>Statstilskud i kalenderåret 1969</i>	.....	..	200 000	00
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>				
a. Til præmier:				
fra det Classenske Fideicommis	400	00		
fra Etatsråd Schou og Hustrus Legat	100	00		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for				
året 1968 (udbet. juni 1969)	8 939	91		
c. Fra Carlsbergfondet	20 000	00		
d. Fra J. P. Suhr & Søns Legat til erindring				
om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen:				
rente af Østift. Krdf. oblig.	6 692	50		
e. F. J. Ørnborgs Legat	2 000	00		
			38 132	41
5. <i>Salg af Selskabets publikationer</i>	.....	..	163 258	69
6a. <i>Bidrag fra Rask-Ørsted Fondet til Selskabets</i>				
<i>internationale forbindelser</i>	85 000	00		
6b. <i>Tilskud fra Carlsbergfondet</i>	70 000	00		
6c. - - - , <i>pensionsbidrag</i>	16 112	00		
6d. <i>CIPSH</i>	7 779	43		
6e. <i>Tilskud fra Niels Bohr Legatet</i>	10 549	79		
			189 441	22
7. <i>Tilfældige indtægter:</i>				
Udtrukne obligationer m. m.				
a. Selskabet	.....	..	6 000	00
b. Suhrs Legat	.....	..	0	00
8. <i>Særlige indtægter</i>	.....	..	12 642	50
Samlet indtægt	.....	..	695 308	62

	kr.	ø.	kr.	ø.
Udgift.				
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Lønninger, pensionsbidrag m. m.	145 977	33		
b. Selskabets møder	24 785	39		
c. Rengøring	18 391	62		
d. Kontor og oplag.....	27 071	29		
e. Porto	13 996	15		
f. Forsikring	1 017	60		
			231 239	38
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	30 948	86		
b. Meddelelserne og Skrifterne m. m.:				
α. Af Selskabets midler	242 881	45		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag...	15 000	00		
γ. Af Niels Bohr Legatet	10 549	79		
			299 380	10
3. Til rådighed for Selskabets præsident fra J. P. Suhr & Søns Legat.....				
	....	..	6 692	50
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af Selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag:				
Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie..	2 000	00		
			2 000	00
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger.....	68 662	85		
b. Rejser.....	12 822	32		
			81 485	17
Overføres ...	....	..	620 797	15

Udgift.		kr.	ø.	kr.	ø.
	Overført . . .	....	..	620 797	15
6. Pengepræmier og medailler:					
a. Præmier af legaterne:					
	Af Thotts Legat	»	»		
	Af Classens Legat	»	»		
	Af Schous Legat	»	»		
b. Medailler og pengepræmier af Selskabets kasse					
	c. F. J. Ørnborgs Legat for 1968	2 000	00	2 000	00
7. Udgifter til istandsættelser og anskaffelser . .					
		....	..	8 955	56
8. Indløb af obligationer					
	a. Selskabet	....	..	7 598	50
	b. Suhrs Legat	....	..	0	00
9. Særlige udgifter					
		....	..	10 132	16
10. Beholdning ved årets slutning:					
	Kassebeholdning	....	..	45 825	25
	Samlet udgift . . .	....	..	695 308	62

Regnskab for bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse:

Beholdning ultimo 1968	kr. 15 620,05	Udgifter 1969	kr. 17 000,00
Bidrag indgået 1969 . . .	- 8 939,91	Beholdning ultimo 1969	- 7 559,96
	<u>kr. 24 559,96</u>		<u>kr. 24 559,96</u>

Regnskab for bidrag fra Rask-Ørsted Fondet til Selskabets internationale forbindelser:

Bidrag indgået 1969 . . .	kr. 85 000,00	Kontingentudgifter til	
		unioner for 1969	kr. 68 662,85
		Rejseudgifter 1969 til	
		Selskabets delegerede	- 12 822,32
		Beholdning ultimo 1969	- 3 514,83
	<u>kr. 85 000,00</u>		<u>kr. 85 000,00</u>

Opsamlet af legaterne:

	Thotts Legat	Classens Legat	Schous Legat	Ørnborgs Legat
Beholdning ultimo 1968	2 400 kr.	4 200 kr.	1 800 kr.	» kr.
Bidrag for 1969	200 -	400 -	100 -	2 000 -
Pengepræmier udbetalt 1969	» -	» -	» -	2 000 -
Beholdning ultimo 1969	<u>2 600 kr.</u>	<u>4 600 kr.</u>	<u>1 900 kr.</u>	<u>» kr.</u>

Formueopgørelse pr. 31. december 1969.

I. Værdipapirer lydende på Selskabets navn (herunder Thotts Legat på 5 000 kr.):

8 000 kr. danske statsobl. 1894	à 3 0/0	.....	kursværdi kr.	2 600,00
50 000 - - - 1944/84	à 4 0/0	.....	— -	35 375,00
21 000 - konv. danske statsobl. 1919	à 4 ¹ / ₂ 0/0	....	— -	13 545,00
57 400 - danske statsobl. S. 1997	à 4 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	33 866,00
125 700 - Husejer Kreditk. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	50 280,00
137 000 - Østift. Kreditf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	65 975,00
142 000 - - - -	à 4 0/0	.....	— -	84 220,00
32 200 - - - -	à 4 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	16 609,50
25 000 - - - -	à 5 0/0	.....	— -	13 500,00
16 200 - - - -	à 7 0/0	.....	— -	11 240,00
28 000 - Jydske Land. Krdf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	13 825,00
4 000 - - - -	à 4 0/0	.....	— -	2 400,00
3 000 - - - -	à 4 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	2 250,00
31 000 - Kbhvns. Kreditf. obl.	à 4 0/0	.....	— -	18 290,00
16 000 - Ny jydske Købstads Krdf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	7 840,00
33 000 - Østift. Landkreditkasse obl.	à 5 ¹ / ₂ 0/0	..	— -	21 420,00
140 700 - - - -	à 6 ¹ / ₂ 0/0	..	— -	99 748,00

Ialt 870 200 kr. nominelt, ... til kursværdi kr. 492 983,50

II. J. P. Suhr & Søns Legat til erindring om professor, dr. med. & phil. Julius Thomsen:

84 200 kr. Østift. Kreditf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	.....	kursværdi kr.	43 847,00
17 000 - - - -	à 4 0/0	.....	— -	11 197,50
6 000 - - - -	à 4 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	3 010,00
1 500 - - - -	à 5 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	851,25
34 200 - - - -	à 6 ¹ / ₂ 0/0	.....	— -	22 423,00
7 000 - - - -	à 7 0/0	.....	— -	4 917,50

149 900 kr. nominelt, ... til kursværdi kr. 86 246,25

III. Kassebeholdning ..... kr. 45 825,25

I ovenstående formueopgørelse er inkluderet beholdning af bidrag fra den Hielmstjerne-Rosenkroneske Stiftelse kr. 7 559,96, beholdning af bidrag fra Rask-Ørsted Fondet kr. 3 514,83 samt opsamlede bidrag til prisopgaver for legaterne kr. 2 600 + kr. 4 600 + kr. 1 900.

1. maj 1970.

A. Touborg Jensen
Kassekommissionens formand.

BUDGET
FOR ÅRET 1970

	Indtægt	kr.	ø.	kr.	ø.
1. <i>Beholdning:</i>					
a. Kassebeholdning					
b. Guldmedailler					
2. <i>Renteindtægt m.m.:</i>					
a. 8 000 kr. danske stats oblig. à 3 ⁰ / ₁₀₀		240	•		
52 000 – do. do. à 4 –		2 080	»		
76 400 – do. do. à 4 ¹ / ₂ –		3 438	•		
125 700 – Husejer Kreditk. oblig. à 3 ¹ / ₂ –		4 399	50		
137 000 – Østifternes Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ –		4 795	•		
142 000 – do. do. à 4 –		5 680	•		
32 200 – do. do. à 4 ¹ / ₂ –		1 449	•		
25 000 – do. do. à 5 –		1 250	•		
32 000 – Jydske Land. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ –		1 120	•		
4 000 – do. do. à 4 –		160	•		
3 000 – do. do. à 4 ¹ / ₂ –		135	•		
31 000 – Københavns Krdf. oblig. à 4 –		1 240	•		
16 000 – Ny jydske Købst. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ ..		560	•		
33 000 – Østift. Land Creditsk. à 5 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀		1 815	•		
140 700 – do. do. à 6 ¹ / ₂ –		9 145	50		
4 000 – Handelsbankaktier 11 ⁰ / ₁₀₀		440	•		
b. Rente af indskud i bankerne		100	•		
3. <i>Forventet statstilskud</i>				38 047	•
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>				237 500	•
a. Til præmier:					
fra det Classenske Fideicommis		400	•		
Etatsråd Schou og Hustrus Legat		100	•		
b. Til videnskabelige formåls fremme:					
Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for året 1970		9 000	•		
c. Fra Carlsbergfondet		20 000	•		
d. Fra J. P. Suhr & Søns Legat til erindring om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen: rente 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ af 84 200 kr., 4 ⁰ / ₁₀₀ af 17 000 kr., 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ af 6 000 kr., 5 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ af 1500 kr. og 6 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ af 34 200 kr. Østift. Krdf. oblig.		6 200	•		
e. Pastor emer. F. J. Ørnborgs Legat		2 000	•		
5. <i>Salg af Selskabets publikationer</i>				37 700	•
6. a. <i>Forventet bidrag fra Rask-Ørsted Fondet</i>				120 000	•
b. <i>Bidrag fra Carlsbergfondet</i>				90 000	•
c. <i>Bidrag fra Carlsbergfondet til pensionspræmie</i>				70 000	•
				16 112	•
Samlet indtægt				609 359	•

Udgift	kr.	ø.	kr.	ø.
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Lønninger, pensionspræmie m. m.	150 912	•		
b. Selskabets møder	28 000	•		
c. Rengøring.....	20 000	•		
d. Kontor og oplag	30 000	•		
e. Porto.....	14 000	•		
f. Forsikring.....	1 100	•	244 012	•
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	32 000	•		
b. Meddelelserne og skrifterne:				
α. Af Selskabets midler	210 500	•		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag	13 000	•	255 500	•
3. Til rådighed for Selskabets præsident fra J. P. Suhr & Søns Legat	....	..	6 200	•
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af Selskabets midler	•	•		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag: Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie	2 000	•	2 000	•
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger	76 000	•		
b. Rejser.....	14 000	•	90 000	•
Overføres...	....	..	597 712	•

Udgift	kr.		ø.	
Overført...	....	..	597 712	»
6. <i>Pengepræmier og medailler:</i>				
a. <i>Præmier af legaterne:</i>				
Af Thotts Legat	»	»		
Af Classens Legat	»	»		
Af Schous Legat	»	»		
b. <i>Medailler og pengepræmier af Selskabets kasse</i>	»	»		
c. <i>Ørnborgs Legat .....</i>	2 000	»	2 000	»
7. <i>Udgifter til istandsættelser og anskaffelser .....</i>	....	..	9 647	»
8. <i>Indkøb af obligationer .....</i>	....	..	»	»
9. <i>Diverse udgifter .....</i>	»	»		
Samlet udgift...	....	..	609 359	»

Af disse udgifter er 1a fast, 1b-f, 2a-b samt 5a og b kalkulatoriske (5a dog fast i udenlandsk valuta). De øvrige bevillinger kan kun overskrides ifølge særlig bevilling af Selskabet.

Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag.

	kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1970 ca.	7 120	»
Bidraget for 1970 ca.	9 000	»
	16 120	»
Budgetteret udgift 1970	15 000	»
Beholdning ult. 1970 ca.	1 120	»
	16 120	»

Bidrag fra legaterne til præmier.

	Thotts Legat		Classens Legat		Schous Legat	
	kr.	ø.	kr.	ø.	kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1970	2 600	»	4 600	»	1 900	»
Bidraget for 1970	200	»	400	»	100	»
	2 800	»	5 000	»	2 000	»
Budgetteret udgift	»	»	»	»	»	»
Beholdning ult. 1970	2 800	»	5 000	»	2 000	»

Udgiftskonto 5 a specificeres således:

		da. kr. ca.
Intern. Council for Philos. etc. (CIPL)	\$ 300,00	2 250
Union Académique Internationale (UAI).....	fr.belg.25 000,00	3 750
Intern. Council of Scient. Unions (ICSU)	\$ 2 560,00	19 200
Intern. Astronomical Union (IAU)	\$ 587,88	4 410
Intern. Union of Biochemistry (IUB).....	\$ 450,00	3 375
Intern. Union of Biol. Sciences (IUBS)	\$ 300,00	2 250
Intern. Union of Biophysics (IUPAB)	\$ 400,00	3 000
Intern. Union of Géod. and Geophys. (IUGG)	\$ 896,00	6 720
Intern. Geographical Union (IGU)	\$ 100,00	750
Intern. Union of Geol. Sciences (IUGS).....	\$ 600,00	4 500
Intern. Union of Hist. and Philos. of Science (IUHPS) ..	\$ 200,00	1 500
Intern. Mathematical Union (IMU).....	\$ 195,60	1 470
Intern. Union of Physiol. Sciences (IUPS)	\$ 100,00	750
Intern. Union of Physics (IUPAP)	\$ 750,00	5 625
Scient. Comm. on Oceanic Research (SCOR)	\$ 500,00	3 750
Committee on Space Research (COSPAR)	\$ 1 000,00	7 500
Assoc. Intern. des Etudes Byzantines	frcs. suis. 50	86
Thesaurus Linguae Latinae	DM 1 000,00	2 030
Council for Intern. Organ. of Med. Sc. (CIOMS).....	\$ 250,00	1 875
Intern. Union for Quaternary Research (INQUA)	\$ 100,00	750
		<hr/> 75 541

BERETNINGER OG BETÆNKNINGER

I.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie

Beretning om virksomheden 1969

På grund af en længere sygdoms- og rekreationsperiode for sekretæren har kommissionens arbejde i beretningsåret været af lidt mindre omfang end de nærmest foregående år. Adskillige henvendelser er som tidligere forblevet ubesvarede, og da det således ikke har været muligt at konstatere tilstedeværelsen af skriftlige efterladenskaber fra de pågældende, kommer sådanne ikke til udtryk i nedenstående beretning. Der er udført ordningsarbejder i arkiverne fra familierne Helweg og Otterstrøm. Som sædvanlig har videnskabsmænd fra ind- og udland søgt kommissionens bistand, ligesom tilgængelige registraturer har været stillet til disposition. Øgede tilskud er modtaget fra Undervisningsministeriet og Carlsbergfondet. En påkrævet regulering af honorarerne er herved muliggjort, og kommissionen vil gerne udtrykke sin taknemmelighed over for de bevilgende myndigheder.

Undersøgelser vedrørende privatpersoners arkiver

Forfatteren ERIK BERTELSEN (død 1969).

Fra Erik Bertelsens enke, fru Viola Bertelsen, har kommissionen modtaget en samling notater i kartotekform. Notaterne, der i hovedsagen består af udskrifter af tilintetgjorte breve, illustrerer Bertelsens arbejdsmetode og emnekreds, der i høj grad havde sit grundlag i erindringsstof, særlig fra moderen. I fru Bertelsens be-

siddelse er endnu en dagbog samt forskelligt vedrørende forfatterens forhold til sine forlag. Disse ting vil senere blive afleveret.

Pastor R. GLENTHØJ, Kirke Helsingø.

Til Kalundborg byhistoriske Arkiv er afleveret manuskripter og notater vedrørende halvøen Reersøs historie, samlede af pastor R. Glenthøj. Til Landsarkivet for Sjælland er afleveret korrespondance m. v. vedrørende Helsingø-Drøsselbjerg skolevæsen. Arkivalierne er modtaget fra Glenthøjs søn, pastor J. J. Glenthøj, Borum.

Legatstifteren, cand. theol. ALFRED W. GOOD (død 1928).

I 1923 var kommissionens daværende formand, professor Aage Friis, i forbindelse med Alfred W. Good. Han konstaterede da tilstedeværelsen af en del breve m. v., som imidlertid var forsvundne, da Friis i 1943 tog sagen op påny. I forbindelse med en forespørgsel til Erhvervsarkivet, har kommissionen nu genoptaget undersøgelsen, der foreløbig synes at skulle bringe i al fald noget for dagen.

Politikeren, folketingsmand PETER JØRGENSEN, Århus.

Fra Peter Jørgensen, der siden 1950 i Folketinget har repræsenteret Socialdemokratiet, har kommissionen, som depositum, modtaget en foreløbig aflevering. Samlingens endelige placering vil senere blive afgjort.

Politikeren, redaktør C. BOLLERUP MADSEN (død 1969).

C. Bollerup Madsen, der var uddannet i tobaksindustrien, blev i 1936 indvalgt i Folketinget (Socialdemokratiet). Han havde sæde i tinget til 1954 og var en årrække en af sit partis repræsentanter i Finansudvalget. 1923–54 var han chefredaktør for »Ny Tid« i Ålborg. På kommissionens forespørgsel har fru Caroline Bollerup Madsen meddelt, at der efter hendes mand intet er bevaret af almen interesse.

Politikeren, redaktør JACOB MARTIN (1887–1968), Århus.

Jacob Martin, der var søn af redaktør Frederik Martin, Sorø Folketidende, virkede i årene 1928–58 som redaktør af Århus Amtstidende. Han var medlem af Århus Byråd (Venstre) 1946–50 og af Folketinget 1950–60 (Venstre). På kommissionens forespørg-

sel har sønnen, informationschef Poul Martin, meddelt, at der ikke er efterladt papirer fra faderens politiske virksomhed.

Familien MONRAD.

Se Otto Petersen.

Sognepræst, senere biskop i Ålborg CHRISTEN MØLLER (1845–1925) med familie.

Biskop Møllers familiearkiv, 4 pakker for årene 1871–1928, er afleveret til Rigsarkivet. Arkivet vil blive almindeligt tilgængeligt, når de enkelte arkivalier er 80 år gamle, indtil da er det tilgængeligt med rigsarkivarens tilladelse (jfr. beretningerne for 1958, side 2, og 1960, side 3).

Seminarieleærer, dr. phil. NIELS MØLLER (1885–1958).

I biskop Christen Møllers arkiv findes en mindre samling breve til sønnen Niels Møller. Brevene er såvel fra familie som andre.

Politikeren, gårdejer N. C. NIELSEN-MAN (død 1969).

N. C. Nielsen-Man repræsenterede i årene 1932–53 partiet Venstre i Landstinget. 1947–63 var han formand for Statens Jordlovsudvalg; han fratrådte i forbindelse med fremlæggelsen af de jordlovsforslag, der senere faldt ved folkeafstemning. På kommissionens forespørgsel har fru Ingeborg Nielsen-Man meddelt, at hendes mand efterlod sig et arkiv, som familien dog ønskede nærmere at gennemgå, inden der blev taget stilling til en eventuel aflevering til en offentlig samling.

Fhv. kontorchef M. K. NØRGAARD (død 1968).

Efter at M. K. Nørgaards enke er død i 1969, har Det kongelige Bibliotek af samlingerne udtaget, hvad man der ønskede bevaret (jfr. beretningen for 1968, side 2).

Kommunelæge OTTO PETERSEN (1847–1907), Frederiksberg.

Fra fhv. direktør Niels B. Lassen, Århus, har kommissionen modtaget en samling breve til Otto Petersen, skrevet af Julie og Chr. Winther samt medlemmer af familierne Werliin og Monrad (heriblandt også D. G. Monrad). Direktør Lassen er kommet i besiddelse af brevene gennem sit slægtskab med Otto Petersens 2. hustru, f. Klitgaard.

Biskop AXEL ROSENDAL (1883–1966).

Overlæge, dr. med. Kirsten Rosendal har afleveret sidste del af sin fars arkiv til Rigsarkivet (jfr. beretningerne for 1966, side 3, og 1968, side 3).

Redaktør J. M. THERKILDSSEN (død 1969), Herning.

J. M. Therkildsen, der var læreruddannet, var i 35 år redaktør ved Herning Avis. Han havde betydelige kirkelige interesser (Indre Mission) og udførte et stort arbejde for seminariet og højskolen i Nr. Nissum, ligesom også i Blå Kors, Røde Kors, og Den danske Israelmission. På kommissionens forespørgsel har Therkildsens søn, redaktør Børge Therkildsen, meddelt, at faderen har efterladt sig en del papirer, men at meget er tilbagesendt til de organisationer og institutioner, de vedrørte. En enkelt af talrige dagbøger, der ellers er absolut private, vil muligt have almen interesse. Bogen vil senere blive forelagt kommissionen.

Familien WERLIN.

Se Otto Petersen.

Digteren CHR. WINTHER (1796–1876) og hustru JULIE (f. LÜTT-HANS) (1813–81).

Se Otto Petersen.

Undersøgelser vedrørende forretnings- og organisationsarkiver m. v. Andelsmejeriarkiver.

Modtaget til Erhvervsarkivet er følgende mejeriarkiver:
 Reerslev andelsmejeri, Ruds-Vedby, Holbæk amt: Forhandlingsprotokoller og regnskabssager 1887–1967, 6 bind, 1 pakke.
 Ferslev-Vellerup andelsmejeri, Skibby, Frederiksborg amt: Forhandlingsprotokol og regnskabssager 1929–66, 28 bind, 17 pakker.
 Nyråd andelsmejeri, Vordingborg, Præstø amt: Forhandlingsprotokoller og regnskabssager 1891–1968, 65 bind, 25 pakker.
 Tobøl andelsmejeri, Ribe amt: Forhandlingsprotokoller og regnskabssager 1885–1969, 124 bind, 30 pakker.
 Toreby andelsmejeri, Flintinge, Maribo amt: Regnskabssager 1936–67, 67 bind, 6 pakker.

Fousing andelsmejeri, Struer, Ringkøbing amt: Forhandlingsprotokoller og regnskabssager 1911–61, 110 bind, 1 pakke.

Andelssvineslagteriarkiver.

Den stadig voksende koncentration, der i de senere år har fundet sted i erhvervslivet, begynder nu også at slå igennem for slagteriernes vedkommende. Udviklingen medfører, at det må klarlægges, hvad der skal bevares af disse virksomheders omfattende arkivsamlinger. Som typer er foreløbig gennemgået arkiverne fra Andelssvineslagteriet i Bogense, 2 bind og 20 pakker med regnskabssager fra 1921–51, og Andelsselskabet Maribo Svineslagteri, 627 bind og 13 pakker med forhandlingsprotokoller, regnskabssager og korrespondance fra 1896–1969 (Erhvervsarkivet).

Den danske Boghandlerforening.

Foreningen, dannet i 1963 ved en sammenslutning af Den danske Provinsboghandlerforening og Københavns Boghandlerforening, har afleveret forhandlingsprotokoller, sagmateriale og regnskabssager, 29 bind og 118 pakker for tiden 1891–1953 (Erhvervsarkivet).

A/S De Danske Svineslagterier, København

Selskabet var en sammenslutning af Philip W. Heymans slagteri i København og Justus Nathansens i Varde. Fra dets virksomhed er afleveret en forhandlingsprotokol og en pakke med årsregnskaber, korrespondance m. v. 1897–1921 (Erhvervsarkivet).

Kunstsmed Knud Eibye, Odense.

Virksomheden, der er ophørt, var oprettet i 1789 som en almindelig smedie og havde siden starten været drevet af medlemmer af familien Eibye. Afleveret er 14 bind regnskaber for tiden 1912–46 (Erhvervsarkivet).

Grosserer-Societetet.

Afleveringerne til Erhvervsarkivet er fortsat med sager vedrørende de to verdenskrige, 1914–18 og 1939–45, 25 bind og 220 pakker.

A/S Dampskibsselskabet »Heimdal«, København.

Selskabet er oprettet i 1885 af en kreds af handels- og søfartsfolk. I 1909 kom hertil firmaet Martin Carl, der blev korresponderende reder for det. I forbindelse med dets likvidation er afleveret 500 bind og 700 pakker regnskabssager og korrespondance for årene 1887–1967 (Erhvervsarkivet).

Industrirådet.

Afleveringerne til Erhvervsarkivet er fortsat med sager vedrørende mindeudstillingen i 1914, monopolspørgsmål 1949–50 og nordiske industrikonferencer 1947–50.

Foreningen af Jyske Landboforeninger.

I fortsættelse af tidligere afleveringer til Erhvervsarkivet har foreningen fra Plantningsudvalgets kontor i Skanderborg afgivet korrespondance og sagmateriale, 7 bind og 85 pakker for 1906–60.

Københavns Bagerlaugs Lærlingefagskole.

Fra skolen, der er ophørt, er afleveret elevprotokoller, sagmateriale og korrespondance, 3 bind og 3 pakker for 1935–69 (Erhvervsarkivet).

Cykelfabrikant V. G. Larsen, Odense.

Da V. G. Larsen begyndte sin fabrikation i 1894, var det hans hensigt at lave cykler helt fra det rå jernmateriale. Det lykkedes ham også i en årrække, indtil importen af færdige cykler fra Tyskland udkonkurrerede ham. Han måtte da fortsætte som cykel- & symaskinereparatør. Ved hans død 1949 var forretningen blevet urentabel; men den blev dog først ophævet ved sønnen, H. V. Larsens død i 1968. Arkivet, der dækker årene 1894–1964, indeholder foruden regnskabssager og korrespondance en enestående samling tegninger og kataloger over gamle cykel- og bilmodeller med dertil hørende reservedele (Erhvervsarkivet).

Lægeforeningen for Århus og Omegn.

Fra læge E. Vosbein, Århus, er modtaget forhandlings- og mødeprotokoller samt sagmateriale, i alt 18 bind og 60 pakker for 1897–1960.

Købmandsfirmaet Kristoffer Madsen & Søn, Kalundborg.

Forretningen var grundlagt i 1826 af N. P. Klein og blev i 1886 overtaget af Kristoffer Madsen. Den ophørte 1966. Afleveret er 68 bind og pakker regnskabsmateriale for årene 1886–1941 (Erhvervsarkivet).

Marius Madsens Eftf. Poul Skyum, papir en gros, papirposefabrik, Odense.

1862 overtog Marius Madsen en af købmand Borch hidtil drevet papir- og produktforretning. 1891 blev den overtaget af et kompagniskab på tre ejere, af hvilket Jens Skyum 1913 blev eneejer. Den har siden 1941 været drevet af sidstnævntes søn, grosserer Poul Skyum, men er nu ophørt. Fra virksomheden er overtaget 200 bind og 70 pakker med regnskabssager og korrespondance for årene 1891–1967 (Erhvervsarkivet).

Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs A/S.

Afleveret er 1.000 bind og 32 pakker korrespondance for årene 1906–58 (Erhvervsarkivet).

Den ny Lånebank A/S, København.

I forbindelse med bankens likvidation er afleveret regnskabs-sager og korrespondance, 150 bind og 700 pakker for 1915–69 (Erhvervsarkivet).

Radikal Ungdoms Landsforbund.

Til Rigsarkivet er sendt en pakke arkivalier, der ikke var kommet med ved afleveringen i 1963 (jfr. beretningerne for 1960, side 5, og 1963, side 5).

Sagførerarkiver.

Modtaget til Erhvervsarkivet er følgende sagførerarkiver:

Advokat Erik Park (med forgænger Axel Troedsson), København: 149 pakker for årene 1933–66.

Advokat Poul Svanholm (med forgænger E. Gundorf), Ålborg: 125 bind og 250 pakker for årene 1906–63.

Advokat E. Hermansen (med forgængere), Lemvig: 20 bind og 30 pakker for årene 1890–1960.

J. P. Schmidt Jun. A/S, cigar- og tobaksfabrik, Fredericia.

Fabrikken blev grundlagt i Flensborg i 1778 af købmand Hans Petersen Schmidt. Den fortsattes af sønnen Jacob Petersen Schmidt, efter hvem den antog sit nuværende navn. 1865 anlagdes en filial i Fredericia, der imidlertid snart på grund af de vanskelige forhold i det til Preussen afståede Sønderjylland blev hovedforretningen. Aktieselskab 1899. Afleveret er 201 bind regnskabs- og kopibøger for 1865–1941 (Erhvervsarkivet).

A. Stelling, farve- og lakfabrik, København.

Firmaet er grundlagt 1860 af H. Schönwandt som en almindelig farvehandel. Allerede efter to års forløb blev det ved ejerens død overtaget af A. Stelling, der 1900 optog sine to sønner som kompagnoner. Samme år begyndte man, ved køb af F. E. van der Aa Kühles fabrik i Valby, selv produktion af farver og lakker. Afleveret er 352 bind og pakker regnskabssager og korrespondance for årene 1862–1967 (Erhvervsarkivet).

P. Wulff A/S, cigarfabrik, København.

Firmaet er grundlagt i 1868 og blev i 1939 aktieselskab. Det virker stadig i København. Af dets arkiv er afleveret regnskabssager, korrespondance, personalesager og materiale fra forskellige kommissioner og udvalg, hvori ledelsen har haft sæde, 142 bind og 65 pakker for årene 1868–1946 (Erhvervsarkivet).

Århus Skipperlaug.

Lauget, der kun fungerede som begravelseskasse, er ophævet. Fra dets virksomhed er afleveret forhandlingsprotokol, medlemsprotokol og -kartoteker samt regnskabssager, i alt 18 bind og 7 pakker for tiden 1867–1967 (Erhvervsarkivet).

Kommissionen har i 1969 til driften modtaget 20.000 kr. Fra Carlsbergfondet, Undervisningsministeriet og Videnskabernes Selskab er ydet henholdsvis 6.000 kr., 12.000 kr. og 2.000 kr. i tilskud. Renter udgjorde 164,17 kr.

Udgifterne har beløbet sig til i alt 19.068,05 kr. De fordeler sig på følgende konti: almindelige driftsudgifter med kontorassistance,

materialer, porto, telefon, sekretærhonorar androg 9.312,93 kr., rejser, ordningsarbejder og registraturskrivning androg 9.682,62 kr., diverse udgifter udgjorde 72,50 kr. – Året sluttede med kasse- og bankbeholdninger på i alt 5.941,93 kr. – Regnskabet revideres af Carlsbergfondet.

Århus, Flensborg og København i juni 1970.

POVL BAGGE

TROELS FINK

KRISTOF GLAMANN

RUDI THOMSEN

FINN H. LAURIDSEN

II.

**„Grosserer A. Collstrops
Hjem for en dansk Videnskabsmand.“**

Beretning for 1969.

„Lundehave“ har i det forløbne år været beboet af professor, dr. phil. Arne Noe-Nygaard.

Regnskabsoversigt for 1969.

Indtægt.

Kassebeholdning pr. 1. januar 1969 på giro- og bankkonto	kr.	6 273,42
Renter af obligationer	»	34 024,00
Rente på postgirokonto	»	12,61
Rente på bankkonto	»	211,11
Andre indtægter	»	15 125,37
		<hr/>
	Ialt kr.	55 646,51

Udgift.

Tilskud til beboeren	kr.	8 400,00
Løn og pension til gartner	»	22 445,49
Skatter og afgifter til Helsingør Kommune	»	1 368,78
Forsikringspræmier	»	2 115,88
Bygninger med inventar og haven	»	10 673,81
Administration, arkitekttilsyn, revision o.l.	»	523,04
Beholdning på bankkonto ult. 1969	»	5 900,61
Beholdning på postgirokonto ult. 1969	»	4 218,90
		<hr/>
	Ialt kr.	55 646,51

Status pr. 31. december 1969.

Aktiver.

Ejendommen vurderet til ejendomsskyld	kr. 1 500 000,00
Indbo	» 12 109,60
Obligationer, nominelt:	
3 ⁰ / ₀ danske statsoblig. 1894	» 241 500,00
6 ⁰ / ₀ Østift. Kreditf.	» 114 000,00
7 ⁰ / ₀ » »	» 5 200,00
6 ⁰ / ₀ Jydsk Grundejer Kreditf.	» 110 000,00
7 ⁰ / ₀ » »	» 10 500,00
6 ⁰ / ₀ Jydsk Husm. Kreditf.	» 86 000,00
6 ⁰ / ₀ Jydsk Landejend. Kreditf.	» 118 000,00
Beholdning på bankkonto	» 5 900,61
Beholdning på postgirokonto	» 4 218,90
	<u>Ialt kr. 2 207 429,11</u>

Af den nominelle obligationsbeholdning udgør

Grundfond	kr. 600 000,00
Reservefond	» 85 200,00
	<u>Ialt kr. 685 200,00</u>

Januar 1970.

På bestyrelsens vegne

L. L. HAMMERICH

Regnskabet er revideret på undervisningsministeriets foranstaltning.

III.

„Emil Herborgs Legat.“

Beretning for 1969.

I året 1969 er udbetalt fire legatportioner, hver på 150 kr. månedlig, til:

Cand. mag. Jørn Borggreen (2 port.) i 12 måneder
Mag. scient. Tom Normann (2 port.) i 9 -

Regnskabsoversigt for 1969.

Indtægt.		Udgift.	
Kassebeholdning	kr. 1 931,61	Udbetaling af 4 legat-	
Renter af obligationer. -	11 384,24	portioner	kr. 6 300,00
Renter af bankkonto . . . -	62,95	Arveafgift	- 910,00
		Administration	- 200,00
		Køb af obligationer	- 2 925,63
		Kassebeholdning	- 3 043,17
	<u>kr. 13 378,80</u>		<u>kr. 13 378,80</u>

Formue pr. 31. december 1969.

3 $\frac{1}{2}$ % obligationer, nom.	kr. 32 000,00
4% » »	- 19 000,00
4 $\frac{1}{2}$ % » »	- 93 000,00
6% » »	- 17 000,00
7% » »	- 65 700,00
Anden formue	- 100,00
Kassebeholdning	- 3 043,17
	<u>kr. 229 843,17</u>

Januar 1970.

På bestyrelsens vegne

C. MØLLER

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Beholdningerne er eftersat, og regnskabet og beholdningerne er fundet i orden.

København, den 14. april 1970.

W. FENCHEL

NILS SCHIØRRING

IV.

„Niels Bohr Legatet.“

Uddrag af regnskab for 1969.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1968	kr.	29 016,24
Renter af obligationer og bankkonto	-	59 597,97
Udtrukne obligationer	-	16 000,00
Andre indtægter	-	0,00
		<hr/>
Samlet indtægt...	kr.	104 614,21

Udgift.

Udbetalinger	kr.	45 549,79
Indkøb af obligationer	-	30 704,75
Andre udgifter	-	0,00
Kassebeholdning ult. 1969	-	28 359,67
		<hr/>
Samlet udgift...	kr.	104 614,21

Formue pr. 31. december 1969.

338 000 kr. danske statsobligationer à 4 $\frac{1}{2}$ 0/0	kursværdi	kr.	199 420,00
243 000 » kreditforeningsobl. à 3 $\frac{1}{2}$ 0/0	—	-	114 780,00
64 000 » » à 4 0/0	—	-	32 475,00
286 000 » » à 4 $\frac{1}{2}$ 0/0	—	-	143 400,00
57 000 » » à 5 $\frac{1}{2}$ 0/0	—	-	33 630,00
167 000 » » à 6 0/0	—	-	103 957,50
28 000 » » à 6 $\frac{1}{2}$ 0/0	—	-	20 020,00
97 200 » » à 7 0/0	—	-	68 633,00
		<hr/>	
1 280 200 kr. nominelt	til kursværdi	kr.	716 315,50
Kassebeholdning ultimo 1969	-		28 359,67
			<hr/>
			kr. 744 675,17

På bestyrelsens vegne

BENGT STRÖMGREN

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningerne forefundet.

København, den 14. april 1970.

W. FENCHEL

N. SCHIÖRRING

V.

„Mag. art. Marcus Lorenzens Legat.“

Beretning for 1969—70.

Legatet blev opslået ledigt i februar 1970. Efter legatbestyrelsens indstilling vedtog Selskabet i marts 1970 følgende bevillinger af de disponible legatmidler:

Til studiet af dansk sprog:

Stud. mag. Hanne Lauridsen	kr. 2 000
Stud. mag. Mariane Overgaard	- 2 500

Til studiet af dansk flora:

Stud. mag. Henning E. Adersen	- 1 500
Stud. scient. Hans-Henrik Schierup	- 1 000
Lic. agro. Lise Tillge	- 1 000
Cand. scient. Peter Vestergaard	- 1 000

I alt... kr. 9 000

Regnskab for 1969.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1968	kr. 39,39
Renter af obligationer, aktier og bankkonto	- 10 432,44
Udtrukne obligationer m. m.	- 4 288,75
Samlet indtægt... ..	<u>kr. 14 760,58</u>

Udgift.

Udbetalte legater	kr. 7 000,00
Køb af aktier	- 4 200,00
Annoncering	- 76,78
Kassebeholdning ult. 1969	- 3 483,80
Samlet udgift... ..	<u>kr. 14 760,58</u>

Rådighedssum til uddeling.

Renteindtægt 1969	kr.	10 432,44
Fragår avertering	-	76,78
	Nettoindtægt....	kr. 10 355,66
Fragår 5 0/0 af renteindtægt til formueforøgelse	-	517,78
	kr.	9 837,88
Fragår uddeling i 1969	-	7 000,00
At overføre til 1970	kr.	2 837,88
Foreslået til uddeling i 1970	kr.	9 000,00

Formue pr. 31. december 1969.

18 500 kr. danske statsobl. à 4 ¹ / ₂ 0/0	kursværdi	kr.	10 915,00
1 000 - » » à 4 ⁰ / ₀	—	-	707,50
14 400 - » » à 2 ⁰ / ₀	—	-	6 084,00
2 200 - kreditforeningsobl. à 6 ¹ / ₂ 0/0	—	-	1 573,00
1 600 - » » à 5 ¹ / ₂ 0/0	—	-	1 104,00
2 000 - » » à 5 ⁰ / ₀	—	-	1 080,00
25 400 - » » à 4 ¹ / ₂ 0/0	—	-	15 296,50
10 900 - » » à 4 ⁰ / ₀	—	-	6 341,00
4 000 - » » à 3 ¹ / ₂ 0/0	—	-	2 420,00
43 200 - hypotekforeningsobl. à 4 ¹ / ₂ 0/0	—	-	26 352,00
52 200 - aktier i Kbhvns. Handelsbank	—	-	99 310,50
175 400 kr. nominelt	til kursværdi	kr.	171 183,50
	Kassebeholdning.....	-	3 483,80
		kr.	174 667,30

April 1970.

På bestyrelsens vegne

C. MØLLER

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningerne forefundet.

København, den 14. april 1970.

W. FENCHEL

N. SCHIØRRING

VI.

Kommissionen for Ducange.**Beretning for 1969.**

Redaktør: Prof., dr. Franz Blatt.

- 1) Ordbog over dansk middelalderlatin (den danske Ducange): citatlisten er mangfoldiggjort, da der er behov for den. Den er distribueret til interesserede.
- 2) Den internationale ordbog over middelalderlatin: en ny fascikel (NORMA–NYSUS) udkom i 1969. En nyudgivelse af den internationale citatliste er på vej. Det internationale samarbejde beslaglægger den danske komites arbejdskraft. Assistenterne fru Kirsten Sørensen og frk. Hanne Fogh har deltaget i arbejdet.

Århus og København i maj 1970.

FRANZ BLATT

POVL JOHS. JENSEN

VII.

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum.**Beretning for året 1969–70.**

ETYMOLOGICUM GENUINUM

Udgivere: Dr. phil. Ada Adler † og dr. phil. Klaus Alpers, Hamborg.

Afhandlingen »Bericht über Stand und Methode der Ausgabe des Etymologicum Genuinum (Mit einer Ausgabe des Buchstaben Λ)« udkom som nr. 44,3 i Selskabets Historisk-filosofiske Meddelelser i september 1969.

I november 1969 opholdt udgiveren sig i Firenze og Rom for at undersøge håndskrifterne til Et.Gen. Håndskriftet Laur. S. Marci 304 = B blev herunder ved hjælp af ultraviolet lys kollationeret og tydet så godt som fuldstændigt (for bogstavet α 's vedkommende) alle de steder, der ved beskadigelse er blevet næsten ulæselige (især folia 1–6). Herved fremkommer væsentlige forbedringer i udformningen af teksten sammenlignet med fru Adlers tekst, der hvilede på Reitzensteins afskrift; det er derfor nødvendigt med en meget dybtgående revision af begyndelsesafsnittene, hvortil kun håndskrift B foreligger.

I Rom blev marginalierne til Vatic. gr. 1818 = A undersøgt: Det viste sig, at de er blevet afskrevet af en senere hånd (ca. 14. årh.), direkte fra det oprindelige håndskrift til Etymologicum (Barber. 70), hvorefter følger, at begge håndskrifter i det 14. århundrede fandtes på samme sted. Dette er en erkendelse af betydning for traditionen omkring etymologika.

Der blev gennemført en undersøgelse – fordret allerede i 1911 af L. Cohn (Byz. Zeitschr. 20,206) – af forholdet mellem Et. Gen. og Et. Gud., og det viste sig, at Et. Gen. med stor sandsynlighed ikke hørte til kilderne til Et. Gud. (bortset fra måske ganske enkelte excerpter), og at overensstemmelser hviler på fælles kilder. Det har for udgiveren af Et. Gen. den væsentlige konsekvens, at Et. Gud. ikke må anvendes som tekstkilde, (hvad Adler, der fulgte Reitzenstein, endnu lejlighedsvis gjorde).

Disse nødvendige håndskriftstudier og undersøgelser og arbejdet på artiklen »Zonarae Lexicon« til Realencyclopädien (afsluttet i februar 1970) lagde stærkt beslag på udgiveren. Efter at alle nødvendige forarbejder nu er afsluttede, fortsættes revisionen af Et.-teksten og apparatet energisk (der skal supplerende indarbejdes dele af læsemåder fra Codex Hauniensis reg. 414 af Etymologicum Magnum, af hvilken en mikrofilm er bestilt).

Århus og København, maj 1970.

FRANZ BLATT

POVL JOHS. JENSEN

VIII.

**Administrationskomiteen
for Monumenta Musicae Byzantinae.**

Beretning for perioden 1. juli 1969–30. juni 1970.

Der er intet publiceret siden forelæggelsen af den foregående beretning (se Oversigt 1968–69, pp. 145–47), men arbejdet på de forskellige igangværende projekter er skredet så godt fremad, at adskillige bind vil kunne foreligge inden udgangen af kalenderåret 1970.

Publikationer under trykning:

Prophetologium I, 6 i Series Lectionaria har måttet vente længe på et antal plancher, der skulle fremstilles af firmaet Leo S. Olschki i Firenze. Plancherne er nu kommet til Danmark (juni 1970) og bindet vil foreligge klart til udsendelse i sommerens løb. Udgiften til fremstilling af plancherne er blevet afholdt af Unione Accademica Nazionale.

Bartolomeo Di Salvo, *Canti ecclesiastici della tradizione italo-albanese I* (Subsidia V). Korrekturlæsningen på nodestikkene er nu afsluttet og et index er blevet udarbejdet af Oliver Strunk. Montering og trykning vil finde sted i løbet af sommermånederne.

Hirmologium Sabbaiticum, Pars Secunda: Toni Plagales (Hovedserien VIII, 2.2). Som omtalt i sidste beretning vil denne anden halvdel af facsimileudgaven af Saba 83 blive off-set trykt i sort/hvidt med raster. Korrekturlæsning på blåtryk er tilendebragt og selve trykningen vil finde sted i sommerens løb.

Triodion Athoum, ed. Enrica Follieri & Oliver Strunk (Hovedserien, bd. IX). Arbejdet på denne facsimileudgave af håndskriftet Vatopedi 1488 er nu sat igang og formodes at være tilendebragt inden udgangen af kalenderåret. Fra American Council of Learned Societies er hertil modtaget en subvention på \$ 3000.

Publikationer under udarbejdelse:

Studies on the Fragmenta Chiliandarica Palaeoslavica II: Fundamental Problems of Early Slavic Music and Poetry (Subsidia VI) er nu omsider under redaktion til trykning (se Oversigt 1968–69, p. 145).

Dimitrije Stefanović, *The Tradition of the Slavic Sticherarion* (omtalt i Oversigt 1966–67, p. 150) er under redaktion og vil komme med bindbetegnelsen Subsidia IX. Tilskud hertil er blevet givet fra British Academy.

Prophetologium II (Lectiones anni immobilis), ed. Gudrun Engberg, er næsten færdigredigeret og trykningen vil blive sat i gang i efteråret 1970.

Det overvejes at genoptrykke H. J. W. Tillyard, *Handbook of the Middle Byzantine Musical Notation* (Subsidia I, 1, fra 1935). Oliver Strunk vil forsyne genoptrykket af denne nyttige håndbog med et forord, der bringer den up-to-date.

I begyndelsen af 1970 har Monumenta mistet en af sine trofaste medarbejdere, Christian Hammergaard fra Skandia Nodestik. Helt siden 1935 har Herr Hammergaard haft ansvaret for Monumentas nodestik, og han har i årenes løb givet os mangfoldige vidnesbyrd om sin store håndværksmæssige dygtighed og sine evner til at kunne finde rundt i til tider meget besynderlige manuskripter og korrekturer.

Juni 1970.

FRANZ BLATT   POVL JOHS. JENSEN   KNUD JEPPESEN

JENS PETER LARSEN   OLIVER STRUNK

**Uddrag af regnskab for Monumenta Musicae Byzantinae
for tiden 1. januar til 31. december 1969.**

Indtægt:

Overført fra forrige regnskab (Se Oversigt 1968-69, p.147) kr.	64 144,99
Bidrag fra Rask-Ørsted Fondet	» 7 500,00
» » Union Académique Internationale	» 6 267,66
» » Carlsbergfondet	» 9 041,30
Renter	» 2 312,83
	<hr/>
Ialt kr.	89 266,78

Udgift:

Fremstilling af publikationer	kr. 5 000,00
Medhjælp	» 6 638,29
Fotografier	» 116,05
Rejser	» 10 000,30
Diverse	» 511,85
Kassebeholdning	» 67 000,29
	<hr/>
Ialt kr.	89 266,78

J. RAASTED

IX.

Kommissionen for "A Critical Pāli Dictionary".

Beretning for tiden 1. maj 1969 til 30. april 1970.

A. Kommissionen led det smertelige tab, at Kaj Barr døde i januar 1970. Kaj Barr havde været medlem af kommissionen siden dens oprettelse i 1957 og havde ved sine helt usædvanlige kundskaber været til stor nytte for arbejdet. Selskabet har i hans sted i april 1970 indvalgt sit medlem Jørgen Læssøe, således at kommissionen nu består af Hammerich (formand), Hammershaimb og Læssøe.

Hovedredaktør er fremdeles Selskabets udenlandske medlem L. Alsdorf (Hamburg).

De danske medarbejdere har været fru Else Pauly og hr. N. Warmdahl. Det må fremhæves, at fru Pauly efterhånden har overtaget et meget betydningsfuldt arbejde som redaktionssekretær.

B. Der kan gives følgende oversigt over udenlandske medarbejdere.

Sverige. Mme Stella Sandahl-Forgue virker ved det franske pāli-center.

Holland. Fast medarbejder er stadig Dr. Bollée, der virker i Bonn, og hvis pekuniære støtte fra hollandsk side er blevet forlænget til 1971. Prof. de Vreese har for tiden indstillet sit arbejde, og dr. Bodewitz har måttet gøre det samme, men vi er i stadig kontakt med prof. J. Gonda (Utrecht) om muligheden for hollandsk arbejde.

Tjekkoslavakiet. I fortsættelse af, hvad der var ordnet for foregående år, fortsatte dr. Ivo Fišer at være vor medarbejder i København, indtil han fra december 1969 for et år blev »udlånt« til pāli-konkordansen i Toronto (Canada). Samarbejde med tjekkoslovakiske elever af dr. Fišer er lejlighedsvis stadig opretholdt.

Italien. Professor Botto (Torino) har, bl.a. på grund af studenterurolighederne, stadig ikke fundet tid til at samarbejde med os, men professor frk. Anna Radichi har stillet arbejde i udsigt fra 1971.

Frankrig. Mme Colette Caillat, professor ved universitetet Paris II (= det tidligere Sorbonne), er leder af det franske pāli-center, hvis medarbejdere i øvrigt er Mme Ginette Martini-Terral og Mme Stella Sandahl Forgue (se under Sverige).

Det Britiske Statssamfund. Dr. h.c. Miss I. B. Horner (London), præsident for The Pāli Text Society, er stadig vor hovedrevisor af artiklerne (ikke udelukkende m.h.t. den engelske sprogform!); desuden har hun formidlet særlige forbindelser med Canada og med Ceylon. – Dr. A. K. Warder (Toronto, Canada), redaktør af Pāli Text Society's konkordans over de kanoniske pāli-tekster, har ved at indbyde vor medarbejder dr. Ivo Fišer (Tjekkoslavakiet) til at arbejde et år i Toronto indledt et nærmere samarbejde mellem de to store pāli-foretagender.

Yderligere samarbejde med Storbritannien er under forberedelse.

Tyskland. Foruden hovedredaktøren L. Alsdorf, der har draget et meget stort læs, er vor tyske hovedmedarbejder stadig den meget virksomme dr. H. Kopp (Heidelberg): vanskelighederne med hans aflønning – han nærmer sig de 70 – må søges løst i det kommende år. Tyske medarbejdere var i øvrigt – mere eller mindre afbrudt af orientrejser – professor Heinz Bechert (Göttingen), pro-

fessor Claus Haebler (Münster), dr. O. v. Hinüber (Mainz). I Tyskland (Bonn) virker også vor hollandske medarbejder dr. Bollée.

Ceylon. Professor N. A. Jayawickrama, der har tilbragt det meste af et sabbatical year i London, vil efter hjemkomsten genoptage sit arbejde ved CPD. Pandit T. B. Kangaharaachchi har været vor medarbejder i København fra oktober 1969 og vil efter sin hjemkomst antagelig kunne fortsætte sit arbejde for os. Artikler af Miss Handurukande vil snart blive trykt. Dr. C. E. Godakumbura har ytret ønske om at genoptage medarbejde, og dr. Rahula, tidligere rektor for Vidyodaya-universitetet, har tilbudt medarbejde.

Indien. Det indiske pāli-center i og ved Calcutta, der ledes af professor, dr. H. N. Chatterjee, har haft stor fordel af et besøg af L. Alsdorf; man arbejder med artikler, der først vil blive trykt om nogle år.

Japan. Også det japanske pāli-center, hvis administration ledes af professor, dr. N. Tsuji (Tokyo), og hvis vigtigste medarbejder er dr. Egaku Mayeda (Nagoya), arbejder væsentlig med artikler til Vol. III. Vor hovedredaktør L. Alsdorf, der besøgte det japanske center i marts 1970, kunne afgørende hjælpe med til at løse en række praktiske problemer for centret, men fandt også andre, som en nær fremtid må søge at løse.

C. Vi har haft korte besøg i København af Mme Colette Caillat og Mme Martini-Terral, samt af Signorina Anna Radichi; dette sidste er særlig bemærkelsesværdigt, fordi det betød indledningen af det længe ventede samarbejde med Italien.

D. Hovedredaktøren og kommissionens formand har mødtes flere gange, dels i København, dels i Hamburg; det lykkedes at få arrangeret det nævnte besøg af hovedredaktøren i Japan. Kommissionens formand har desuden ved møde i Union Académique Internationale i Paris i juni 1969 og i Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines i Palermo i september 1969 talt pāli-ordbogens sag. Dette var fornødent, fordi udgivelsen i disse år er blevet forsinket på grund af den i forrige beretning omtalte reform af artiklerne til mindre vægt på det morfologiske end på det semantiske. Aktionen lykkedes for så vidt, som UNESCO-tilskuddet til pāli-ordbogen ikke blev inddraget, selvom en nedsættelse var uundgåelig; se under G.

E. Effektivt assisteret af Dr. I. B. Horner har dr. N. A. Jayawickrama under sit ophold i England på vor foranledning i John Rylands bibliotek i Manchester undersøgt en samling manuskripter, som har tilhørt den kendte orientalist Rhys Davis, og som aldrig er blevet katalogiseret. Undersøgelsen viste, at selvom en del af manuskripterne er blevet udnyttet i Pāli Text Society's udgaver, er der adskilligt ukendt og uudnyttet stof af interesse.

Dr. I. B. Horner har i øvrigt skrevet en artikel om »The Present State of Pāli-Studies in the West« med smuk omtale af vor CPD.

F. Det mørke punkt er, at intet nyt hæfte blev færdigt i beretningsåret. Både af Vol. II,6, II,7 og II,8 er adskilligt i korrektur, men den ovenfor nævnte ændring af artiklernes opbygning har hindret fuldendelse. Der er grund til at tro på en væsentlig bedring til næste år.

G. 1. Af Union Académique Internationale er der gennem CIPSH fra UNESCO bevilget 2000 dollars for 1969 og 1500 dollars for 1970. Om blot dette beskedne tilskud kan opretholdes, vil vise sig.

2. a. Carlsbergfondet har for 1969 bevilget 52.400 kr., for 1970 ligeledes 52.400 kr.

2. b. Rask-Ørsted fondet har for 1969 bevilget 40.000 kr., for 1970 indtil 60.000 kr.

2. c. Selskabet har dækket alle kontorudgifter.

3. a. Carl-Berthel Nathorsts Stiftelse (Stockholm) har bevilget fru Sandahl-Forgue 5000.00 sv. kr. til fortsat medarbejde ved Pāli-ordbogen.

3. b. Akademier og lærde selskaber i Frankrig, Indien, Japan, Nederlandene, Tjekkoslaviet og Tyskland har betalt alle eller de væsentligste udgifter for deres egne medarbejdere.

Kommissionen er meget taknemlig for al den støtte, der er ydet.

København og Århus i august 1970.

L. L. HAMMERICH

E. HAMMERSHAIMB

J. LÆSSØE

X.

**Kommissionen til udforskning af
landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie.**

Beretning for 1969-70.

Kommissionen har i samarbejde med Det Internationale Sekretariat til Udforskning af Landbrugsredskabernes Historie udsendt anden årgang af tidsskriftet TOOLS AND TILLAGE (1969), hvori Hans-Ole Hansen har publiceret de tidligere omtalte pløjeforsøg: »Experimental Ploughing with a Døstrup Ard Replica«. Det næste nummer af tidsskriftet er under trykning, og heri vil bl. a. Viggo Nielsen publicere sine undersøgelser af ardfurer i Store Vildmose. Begge foretagender er blevet gennemført med tilskud fra Carlsbergfondet. Til trykning af årgang 1970 af tidsskriftet er bevilget et tilskud på 3.500,00 kr. af Rask-Ørsted fondet.

Det har vist sig, at en fotografisk nyudgave af Paul Leser's store værk »Entstehung und Verbreitung des Pfluges«, der udkom i 1931, ikke ville kunne fremstilles på forlagsmæssig basis, idet prisen ville blive så høj, at der ikke tegnede sig et tilstrækkeligt antal abonnenter. I stedet har Kommissionen påtaget sig at skaffe et mindre antal fotografiske optryk pr. bestilling og at lade trykke en kort biografi af forfatteren ledsaget af en bibliografi af hans produktion, idet han for nylig fyldte 70 år.

I juli havde Comenius universitetet i Bratislava arrangeret et »Seminarium Ethnologicum«, det andet i en serie. Det foregik som feltforskning i en slovakisk landsby Liptovská Teplička i Høje Tatra bjergene. Kommissionen var repræsenteret ved mag. art. Grith Lerche, der fik lejlighed til at studere, hvordan højryggede agerfelter blev dyrket i en ikke kollektiveret landsby. Agrene lå blandet mellem hverandre som parallelle bæltter op og ned ad skråningerne og dyrkedes med almindelige hestetrukne plove og vendeplove. Også høbjergning, transport og kvægdrift kunne fotograferes, men det var først og fremmest jordfordeling og agerstruktur,

der havde interesse for Kommissionens repræsentant. Resultatet blev et betydeligt billedmateriale, der har værdi i forbindelse med diskussionen om danske agre fra middelalderen og tiden før udskiftningen, og som har været til nytte i forbindelse med fredning af agre af samme karakter på Samsø, hvormed magister Lerche var virksom. Det hjembragte materiale vedrørende høstredskaber og haring af leer overlodes til Nationalmuseets etnologiske undersøgelser.

Fra Slovakiet fortsatte Grith Lerche til Ungarn, hvor hun forhandlede med direktøren for deres landbrugsmuseum, dr. Iván Balassa om udgivelsen af hans ræsonnerende plovkatalog. Hun holdt en forelæsning om den udforskning af landbrugsredskaber og agerdyrkning, der foregår ved Kommissionen og gennem Det Internationale Sekretariat i form af tværvidenskabeligt samarbejde mellem forskere fra alle dele af verden. Bagefter var hun inviteret på en rejse sammen med bl. a. dr. Balassa og professor Béla Gunda til lokaliteter i området mellem Budapest og Debrecen.

Kommissionens formand, Axel Steensberg og sekretæren (Lerche) besøgte i august 1969 Nationalmuseet i Helsingfors, Viks landbrugsmuseum, der ligger tæt ved hovedstaden, Mustiala landbrugsskole med de meget omfattende og værdifulde samlinger af landbrugsredskaber samlet i forrige århundrede af Gösta Grotenfeldt, museet i Jyväskylä samt flere mindre egns- og gårdmuseer i omegnen for at studere, fotografere og opmåle finske gaffelplove, krogarder, kornsegle og andre landbrugsredskaber. I Stockholm fotograferede Grith Lerche på Nordiska Museet udstillingen af redskabsmodeller fra Kgl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Magister Lerche har i foråret 1970 besigtiget nogle spor af dyrkede marker af tidlig middelalder type, der er kommet til syne ved sandflugt på den nordfrisiske ø Amrum. Desuden opmålte og fotograferede hun et nyt tysk fund af en ard på Focke museet i Bremen. Arden er af samme type som Hvorslev arden, der dateredes i fjor til ca. 1500 f.Kr. Desværre er det nye fund konserveret så meget, at en C-14 datering ikke kan udføres. Endvidere har hun studeret, opmålt og fotografert otte hidtil upåagtede ardskeer af træ i Samsø museum. Når prøver er udtaget til C-14 datering og en sådan foreligger, vil de blive publiceret i TOOLS AND TILLAGE. Magister Lerche har også opmålt og fotografert et fragment af en stenbeslået hjulplov fra Onsild ådal ved Hobro samt en stenbesat

aksel af en hjulplov-kærre fra Torp ved Hanstholm, som hun opdagede i Nationalmuseets 2. afdelings magasin, hvor den lå blandt ubestemmelige genstande. Dette nye materiale er taget op til samlet behandling i hendes artikel i *TOOLS AND TILLAGE* 1970: »The Ploughs of Medieval Denmark«. På Kommissionens foranledning er der udtaget prøve til C-14 datering af Onsild plovfragmentet, men dateringen foreligger endnu ikke. Derimod blev resultatet af C-14 dateringen af Døstrup arden, at den er blevet fremstillet ca. 610 f.Kr., hvilket stemmer temmelig godt med den af Knud Jessen tidligere foretagne pollenanalytiske datering (se *Acta Archaeologica* V, 1934, s. 200–202).

Axel Steensberg har med assistance af Grith Lerche foretaget en opmåling af den formodede tomt af landsbyen Solbjerg i den del af Søndermarken, der grænser til Roskildevej og Zoologisk Have.

I det forløbne år har følgende udenlandske forskere besøgt Kommissionen og Det Internationale Sekretariat for at drøfte agrarhistoriske problemer med formanden og sekretæren: Professor dr. Norman F. Barka, Williamsburg, Virginia, U.S.A.; professor Branimir Bratanić, Zagreb, Jugoslavien; redaktør Jon Bergsåker, Stavanger; professor Jorge Dias, Lisboa, Portugal; docent Sven Ek, Landskrona; Alexander Fenton – medredaktør af *TOOLS AND TILLAGE* og nyt medlem af den internationale komité, der støtter Sekretariatet – Edinburgh, Skotland; professor Jack Golson, Canberra, Australien; professor Fernando Galhano, Lisboa, Portugal; professor Paul Leser, Conn., U.S.A.; professor Knut Kolsrud, Oslo; universitetsdocent dr. Kai-Detlev Sievers, Kiel; professor M. Postan, Cambridge.

Det Internationale Sekretariats komité mødtes den 15.–16. maj i København. Først havde man lejlighed til at bese de nye, godt indrettede lokaler, hvori Kommissionen og Sekretariatet har fået til huse i Nationalmuseets kantinebygning lige ved Brede station. De egentlige forhandlinger foregik i Videnskabernes Selskabs lokaler, hvor professor L. L. Hammerich præsiderede ved en frokost.

Pr. 1. januar 1970 er professor, dr. phil. et litt. L. L. Hammerich udtrådt af Kommissionen.

Kommissionen har til driften i 1969 modtaget 96.900,00 kr. som årsbevilling fra Carlsbergfondet. Udgifterne beløb sig til i alt

82.552,30 kr. Det overskydende beløb på 14.347,70 kr. var beregnet til fotografisk udstyr indkøbt i 1969, hvor imidlertid regningerne først forelå efter årsskiftet. Udgifterne fordelte sig på følgende måde: Aflønning af kontorassistent og videnskabelig assistent androg 60.290,49 kr., rejser, fotoarbejde, tegnearbejde, almindelige driftsudgifter, materialer og porto androg 22.261,81 kr.

For året 1970 har Kommissionen modtaget en bevilling på 85.000,00 kr. fra Carlsbergfondet. Regnskabet revideres af Carlsbergfondet.

København i juni 1970.

L. L. HAMMERICH	J. TROELS-SMITH
FRIDLEV SKRUBBELTRANG	AXEL STEENSBERG

XI.

Kommissionen for forskningsarealer.

Beretning for 1969.

Forespørgsler vedrørende naturarealers videnskabelige værdi har været til behandling; til Fredningsplanudvalget for Aalborg og Viborg Amter er der således udarbejdet en redegørelse for Lille Vildmose og Madum Sø.

Fra forskningsområderne Draved, Løvenholm skov og Stavns Fjord er fremsendt beretning om virksomheden i året 1969.

Juni 1970.

JOHS. IVERSEN	C. OVERGAARD NIELSEN
ARNE NOE-NYGAARD	J. TROELS-SMITH

Forskningsområdet Draved.

Arbejdet er i det væsentlige udført af Danmarks geologiske Undersøgelses palæobotaniske afdelings personale.

De løbende *skovøkologiske undersøgelser* er fortsat med systematiske økologiske observationer. I det tidligst (1948) fredede areal er den 5. opvæksttælling gennemført, hvorefter dette områdes dynamik er undersøgt gennem en 20 års periode. Materialet er under bearbejdelse. Afdelingsgeolog Inger Brandt har foretaget en fornyet undersøgelse af to udvalgte prøvflader som led i et studium af regenerationen efter stormfald af store træer (1949 og 1967).

Dr. S. Th. Andersens undersøgelser over *træarternes absolutte pollenproduktion* under anvendelse af pollensamlere fordelt i forskningsområdet er fortsat. Studiet over den relative pollenproduktion er bragt til afslutning.

Økosystemernes postglaciale historie. 4 gravede profiler med fossile mor- og hydromoraflejninger er undersøgt med opmåling, profilbeskrivelse og udtagning af prøver til pollenanalyser, C-14 dateringer m.m. 2 af gravene førtes ned gennem hårde allag; der udtoges prøver til C-14 datering af humus-indholdet i alen. I et af de gravede profiler opdagedes 2 adskilte pollenrige humusstriber i blegsandet. Disse hidrører fra midlertidige småhuller, opstået i skovbunden ved stormfald af større træer. Den ene humusstribe var fra boreal tid (fyrretid) forud for ellens indvandring, den anden fra atlantisk tid. Sådanne humusstriber i blegsandet giver vigtige oplysninger om økosystemets udvikling i tiden forud for mordannelsens begyndelse.

Pasningen af klimastationen, ugentlige målinger af grundvand-spejlet m.m. varetages af skovløber Juul og honoreres f.t. af den hydrologiske dekade, der udnytter materialet. Månedlige vand-spejlsmålinger i Gråbjerg mose er udført af geolog J. Stockmarr.

Draved har haft besøg af naturhistoriske ekskursioner, ligesom forskere har været på gæstebesøg.

JOHS. IVERSEN

Forskningsområdet i Løvenholm skov, Djursland.

Indhegning.

I løbet af 1969 blev der opsat et vildthejn omkring forskningsområdets midterparti på ca. 7 ha ved skovdistriktet. Udgifterne bekostedes af Carlsbergfondet. Formålet er at udelukke afbidning

af opvæksten fra den store vildtbestand, som hidtil har forhindret egens selvfor yngelse på området.

Opmålinger.

Alle træer i det hegnede område er nummereret, og der er udarbejdet trækort og kurveplan for dette område.

Træfældning.

I februar blev der af skovdistriktet fældet 4 egetræer, som var udpeget af undertegnede. Formålet var at skabe en lysning af begrænset størrelse, hvor man kan studere egens og bøgens regeneration under forhold, der svarer til et naturligt stormfald af gamle træer. Vedskiver fra de 4 træer er opbevaret med henblik på en dendrokronologisk undersøgelse for at fastslå bevoksningens alder og tilvækststudvikling.

SVEND TH. ANDERSEN

Forskningsområdet Stavns fjord.

Videnskabelig virksomhed 1969.

Pedologi: I løbet af 1969 afsluttede magister A. Fobian den pedologiske kortlægning af øen Hjortholm, således at der nu foreligger et færdigtegnede arbejds kort i størrelsen 1:2500. Undersøgelsen er udført for penge bevilget af Carlsbergfondet.

Mycologi: Lektor P. Printz og lærer K. Lamberg har fortsat deres studier over svampefloraen. På grund af tørken var udbyttet ringe, dog konstateredes flere fundsteder på Hjortholm for den udpræget kontinentale, tørkeelskende steppesvamp *Geastrum recolligens*, der tidligere er blevet fundet ved Frederikssund, men ikke genfundet der i de senere år.

Botanik: Magister J. B. Hansen har studeret alger, og undertegnede har taget en lang række farvefotografier af såvel vegetationsenheder som enkelte planter, således at de karakteristiske forskydninger i plantedækket kan følges fra tidligste forår til vinter.

Ornitologi: Magister B. Løppenthin har fortsat sine optællinger af ynglefugle, og lærer K. Lamberg har specielt studeret fuglene på Hjortholm, hvor han kunne notere 55 forskellige arter. Professor Jes Asmussen og Elsebeth Lassen har fortsat deres studier over fugletræk på Besser Rev.

Arkæologi: Det tidligere udgravede arkæologiske materiale fra køkkenmøddingen på Hjortholm er ved at blive ordnet og nummereret. Prøver til fosfatundersøgelse er blevet udtaget i og udenfor køkkenmøddingens område, og en stor del er blevet analyseret i det forløbne år.

Besøgende.

18. maj 1969 besøgte Dansk Naturhistorisk Forening øen Hjortholm, hvor specielt fuglelivet blev studeret. – Derudover har forskellige forskere haft lejlighed til at besøge området.

J. TRØELS-SMITH

XII.

**Selskabets sekretariat.
Beretning juni 1969 – maj 1970.**

Ved arkivar Asger Lomholt

Selskabets sekretariat har i perioden oktober 1969 til maj 1970 forestået tilrettelæggelsen af de af Selskabet holdte møder, 5 møder fra oktober til december 1969 og 10 fra januar til maj 1970.

Om sekretariatets rutinemæssige arbejde henvises til beretningen for året 1965.

Arkivaren har redigeret »Oversigt over Selskabets Virksomhed« juni 1968 – maj 1969, omfattende 211 sider, hvori ikke er medregnet Carlsbergfondets beretning for året 1. oktober 1967 til 30. september 1968 på 86 sider. Fortegnelserne over inden- og udenlandske medlemmer er ført à jour, og der er udarbejdet en beretning om møderne indeholdende de vigtigere sager, der er behandlet. Oversigten udkom i oktober 1969.

Ved udgivelsen af Selskabets videnskabelige publikationer i »Meddelelser« og »Skrifter« har arkivaren assisteret Selskabets redaktør. Der er gennem sekretariatet forhandlet om trykning af manuskripter og fremstilling af klicheer, korrektur er formidlet mellem forfatter og trykkeri, og gennemsyn før rentrykning har fundet sted. Kassekommissionen er holdt underrettet om publikationskontoens status.

Endvidere har arkivaren assisteret Selskabets kasserer ved ind- og udbetalinger.

Arkivaren har varetaget administrationen af alle sager vedrørende »Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand« (Lundehave) og har ført regnskaberne for dette legat såvel som for »Emil Herborgs Legat«.

Den almindelige ordning af arkivmateriale, ind- og udgåede breve o. l. er foretaget, og arkivaren har ved flere lejligheder bistået ved andres undersøgelser i arkivet. Udarbejdelsen af et gene-

ralregister til Selskabets forhandlingsprotokoller er fortsat, og der er udarbejdet en kommenteret fortegnelse over de i arkivet beroende manuskripter. Denne fortegnelse er af Selskabet vedtaget trykt som bind V af »Samlinger til Selskabets Historie«. Endvidere er der arbejdet med en portrætsamling af alle indenlandske medlemmer, valgt før 1917.

Assistenten i sekretariatet, fru Ellen Erichsen, har à jourført fortegnelserne over restoplagerne af samtlige publikationer og har forestået den stadigt voksende udlevering af publikationer fra oplaget til salg gennem kommissionæren. Fortegnelserne over klicheer er videreført, og udlån har fundet sted. En væsentlig del af fru Erichsens arbejde har været udsendelsen af samtlige nyudgivne publikationer til danske og udenlandske medlemmer og bytteforbindelser (jvfr. nedenfor). Foruden løbende forretninger i sekretariatet har fru Erichsen varetaget bespisningen efter Selskabets møder og ved flere komitemøder, samt forestået rengøringen af Selskabets møde- og kontorlokaler.

I den her omtalte periode har cand. mag. fru Karen Bente Goudsmit arbejdet som timelønnet medhjælp i sekretariatet. Fru Goudsmit har dels assisteret Selskabets redaktør med korrespondance o. l., dels bl. a. foretaget registreringen af de gennem Selskabets bytteforbindelser modtagne publikationer. Der er udført et stort antal reklamationer af manglende hæfter og foretaget en omfattende korrespondance herom. Endvidere har fru Goudsmit foretaget afskrivning af protokoller og regnskaber.

I året 1969 har Selskabet indgået 4 nye bytteforbindelser:

Haren (Gr.). Library of the Biological Center of the University of Groningen (B).*

Tbilisi. State University, Institute of Applied Mathematics (M).

Palma de Mallorca. Sociedad Historia Natural de Baleares (B).

Kyoto. Research Institute for Fundamental Physics, Library (M).

Fire bytteforbindelser er ophævet:

London. Chemical Society (÷M).

* Forkortelser, se side 184.

Pisa. Società Italiana di Fisica ($\div$ M).

Ottawa. Geological Survey of Canada ($\div$ HMB).

New York. New York Academy of Sciences ($\div$ MB).

En bytteforbindelse er udvidet:

Warszawa. Polska Akademia Nauk (+OHB).

Ved udgangen af året 1969 var antallet af modtagere af Selskabets publikationer 803 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o.l.

De udsendte publikationer fordeler sig på modtagerne i de enkelte lande som vist i nedenstående oversigt, idet følgende forkortelser er anvendt:

O = Oversigt over Selskabets Virksomhed.	}	Meddelelser og Skrifter.
H = Historisk-filosofiske		
M = Matematisk-fysiske		
B = Biologiske		

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	M	B
Danmark	78	78	42	57	50
Island	4	4	3	3	3
Norge	12	12	7	7	11
Sverige	25	25	11	14	14
Finland	23	23	13	12	13
Sovjetunionen	24	12	16	41	31
Estland	1	0	1	0	1
Letland	2	2	2	2	2
Litauen	1	1	1	1	1
Polen	29	10	15	16	18
England	36	12	13	21	20
Skotland	9	5	4	9	6
Eire	4	4	3	4	4
Holland	19	7	7	12	11
Belgien	22	8	11	11	13
Frankrig	45	15	23	26	30
at overføre . . .	334	218	172	236	228

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	M	B
overført...	334	218	172	236	228
Monaco.....	1	0	0	1	1
Schweiz.....	13	6	6	9	6
Tyskland.....	81	33	35	54	52
Østrig.....	15	4	5	8	7
Czekoslovakiet.....	18	6	9	14	9
Ungarn.....	10	2	5	6	5
Jugoslavien.....	16	4	9	7	6
Bulgarien.....	1	1	1	1	1
Grækenland.....	6	1	4	1	3
Rumænien.....	7	1	1	6	2
Tyrkiet.....	4	1	1	3	2
Italien.....	52	16	31	29	26
Spanien.....	15	4	11	6	5
Portugal.....	4	1	1	3	4
Canada.....	6	3	3	4	6
De Forenede Stater.....	93	41	41	65	69
Mexico.....	4	0	0	2	4
Rep. Dominicana.....	1	0	1	0	0
Argentina.....	14	1	1	9	9
Brasilien.....	8	1	1	6	3
Chile.....	2	0	0	1	1
Colombia.....	1	0	0	1	1
Perú.....	1	0	0	1	1
Paraguay.....	1	0	0	1	0
Uruguay.....	3	0	0	1	2
Venezuela.....	2	0	0	1	1
Libanon.....	1	0	1	0	0
Israel.....	2	2	2	2	2
Indien.....	15	1	3	11	12
Ceylon.....	2	0	2	0	0
Pakistan.....	1	0	0	1	1
Thailand.....	1	0	1	0	1
Kina.....	5	3	3	3	5
Philippinerne.....	3	2	2	2	2
Indonesien.....	3	1	1	2	3
Japan.....	27	3	5	22	10
Ægypten.....	4	1	3	1	2
Tunis.....	2	0	1	1	1
Algier.....	2	0	0	0	2
at overføre...	781	357	362	521	495

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	M	B
overført . . .	781	357	362	521	495
Marokko	1	0	0	0	1
Ghana	1	1	0	1	1
Kenya	1	0	0	1	1
Moçambique	1	0	0	0	1
Congo	1	0	0	0	1
South Rhodesia	1	0	0	0	1
Sydafrikanske Union	5	1	0	5	5
South Australia	2	1	1	2	2
New South Wales	4	1	1	3	3
Victoria	2	0	0	2	2
Western Australia	1	0	0	0	1
New Zealand	2	0	0	2	2
I alt pr. $^{31/12}$ 1969 . .	803	361	364	537	516

Til Selskabets inden- og udenlandske medlemmer udsendtes følgende antal:

	Antal medlemmer	O	H	M	B
Danske	119	119	103	88	95
Udenlandske	229	225	75	66	75
I alt pr. $^{31/12}$ 1969 . . .	348	344	178	154	170
Oplagets norm. størrelse (excl. forf. ekspl.) . . .	850	1 000	2 000	1 000	1 000
Ialt udsendtes pr. $^{31/12}$ 1969 . . .	705	542	691	691	686
Rest . . .	145	458	1 309	314	314

Udsendelse af Selskabets publikationer er for indenlandske og udenlandske medlemmers og nordiske institutioners vedkommende, samt en del reklamationer, foretaget direkte med posten; for alle andre institutioners vedkommende dels direkte med posten, dels gennem »Danmarks Institut for international Udvæksling af videnskabelige Publikationer« (I. D. É.).

I året 1969 er følgende nyudgivne publikationer udsendt: Oversigt 1968–69; Hist. Filos. Medd. **43**, 1–4, **44**, 1–4; Mat. Fys. Medd. **37**, 2–8; Biol. Skr. **16**, 5; Paliordbogen II, 5.

Af disse, samt af en del reklamerede publikationer, er udsendt direkte med posten:

Indenlandske medlemmer.....	946 pk.	486 kg	kr. 1091,10
Udenlandske medlemmer	1003 -	618 -	- 2601,60
Indenlandske institutioner	463 -	217 -	- 483,25
Udenlandske institutioner.....	1144 -	458 -	- 2200,10
Reklamationer	144 -	94 -	- 409,20
Ialt udsendt direkte i 1969...	3705 pk.	1873 kg	kr. 6785,25

Udsendelsen af en del af Selskabets publikationer til ikke-nordiske institutioner er foretaget portofrit gennem udvekslingsinstituttet (I. D. É.). Der er i 1969 ad denne vej udsendt 2523 pakker, vægt 1552 kg til videreforsendelse.

I bytte for de udsendte publikationer har Selskabet i 1969 fra 612 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l., dels forbindelser, dels enkelte andre — de indenlandske dog undtaget — modtaget 1 706 forskellige tidsskrifter, beretninger, årbøger, dissertationsrækker m. m. i et omtrentligt antal af 8 999 bind og hæfter, mod 10 389 i 1968, 9 117 i 1967, 8 953 i 1966, 8 986 i 1965, 8 957 i 1964 og 8 698 i 1963.

Efter registrering i sekretariatet og fremlæggelse i Selskabets møder er det modtagne byttemateriale overgivet til de biblioteker, hvor de forskellige publikationer ifølge den mellem bibliotekerne og Selskabet truffne overenskomst hører hjemme. Reklamationer af mangler i det fra bytteforbindelserne modtagne materiale er fortsat.

De modtagne publikationer fordeler sig på de forskellige lande som vist i nedenstående tabel.

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl o. l.
Island	3	3	4
Norge	10	33	127
Sverige	22	80	222
Finland	24	64	248
Sovjetunionen	23	111	842
Estland	2	13	83
Letland	2	4	45
Litauen	1	11	65
Polen	26	137	519
England	33	78	390
Skotland	5	12	47
Eire	4	7	56
Holland	20	38	235
Belgien	20	53	250
Frankrig	29	37	202
Monaco	1	1	11
Schweiz	13	21	181
Tyskland	71	165	1 576
Østrig	13	27	102
Czekoslovakiet	18	76	427
Ungarn	8	59	164
Jugoslavien	12	42	106
Bulgarien	1	10	25
Grækenland	4	5	7
Rumænien	4	47	223
Tyrkiet	4	4	32
Italien	40	87	349
Spanien	12	18	59
Portugal	3	7	19
Canada	4	10	28
De Forenede Stater	79	223	1 409
Mexico	5	8	36
Rep. Dominicana	0	0	0
Argentina	9	19	109
Brasilien	6	7	20
Chile	0	0	0
Colombia	0	0	0
Perú	0	0	0
Paraguay	0	0	0
Uruguay	1	3	12
Venezuela	2	2	9
at overføre	534	1 522	8 239

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl. o. l.
overført...	534	1 522	8 239
Libanon	1	1	1
Israel	2	10	43
Indien	9	15	78
Ceylon	0	0	0
Thailand	1	1	1
Pakistan	1	1	2
Kina	2	5	11
Philippinerne	1	1	7
Indonesien	1	4	4
Japan	35	74	289
Ægypten	0	0	0
Tunis	1	1	2
Algier	2	3	7
Marokko	1	4	5
Ghana	0	0	0
Kenya	0	0	0
Moçambique	1	4	9
Congo	1	1	4
South Rhodesia	1	3	33
Sydafrikanske Union	6	7	42
South Australia	2	2	8
New South Wales	5	6	15
Victoria	2	32	124
Western Australia	1	1	4
New Zealand	2	8	71
I alt i 1969...	612	1 706	8 999

XIII.

**Beretning om mødet i
Union Académique i Paris den 10.–14. juni 1969
og arbejdet i UAI 1969–70.**

Unionens 43. møde afholdtes i Paris 10.–14. juni 1969. Følgende lande var repræsenterede: Australien, Belgien, Danmark,

Finland, Frankrig, Grækenland, Israel, Italien, Japan, Jugoslavien, Canada, Mexico, Nederlandene, Norge, Polen, Rumænien, Sovjetunionen, Spanien, Storbritannien, Tjeksloven, Sverige, Tjeksloven, Tyskland (Vesttyskland), Ungarn, USA, Østrig.

Af de ordinære medlemmer savnedes Irland og Indien, og desuden Kina. Danmarks repræsentanter var Franz Blatt og L. L. Hammerich. CIPSH var repræsenteret ved Sir Ronald Syme og M. Jean d'Ormesson.

Mødet fandt sted 50 år efter unionens stiftelse – i Paris – og jubilæet markeredes på forskellig måde, især ved et højtideligt møde »sous la Coupole«, indledt af Charles Samaran, repræsentant for l'Académie des Inscriptions et des Belles Lettres, og med en hovedtale af UAI's præsident Kumaniecki (Polen), der gav en lysende oversigt over UAI's virksomhed i det forløbne halve århundrede, karakteriseret ved udvidelse af medlemstallet fra 14 til 28 lande og ved udvidelser af virksomhedsområdet fra væsentlig at omfatte de klassiske discipliner til et udbredt udsnit af humaniora med en stigende vægt på ikke europæiske kulturer.

Der var festlige modtagelser i Louvre og i Musée de Chantilly. Mødet var det sidste, ved hvilket generalsekretæren Mannebach (Belgien) fungerede, og der blev udtrykt en særlig tak for hans betydningsfulde virksomhed. I øvrigt fortsatte arbejdet indenfor de forskellige kommissioner efter de linier, der er skildret i beretningen for 1968. Navnlig kan bemærkes, at mødet i CIPSH i Palermo i september 1969 (ved hvilket Hammerich var til stede som en af repræsentanterne for UAI) stadig viste den samme tendens, som i de senere år: nødvendigheden af at forsvare UAI's positioner overfor den tilbøjelighed, der er i UNESCO til at lægge mindre vægt på de opgaver, som UAI repræsenterer, end på alment kulturelt arbejde.

Århus og København i august 1970.

FRANZ BLATT

L. L. HAMMERICH

XIV.

**Den XXI. Internationale Geografkongres i India,
november–december 1968.**

Kongressen.

International Geographical Union (IGU) afholder verdenskongres hvert fjerde år. På et møde af delegater for de stater, der er tilsluttet IGU, forelægges invitationer fra de lande, der ønsker at overtage værtskabet for næste kongres. I London, hvor IGU-kongressen blev afholdt i 1964 (se Geogr. Tidsskr. 64. bd. s. 91–99) havde professor Shiba P. Chatterjee, som var valgt til IGU's præsident, forelagt Indias indbydelse, der var blevet modtaget. Det er første gang, IGU-kongressen afholdtes i et asiatisk land.

Tilrettelæggelsen af denne verdenskongres med hovedsæde i New Delhi og symposier samt et rigt udvalg af ekskursioner rundt om i Indien (se G. T. 65. bd. s. 240–242) må betegnes som et organisationsarbejde af allerstørste dimensioner. Det tjener professor Shiba P. Chatterjee og Den Indiske Nationalkomite for Geografi til allerstørste ære, at denne store opgave blev gennemført på effektiv måde. Det skal anføres, at allerede starten, indregistrering og økonomisk afregning med deltagerne, alle kongressers bottle-neck, forløb gnidningsfrit takket være en vel tilrettelagt forudgående bogføring.

Muligheden for under indiske kollegers føring at besøge også relativt svært tilgængelige dele af det subkontinent, som Indien er, havde skabt stor interesse for denne kongres. Trods de ret betydelige beløb, som europæiske deltagere måtte mobilisere, selv om alle grupperejsefordele blev udnyttet, og de endnu større, som amerikanske geografer måtte fremskaffe, var interessen så stor, at deltagerantallet nåede 1260. Indiske geografer udgjorde selvfølgelig et stort kontingent heraf, nemlig 410. Næststørst var USA's delegation på 149. USSR, UK, Frankrig, Mexico og Canada havde grupper på 65–50 personer, Italien, Vesttyskland og Japan 40–30. Der

deltog 8 danske geografer med referenten som officiel dansk delegat repræsenterende Den Danske Nationalkomite for Geografi, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, Det Kongelige Danske Geografiske Selskab samt Den Danske Nationalkomite for Kartografi. På de danske deltageres vegne skal der hermed over for de bevilgende fondsstyrelser udtales en varm tak for de muligheder, der blev givet os for en umiddelbar konfrontation med Indiens geografiske problemer og for etablering af kontakter med repræsentanter for den veludviklede geografiske videnskab. Indiens geografiske forskning er i allerhøjeste grad praktisk anvendt videnskab og står i det indiske samfunds tjeneste, bl. a. ved gennem tematisk kortlægning at fremskaffe basismateriale for rationel planlægning af f. eks. vandressourcernes udnyttelse, industrialiseringsprocessen og urbaniseringen. I tre uger før og tre uger efter kongresdagene i New Delhi havde deltagerne lejlighed til at møde Indiens natur og kultur på velgennemførte ekskursioner med jernbane, busser og fly. Lokale indiske kolleger fungerede som vejledere, og studiegrupper kunne på de mange symposier rundt om i landet diskutere de forskellige geografiske sektors problematik på indiske eksempler.

Plenarmøderne.

Søndag morgen den 1. december åbnede Indias premierminister, Indira Gandhi, plenar- og sektionsmøderne med en tale for plenarforsamlingen i Vigyan Bhawan, New Delhi's enorme kongresbygning. Airconditionering, øretelefoner for aflytning af de simultane oversættelser til kongressprogene kompenserede for henholdsvis tropevarme og sprogvanskeligheder på bedste måde. I sin tale understregede Indira Gandhi geografiens karakter som praktisk videnskab og geografisk forsknings muligheder og forpligtelser over for planlægning i u-landene. IGU's præsident, professor Chatterjee gav i sin »presidential address« udtryk for lignende tankegang i forelæsningsen »Towards Global Peace and Harmony« (se afsnit Publikationer), i hvilken tematisk kortlægning af bl. a. geomorfologiens, pedologiens og klimatologiens resultater, økonomisk regionalisering, land use mapping og urbaniseringsstudier blev fremhævet som midler til fremgang. Ud fra analoge synspunkter talte ved 1. plenarmøde professor J. P. Gerassimov

(USSR), professor M. J. Wise (UK) og professor N. F. Ginsburg (USA) om geografiens mål og midler. Ved 2. plenarmøde diskuterede et panel bestående af professorerne Volsky (USSR), Boateng (Ghana), Learmonth (Australien) og Bassols Batalla (Mexico) u-landenes specielle geografiske problemer. På det 3. plenarmøde redegjorde tre indiske professorer, Gadgil, Dayal og Prakasa Rao for Indiens udviklingsplaner og disses geografiske baggrund.

Ved aftenmøder behandlede nærliggende temaer som f. eks. ressourcernes udnyttelse af professor Wise (UK), men også andre emner med lokalgeografisk tilknytning blev belyst, således Himalaya-ekspeditionernes historie ved Col. N. Kumar (India). Tre aftener havde som program »Cultural show«, dvs. fremførelse af indisk musik, ballet og dragttyper, sidstnævnte program formet som en række bryllupstog og ceremonier fra Indiens forskellige dele.

Sektionsmøderne.

De til forelæggelse anmeldte arbejder var fordelt på ni sektioner. Hertil kom møder afholdt af de 17 kommissioner samt fællesmøder mellem disse og sektionerne i mange forskellige kombinationer. Programmet omfattede 1066 foredrag, hvorved der fremkaldtes en situation, der i ordets egentligste betydning bar præg af *embarras de richesse!* At referere selv et lille udvalg er selvfølgelig uoverkommeligt, og der må angående emnerne henvises til publikationen »Abstracts of Papers« (se afsnit Publikationer).

Da antallet af foredrag inden for de forskellige geografiske sektorer imidlertid til en vis grad kan tages som indikator for forskningsaktiviteten inden for disse, skal der her gives en oversigt, som i nogen grad kan siges at belyse tendenser m. h. t. vægtfordelingen mellem de forskellige geografiske discipliner. Det gælder også for forskningsretninger, at nogle i højere grad end andre er »en vogue«. De 20 % var af økonomisk-geografisk art, hvorefter geomorfologien fulgte med 14 %, hvortil kan lægges de 2 %, der omfattedes af sektionen: *complex physical geography*. Tæt herefter fulgte bybyggelsesgeografien med 13 %, hvoraf alene de 10 % drejede sig om urbanisering. De øvrige foredrag fordelte sig kvantitativt på følgende måde: anvendt geografi 8 %, biogeografi 7 %, befolkningsgeografi 6 %, regionalgeografi 5 %, klimatologi 4 %, histo-

risk geografi 3 0/0, hydrologi 3 0/0, metodelære 2 0/0, politisk geografi 2 0/0, glaciologi 0,8 0/0, oceanografi 0,4 0/0. Når glaciologi og oceanografi kun er emne for godt 1 0/0 af samtlige arbejder, kan dette tages som udtryk for, at disse geografiske discipliner har udviklet sig til selvstændige videnskaber, ligesom det er sket med kartografien, der også nu har sin egen verdensorganisation: International Cartographic Association (ICA), der er tilknyttet IGU og holdt møder i fortsættelse af IGU-kongressen (se senere). Afholdelsen af oceanografisk verdenskongres i 1966 er sikkert også en medvirkende årsag til de få foredrag af oceanografisk natur på denne IGU-kongres.

Kommissionerne.

Ved hver IGU-kongres nedsættes kommissioner til at arbejde med specielle problemer i fire år og aflægge rapport om de opnåede resultater ved den følgende kongres. Visse af disse kommissioner har dog fået permanent karakter og betegnes i unionens statutter som »standing commission« i modsætning til »ordinary commission«. Oprettelse af og nedlæggelse af kommissioner afgøres ved afstemning på IGU's generalforsamling.

På denne blev det i New Delhi af eksekutivkomiteen bragt i forslag, at de 17 tidligere etablerede ordinære kommissioner skulle nedlægges og erstattes af et til 12 begrænset antal af økonomiske grunde. Mod dette forslag blev der protesteret af delegaterne fra Belgien og Danmark ud fra den betragtning, at det var almindelig anerkendt og fremgik af generalsekretæren, professor Hans Boesch's rapport, at kommissionernes arbejde var en væsentlig del af IGU's aktivitet, og at det styrkede IGU's prestige, hvorved det netop blev gjort lettere at fremskaffe financieret støtte fra UNESCO. Forslaget om kollektiv nedlæggelse af kommissioner blev derefter nedstemt, og generalforsamlingen skred til at behandle alle forslag til fortsættelse eller nyetablering af kommissioner individuelt. Resultatet blev, at der foruden de fire permanente kommissioner blev gen- eller nyetableret 21. IGU-kommissionerne er anført i efterfølgende oversigt.

Efter den officielle engelske betegnelse for kommissionens arbejdsområde er anført oprettelsesår samt formandens navn, by og hjemland. Standing commissions er betegnet s. c. For detaljerede

oplysninger henvises til IGU Newsletter, vol. XX, no. 1 og 2 1969, hvor også en række kommission-rapporter er publiceret.

- IGU-kommissioner accepteret af generalforsamlingen 1968:
- National and Regional Atlases, 1956, s. c., K. A. Salichtchev, Moskva, USSR.
- Applied Geography, 1964, s. c., M. Phlipponneau, Rennes, Frankrig.
- World Land Use Survey, 1949, s. c., H. Boesch, Zürich, Schweiz.
- Medical Geography, 1949, s. c., A. T. A. Learmonth, London, England.
- Geographical Data Sensing and Processing, 1968, R. F. Tomlinson, Ottawa, Canada.
- Quantitative Methods, 1964, Brian J. L. Berry, Chicago, USA.
- Man and Environment, 1968, Gilbert F. White, Boulder, USA.
- Geomorphological Survey and Mapping, 1968, Jaromir Demek, Brno, Tjekkoslaviet.
- High-Altitude Geoecology, 1968, Carl Troll, Bonn, Vesttyskland.
- Population Geography, 1968, R. M. Prothero, Liverpool, England.
- Agricultural Typology, 1964, I. Kostrowicki, Warszawa, Polen.
- Processes and Patterns of Urbanization, 1968, Shinzo Kiuchi, Tokyo, Japan.
- Regional Aspects of Economic Development, 1968, Nilo Bernardes, Rio de Janeiro, Brasilien.
- International Geographical Terminology, 1968, E. Meynen, Bad Godesberg, Vesttyskland.
- Periglacial Morphology, 1949, Jan Dylik, Lodz, Polen.
- Coastal Geomorphology, 1952, Axel Schou, København, Danmark.
- Present-day Geomorphological Processes, 1968, Alfred Jahn, Wrocław, Polen.
- Geography in Education, 1968, Ferdinando Gribaudi, Torino, Italien.
- Geography of Arid Lands, 1956, Ronald F. Peel, Bristol, England.
- International Hydrological Decade, 1964, Reiner Keller, Freiburg, Vesttyskland.
- History of Geographical Thought, 1968, Philippe Pinchemel, Paris, Frankrig.
- Rural Settlement in Monsoon Asia, 1968, R. L. Singh, Varanasi, India.
- Humid Tropics, 1956, Pierre Monbeig, Paris, Frankrig.

Geography of Transport, 1968, Mme Raymonde Caralp, Paris, Frankrig.

Også kommissionernes betegnelser er oplysende med hensyn til tidens tendenser og disses indflydelse på den geografiske forsknings mål og midler. U-landsproblemet, befolkningsekspllosionen, urbaniseringen og den økonomiske regionalisering er fænomener i tiden, der stiller krav til geografien. Databehandlingens eventyrlige muligheder takket være elektronisk apparatur og de kvantitative synspunkters anerkendte relevans medfører revolutionerende metodeændringer.

Generalforsamlingen.

Oprettelsen af de mange nye selvstændige stater, der er en følge af koloniepokens afvikling, har fremkaldt næsten lige så mange andragender om medlemskab i IGU. Afgørende for optagelse er udelukkende forskningens niveau i vedkommende stat. Som indikator herfor tages eksistensen af et videnskabeligt akademi, selskab el. lign. med karakter, status og publikationsmuligheder analoge med den gamle verdens tilsvarende institutioner. I tilfælde, hvor dette krav ikke helt kan tilfredsstilles, men hvor en national geografisk forskning har givet resultater, kan status som associeret medlem gives.

På generalforsamlingens 1. møde var optagelse af nye medlemsstater sat på dagsordenen. Følgende stater blev optaget: Guatemala, Hong Kong, Jamaica, Malawi, Panama, Philippinerne, Tanzania, Thailand og Zambia. Som associerede medlemmer optoges Sierra Leone og Vatikanstaten. IGU omfatter nu 68 regulære medlemsstater og 4 associerede.

På dagsordenen stod også valg af præsident, generalsekretær og eksekutivkomite for perioden 1968–1972. Til præsident valgtes prof. Stanislaw Leszczycki, Polen, og til generalsekretær og kassmester prof. Chauncey D. Harris, USA. IGU's eksekutivkomite består iflg. statutterne af den afgående præsident, in casu prof. Shiba P. Chatterjee, og seks medlemmer valgt af generalforsamlingen. Til disse poster valgtes professorerne Ferdinando Graubaudi, Italien, Jean Dresch, Frankrig, Torsten Hägerstrand, Sverige, Stanislav V. Kalesnik, USSR, Michael J. Wise, UK, og Mariano Zamorano, Argentina.

På generalforsamlingens 2. møde fandt afstemning sted om kommissionerne som tidligere refereret. Et forslag om »affilierung« af INQUA (International Union for Quarternary Research) på samme måde, som det i 1964 skete med ICA (se senere afsnit herom), blev enstemmigt vedtaget, hvorefter IGU's mangeårige generalsekretær og kassefører for sidste gang med sædvanlig overlegen sproglig elegance afgav rapport og forelagde regnskabet til godkendelse (se iøvrigt IGU-newsletter, vol. XX, no. 1, 1969).

Det 3. generalforsamlingsmøde havde på dagsordenen det altid spændingsfyldte problem: valg af værtsland for næste verdenskongres. Sagen havde været forberedt på et forudgående møde for de nationale delegater. Der var rettidigt indkommet tilbud fra USSR, Ungarn og Canada. Efter at muligheder for forskellige valgprocedurer var diskuteret, trak Ungarn sin invitation tilbage, og generalforsamlingen skulle da vælge mellem de to resterende indbydere. Det blev med 20 stemmer mod 16 vedtaget, at IGU-verdenskongressen i 1972 afholdes i Canada. Det relativt lille antal afgivne stemmer skyldes, at der af hvert medlemsland kun afgives én stemme ved den tilstedeværende officielle delegerede.

Blandt de afsluttende talere var prof. George Kish, som på det hjerteligste udtrykte unionens tak til den afgående generalsekretær, prof. Hans Boesch, hvis indsats for unionens stabilisering og vækst ikke kan værdsættes højt nok. Prof. Boesch replicerede med en yderst personligt præget bekendelse af sin tro på IGU's virksomhed og sin glæde ved i så lang en periode at have ladet IGU være en integrerende del af sin tilværelse.

Den nyvalgte præsident takkede prof. Chatterjee for hans arbejde med organisationen af den så fornemt gennemførte kongres, og prof. Chatterjee havde det sidste ord med sine lykønskninger til den nye præsident, prof. Leszczycki.

Publikationerne.

En væsentlig betydning får IGU's verdenskongresser derved, at de foranlediger værtslandet til udgivelse af nationalt repræsentative geografiske håndbøger o. lign. af høj kvalitet. Indiske geografer havde udarbejdet en omfangsrig række kongrespublikationer. S. P. Chatterjee, IGU's præsident, havde i serien »Fifty Years of Science in India« skrevet bindet »Progress of Geography«,

277 s., med et supplementsbind på 80 sider i anledning af kongressen. Endvidere udsendtes hans Presidential Address »Towards Global Peace and Harmony, Rapprochement between Developing and Developed Countries«, udvidet med kort og statistisk. Yderligere havde prof. Chatterjee redigeret et værk på 575 sider »Developing Countries of the World«, en nyttig håndbog i u-landenes regionalgeografi.

»India, Regional Studies«, redigeret af professor, dr. R. L. Singh, Varanasi, 357 s., omfatter 13 afhandlinger, hvoraf eksempelvis kan nævnes dr. Kar's beskrivelse af Calcutta Metropolitan Area's historie, industrialisering og befolkningsproblem, nemlig 12 millioner på et areal som Sjælland og med en årlig tilvækst på 600.000. En helt anden region beskrives af dr. Sinha's afhandling om Mahanadi deltaet, en skildring baseret på 11 kort over jordbundstyper, befolkningsfordelingen, afgrøder og kombinationen af disse, etc. »Mountains and Rivers of India«, 437 s., redigeret af dr. B. C. Law, omfatter 29 afhandlinger skrevet på en enkelt undtagelse nær af indiske geografer. Vedr. Indiens floder er der monografier af de enkelte floder og oversigter vedrørende monsunproblemet og hydrologien, vandkraften og dens udnyttelse samt water-conservation problemet. Nyttig er en »Who is Who« over 300 indiske geografer. Hertil kommer den tidligere omtalte samling foredragsreferater »Abstracts of Papers«, 437 s. Hver deltager i kongressen kunne således hjembringe et helt bibliotek af Indienlitteratur!

Fra en række lande forelå nationale publikationer; fra Danmark således »Collected Papers Denmark 1968«, der omfatter dels afhandlinger af danske geografer om indiske problemer, dels ajourførte skildringer af Danmarks geografi.

ICA-kongressen.

International Cartographic Association (ICA) blev i 1964 »affiliated« IGU. Det første resultat af denne »adoption« var det fælles mødearrangement i New Delhi. Da kortet er geografens værktøj, er der en stor fælles overlapning af geografers og kartografers interessesfærer, hvilket også blev tydeligt demonstreret på det indledende fællesmøde. Kartografien har imidlertid også et stærkt islæt af tekniske elementer, og det var da også beretningerne om den

helt eventyrlige udvikling på disse felter, der fascinerede deltagerne i den 3-dages Technical Conference, hvis programpunkter var 1) Uddannelse af kartografer i de nye former for teknik, 2) Automatisering, 3) Generalisering af kortdetaller ved fremstilling af kort i små målestokke, 4) Fremstillingsformer for kort i små oplag og med hyppige revisioner, 5) Fremtidens kort, 6) Kortlægning i u-lande, 7) Kortrevisionens problematik.

Brigader L. J. Harris (Canada) holdt et af film ledsaget foredrag om en gennemført automatisk registrering af Canadas totale kortmateriale af topografisk og tematisk karakter, der muliggjorde det for geografen ad rent teknisk vej via katodestråleosillografens skærm at foretage den komparative kortanalyse ved knapkontrolleret indstilling af kortene til samme målestok og simultan overføring af en række kort på skærmen. Det var som et blik ind i geografens »brave new world« gennem denne nye verdens elektronstyrede kartografi.

Forbløffende var det også at overvære Brigader A. W. White's demonstration af lyskopieringens helt nye muligheder som reproduktionsmetode i tilfælde, hvor en praktisk talt kontinuerlig a-jourføring er ønskelig, hvorfor oplagstrykning er upraktisk, som det gælder f. eks. for søkort. Foredragsholderen viste eksempler fra England, hvor bykort og matrikelkort i store målestokke blev fremstillet ved lysbilledkopiering. Basismaterialet var film i 70 mm-format fotograferet efter det nyreviderede grundkort. Ved bestilling kopieres det ønskede antal i stort format – og de fremviste prøver på lyskopier var ikke til at skelne fra tryk, der vistes af de samme kort. Tynde linier stod så skarpe, som var det stålstik, og alle udgifter til arkivering af oplag var bortelimineret sammen med de tab, der uundgåeligt følger med makulering af forældet materiale. Til gengæld var det anvendte fotopapir adskillige gange dyrere end trykpapir.

Dataskine-producerede kort viste også nye, helt utraditionelle, men effektive kartografiske fremstillingsformer, og de magnetbåndstyrede tegnemaskiners præstationer synes allerede at have nået noget nær det fuldkomne, bortset fra den for en generel udbredelse hæmmende prislefaktor. En ekskursion var arrangeret til Survey of India's geodætisk-kartografiske etablissement i Dehra Dun beliggende i Himalayas sydlige forkæder. Surveyor General, Brigadier I. S. Paintal havde arrangeret en særdeles seværdig ud-

stilling af ældre og nye kortblade, ligesom der var en faglig gennemgang af samtlige institutioners sektioner.

Besøget gav tillige mulighed for deltagelse i en udflugt til bjergbyen Mussoorie, fra hvis højdepunkt der var en betagende udsigt i tortidens klare luft mod nord til Mt. Everest-området sneklædte og menneskefjendske bjerggiganter i 7–8000 m niveauet, mod syd til Hindustan Lavlandets totalopdyrkede og menneskevrillende fladeverden. Den største reliefamplitude, en geograf kan komme ud for, og et godt symbol på de enorme modsætningsforhold India rummer af befolknings-, økonomisk- og socialgeografisk natur.

Axel Schou.

April 1970.

XV.

“The European Science Exchange Programme.”

Beretning for 1968 og 1969.

Initiativet til »The European Science Exchange Programme« blev taget af The Royal Society i London, og programmet forelagdes i et møde i London den 1. december 1966, hvor en række europæiske lande var repræsenteret. Fra Danmark deltog professor Stig Veibel efter Videnskabernes Selskabs anmodning.

Årsagen til Royal Society's initiativ må søges deri, at den tidligere livlige udveksling af yngre og ældre videnskabsmænd inden for Europas grænser, især efter den anden verdenskrig, er blevet afløst af en stadig voksende udvandring til USA. Selv om der tillægges en sådan emigration – eller eventuel udveksling med amerikanske kolleger – stor betydning for de pågældende forskere, indeholder dette forhold dog en betydelig fare for Europa, og det er denne manglende balance, som Royal Society kunne ønske at dæmme op for ved at søge at skaffe betydelige økonomiske midler fra de europæiske stater til at fremhjælpe udvekslingen inden for Europa.

Royal Society har skaffet store beløb til veje for formålet, dels fra private fonds, dels fra den engelske stat, dette sidste at forstå således, at den engelske stat vil støtte programmet med beløb, der ækvivalerer med de beløb, der ydes fra andre europæiske lande. En række europæiske lande har givet tilsagn om store beløb, der vil blive fulgt op af den engelske stat. Royal Society fører stadig forhandlinger med stater i Europa om støtte til planen.

Efter sin hjemkomst fra mødet i London aflagde professor Stig Veibel såvel en skriftlig som en mundtlig beretning i Selskabet om det påtænkte program.

I en henvendelse fra Royal Society til Selskabet blev der forespurgt, om det ville være muligt gennem Selskabet at modtage et beløb svarende til £ 3.500 for perioden juli 1967–juli 1968. En sådan sum kunne anvendes til Research Fellowships i hver retning mellem England og Danmark. De engelske forskere i Danmark skulle betales fra dansk side og omvendt, således at der ikke blev tale om problemer med hensyn til valutaen. Rejseudgifterne skulle betales af afrejselandet.

Royal Society har allerede bekostet adskillige Fellowships fra England til andre europæiske lande og omvendt, foruden mange kortere ophold i laboratorier o.l., deriblandt flere til de skandinaviske lande. Idet programmet er foreslået af Royal Society, der kun omfatter naturvidenskab, vil den planlagte udveksling indtil videre kun gælde for naturforskere. Udveksling inden for de humanistiske fag har været drøftet, og der har vist sig stor interesse for dette fra engelsk side.

Næste møde vil finde sted i København den 30. oktober 1970.

Spørgsmålet om Danmarks tilslutning til »The European Science Exchange Programme« blev drøftet i Selskabets repræsentationsudvalg, der gik ind for at støtte programmet med £ 3.000 for det kommende år. Denne sum var tænkt som et dispositionsbeløb, der skulle være til rådighed.

Selskabet fandt, at bevillinger til det fremsatte program måtte høre ind under Rask-Ørsted Fondets domæne. Det forventedes dog, at sagen senere måtte henlægges under Statens naturvidenskabelige Forskningsråd efter reorganiseringen af Statens almindelige Videnskabsfond. I september 1967 indsendte Selskabet ansøgning til Rask-Ørsted Fondet om bevilling af

£ 3.000, og modværdien deraf, kr. 54.000, som det danske bidrag for 1968 blev bevilget.

Til at administrere sager vedrørende programmet og de deraf flydende opgaver nedsatte Selskabet den 12. januar 1968 et udvalg, bestående af professorerne Aage Bohr, C. Møller, Ole Maaløe og Stig Veibel. Udvalgets første opgave var at udarbejde forslag til bekendtgørelse om ansøgninger.

Efter indbydelse fra Royal Society fandt et nyt møde sted af europæiske repræsentanter den 25. oktober 1968 i London til drøftelse af de mange problemer i forbindelse med programmets praktiske gennemførelse. Også ved dette møde deltog professor Stig Veibel som Selskabets repræsentant, ligesom også i et møde den 31. oktober 1969. Fra disse møder modtog Selskabet udførlige beretninger, såvel fra Royal Society som fra Selskabets delegerede.

Til fortsættelse af programmets udførelse i 1969 søgte Selskabet i efteråret 1968 Rask-Ørsted Fondet om en fornyelse af det danske bidrag. Fondet bevilgede kr. 13.000 for januar kvartal 1969, men henviste til Forskningsrådet om bevilling af beløbet for den resterende del af året. Selskabet ansøgte herefter Statens naturvidenskabelige Forskningsråd om en bevilling på kr. 40.670 for resten af året, og dette beløb bevilgedes, dog med forbehold med hensyn til muligheden for fremtidig støtte til formålet. Da et sådant forbehold ville vanskeliggøre Selskabets planlægning af forskningsprogrammet for sit vedkommende, og da administrationen af programmet i øvrigt ligger uden for Selskabets sædvanlige opgaver, anmodede Selskabet i maj 1969 Forskningsrådet om at påtage sig videreførelsen af den danske del af programmets opgaver. Rådets beslutning om at påtage sig dette hverv blev meddelt i Selskabets møde den 7. november 1969.

I den tid, hvor administrationen af programmet har været udført gennem Selskabets sekretariat, har følgende tre danske forskere besøgt England:

Docent, dr. med. vet. *E. Brummerstedt-Hansen*, Landbohøjskolen, 1. okt. 1968–30. sept. 1969, Department of Pathology, Cambridge University.

Forskningsstipendiat, dyrlæge *Palle Krogh*, Landbohøjskolen, 1. sept.–31. okt. 1968, Commonwealth Mycological Inst., Kew.

Civilingeniør, lic. techn. *Jes Fenger*, Atomenergikomm. Forsøgsanl. Risø, 1. jan.–30. aug. 1969, Chemical Laboratories, Cambridge.

Fire engelske forskere har været eller er endnu i Danmark:

Dr. *Robin Ian Sharp*, Cavendish Laboratory, Cambridge, 1. jan.–31. dec. 1969, Atomenergikomm. Forsøgsanlæg, Risø. (Dr. Sharp har søgt om forlængelse for et år).

Mr. *Peter Godfrey Smith*, University of East Anglia, Norwich, 1. okt. 1968–30. sept. 1969, Univ. Inst. for biologisk kemi, København (prof. H. H. Ussing).

Professor, dr. *R. G. Chambers*, Wills Physics Laboratory, Univ., Bristol, 1. juli–23. aug. 1969, Danmarks tekniske Højskole (professor A. R. Mackintosh).

Dr. *William Lyall Ford*, Medical Research Council, Cellular Immunology Research, Unit, Oxford, 1. sept. 1969–31. aug. 1970, Univ. Institut for eksperimentel Immunologi, København (professor Morten Simonsen).

Regnskabsuddrag.

Bevilling fra Rask-Ørsted Fondet 1968.....		kr. 54.000,-
E. Brummerstedt, rejse.....	kr. 1.314,-	
Palle Krogh, rejse.....	kr. 550,-	
P. G. Smith, ophold 1 år.....	kr. 25.700,-	
R. I. Sharp, ophold 1 år.....	kr. 31.875,-	kr. 59.439,-
Overført til 1969.....		÷kr. 5.439,-

Bevilling fra Rask-Ørsted Fondet 1969.....		kr. 13.000,-
Overført underskud fra 1968.....	kr. 5.439,-	
R. G. Chambers, ophold i 2 måneder.....	kr. 1.800,-	
Jes Fenger, rejse.....	kr. 750,-	kr. 7.989,-
Rest af bevilling.....		kr. 5.011,-

Rest af bevilling fra Rask-Ørsted Fondet kr. 5.011,- vil være til disposition for Statens naturvidenskabelige Forskningsråd.

Balance mellem Danmark og England.

1968

<i>Fra Danmark</i>	<i>Fra England</i>	<i>Vid. Selsk.</i>	<i>Royal Soc.</i>
E. Brummerstedt		£ 73	£ 2.700
Palle Krogh		£ 30	£ 450
	P. G. Smith	£ 1.430	£ 49
	R. I. Sharp.....	£ 1.771	£ 47
		<hr/>	
		£ 3.304	£ 3.246
	Bevilling for 1968 . . .	£ 3.000	£ 3.000
		<hr/>	
	Overført til 1969 . . .	÷ £ 304	÷ £ 246

1969

Underskud overført fra 1968.....		£ 304	£ 246
Jes Fenger		£ 42	£ 1.214
	R. G. Chambers.....	£ 100	£ 50
	W. L. Ford.....	£ 2.660	£ 96
	R. I. Sharp.....	£ 1.890	£ 49
		<hr/>	
		£ 4.996	£ 1.655
	Bevilling for 1969 . . .	£ 3.000	£ 3.000
		<hr/>	
	Overført til 1970 . . .	÷ £ 1.996	+ £ 1.345

København, den 16. december 1969.

På udvalgets vegne

C. MØLLER

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1969–JUNI 1970

Oversigt.

	kr. ø.
Oversigt over Selskabets Virksomhed, juni 1968–maj 1969. Med 4 portrætter. Résumé en français. 1969.....	40.–

Historisk-filosofiske Meddelelser.

BIND 44:

2. KOTWAL, FIROZE M. P.: The Supplementary Texts to the Šāyest nē-šāyest. 1969.....	60.–
3. ALPERS, KLAUS: Bericht über Stand und Methode der Ausgabe des Etymologicum Genuinum. (Mit einer Ausgabe des Buchstaben Λ). 1969.....	25.–
4. FAVRHOLDT, DAVID: Bevidsthedsproblemet i Harald Høffdings filosofi. 1969.....	8.–

Historisk-filosofiske Skrifter.

BIND 5:

1. RIIS, P. J.: Sūkās. I. The North-East Sanctuary and the First Settling of Greeks in Syria and Palestine. 1970.....	100.–
2. MORTENSEN, PEDER: Tell Shimshara. The Hassuna Period. With an Introduction by HARALD INGHOLT and Contributions by ANNE-TINNE and MOGENS LØNBORG FRIIS, COLIN RENFREW, HENRIK TAUBER and others. 1970.....	80.–

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 37:

6. BERG, CHRISTIAN: Corps convexes et potentiels sphériques. 1969.....	40.–
7. TJØM, P. O., and ELBEK, B.: A Study of Energy Levels in Odd-Mass Erbium Nuclei by Means of (d, p) and (d, t) Reactions. 1969.....	20.–

8. BAK, BØRGE; LED, JENS JØRGEN, and PEDERSEN, ERIK JONAS: Reversible Chemical Changes of Polypeptides in CF_3COOH as seen by Nuclear Magnetic Resonance Spectra. 1969.....	6.-
9. JOHNSON, RUNE: On Phonons in Simple Metals. I. 1970...	20.-
10. JOHNSON, RUNE: An Examination of some Structure in the Phonon Dispersion Curves for Aluminium. 1970.....	8.-
11. BREVIK, I.: Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 1. Minkowski's Tensor. 1970.....	28.-
12. GROTDAL, T., NYBØ, K. and ELBEK, B.: A Study of Energy Levels in Odd-Mass Dysprosium Nuclei by Means of (d,p) and (d,t) Reactions. 1970.....	22.-
13. BREVIK, I.: Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 2. Discussion of Various Tensor Forms. 1970.....	38.-

Biologiske Skrifter.

BIND 16:

4. CHRISTENSEN, TYGE: Vaucheria Collections from Vaucher's Region. 1969.....	18.-
5. JESPERSEN, ÅSE: On the Male Urogenital Organs of <i>Neoceratodus forsteri</i> . 1969.....	12.-

BIND 17:

1. DEGERBØL, MAGNUS, and FREDSKILD, BENT: The Urus (<i>Bos primigenius</i> Bojanus) and Neolithic Domesticated Cattle (<i>Bos taurus domesticus</i> Linné) in Denmark. With a Revision of <i>Bos</i> -Remains from the Kitchen Middens. Zoological and Palynological Investigations. 1970.....	160.-
2. HANSEN, HANS JØRGEN: Electron-Microscopical Studies on the Ultrastructures of some Perforate Calcitic Radiate and Granulate Foraminifera. 1970.....	32.-

Særskilt udgivne arbejder:

FENNE, TÖNNIES: Tönnies Fenne's Low German Manual of Spoken Russian, Pskov 1607. Volume II. Transliteration and Translation. Edited by L. L. HAMMERICH and ROMAN JAKOBSON, with the Assistance of KAREN BENTE GOUDSMIT, ELISABETH VAN SCHOONEVELD, and † ADOLF STENDER-PETERSEN. 1970. Bound.....	100.-

ACADÉMIE ROYALE DES SCIENCES ET DES LETTRES
DE DANEMARK

Résumé

traduit par ANDRÉ NICOLET

Au cours de l'année 1969-70 l'Académie a perdu cinq de ses membres danois: M. STIG ASGERSSØN IUUL, professeur de droit à l'université de Copenhague, décédé le 28 mai 1969; M. JENS ANTON CHRISTIANSEN, ancien professeur de chimie à l'université de Copenhague, décédé le 28 juillet 1969; M. LÁRUS EINARSON, professeur d'anatomie à l'université d'Århus, décédé le 14 août 1969; M. KAJ BARR, ancien professeur adjoint de philologie iranienne à l'université de Copenhague, décédé le 4 janvier 1970; et M. TORBEN THORBERG KROGH, ancien professeur d'esthétique et d'histoire du théâtre à l'université de Copenhague, décédé le 10 février 1970.

L'Académie a perdu en plus dix de ses membres étrangers: M. CARL AXEL BOËTHIUS, ancien professeur d'archéologie classique à l'université de Gœteborg, décédé le 7 mai 1969; M. BERTIL HANSTRÖM, ancien professeur de zoologie à l'université de Lund, décédé le 17 juillet 1969; M. OTTO STERN, ancien professeur de physique, Berkeley, Cal., décédé le 17 août 1969; M. MARCEL RIESZ, ancien professeur de mathématiques à l'université de Lund, décédé le 4 septembre 1969; M. JENS CHRISTIAN CLAUSEN, ancien directeur de section à l'Institution Carnegie de Washington, Stanford, Cal., décédé le 22 novembre 1969; M. HIGINI ANGLÈS, ancien président du Pontificio Istituto di Musica Sacra, Rome, décédé le 8 décembre 1969; M. MAX BORN, ancien professeur de physique à l'université d'Edimbourg (dernier domicile: Bad Pyrmont), décédé le 5 janvier 1970; M. KRISTER HANELL, professeur d'archéologie classique et d'histoire de l'antiquité à l'université de Lund, décédé le 7 janvier 1970; M. JOHAN TIDEMAND RUUD, professeur de biologie marine à l'université d'Oslo, décédé le 11 jan-

vier 1970; et M. WILLIAM FELLER, professeur de mathématiques à l'université de Princeton, N. J., décédé le 14 janvier 1970.

Dans sa séance du 3 avril 1970 l'Académie a élu les nouveaux membres suivants :

Dans la Section des Lettres les membres danois: M. SVEND AAGE JENSEN ELLEHØJ, professeur d'histoire à l'université de Copenhague, et M. JØRGEN LÆSSØE, professeur d'assyriologie à l'université de Copenhague; et les membres étrangers: M. BERTIL FOLKE BONDE AXELSON, professeur d'éloquence et de poésie latines à l'université de Lund; M. KARL OSKAR HARALD HAGEN-DAHL, ancien professeur de langues classiques à l'université de Gøteborg; M. EINAR INGVALD HAUGEN, professeur de linguistiques scandinave et générale à l'université de Harvard, Cambridge, Cal.; et M. CHARLES HENRY WILSON, professeur d'histoire moderne à l'université de Cambridge, Angleterre.

Dans la Section des Sciences, les membres étrangers: M. LENNART AXEL EDVARD CARLSON, professeur de mathématiques à l'université d'Upsal; M. JOHN ARTHUR DAVIES, actuellement professeur invité de physique à l'université d'Århus; M. HOLLIS DOW HEDBERG, professeur de géologie à l'université de Princeton, N. J.; M. JEAN-CASIMIR-HENRI-HILAIRE ROCHE, professeur de biochimie générale et comparée au Collège de France, Paris; M. BO LARS GUNNAR SILLÉN, professeur de chimie anorganique à l'École polytechnique supérieure de Stockholm; et M. SEWALL WRIGHT, ancien professeur de génétique à l'université de Wisconsin, Madison, Wisc.

A la fin de l'année (mai 1970) l'Académie comptait 120 membres danois et 237 membres étrangers, dont 40 membres danois et 79 membres étrangers dans la Section des Lettres et 80 membres danois et 158 membres étrangers dans la Section des Sciences.

A été réélu secrétaire de l'Académie M. C. Møller pour la période avril 1970-75.

A été élu rédacteur de l'Académie M. P. J. Riis pour la période 1er janvier 1970-avril 1975.

A été élu membre de la commission des fonds jusqu'à avril 1970 et réélu pour les années 1970-74 M. C. J. Becker.

A été réélu président de la commission des fonds M. A. Tovborg Jensen pour l'exercice 1970–71.

A été élu membre du conseil d'administration de la fondation Carlsberg M. Kristof Glamann pour la période octobre 1969–30 septembre 1978.

A été réélu membre du conseil d'administration de la Fondation Carlsberg M. Arne Noe-Nygaard pour la période 1er octobre 1970–30 septembre 1980.

A été élu président du conseil d'administration de la Fondation Carlsberg M. P. Brandt Rehberg à partir du 1er octobre 1969.

A été élu membre du conseil d'administration de l'Institut danois à Rome M. Franz Blatt jusqu'au 31 mars 1972.

A été élu membre du conseil d'administration du Musée de Frederiksborg M. Kristof Glamann jusqu'au 30 septembre 1978.

Ont été élus membres du comité national pour le Conseil national danois pour l'Océanologie MM. S. S. Thostrup et Børge Jacobsen; M. A. H. Vedel a démissionné.

Ont été élus membres du comité national pour l'Union internationale des Sciences géologiques MM. Gunnar Larsen et Nils Spjeldnæs; M. Hilmar Odum a démissionné.

Ont été élus membres du comité pour l'Union Académique Internationale MM. Erling Hammershaimb et P. J. Riis.

A été élu membre du comité pour l'Association internationale des Études byzantines M. Franz Blatt.

A été élu membre du comité pour l'Union internationale d'Histoire et de Philosophie des Sciences M. Andreas Blinkenberg.

A été élu membre de la commission pour le Corpus Lexicographicum Graecorum M. Povl Johs. Jensen.

A été élu membre de la commission pour A Critical Pāli Dictionary M. Jørgen Læssøe.

La commission nationale danoise pour l'Unesco a été réorganisée, et l'Académie n'est plus représentée dans la commission.

La commission pour l'European Science Exchange Programme a été dissoute, le Conseil national pour les sciences naturelles ayant été chargé de l'administration du Programme.

La cotisation de l'Académie à l'Union internationale des Sciences géologiques a été portée de 450 à 600 dollars par an.

Nouvelle cotisation: L'Académie a voté 100 dollars par an

pour l'Association internationale pour l'étude du quaternaire (INQUA) et 300 dollars par an pour le Comité international permanent de linguistes.

Le comité de la Fondation Rask-Ørsted a accordé une subvention de 92000 couronnes pour les relations internationales de l'Académie pendant l'année 1970.

Au cours de l'année juin 1969–mai 1970 l'Académie s'est fait représenter aux réunions et congrès suivants:

La session de l'Union Académique Internationale, tenue à Paris du 10 au 14 juin 1969, par MM. Franz Blatt et L. L. Hammerich. Voir pp. 189–190.

Le 3e Congrès international de Biophysique de l'Union internationale de Biophysique, tenu à Cambridge, Mass., du 29 août au 3 septembre 1969, par MM. Fr. Buchthal et Hans H. Ussing.

Le cinquième Congrès de la Fédération internationale des Associations d'études classiques, tenu à Bonn du 1er au 6 septembre 1969, par M. Franz Blatt.

La 37e session de l'Institut international de Statistique, tenue du 3 au 11 septembre 1969 à Londres, par M. Anders Hald.

La session de la Societas Linguistica Europaea, tenue les 5 et 6 septembre 1969 à Vienne, par M. L. L. Hammerich.

Le 10e Congrès international d'Onomastique, tenu du 8 au 13 septembre 1969 à Vienne, par M. Kr. Hald.

Le congrès Érasme, tenu à Rotterdam du 27 au 29 octobre 1962, par M. L. L. Hammerich.

La réunion au sujet de l'European Science Exchange Programme le 31 octobre 1969 à Paris, par M. Stig Veibel.

Le symposium sur l'histoire de la linguistique et la session commémorative János Sajnovics du 12 au 14 mai 1970 à Székesfehérvár, par M. L. L. Hammerich.

La session du Comité pour les Recherches spatiales (COSPAR), tenue du 20 au 29 mai 1970 à Léninegrad, par M. B. Peters.

M. Axel Schou a déposé un rapport sur la session de l'Union géographique internationale, tenue à New Delhi du 1er au 8 décembre 1968. Voir pp. 191–200.

La commission pour la rédaction du nouveau »Ducange« a déposé un rapport sur l'année 1969. Voir p. 167.

La commission pour le »Corpus Lexicographorum Graecorum« a déposé un rapport sur l'année 1969–70. Voir pp. 167–168.

Le comité d'administration des »Monumenta Musicae Byzantinae« a déposé un rapport sur l'année 1969. Voir pp. 169–171.

La commission pour »A Critical Pāli Dictionary« a déposé un rapport sur l'année 1969–70. Voir pp. 171–174.

L'Académie a établi des échanges de publications avec les institutions suivantes :

Bibliothèque du Centre biologique de l'Université de Groningue, Haren (Gr.).

Institut de Mathématiques appliquées, Université d'État de Tbilissi.

Sociedad de Historia Natural de Baleares, Palma de Mallorca.

Bibliothèque de l'Institut de recherches pour la Physique fondamentale, Kyoto.

Les échanges ont été élargis avec la Polska Akademia Nauk, Varsovie.

Les échanges ont été arrêtés avec les institutions suivantes :

Chemical Society, Londres.

Società Italiana di Fisica, Pise.

Department of Energy, Mines and Resources Library, Ottawa.

New York Academy of Sciences, New York.

Le conseil d'administration de la Fondation Carlsberg a déposé un rapport sur l'exercice 1968–69. Voir II, p. 1–75, I–VIII.

La commission pour les recherches sur les sources de l'histoire du Danemark conservées dans les archives et bibliothèques privées a déposé un rapport sur l'année 1969. Voir pp. 152–160.

La commission pour l'histoire des instruments aratoires et de la structure des champs a déposé un rapport sur l'année 1969. Voir pp. 175–178.

La commission pour les aires de recherches a déposé un rapport sur l'année 1969. Voir pp. 178–181.

Le secrétariat de l'Académie a déposé un rapport sur l'année 1969–70. Voir pp. 182–189.

La commission pour l'«European Science Exchange Programme» a déposé un rapport final sur les années 1968 et 1969. Voir pp. 200–204.

L'Académie a tenu 14 séances ordinaires au cours desquelles ont été faites les communications suivantes :

- 10/10 69. K. D. Erdmann, Kiel: Adenauer und Stresemann, zwei Wege deutscher Politik.
- 24/10 69. P. J. Riis: Heinrich Schliemann, archéologue classique, et ses rapports avec le Danemark.
— Hakon Lund: Les 250 ans de la théorie du phlogistique de Stahl.
- 7/11 69. Axel Steensberg: La répartition du sol à Store Valby près Slagelse de l'âge des vikings à 1682.
— Morten Simonsen: La transplantation des organes et l'immunogénétique de la compatibilité biologique.
- 21/11 69. C. J. Becker: Maisons de culte de l'âge néolithique au Jutland.
— Theodor Sorgenfrei: La géologie du bassin de la mer du Nord.
- 5/12 69. C. Barker Jørgensen: John Hunter, A. A. Berthold et les origines de l'endocrinologie.
— Erling Hammershaimb présente: Hama. Fouilles et recherches 1931–38.
- 23/1 70. Arne Noe-Nygaard présente: Beskrivelse til geologisk kort over Færøerne (Description à la carte géologique des Îles Féroé).

- 6/2 70. L. L. Hammerich: Der Ackermann aus Böhmen – pour la toute dernière fois.
- 20/2 70. Gunnar Bech présente: »Das germanische reduplizierte Präteritum« (M*)¹.
- Chr. Klixbüll Jørgensen: Les propriétés chimiques attendues des éléments aux numéros atomiques 114, 126 et 184.
- 6/3 70. Kai Birket-Smith: Le droit maternel dans le Nord-Ouest de l'Amérique et ses relations circumpacifiques.
- Ben Mottelsen présente: »Nuclear Structure« Vol. I, en collaboration avec Aage Bohr.
- 20/3 70. Einar Andersen: De la triangulation classique à la géodésie par satellite moderne.
- Knud Togeby: La composition des deux testaments de Villon.
- 3/4 70. Jens Peter Larsen: Portraits de Haydn.
- Theodor Sorgenfrei: La géologie du pétrole et du gaz naturel dans le bassin de la mer du Nord.
- 17/4 70. C. J. Becker: L'habitation de l'âge du fer de Grønholt dans le Jutland occidental – quatre villages des fouilles de 1967–68.
- D. von Wettstein: La biosynthèse d'un virus végétal.
- 1/5 70. T. Weis-Fogh: Un modèle de goutte moléculaire expliquant les propriétés de haute élasticité de l'élastine.
- 15/5 70. Aage Bohr: Oscillations des noyaux atomiques.

Au cours de l'année ont été prononcés les éloges funèbres de quatre membres danois:

- 23/1 70. Éloge de M. Stig Iuul par M. Axel E. Christensen. Voir pp. 97–106.
- 6/2 70. Éloge de M. J. A. Christiansen par M. Stig Veibel. Voir pp. 107–17.
- 1/5 70. Éloge de M. Torben Krogh par M. Nils Schiørring. Voir pp. 129–43.
- 15/5 70. Éloge de M. Lárus Einarson par M. K. G. Wingstrand. Voir pp. 119–28.

¹ L'apposition d'un (M) ou d'un (S) au titre indique que le travail sera publié dans les *Meddelelser* ou dans les *Skifter* de l'Académie. Un astérisque (M* ou S*) désigne que l'ouvrage a paru dans l'année courante.

Le travail suivant d'un membre de l'Académie a paru dans les séries de publications de l'Académie :

Otto Neugebauer, en collaboration avec D. Pingree : »The Pañcasiddhāntikā of Varāhamihira, Part I–II« (S).

L'Académie a décidé en outre la publication des travaux suivants :

Åse Jespersen : »On the Male Urogenital Organs of *Neoceratodus forsteri*« (S*).

Rune Johnson : »On Phonons in Simple Metals. I« (M*).

I. Brevik : »Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 1. Minkowski's Tensor« (M*).

Peder Mortensen : »Tell Shimshara, the Hassuna Period« (S*).

T. Grottdal, K. Nybø & B. Elbek : »A Study of Energy Levels in Odd-Mass Dysprosium Nuclei by Means of (d,p) and (d,t) Reactions« (M*).

I. Brevik : »Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 2. Discussion of Various Tensor Forms« (M*).

Asger Lomholt : »Manuskripter og tegninger i Selskabets arkiv. Samlinger til Selskabets Historie bind V«. (Manuscripts et plans des archives de l'Académie. Collections pour l'Histoire de l'Académie, vol. V) (en danois; publication hors série).

Hans Jørgen Hansen : »Electron Microscopical Studies on the Ultrastructures of some Perforate Calcitic Radiate and Granulate Foraminifera« (S*).

K. B. Winterbon, Peter Sigmund & J. B. Sanders : »Spatial Distribution of Energy Deposited by Atomic Particles in Elastic Collisions« (M).

Rune Johnson : »An Examination of some Structure in the Phonon Dispersion Curves for Aluminium« (M*).

Fr. J. Mathiesen : »Palaeobotanical Investigations into some Cormophytic Macrofossils from the Neogene Tertiary Lignites of Central Jutland. Part II. Gymnosperms« (S).

I. Brevik & B. Lautrup : »Quantum Electrodynamics in Material Media« (M).

J. V. Bertelsen : »The t -Representation of the General Debye Function« (M).

Else Kai Sass: »Comments on Rembrandt's Passion Paintings and Constantijn Huygen's Iconography« (S).

C. C. Hanke & H. Bichsel: »Precision Energy Loss Measurements for Natural Alpha Particles in Argon« (M).

Au cours de l'année, les réunions suivantes ont été tenues au siège de l'Académie:

The Alfred Benzon Symposium II on the Transfer of Molecules and Ions between Capillary Blood and Tissue, du 22 au 26 juin 1969.

La réunion du comité financier du Conseil international des Unions scientifiques, le 21 juillet 1969.

Le 6e symposium du Geophysical Theory and Computers, Upper Mantle Committee du Conseil international des Unions scientifiques, du 25 au 29 août 1969.

Le Symposium sur les Antigènes forts et faibles de l'histocompatibilité, le 3 octobre 1969.

Le Symposium sur le sérum antilymphocytaire, le 4 mai 1970.

La réunion du comité international pour l'histoire des instruments aratoires et la structure des champs, le 16 mai 1970.

The Alfred Benzon Symposium II on the Acid Base and Potassium Homeostasis in Brain Extracellular Fluids, du 19 au 21 mai 1970.

Liste des publications de l'Académie parues au cours de l'année juillet 1969–juin 1970, voir pp. 205–206.

Index analytique, voir pp. 216–227.

SAG- OG NAVNEFORTEGNELSE

- ADSESEN, HENNING E., stud. mag., får Marcus Lorenzens Legat 85.
- AFHANDLINGER AF IKKE-MEDLEMMER antages til offentliggørelse 50, 51, 57, 61, 62, 68, 69, 71, 74, 80, 84.
- AMSTERDAM, akademiet ønsker udtalelse om anvendelse af et bestemt sprog i vidensk. publ. 57.
- ANDERSEN, EINAR, giver medd. »Fra klassisk triangulation til moderne satellitgeodæsi« 75; deleg. til møde i Intern. Council of Scient. Unions i Madrid 1970 77; vælges til beboer af Knud Sands fribolig 94.
- ANDERSEN, HARALD, direktør, Bianco Luno A/S, afgår ved døden 48.
- ANGLÈS, HIGINI, fh. præsident, dr., Selsk. udenl. medl., Rom, afgår ved døden 64.
- ARKIV, SELSKABETS, beretn. fra sekretariatet 182–83.
- ARKIVKOMMISSION. Se: Undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie, kommission.
- ASSOCIATION INTERN. DES ÉTUDES BYZANTINES, komité 36; Franz Blatt vælges til medl. 70.
- ASSOCIATION INTERN. D'ÉTUDES DU SUD-EST EUROPÉEN, Bucarest, 40.
- ASSOCIATION FOR QUATERNARY RESEARCH, INTERN. (INQUA), komité 41; konting. bevilges fra 1970 56.
- AXELSON, BERTIL F. B., prof., dr., Lund, vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- BAGGE, POVL, anmeldt til møde for Study of Scandinavian Cultures, i Vedbæk 1969, aflægger beretn. 50; vælges til medl. af registreringskommissionen 73.
- BANG, THØGER, deleg. til møde i Intern. Math. Union i Menton 1970 77.
- BARR, KAJ, afgår ved døden 64.
- BECH, GUNNAR, fremlægger afh. »Das germanische reduplizierte Präteritum« 72.
- BECKER, C. J., giver medd. »Kult-huse fra yngre stenalder i Jylland« 60; vælges til medl. af kassekomm. 63; fratræder som revisor 63; genvælges til medl. af kassekomm. 80; giver medd. »Jernalderbopladsen Grøntoft i Vestjylland . . .« 81.
- BENZON, ALFRED, SYMPOSIUM, 1969 og 1970 holdes i Selsk. lokaler 51, 86.
- BERGSTEN, K. E., prof., dr., Selsk. udenl. medl., Lund, overværer møde 47, 60, 73.

- BERTELSEN, J. V., aman., cand. polyt., afh. »The t -Representation of the General Debye Function« opt. 80.
- BICHSEL, H., Se: Hanke, C. C.
- BIRKET-SMITH, KAJ, giver medd. »Moderretten i Nordvest-Amerika og dens circumpacifiske forbindelser« 74.
- BLATT, FRANZ, klasseformand 35; valgt til medl. af bestyr. for Det danske Institut i Rom 48; konstitueret som medl. af Frederiksborg-Museets bestyr. 61; vælges til medl. af komiteen for Assoc. Intern. des Études Byzantines 70; deleg. til møde i Union Acad. Intern. 1970 76.
- BLINKENBERG, A., vælges til medl. af komiteen for Intern. Union of History and Philosophy of Science 70; genvælges til medl. af den danske Unesco-nationalkomm. 80, fratræder p. gr. af statutændr. i kommiss. 94.
- BOËTHIUS, CARL AXEL, fh. prof., dr., Selsk. udenl. medl., Göteborg, afgår ved døden 75.
- BOHR, MARGRETHE, professorinde, lykønskes på 80-års dag 75.
- BOHR, AAGE, lykønskes til modt. af H. C. Ørsted-medailen 75; giver medd. »Svingninger i atomkernerne« 84. Se også: Mottelson, Ben.
- BOHR LEGATET, NIELS, bestyrelse 44; præsidenten medl. af og formand for bestyr. 56; regnskab for 1969 84, trykt 164.
- BORN, MAX, fh. prof., dr., Selsk. udenl. medl., Bad Pyrmont, afgår ved døden 64; Selsk. præsident overværer mindehøjtidelighed 65.
- BREVIK, I., afh. »Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 1. Minkowski's Tensor« opt. 51, udk. 206; afh. »Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 2. Discussion of Various Tensor Forms« opt. 61, udk. 206; afh. i samarb. med B. Lautrup »Quantum Electrodynamics in Material Media« opt. 74.
- BROWN, G., prof., dr., Selsk. udenl. medl., p. t. København, overværer møde 60, 84.
- BRUUN, TROELS, kontorchef, er til stede som gæst 87.
- BUDGET for 1970, vedtages 63, trykt 148-51.
- BYTTEFORBINDELSER indgås 71, 73, 77, 95; ophører 50, 56, 61, 73; udvides 61; beretn. fra sekretariatet 183-89.
- CARLSON, LENNART A. E., prof., dr., Uppsala, vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- CARLSBERG, GAMLE, HOVEDBYGN., beboer 46.
- CARLSBERGFONDETS DIREKTION 42; valg af nyt medl. 48, 52, Kristof Glammann valgt 52; sender beretn. for 1967-68 49; bevilger ekstra tilskud til trykn. af publ. 50; P. Brandt Rehberg formand 59; forhøjer tilskud til Selsk. 74; bevilger trykn. af afh. af prof. Mathiesen 74; A. Noe-Nygaard genvælges til medlem 80; forelægger beretn. for 1968-69 85, trykt II, 1-75, I-VIII; anmoder om Selsk. tilslutn. til fundatsændringer i anl. af sammenslutn. mellem Carlsberg Bryggerierne og De forenede Bryggerier A/S 87, indstilling til Selsk. trykt 88-89, tillæg til fundats trykt 90-93, Selsk. vedtager ændringsforslag 89, kgl. konfirmation 94.

- CARLSBERG LABORATORIETS BESTYRELSE, tilforordnede 42; dir. Georg Sørensen og prof. E. Hoff-Jørgensen genvælges 80.
- CARLSBERGS MINDELEGAT FOR BRYGGER J. C. JACOBSEN, medl. af bestyr. 42.
- CHRISTENSEN, AKSEL E., taler mindeord om Stig Iuul 65, trykt 97–106.
- CHRISTIAN VIII, maleri overdrages Selsk. af Sands Legat 84.
- CHRISTIANSSEN, J. A., afgår ved døden 47; mindeord ved Stig Veibel 70, trykt 107–17.
- CLASSENSKE FIDEICOMMIS, direktionen sender beretn. for 1968–69 73.
- CLAUSEN, JENS CHR., fh. afd.leder, dr., Selsk. udenl. medl., Stanford, Cal., afgår ved døden 62.
- COLLSTROP, A., GROSSERER, HJEM FOR EN DANSK VIDENSKABSMAND, bestyr. 43; beboer 46; Gunnar Thorson vælges til medl. af bestyr. 61; beretn. for 1969 85, trykt 161–62.
- COMITÉ INTERN. PERM. DE LINGUISTES, Selsk. søger om betaling af konting. 57.
- COMMISSION INTERUNIONS DE L'ENSEIGNEMENT DES SCIENCES, Selsk. korresp. for Danmark 40.
- COMMITTEE ON SPACE RESEARCH (COSPAR), komité 40; B. Peters deleg. til møde i Leningrad 1970 76.
- CONGRÈS INTERN. D'ARCHÉOLOGIE CLASSIQUE, LE IXe, i Damas 1969, ingen deleg. fra Selsk. 50.
- CONGRESS ON CYBERNETICS, THE 6TH INTERN., i Namur 1970, ingen deleg. fra Selsk. 56.
- CONGRESS OF THE INTERN. ASSOC. FOR GERMANIC STUDIES, THE 4TH INTERN., i Princeton 1970, L. L. Hammerich deleg. 77.
- CORPUS LEXICOGRAPHORUM GRAECORUM, kommission 41; sender beretn. for 1968–69 49; Povl Johs. Jensen vælges til medl. af kommiss. 82; beretn. for 1969–70 91, trykt 167–68.
- COUNCIL FOR INTERN. ORGANIZATIONS OF MEDICAL SCIENCES (CIOMS), komité 41.
- COUNCIL OF SCIENTIFIC UNIONS, INTERN. (ICSU), komité 36; finanskomité holder møde 1969 i Selsk. lokaler 51; Symposium on Geophys. Theory and Computers holdes i Selsk. lokaler 51; Einar Andersen deleg. til møde i Madrid 1970 77.
- DANMARKS AKVARIUM, medl. af bestyr. 45.
- DANMARKS INSTITUT FOR INTERN. UDVEKSLING AF VIDENSK. PUBLIKATIONER (I.D.É.) 186.
- DANSK BILHARZIOSE LABORATORIUM, medl. af bestyr. 45.
- DANSKE INSTITUT, DET, i Rom, medl. af bestyr. 45; Franz Blatt valgt i st. f. Stig Iuul 48.
- DAVIES, JOHN ARTHUR, prof., dr., p. t. Århus, vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- DIN, ALLAN M., mag. scient., modtager Emil Herborgs Legat 80.
- DORF, ERLING, prof., dr., Selsk. udenl. medl., Princeton, overværer møde 47.
- DUCANGE, kommission 41; sender beretn. for 1968 49; intet erstatningsvalg for Kaj Barr 70; beretn. for 1969 86, trykt 167.

- EINARSON, LÁRUS, afgår ved døden 48; mindeord ved K. G. Wingstrand 84, trykt 119-28.
- EINARSON, LISE, frk., Århus, er til stede som gæst 84.
- ELBEK, B., prof., dr. Se: Grotdal, T.
- ELLEHØJ, SVEND AA. J., prof., dr., vælges til medl. af Selsk. 79.
- ERDMANN, K. D., prof., dr., Selsk. udenl. medl., Kiel, overværer møde 47; giver medd. »Adenauer und Stresemann, zwei Wege deutscher Politik« 48.
- EUROPEAN SCIENCE EXCHANGE PROGRAMME, Stig Veibel sender beretn. om møde i Paris 1969; næste møde i København 1970 59; administrationen overtages af Statens naturvid. Forskningsråd 59; udvalget sender beretn. for 1968 og 1969 68, trykt 200-04; udvalget ophæves 68.
- FAURHOLT, CARL, lykønskes på 80-års dag 69.
- FEHRMAN, C. A. D., prof., dr., Selsk. udenl. medl., Lund, overværer møde 69.
- FELLER, WILLIAM, prof., dr., Selsk. udenl. medl., Princeton, afgår ved døden 81.
- FISCHER-JØRGENSEN, ELI, vælges til revisorsuppl. 63, genvælges 80.
- FORSKNINGSAREALER, kommission 45; sender beretn. for 1968 49; beretn. for 1969 trykt 178-81. Se også: Naturfredning.
- FORSKNINGSRÅD, STATENS, medlemmer valgt af Selsk. 43; overtager admin. af The European Science Exchange Programme 59.
- FREDERIKSBORG-MUSEETS BESTYRELSE, medl. 42; Kristof Glamann vælges til medl. af bestyr. 61.
- FRYDENBERG, OVE, medl. af udv. vedr. »Inst. de la Vie« 77.
- FUGLEDE, BENT, deleg. til møde i Intern. Math. Union i Menton 1970 77.
- GLAMANN, KRISTOF, vælges til medl. af Carlsbergfondets direktion 52; vælges til medl. af Frederiksborg-Museets bestyr. 61.
- GROTDAL, T., afh. i samarb. med K. Nybø og B. Elbek »A Study of Energy Levels in Odd-Mass Dysprosium Nuclei by Means of (d, p) and (d, t) Reactions« opt. 57, udk. 206.
- GUSTAFSON, TORSTEN, prof., dr., Selsk. udenl. medl., overværer møde 71.
- GÆSTER og udenl. medl. til stede ved Selsk. møder 47, 51, 58, 60, 62, 64, 69, 71, 73, 75, 78, 81, 83, 84, 87.
- HAGENDAHL, K. O. HARALD, fh. prof., dr., Göteborg, vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- HALD, ANDERS, sender beretn. om møde i Intern. Statistical Institute i London 1969 68.
- HALD, KR., sender beretn. om navneforskerkongres i Wien 1969 56.
- HAMILTON, J., prof., dr., Selsk. udenl. medl., p. t. København, overværer møde 64.
- HAMMERICH, L. L., sender beretn. om mødet i Societas Linguistica Europaea 1969 49; anmeldt til møde for Study of Scandinavian Cultures 1969 50; delt. i kongres i Rotterdam 1969 i anl. af Erasmus af Rotterdams 500-års dag 50, sender beretn. herom 59; motiverer anmodning om konting. til Comité Intern. Perm. de Linguistes 57; vælges til medl. af bestyr. for Sands Legat 59; afgår som redaktør og fratræder

- andre hverv 61; giver oplysn. om Sands Legat 63; forelægger forslag til forretningsorden for Sands Legat 65; vikarierer som redaktør 69; giver medd. »Der Ackermann aus Böhmen« – for syvende og sidste gang« 70; fung. som sekretær 71, 81, 84, 87; deleg. til Symposium on the History of Linguistics i Székesfehévar 1970 76, aflægger beretn. herom 86; deleg. til Congress of the Intern. Assoc. for Germanic Studies i Princeton 1970 77; forelægger forslag til ændr. af vedt. 82; modtager malet portræt ved afgang som redaktør 86.
- HAMMERSHAIMB, E., vælges til medl. af komiteen for Union Acad. Intern. 61; forelægger »Hama. Fouilles et recherches 1931–38« 63; deleg. til møde i Union Acad. Intern. 1970 76, er forhindret 94.
- HANELL, KRISTER, prof., dr., Selsk. udenl. medl., Lund, afgår ved døden 64.
- HANKE, C. C., afh. i samarb. med. H. Bichsel »Precision Energy Loss Measurements for Natural Alpha Particles in Argon« opt. 84.
- HANSEN, HANS JØRGEN, aman., mag. scient., afh. »Electron Microscopical Studies on the Ultrastructures of some Perforate Calcitic Radiate and Granulate Foraminifera« opt. 68, 71, udk. 206.
- HANSTRÖM, BERTIL, fh. prof., dr., Selsk. udenl. medl., Lund, afgår ved døden 52.
- HAREN (GR.), Library of the Biological Center of the Univ. of Groningen, bytteforb. indgås 95.
- HAUGEN, EINAR I., prof., dr., Cambridge, Mass., vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- HECKSCHER, HANS, overlæge, prof., dr., er til stede som gæst 83.
- HEDBERG, HOLLIS DOW, prof., dr., Princeton, vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- HEGEL-KONGRES i Stuttgart 1970, ingen deleg. fra Selsk. 76.
- HELLMANN, S., frue, er til stede som gæst 73.
- HERBERG, EMIL, LEGAT, bestyr. 43; oplås ledigt 71; P. Brandt Rehberg fratræder bestyr., C. Barker Jørgensen vælges til medl. 80; legatet uddeles 80; beretn. for 1969 85, trykt 163.
- HIELMSTIERNE-ROSENCRONESKE STIFTELSE, DEN GREVELIGE, sender medd. om tilskud 50; sender beretn. for 1968 56.
- HOFF-JØRGENSEN, E., prof., genvælges som tilforordn. til Carlsberg Laboratoriets bestyr. 80.
- HOLTER, HEINZ, Selsk. kasserer 35; medl. af udv. vedr. »Inst. de la Vie« 77.
- HVEN, drøftelse af mulighed for rejse, udvalg nedsættes 77.
- »INSTITUT DE LA VIE«, Paris, henvend. til Selsk. om samarb., udvalg nedsættes 77.
- IUUL, STIG, afgår ved døden 47; mindeord ved Aksel E. Christensen 65, trykt 97–106.
- JACOBSEN, BØRGE, lektor, dr., vælges til medl. af Dansk Nationalråd for Oceanologi 68.
- JENSEN, A. TOVBORG, form. for Selsk. kassekommission 35; genvalgt til formand 48, 85; vælges til medl. af bestyr. for Sands Legat 59; forelægger Selsk. regnskab for 1969 85, trykt 144–47.

- JENSEN, POVL JOHS., vælges til medl. af kommiss. for Corpus Lexicographorum Graecorum 82.
- JESPERSEN, ÅSE, amanuensis, cand. mag., afh. »On the Male Urogenital Organs of *Neoceratodus forsteri*« opt. 50, udk. 206.
- JESSEN, KNUD, lykønskes på 85-års dag 62.
- JOHNSON, RUNE, afh. »On Phonons in Simple Metals. I« opt. 50, udk. 206; afh. »An Examination of some Structure in the Phonon Dispersion Curves for Aluminium«, opt. 71, udk. 206.
- JORDAN, JENS, advokatfuldm., vælges til suppl. i bestyr. for Knud Sand's Legat 85.
- JØRGENSEN, C. BARKER, giver medd. »John Hunter, A. A. Berthold og endokrinologiens oprindelse« 62; vælges til medl. af bestyr. for Emil Herborgs Legat 80.
- JØRGENSEN, CHR. KLIXBÜLL, giver medd. »De forventede kemiske egenskaber hos grundstofferne med atomnumre 114, 126 og 184« 72.
- JØRGENSEN, JØRGEN, prof., dr., afgår ved døden 48.
- KASSEKOMMISSION, SELSK., 35; A. Tovborg Jensen genvælges til formand for kommiss. 48, 85; forelægger budget for 1970 63, trykt 148-51; P. J. Riis fratræder, C. J. Becker vælges 63; C. J. Becker genvælges 80; forelægger regnskab for 1969 85, trykt 144-47.
- KASSERER, SELSK., 35. Se også: Holter, Heinz.
- KJØLBYE, NIELS, landsretssagfører, er til stede som gæst 87.
- KLASSEFORMÆND, SELSK., 35.
- KLASSER, SELSK., holder møde 69, 75.
- KONGRESS FÜR NAMENFORSCHUNG, 10. INTERN., i Wien 1969, Kr. Hald sender beretn. 56.
- KROGH, TORBEN TH., afgår ved døden 71; mindeord ved Nils Schjørring 83, trykt 129-43.
- KYOTO, Library of Research Inst. for Fundam. Physics, bytteforb. indgås 77.
- LANDBRUGSREDSKABERNES OG AGERSTRUKTURERNES HISTORIE, UDFORSKNING AF, kommission 45; sender beretn. for 1968-69 49; intet nyvalg i st. f. L. L. Hammerich 61; intern. komité holder møde i Selsk. lokaler 1970 86; beretn. for 1969-70 trykt 175-78.
- LARSEN, GUNNAR, prof., dr., vælges til medl. af komiteen for Intern. Union of Geol. Sciences 68.
- LARSEN, JENS PETER, giver medd. »Haydn-portrætter« 78.
- LAURIDSEN, HANNE, stud. mag., får Marcus Lorenzens Legat 85.
- LAUTRUP, B. Se: Brevik, I.
- LEGATER, Se: Bohr, Herborg, Lorenzen, Sand og Ørnborg.
- LINDERSTRØM-LANGS GULDMEJLLEFOND, KAJ, medl. af bestyr. 45.
- LOMHOLT, ASGER, arkivar 46; arb. »Manuskripter og tegninger i Selsk. arkiv« opt. 62; beretn. fra sekretariatet 182-89.
- LONDON, Chemical Society, bytteforb. ophører 61.
- LORENZENS LEGAT, MAG. ART. MARCUS, bestyr. 44; C. Møller vælges til medl. af bestyr. 61; legatet oplås ledigt 71; legatet uddeles 85; beretn. for 1969 85, trykt 165-66.
- LUND, HAKON, giver medd. »Stahls flogistonteori 250 år« 52.

- LUNDEHAVE. Se: Collstrop, A.
- LÆSSØE, JØRGEN, prof., dr., vælges til medl. af Selsk. 79; vælges til medl. af kommiss. for Pæliordbogen 84.
- MATHIESEN, FR. J., prof., afh. »Palaeobotanical Investigations into some Cormophytic Macrofossils from the Neogene Tertiary Lignites of Central Jutland. Part II« opt. 71.
- MEDLEMMER, SELSK., afgang ved døden 47, 48, 52, 62, 64, 71, 75, 81, 83, 95; den hist.-filos. klasse foreslår forhøjelse af medlemstal 70, 77; 1. behandling 82; 2. beh. og vedtagelse 83; medd. om forslag til indvalg 76; nye medl. optages 79.
- MINDEORD over afd. medl., Stig Iuul ved Aksel E. Christensen 65, trykt 97-106; J. A. Christiansen ved Stig Veibel 70, trykt 107-17; Torben Krogh ved Nils Schiørring 83, trykt 129-43; Lárus Einarson ved K. G. Wingstrand 84, trykt 119-28.
- MONUMENTA MUSICAE BYZANTINAE, administrationskomité 41; sender beretn. for 1968-69 49; intet erstatningsvalg for Kaj Barr 70; beretn. for 1969-70 trykt 169-71.
- MORTENSEN, PEDER, amanuensis, mag. art., afh. »Tell Shimshara, the Hassuna Period« opt. 57, udk. 205.
- MOTTELSON, BEN, fremlægger afh. i samarb. med Aage Bohr »Nuclear Structure, Vol. I« 74.
- MUNKSGAARD, FORLAG, medd. om salg af Selsk. publ. i 1968 50.
- MØDER, SELSK., beretn. 47-95; ekstraord. møde 87.
- MØLGAARD, PER, stud. lic. agro., modtager Emil Herborgs Legat 80.
- MØLLER, C., Selsk. sekretær 35; vælges til medl. af bestyr. for Lorenzens Legat 61; lykønskes til modt. af H. C. Ørsted-medailen 75; medl. af udv. vedr. »Inst. de la Vie« 77; genvælges til sekretær 79. Se også: Sekretær.
- MAALOE, OLE, deleg. til møde i Intern. Union of Biol. Sciences i Washington 1970 77; medl. af udv. vedr. »Inst. de la Vie« 77.
- NATURFREDNING, kendelse vedr. Hald egeskov 51; udtalelse om fredning i Ålborg og Viborg amter 69.
- NEUGEBAUER, OTTO, inds. afh. i samarb. med D. Pingree »The Pañca-siddhāntikā of Varāhamiriha. Part I-II« 50.
- NEW YORK, New York Academy of Sciences, bytteforb. ophører 50.
- NIELSEN, C. OVERGAARD, vælges til suppl. i bestyr. for Knud Sand's Legat 85.
- NILSSON-TILLGREN, TORSTEN, fil. lic., er til stede som gæst 81.
- NOE-NYGAARD, ARNE, fremlægger arb. i samarb. med J. Rasmussen »Beskrivelse til geologisk kort over Færøerne« 65; genvælges til medl. af Carlsbergfondets direktion 80.
- NYBØ, K. Se: Grøtdal, T.
- OCEANOGRAFI, BIOLOGISK, komité 40.
- OCEANOGRAPHIC RESEARCH, SCIENT. COMMITTEE (SCOR), 40.
- OCEANOLOGI, DANSK NATIONALRÅD FOR, 40; viceadm., dr. A. H. Vedel fratræder, viceadm. S. S. Thostrup og dr. Børge Jacobsen vælges 68.

- OLDRUSSISK-NEDERTYSKE HÅNDBOG, kommission 42; Vol. II udk. 206.
- OLSEN, CARSTEN, modtager Ørnborgs Legat 59.
- OTTAWA, Departm. of Energy, Mines and Resources Library, bytteforb. ophører 56.
- OTTESEN, MARTIN, deleg. til møde i Intern. Union of Biochemistry i Interlaken 1970 77.
- OVERGAARD, MARIANE, stud. mag., får Marcus Lorenzens Legat 85.
- OVERSIGT OVER SELSK. VIRKSOMHED 1968-69 udk. 205.
- PACIFIC SCIENCE ASSOCIATION, Selsk. repræs. Danmark 41.
- PĀLI DICTIONARY, A CRITICAL, kommission 41; sender beretn. for 1968-69 49; intet erstatningsvalg for Kaj Barr 70; Jørgen Læssøe vælges til medl. af kommiss. 84; beretn. for 1969-70 trykt 171-74.
- PEDERSEN, JOHS., Selskabets tak overbringes 58.
- PETERS, B., deleg. til møde i Committee on Space Research i Leningrad 1970 76.
- PETRI, NIELS, Carlsbergfondets sekretær, er til stede som gæst 87.
- PINGREE, DAVID, prof., Chicago. Se: Neugebauer, Otto.
- PISA, Società di Fisica, bytteforb. ophører 73.
- PRÆSIDENT, SELSK., 35; byder medl. velkommen 47, 81; takker den afg. præsident 47; overværer mindehøjtidelighed for Max Born 65. Se også: Strömngren, Bengt.
- PUBLIKATIONER, SELSK., fremlægges af redaktøren 51, 57, 59, 62, 64, 69, 71, 75, 77, 86; ekstra tilskud til trykn. bevilges af Carlsbergfondet 50; opgørelse fra kommissionær om salg i 1968 50; trykn. af afhandlinger udsættes 69; fortegn. over udgivne publ. 1969-70 205-06.
- PYNE, DAVID, prof., Urbana, er til stede som gæst 84.
- RASK-ØRSTED FONDETS BESTYRELSE, medlemmer 43; bevilger 92.000 kr. til intern. forbindelser i 1970 68; Axel Steensberg vælges til medl. 70.
- RASMUSSEN, J. Se: Noe-Nygaard, Arne.
- REDAKTØR, SELSK., 35; fremlægger publ. 51, 57, 59, 62, 64, 69, 71, 75, 77, 86; L. L. Hammerich afgår 61; valg af ny redaktør 61, 63, P. J. Riis valgt 63; P. J. Riis er bortrejst, L. L. Hammerich vikarierer 69. Se også: Riis, P. J.
- REGISTRERING AF LITTERÆRE KILDER TIL DANSK HISTORIE, medl. af kommission 36; Povl Bagge vælges til medl. 73.
- REGNSKAB for 1969 forelægges 85, trykt 144-47.
- REHBERG, P. BRANDT, vælges til formand i Carlsbergfondets direktion 59; lykønskes på 75-års dag 78; fratræder bestyr. for Emil Herborgs Legat 80; forelægger Carlsbergfondets regnskab for 1968-69 85.
- REPRÆSENTATIONSUDVALG, SELSK., 36; foretager indstillinger 56, 57, 76, 77.
- REVISORER, SELSK., 35; C. J. Becker fratræder, Nils Schiørring vælges 63, genvælges 80.
- REVISORSUPPLEANTER, SELSK., 36; Nils Schiørring fratræder, Eli Fischer-Jørgensen vælges 63, genvælges 80.
- RIESZ, MARCEL, fh. prof., dr., Selsk. udenl. medl., Lund, afgår ved døden 52.

- RIIS, P. J., Selsk. redaktør 35; giver medd. »Heinrich Schliemann som klassisk arkæolog og hans forhold til Danmark« 52; vælges til redaktør 61, 63; fratræder som medl. af kassekomm. 63; er bortrejst til U.S.A. 69; vælges til medl. af komiteen for Union Acad. Intern. 70; lyknes på 60-års dag 94. Se også: Redaktør.
- ROCHE, JEAN-C.-H.-H., prof., dr., Paris, vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- ROSENFELD, L., med. af udv. vedr. »Inst. de la Vie« 77.
- ROTTERDAM, L. L. Hammerich delt. i kongres i anl. af Erasmus af Rotterdams 500-års dag 1969 50; L. L. Hammerich sender beretning 59.
- RUDKJØBING, MOGENS, deleg. til møde i Intern. Astron. Union 1970 76.
- RUUD, JOHAN T., prof., dr., Oslo, Selsk. udenl. medl., afgår ved døden 83.
- RØMER, OLE, MEDAILLE, medl. af bestyr. 45.
- SAJNOVICS, JANOS. Se: Symposium.
- SANDERS, J. B. Se: Winterbon, K. B.
- SANDS LEGAT, KNUD, bestyr. 44; forslag til fundats vedt. af Selsk. 52, trykt 53–56; valg af legatbestyr. 59; fundats modt. kgl. konfirmation 63; forslag til forretningsorden vedt. af Selsk. 65, trykt 65–68; N. Schiørring suppl. i bestyr. 74; overdrager Selsk. maleri af Chr. VIII 84; C. Overgaard Nielsen om adv.fuldm. Jens Jordan suppl. i bestyr. 85; bestyr. vælger Einar Andersen til beboer af Knud Sands fribolig 94.
- SARGESON, ALAN, prof., Canberra, er til stede som gæst 71.
- SASS, ELSE KAI, prof., afh. »Comments on Rembrandt's Paintings and Constantijn Huygen's Iconography« opt. 80.
- SCHIERUP, HANS-HENRIK, stud. scient., får Marcus Lorenzens Legat 85.
- SCHJØLER, IVAN, landsretssagf., vælges til medl. af bestyr. for Sands Legat 59.
- SCHIØRRING, NILS, fratræder som revisorsuppl., vælges til revisor 63, genvælges 80; taler mindeord om Torben Krogh 83, trykt 129–43.
- SCHOU, AXEL, sender beretn. om mødet i Intern. Geogr. Union i New Delhi 1968 82, trykt 191–200.
- SCHWEITZER PRIZE, FOUNDATION ALBERT, komité 46.
- SEKRETARIAT, SELSK., 46; indplacering og regulering af lønninger 63; beretn. for 1969–70 trykt 182–89.
- SEKRETÆR, SELSK., 35; giver medd. om dødsfald 47, 48, 51, 62, 64, 71, 75, 81, 83; giver medd. om forslag til valg af nye medl. 76; C. Møller genvælges 79; giver oversigt over sæsonens møder 86. Se også: Møller, C.
- SIGMUND, PETER, aman., dr. Se: Winterbon, K. B.
- SILLÉN, LARS GUNNAR, prof., dr., Stockholm, vælges til udenl. medl. af Selsk. 79.
- SIMONSEN, MORTEN, giver medd. »Organtransplantation og den biologiske forlideligheds immungenetik« 58.
- SOCIETAS LINGUISTICA EUROPAEA, møde i Wien 1969, L. L. Hammerich sender beretn. 49.

- SØRGENFREI, TH., giver medd. »Nordsøbassinets geologi« 60; giver medd. »Oliens og naturgassens geologi i Nordsøbassinets« 78.
- SPJELDKNÆS, NILS, prof., dr., vælges til medl. af komiteen for Intern. Union of Geol. Sciences 68.
- STATENS FØRSKNINGSRÅD. Se: Forskningsråd.
- STATISTICAL INSTITUTE, INTERN., A. Hald sender beretn. om møde i London 1969 68.
- STATSTILSKUD, ansøgn. om ekstra tilskud afslås 50; ord. tilskud modt. 82.
- STEENBERG, AXEL, giver medd. »Jordfordelingen i Store Valby ved Slagelse fra vikingetiden til 1682« 58; vælges til medl. af Rask-Ørsted Fondets bestyr. 70.
- STERN, OTTO, fh. prof., Selsk. udenl. medl., Berkeley, afgår ved døden 95.
- STRUNK, OLIVER, prof., dr., Selsk. udenl. medl., Grottaferrata, overværer møde 64.
- STRUTINSKY, prof., Novosibirsk, er til stede som gæst 73.
- STRÖMGREN, BENGT, Selsk. præsident 35; medl. af og formand for bestyr. for Niels Bohr Legatet 56; medl. af udv. vedr. »Inst. de la Vie« 77. Se også: Præsident.
- STUDY OF SCANDINAVIAN CULTURES, møde i Vedbæk 1969, Povl Bagge og L. L. Hammerich anmeldt som observatører, Bagge giver beretn. 50.
- SYMPOSIUM on the History of Linguistics and Session to the Memory of Janos Sajnovics, i Székesfehérvár 1970, L. L. Hammerich deleg. 76, aflægger beretn. 86.
- SYMPOSIUM, »Strong and Weak Histocompatibility Antigens« holdes i Selsk. lokaler 51.
- SYMPOSIUM om »Antilymphocyte Serum« holdes i Selsk. lokaler 1970 86.
- SYMPOSIUM. Se også: Benzón, Alfred.
- SÄFLUND, GÖSTA, prof., dr., Selsk. udenl. medl., Stockholm, overværer møde 62.
- SØRENSEN, GEORG, fh. dir., genvælges som tilf. ordn. til Carlsberg Laboratoriets bestyr. 80.
- TBILISI, Institute of Applied Mathematics, State University, bytteforb. indgås 73.
- THORSON, GUNNAR, vælges til medl. af bestyr. for Lundehave 61.
- THOSTRUP, S. S., viceadmiral, vælges til medl. af Dansk Nationalråd for Oceanologi 68.
- TILLGE, LISE, lic. agro., får Marcus Lorenzens Legat 85.
- TILLIDSHVERV, SELSK., 35–46.
- TOGEBY, KNUD, giver medd. »Kompositionen i Villon's to testamenter« 76.
- UDVALG, kommissioner, komiteer, bestyrelser o.l. 35–46.
- UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE, kommission 36; sender beretn. for 1968 49; får bevill. for 1970 61; beretn. for 1969, trykt 152–60.
- UNESCO, den danske nationalkommission, A. Blinkenberg genvælges til medl. af kommiss. 80; statutter ændres, Selsk. får ingen personlig repræsentant 94.

- UNION ACADÉMIQUE INTERN., komité 36; deleg. sender beretn. om mødet 1968 49; E. Hammershaimb vælges til medl. af komiteen 61; P. J. Riis vælges til medl. af komiteen 70; Franz Blatt og E. Hammershaimb deleg. til møde i Bruxelles 1970 76, E. Hammershaimb er forhindret 94; beretn. om mødet 1969 trykt 189-90.
- UNION, INTERN. ASTRONOMICAL, komité 37; M. Rudkjøbing deleg. til møde i Brighton 1970 76.
- UNION AF BIOCHEMISTRY, INTERN., komité 38; Martin Ottesen deleg. til møde i Interlaken 1970 77.
- UNION OF BIOLOGICAL SCIENCES, INTERN., komité 38; Ole Maaløe deleg. til møde i Washington 1970 77.
- UNION OF PURE AND APPLIED BIOPHYSICS, INTERN., komité 40; unionen sender beretn. om mødet 1969 68.
- UNION OF GEODESY AND GEOPHYSICS, INTERN., komité 37.
- UNION, INTERN. GEOGRAPHICAL, komité 38; Axel Schou sender beretn. om møde i New Delhi 1968 82, trykt 191-200.
- UNION OF GEOLOGICAL SCIENCES, INTERN., komité 39; deleg. sender beretn. om mødet 1968 49; konting. forhøjes 56; prof. Gunnar Larsen og prof. Nils Spjældnæs vælges til medl., direktør Hilmar Ødum fratræder komiteen 68.
- UNION OF HISTORY AND PHILOSOPHY OF SCIENCE, INTERN., komité 39; A. Blinkenberg vælges til medl. af komiteen 70.
- UNION, INTERN. MATHEMATICAL, komité 38; Thøger Bang og Bent Fuglede deleg. til møde i Menton 1970 77.
- UNION OF PHARMACOLOGY, INTERN., anmoder om optagelse som medl. af Intern. Council of Scient. Unions 86.
- UNION OF PURE AND APPLIED PHYSICS, INTERN., komité 37.
- UNION OF PHYSIOLOGICAL SCIENCES, INTERN., komité 39; Regional Congress 1970 i Brasov, Rumænien, ingen deleg. fra Selsk. 56.
- USSING, HANS H., Selsk. klasseformand 35; fung. som præsident 69.
- VALG AF EMBEDSMÆND o.l., 48, 52, 59, 61, 63, 70, 79, 80.
- VEDEL, A. H., viceadmiral, dr., fratræder Dansk Nationalråd for Oceanologi 68.
- VEDTÆGTER, SELSK., den hist.-filos. klasse stiller forslag til ændringer 70; forslag sendes til Selsk. 77; 1. behandl. 82; 2. behandl. og vedtagelse 83.
- VEIBEL, STIG, sender beretn. om møde vedr. The European Science Exchange Programme i Paris 1969 59; taler mindeord om J. A. Christiansen 70, trykt 107-17.
- VESTERGAARD, PETER, cand. scient., får Marcus Lorenzens Legat 85.
- WARSZAWA, Polska Akademia Nauk, bytteforb. udvides 61.
- WEIS-FOGH, TORSEL, giver medd. »En molekylær dråbemodel til forklaring af de højelastiske egenskaber hos elastin« 83.
- WERGELAND, HARALD, prof., dr., Selsk. udenl. medl., Trondheim, overværer møde 47.
- V. WETTSTEIN, D., giver medd. »Biosyntesen af et plantevirus« 81.
- WILSON, CHARLES H., prof., Cambridge, Engl., vælges til udenl. medl. af Selsk. 79, er til stede ved møde 81.

WINGSTRAND, K. G., taler mindeord om Lárus Einarson 84, trykt 119–28.

WINTERBON, K. B., afh. i samarb. med Peter Sigmund og J. B. Sanders
»Spatial Distribution of Energy Deposited by Atomic Particles in
Elastic Collisions« opt. 69, 71.

WRIGHT, SEWALL, fh. prof., dr., Madison, vælges til udenl. medl. af Selsk.
79.

ÆRESBOLIGEN. Se: Carlsberg, Gamle.

ØDUM, HILMAR, direktør, dr., fratræder komiteen for Intern. Union of
Geol. Sciences 68.

ØRNBORG, PASTOR EMER. F. J., LEGAT, uddeles 59.

ÅRHUS, betaling for medlemmers rejse forhøjes 57.

BERETNING

FRA

CARLSBERGFONDET

FOR ÅRET

1. OKTOBER 1968 TIL 30. SEPTEMBER 1969

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A/S

1970

Denne beretning er af Carlsbergfondets direktion indgivet til Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab i henhold til § XVIII i fondets statuter.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Afdeling A: Carlsberg Laboratoriet	5
Afdeling B: Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser	21
Carlsbergfondets biologiske Institut	39
Afdeling C: Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg	47
Ny Carlsbergfondet	58
Regnskab og status for Carlsbergfondet samt afdelingerne A, B og C og Ny Carlsbergfondet	I
Almindelige meddelelser	VII

Afdeling A

Carlsberg Laboratoriet

Fra laboratoriets bestyrelse er modtaget følgende beretning:

Den kemiske afdeling.

Leder: Professor, dr. M. OTTESEN.

Afdelingens arbejde har i det forløbne år fortsat været koncentreret om studiet af proteiners struktur og proteolytiske enzyms egenskaber.

Professor OTTESEN har dels deltaget i forskelligt forsøgsarbejde, nærmere omtalt under de pågældende medarbejders arbejder, dels fortsat sine undersøgelser over subtilisinernes egenskaber. Baseret på røntgenkrystallografiske undersøgelser udført af dr. J. KRAUT og medarbejdere, La Jolla, Californien, U.S.A., har professor OTTESEN med bistand af akademiingeniør EGUND og laboratoriets øvrige medarbejdere opbygget en tredimensional model af subtilisinmolekylet i målestokken $1\text{\AA} = 2\text{ cm}$ med KENDREW's trådformede atommodeller. Både KRAUTS bestemmelser af de forskellige aminosyreresters fordeling mellem modellens ydre og indre lag og afdelingens egne undersøgelser over subtilisinernes egenskaber tyder på en stor lighed i den måde, de forskellige subtilisintypers molekyler er opbyggede, og modellen kan derfor benyttes til forsøg på at finde korrelationer mellem subtilisinernes struktur og enzymatiske egenskaber.

Ved Københavns Universitet har professor OTTESEN fortsat de i tidligere beretninger omtalte forelæsninger i proteinkemi. Han har desuden fungeret som sagkyndig i et udvalg til bedømmelse af ansøgerne til et professorat i biokemi ved det medicinske fakultet og i et udvalg til bedømmelse af dr. phil. B. H. HAVSTEEN's disputatsarbejde med titlen: »Conformational changes in enzymes«.

Professor OTTESEN har sammen med flere af afdelingens medarbejdere stået for arrangementet af det i den foregående beretning omtalte symposium om »Structure-function relationships of proteolytic enzymes«. I symposiet, der fandt sted fra den 16.–18. juni, 1969 på Danmarks Farmaceutiske Højskole, deltog omkring 130 udenlandske og 25 danske forskere. Under symposiet holdt professor OTTESEN et i samarbejde med magister SVENDSEN og cand. scient. JOHANSEN udarbejdet foredrag med titlen »Subtilisins: stability properties and secondary binding sites«. Sammen med de øvrige foredrag og uddrag af diskussionen vil det blive publiceret i bogform. Professor OTTESEN har påtaget sig at være medredaktør af denne publikation.

Ved en højtidelighed i tilknytning til symposiet blev den anden KAJ LINDERSTRØM-LANG PRIS bestående af en guldmedaille og en pengepris på kr. 10.000 tildelt professor EPHRAIM KATCHALSKI, The Weizmann Institute of Science, Rehovot, Israel, i erkendelse af hans banebrydende studier over syntetiske polypeptider som modeller for biologiske makromolekyler. Han holdt et foredrag med titlen: »A synthetic approach to the study of microenvironmental effects on enzyme action«.

I årets løb er symposieberetningen fra det i den foregående beretning omtalte Alfred Benzon Symposium blevet færdigredigeret og foreligger omtrent færdigtrykt. Sammen med magister SVENDSEN har professor OTTESEN udarbejdet en oversigtsartikel om subtilisinerne til et kommende bind af »Methods in Enzymology«, Academic Press, New York, U.S.A.

Magister IB SVENDSEN har foreløbig afsluttet de i foregående beretning nævnte undersøgelser over neutrale saltes indflydelse på subtilisineres aktivitet overfor substrater med forskellig molekylstørrelse, og en publikation er under forberedelse i samarbejde med professor OTTESEN. Magister SVENDSEN har fortsat sine studier med en række forsøg over forskellige organiske opløsningsmidlers indflydelse på disse enzyms aktivitet overfor forskellige ester-substrater og peptidsubstrater. En række alkoholer hæmmer subtilisineres aktivitet overfor clupein og estersubstrater, mens aktiviteten overfor casein og gelatine er omtrent uforandret. En del af den observerede hæmning kan skyldes transesterificering, men denne reaktion kan næppe forklare hele effekten, idet en række opløsningsmidler, der ikke kan danne estre, viser tilsvarende hæm-

ningseffekter. Sammen med dr. R. W. A. OLIVER, Salford, England, og cand. scient. JOHANSEN har magister SVENDSEN afsluttet undersøgelserne over acylerede subtilisiners spektrale og kinetiske egenskaber. Deacylerings-hastigheden for cinnamoylsubtilisinerne og nogle af deres kemiske derivater blev bestemt. Der fandtes god overensstemmelse mellem resultaterne for de umodificerede og modificerede enzymer, hvilket bekræfter, at kemiske modifikationer som nitrering, jodering og succinylering ikke primært berører det aktive center i subtilisinerne. En afhandling er i trykken med titlen »Spectral and kinetic properties of the acyl enzymes of native and chemically modified subtilisin type Carlsberg and type Novo«. Magister SVENDSEN har endvidere deltaget i de under stud. scient. N. GROSMAN og dr. T. VAJDA omtalte arbejder, og han har som nævnt sammen med professor OTTESEN arbejdet på udarbejdelsen af en oversigtsartikel om subtilisinerne og med de praktiske arrangementer i forbindelse med symposiet om proteolytiske enzymer.

Læge LARS WILLUMSEN har med henblik på publikation bearbejdet de undersøgelser, der i samarbejde med professor OTTESEN og dr. J. GORDON, Denver, Colorado, U.S.A., er udført over en sammenligning af ovalbumins og plakalbumins konformationer, samt de undersøgelser, der i samarbejde med dr. G. RONCA, Pisa, Italien, er udført over tritium-hydrogenudvekslingen i insulinet og methyleret insulin. Læge WILLUMSEN har udført en række litteraturstudier i forbindelse med færdiggørelsen af en artikel med titlen »Hydrogen isotope exchange in ovalbumin with use of tritium as a label«, der nu er under trykning, og han har påbegyndt udarbejdelsen af en oversigtsartikel om hydrogenisotopudveksling til undersøgelse af proteiners konformation. Læge WILLUMSEN har endvidere assisteret afdelingens gæster med indøvelse af hydrogenisotopudvekslingsteknikken, og han har deltaget i det ovenfor nævnte symposium om proteolytiske enzymer.

Cand. scient. JACK T. JOHANSEN har fortsat de i en tidligere beretning nævnte undersøgelser over epimerasens hydrogenisotopudveksling, og han har i denne forbindelse udarbejdet en modificeret teknik til måling af proteiners deuteriumudveksling. I de tidligere forsøg til bestemmelse af hydrogenisotopudvekslingen blev der enten benyttet en infrarød spektrofotometrisk metode, hvor proteinet som første trin måtte lyophiliseres, før målingerne kunne foretages i en deuteriumoksydopløsning, eller en teknik, baseret

på den radioaktive tritiumisotop, hvor alle udvekslelige hydrogenatomer i proteinet først skulle bringes i isotopligevægt med det tritiumholdige opløsningsmiddel, før måling af tilbageudvekslingen kunne påbegyndes. Ikke alle proteiner kunne tåle lyophiliseringsprocessen ved deuteriummetoden, og de vanskeligst tilgængelige hydrogenatomer i proteinmolekylerne kunne ikke altid bringes i ligevægt med det omgivende opløsningsmiddel ved tritiummetoden. I den modificerede metodik forsøger man at komme uden om disse vanskeligheder, idet en prøve af den proteinopløsning, der skal undersøges, anbringes på toppen af en gelfiltreringsøjle ækvilibreret med tungt vand. Når proteinprøven vandrer ned gennem søjlen, skilles den fra zonen med almindeligt vand og vandrer ind i området med deuteriumoxyd. Da søjlen er ganske kort, kan man på 2–3 minutter overføre proteinprøven til tungt vand og samtidig bringe den ind i målekuvetten. De resultater, der foreløbigt er opnåede med den nye forenklede teknik er under bearbejdelse. Cand. scient. JOHANSEN har iøvrigt afsluttet de tidligere omtalte undersøgelser over kemiske derivater af subtilisin med et arbejde under trykning med titlen »Chemical derivatives of subtilisins with modified proteolytic activities. II. Succinyl- and glutarylsubtilisin type Carlsberg«. Han har endvidere assisteret med planlægningen af og deltaget i det tidligere omtalte symposium om proteolytiske enzymer, og i slutningen af året påbegyndt et studieophold hos dr. B. L. VALLEE, Boston, U.S.A., med henblik på at sætte sig ind i ny metodik til at studere reaktive grupper i enzyimmolekyler.

Akademiingeniør KIRSTEN EGUND har som kandidatstipendiat ved afdelingen, som allerede nævnt, assisteret professor OTTESEN med opbygningen af modellen af subtilisinmolekylet. Hun har desuden sat sig ind i metodikken til bestemmelse af hydrogenisotopudveksling, og i samarbejde med professor OTTESEN indledt en serie forsøg til at karakterisere hydrogen-deuteriumudvekslingen af oksyderet ribonuklease og andre udfoldede peptidkæder ved forskellige pH-værdier.

Stud. scient. NINA GROSAN har som studenterstipendiat afsluttet de i samarbejde med magister SVENDSEN udførte undersøgelser over subtilisinernes nedbrydning af clupein. Med den anvendte teknik lykkedes det ikke at opnå eentydige bestemmelser af de peptidbindinger, der blev spaltet af subtilisinerne, men magister

SVENDSEN fortsætter undersøgelserne med henblik på at finde en til formålet mere egnet metodik.

Stud. scient. BIRTHE SVENSSON har som studenterstipendiat i samarbejde med professor OTTESEN forsøgt at fremstille enzymatisk aktive, men uopløselige, derivater af det proteolytiske enzym, papain, ved reaktion med glutaraldehyd. Med et overskud af glutaraldehyd dannedes uopløselige produkter omtrent uden enzymatisk aktivitet, men ved at nedsætte glutaraldehydkoncentrationen i reaktionsblandingen blev der fremstillet uopløselige produkter med bevarelse af 20–50 % af den specifikke aktivitet. Reaktionen mellem glutaraldehyd og papain blev også studeret i nærværelse af et reduktionsmiddel, og det blev vist, at der under disse betingelser blev dannet vandopløselige derivater med bevaret aktivitet, selv om ca. 80 % af aminogruupperne blev blokerede.

Følgende gæster har taget del i afdelingens arbejde:

Dr. H. J. ABRASH, Northridge, California, U.S.A., har under et eetårigt studieophold benyttet hydrogen-deuteriumudveksling til en karakterisering af myoglobins molekylkonformationer. I myoglobinmolekylet er der en »kærne« med ca. 32 peptid-hydrogenatomer, der er vanskeligt tilgængelige for udveksling, mens alle peptidhydrogenatomer er udvekslelige i det mindre stabile apomyoglobinmolekyle. Både myoglobin og apomyoglobin denatureres let i svagt sure opløsninger, og i denatureret form har de to molekyler samme udvekslingskarakteristik. Resultaterne af undersøgelserne er sammenfattede i to afhandlinger, der er under trykning med titlerne: »The hydrogen-deuterium exchange of native and acid denatured sperm whale metmyoglobin« og »The hydrogen-deuterium exchange of apomyoglobin«.

Dr. W. S. RICKERT, Waterloo, Ontario, Canada, har i samarbejde med professor OTTESEN udarbejdet en metode til isolering af en proteinase fra en kommercielt tilgængelig kulturvædske fra en *Mucor miehei* stamme. Det isolerede enzym er homogent både under ultracentrifugering og ved fri elektroforese. Aminosyresammensætningen er undersøgt, og der er påvist kulhydratgrupper i molekylet. Resultaterne er under bearbejdelse med henblik på publikation, og en forsøgsserie er sat i gang til bestemmelse af det isolerede enzyms proteolytiske specificitet overfor B-kæden af oksyderet insulin.

Læge S. A. SØRENSEN, København, har indledt et studium af enzymet adenylatkinase med henblik på at isolere den form, der findes i humane røde blodlegemer. Arbejdet udføres i samarbejde med Københavns Universitets humangenetiske institut.

Dr. R. E. TASHIAN, Ann Arbor, Michigan, U.S.A., har under et eetårigt studieophold med støtte af Rask-Ørsted Fondet sat sig ind i tritium-hydrogen udvekslingsmetodikken og benyttet den til at undersøge konformationen af den humane kulsyreanhydrases isoenzymer. Udvekslingen er fulgt ved en række pH-værdier og de fundne resultater er sammenlignet med de værdier der i andre laboratorier er fundet for den bovine kulsyreanhydrase. Resultaterne er under bearbejdelse med henblik på publikation.

Dr. T. VAJDA, Ungarn, har under et to-måneders studieophold med vejledning af magister SVENDSEN sat sig ind i pH-statteknikken, og i samarbejde med ham benyttet den til fremstilling af en række acetylerede derivater af subtilisinerne.

Afdelingen har endvidere været besøgt af følgende gæster i kortere tid:

Dr. A. BUDZYNSKI, Warschawa, Polen, dr. P. GRABAR, Paris, Frankrig, dr. R. W. A. OLIVER, Salford, England, dr. E. L. SMITH, Los Angeles, California, U.S.A., dr. W. SCHROEDER, Los Angeles, California, U.S.A.

Dr. phil. CARSTEN OLSEN har som gæst ved afdelingen med bevilling fra Carlsbergfondets afdeling B afsluttet sine undersøgelser over biologisk kvælstofbinding hos *Azolla caroliniana*; en afhandling om dette emne er afleveret til trykning. En undersøgelse over havalgernes jernoptagelse er nu påbegyndt.

Professor, dr. MOGENS WESTERGAARD har som gæst på afdelingen med bevilling fra Carlsbergfondets afdeling B fortsat sine undersøgelser over det cytologiske grundlag for den genetiske overkrydsningsmekanisme.

Undersøgelserne udføres i samarbejde med professor, dr. D. VON WETTSTEIN, Universitetets Genetiske Institut. Dr. DENISE ZICKLER fra Groupe de Laboratoires de Biologie expérimentale de la Faculté des Sciences d'Orsay, Frankrig, har i to uger som gæst arbejdet på laboratoriet.

Følgende afhandlinger er publiceret i årets løb:

- BIRKTOFT, J. J. and M. OTTESEN: The effect of chemical modification on the acid denaturation of rabbit skeletal muscle creatine kinase. *Biochim. Biophys. Acta* **175**, 204–206 (1969).
- COLEMAN, David L. and Lars WILLUMSEN: Hydrogen-deuterium exchange in insulin. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **37**, 1–20 (1969).
- JOHANSEN, J. T., M. OTTESEN, I. SVENDSEN and G. WYBRANDT: The degradation of the B-chain of oxidized insulin by two subtilisins and their succinylated and N-carbamylated derivatives. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **36**, 365–384 (1968).
- SVENDSEN, Ib: Chemical derivatives of subtilisins with modified proteolytic activities. I. Nitration and iodination of subtilisin type Carlsberg and subtilisin type Novo. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **36**, 347–363 (1968).
- WILLUMSEN, Lars: Hydrogen-deuterium exchange studies on chymotrypsinogen A, α -chymotrypsin, and diisopropyl- α -chymotrypsin. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **36**, 327–345 (1968).
-

Den fysiologiske afdeling.

Leder: Professor, dr. HEINZ HOLTER.

Professor H. HOLTER har i det forløbne år i samarbejde med afdelingens assistenter og gæster fortsat studiet af cellefysiologiske problemer med særlig hensyntagen til afdelingens to hovedstudieobjekter, gærsvampe og amøber. Den i sidste beretning nævnte undersøgelse af respirationsstofskiftet af *Pelomyxa palustris* er fortsat. Professor HOLTER har desuden i årets løb været stærkt optaget af sin virksomhed i det nyoprettede Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd, hvis formand han er, ligesom han er formand for Forskningsrådenes Centraludvalg.

Ved Københavns Universitet har professor HOLTER afholdt forelæsninger over cytologiske emner for biologi- og biokemistuderende. Forelæsningerne og det dertil hørende kompendium er ført à jour i overensstemmelse med fagets udvikling. Professor HOLTER har også medvirket ved affattelsen og bedømmelsen af cytologiske examensopgaver til de studerende. Professor HOLTER har den 29.–30. maj i Lund deltaget i et møde af den skandinaviske sektion af Society of Protozoologists, samt den 4.–6. august i den 6. Nordiske Celleforskerkongres i Reykjavik.

Mag. scient. KNUD MAX MØLLER har fortsat sine undersøgelser af amøbekrystallernes biogenese med hovedvægt på et studium af triuretets kemi, i samarbejde med stud. scient. BJARNE HØJERUP. Arbejdet gik ud på at finde de optimale betingelser for triuretets syntese ud fra urinstof og thionylchlorid, og ved undersøgelse af denne reaktions mekanisme at vinde oplysninger om triuretets kemi. Dette arbejde er afsluttet. Deuden blev der indledt en undersøgelse af analytiske metoder til adskillelse og bestemmelse af ureidoforbindelser, med det formål at finde frem til en triuretbestemmelse i amøbemateriale. Tyndtlagskromatografi, efterfulgt af indophenolblå-reaktionen viste sig at være formålstjenlig. Den sidstnævnte reaktion blev også studeret i Cary 15-spektrofotometeret. Da dannelsen af indophenolblåt ved passende valg af hypochloritkoncentrationen kun sker med ammoniumion, mens urinstof, biuret og triuret ikke reagerer, kan ammoniumion bestemmes selektivt i en blanding med de andre forbindelser. Ved hydrolyse med urease kan også urinstof bestemmes. En tilsvarende bestem-

melse af biuret og triuret kan forløbig ikke gennemføres, da de specifikke enzymer, biuretase og triuretase, er ukendte.

For at finde sådanne enzymer (foreløbig triuretase) har magister MAX MØLLER i samarbejde med mag. scient. JØRGEN FRIIS indledt en eftersøgning af mikroorganismer, som er i stand til at nedbryde triuret som eneste kvælstofkilde. Ved hjælp af agarplader imprægneret med triuretkrystaller lykkedes det at finde en sådan organisme, der af dr. PER HOLM, Statens Seruminstitut, er blevet foreløbig bestemt til at være *Corynebacterium michiganense*. Det er planlagt at dyrke denne organisme i større mængder og derefter at isolere og studere triuretasen.

Magister MAX MØLLER har som kemisk konsulent deltaget i professor MOGENS WESTERGAARD'S og professor D. VON WETTSTEIN'S undersøgelse af de sølvfarvningsproblemer, der opstår ved studiet af kernestrukturer i ascomyceten *Neotiella rutilans*. I denne forbindelse holdt K. MAX MØLLER og M. WESTERGAARD den 19. november 1968 et fælles kolloquium på Universitetets Genetiske Institut med titlen »About Silver«.

Carlsberg Laboratoriets billedarkiv er også i år blevet videreført af magister MAX MØLLER, og en række inden- og udenlandske interesserede er blevet forsynet med fotografier fra arkivet.

Den 6. februar deltog magister MAX MØLLER i et møde om gærproblemer, foranstaltet af Århus Universitets Institut for Medicinsk Mikrobiologi; desuden deltog han den 29.–30. maj i et møde i den skandinaviske sektion af Society of Protozoologists i Lund, og den 4.–9. august i det 6. Nordiske Celleforsker møde i Reykjavik.

Cand. mag. VAGN HARTELIUS har ved hjælp af sin tidligere udviklede fotografiske teknik fortsat undersøgelserne over røntgenstrålers indflydelse på konjugationen og sporedannelsen hos *Schizosaccharomyces pombe*. Deuden har han også i det forløbne år været stærkt optaget af tekniske og administrative opgaver.

Dr. phil. CICILY CHAPMAN-ANDRESEN har videreført studiet af pinocytosen i amøber. Som et led i dette arbejde er undersøgelsen af den pinocytiske ferritin-optagelse blevet fortsat i samarbejde med dr. med. SØREN CHRISTENSEN; hovedvægten har i år været lagt på undersøgelsen af ferritinets videre skæbne i cellen og på dets udskillelse. Under disse forsøg er ferritin blevet målt i halvdele af centrifugerede amøber, indeholdende henholdsvis næringsvakuoler og små granula og sekundære lysosomer. Det viste sig,

at fodring af amøberne fremmer de sekundære lysosomers forskydning fra den lette til den tunge del af cellerne, idet lysosomerne smelter sammen med næringsvakuoler. Dette arbejde er nu afsluttet, og en afhandling om emnet er under udarbejdelse.

I samarbejde med mag. scient. JYTTÉ REICHSTEIN NILSSON har dr. CHAPMAN-ANDRESEN fortsat de i sidste beretning nævnte elektronmikroskopiske studier over cytolysomdannelsen i amøben *Chaos chaos*. Efter centrifugering af amøber, der var sultede i 0–18 dage, studeredes fordøjelseshvakuoler både ved lys- og elektronmikroskopi. De forskellige typer af fordøjelseshvakuoler kan karakteriseres ved deres association med forskellige småvesikler, foreløbig kaldet *a* (sekundære lysosomer) og *b*, og ved tilstedeværelse af et særlig tæt cytoplasmaområde, alle nær ved vakuolens membran. Cytolysomer dannedes efter ca. 5 dages sult, og deres antal forøgedes ca. 20 gange under sultperioden.

På 3. International Congress on Protozoology i Leningrad, 2.–10. juli 1969, holdt dr. CHAPMAN-ANDRESEN et foredrag om dette emne med titlen »The effect of starvation on the vacuolar digestive system of *Chaos chaos* L.«.

I samarbejde med professor HOLTER er respirationsstudierne med *Pelomyxa palustris* blevet fortsat i et forsøg på at korrelere respirationsintensitet, hyppighed og type af bakteriesymbionterne og mængden af amøbernes oplagsnæring, især glykogenlegemerne. Hyppigst findes foreløbig en korrelation mellem høj respirationsintensitet og en særlig lys type af *Pelomyxa*-celler, indeholdende relativt mange glykogenlegemer og Gram-positive bakterier. Desuden er der påbegyndt en række forsøg med det formål at belyse indflydelsen af forskellige tilsatte substrater på respirationen af *Pelomyxa*-homogenater. Et foredrag med titlen »Respiration in *Pelomyxa palustris*« holdtes ved et møde i den skandinaviske sektion af Society of Protozoologists i Lund, 29.–30. maj 1969.

Ved hjælp af *Pelomyxa*-materiale fra afdelingen har dr. R. E. G. MURRAY, Ontario, og dr. A. BIRCH-ANDERSEN på Statens Seruminstitut foretaget en elektronmikroskopisk undersøgelse af bakteriesymbionternes finstruktur; en afhandling herom er under udarbejdelse. Overlæge, dr. med. H. LAUTROP, Statens Seruminstitut, fortsætter sine forsøg med dyrkning af *Pelomyxa*-symbionterne i renkultur.

Foruden i de nævnte to kongresser deltog dr. CHAPMAN-ANDRE-

SEN i den 6. Nordiske Celleforskerkongres i Reykjavik, 4.–6. august 1969; her holdt hun et foredrag med titlen »The influence of starvation and refeeding on protein and enzyme levels in the amoeba *Chaos chaos*«, forfattet i samarbejde med dr. MIKLOS MÜLLER, New York, og magister THORKILD BØG HANSEN, København.

Mag. scient. JØRGEN FRIIS har fortsat den genetiske analyse af dannelsen og udskillelsen af enzymet glucoamylase i krydsningsstammen af *Saccharomyces*. Tetradeanalyser har vist, at der ikke er tale om eet amylasegen, men sandsynligvis to.

Den tidligere omtalte, i samarbejde med dr. OTTOLENGHI udførte undersøgelse af pigmentdannelsen hos *Phialophora jeanselmei* er nu afsluttet. En del af resultaterne blev forelagt på den 3. Internationale Gærkongres i Delft, 2.–6. juni 1969, i et foredrag med titlen »Pigment formation by the »Black Yeast« *Phialophora jeanselmei*«. En større afhandling: J. FRIIS and P. OTTOLENGHI »The pigmentation of bovine serum albumin by the »Black Yeast« *Phialophora jeanselmei*« er under trykning.

Ligeledes i samarbejde med dr. OTTOLENGHI udførtes en undersøgelse af det fænomen, at farvestoffet Alcian Blue bindes af nogle *Saccharomyces*-stammer, men ikke af andre. Grunden til denne af et enkelt gen kontrollerede forskel viste sig at ligge i gær-cellevæggen mannanfraktion. Denne cellevægskomponent indeholder forholdsvis mindre fosfat i en stamme, der ikke kan binde farvestoffet, end i en bindende stamme. Disse resultater blev forelagt ved Genetikermødet i Reykjavik, og en større publikation om emnet er under udarbejdelse.

I februar og marts 1969 afholdt magister FRIIS ved Aarhus-Universitetets medicinske fakultet et »postgraduate« kursus i gær-genetik. Dette kursus omfattede en forelæsningsrække på 6 dobbelt-forelæsninger, fordelt over 6 uger.

På indbydelse af Freie Universität, Berlin, holdt magister FRIIS den 18. oktober 1968 ved dette universitets Biofysiske Institut et foredrag med titlen »Mating type and recombination in yeast«.

4.–9. august 1969 deltog magister FRIIS i det 5. Nordiske Genetikermøde i Reykjavik, hvor han holdt et foredrag med titlen »The genetically determined binding of Alcian Blue by a minor fraction of yeast cell walls«.

Dr. PHILIP W. BRANDT, New York, der under den senere del af sit ophold er blevet assisteret af mag. scient. KLAUS B. HENDIL, har afsluttet sin undersøgelse af amøbe-cellemembranens permeabilitet for ikke-elektrolyter (især radioaktiv isopropanol) under forsøgsbetingelser, der befordrer pinocytose. En afhandling med titlen »Properties of the plasma membrane of amoeba« er under trykning, og en anden, mere udførlig afhandling forberedes.

Dr. YEHOShUA SHIEKY BROWNSTONE, Ontario, har i samarbejde med dr. CHAPMAN-ANDRESEN påbegyndt en undersøgelse af den mulige nedbrydning af albumin i amøber efter pinocytose af proteinet; til forsøgene benyttes radioaktivt (^{125}I -mærket) serumalbumin.

Dr. med. docent SØREN CHRISTENSEN, Århus, har afsluttet sine undersøgelser om amøbers ferritin-optagelse ved pinocytose og udarbejder sammen med dr. CHAPMAN-ANDRESEN en afhandling om dette emne.

Dr. NORMAN R. EATON, New York, har ligeledes afsluttet sit studieophold på afdelingen. Han har hovedsagelig været beskæftiget med en undersøgelse af gærcellers optagelse af nucleinsyre (DNA). Han har isoleret et til dette formål egnet radioaktivt DNA-præparat fra *Micrococcus lysodeikticus*, samt fundet frem til en række gær-mutanter, hvis egenskaber var passende til studiet af DNA-optagelsen og en eventuel transformation. Desuden har han undersøgt den genetisk kontrollerede optagelse af α -glucosider i gærceller. Ved et af Carlsberg Laboratoriets gærmøder (november 1968) holdt dr. EATON et foredrag om sine undersøgelser af maltose-forgærmingsmønsteret hos visse racer af *Saccharomyces*.

Stud. scient. MØGENS ENGELHARDT har som studenterstipendiat ved afdelingen i samarbejde med K. MAX MØLLER og J. FRIIS påbegyndt en undersøgelse af enzymet triuretase fra *Corynebacterium michiganense*.

Dr. FABRIZIO FATICHENTI, Sassari, har i samarbejde med magister FRIIS begyndt at undersøge bestemmelsen af mutationshyppigheden af *Saccharomyces* under mitosen.

Mag. scient. KLAUS B. HENDIL har som kandidatstipendiat ved afdelingen assisteret dr. BRANDT ved dennes permeabilitetsundersøgelser på amøber og har efter dr. BRANDT's afrejse fortsat og

afsluttet dette arbejde. Ved et møde i den skandinaviske sektion af Society of Protozoologists i Lund, 29.–30. maj 1969 holdt magister HENDIL et i fællesskab med dr. BRANDT forfattet foredrag med titlen »Plasma membrane permeability and pinocytosis in Chaos chaos«.

Stud. scient. BJARNE HØJERUP har som studenterstipendiat ved afdelingen videreført den i sidste beretning omtalte, i samarbejde med K. MAX MØLLER, udførte undersøgelse af triuretets kemi. Arbejdet er ved at være afsluttet og en rapport er under udarbejdelse.

Dr. KAYOKO IKEDA, Tokyo, har afsluttet en i samarbejde med dr. PAUL OTTOLENGHI udført undersøgelse af gærcellers adaptation til medier med højt osmotisk tryk. Resultatet var, at cellerne regulerer deres indre osmotiske tryk hovedsagelig ved dannelse af trehalose og glycerin. En afhandling om emnet er under udarbejdelse.

Dr. PAUL OTTOLENGHI har afsluttet den i tidligere beretninger omtalte sammenlignende kinetiske undersøgelse af 5 genetisk kontrollerede former af gærinvertase. En afhandling om dette emne er under udarbejdelse. Desuden har han medvirket ved de under JØRGEN FRIIS og KAYOKO IKEDA omtalte gærundersøgelser, der ligeledes er bragt til afslutning. Det i sidste beretning nævnte samarbejde mellem dr. OTTOLENGHI og en forskergruppe i Biology Department, University of Sussex, England, der ligeledes arbejder med gær-invertaser, har i år kunnet realiseres, takket være velvillig støtte fra Carlsbergfondet og National Institutes of Health. Dr. OTTOLENGHI har derfor i årets anden halvdel (siden maj 1969) arbejdet som gæst ved University of Sussex.

Dr. MARGARETA TRANGER-HAAS, Zagreb, er under et 4 måneders studieophold af fru KAREN HOLTER blevet undervist i nogle af afdelingens mikrometoder.

Foruden de ovennævnte gæster har vi haft besøg af følgende i kortere tid:

Dr. N. ANDRESEN, København; Dr. J. BERGER, Toronto; Professor E. ELIASSEN, Bergen; Dr. TH. C. HOLLOCHER, USA; Dr. P. K. JENSEN, København; Dr. A. KARAKACHOFF, Sofia; Professor URS LEUPOLD, Bern; Magister J. REICHSTEIN NILSSON, København;

Dr. G. PERLMANN, New York; Dr. M. STANIER, Cambridge; Dr. VANCE TARTAR, Seattle.

I lighed med tidligere år har afdelingen afgivet gær- og protozo-kulturer til en række danske og udenlandske laboratorier.

De i sidste beretning nævnte gærmøder, som afdelingens medarbejdere foranstalter i fællesskab med det formål at formidle kontakt mellem danske gærforskere, er i år blevet fortsat med 2 møder, henholdsvis den 21. november 1968 og den 13. maj 1969. I fortsættelse af de ved disse møder indledte diskussioner inviteredes Carlsberg Laboratoriets gærinteresserede medarbejdere af Professor A. STENDERUP til Universitetets Institut for Medicinsk Mikrobiologi, Århus, til et møde den 6. februar 1969. I dette møde deltog fra afdelingen magister JØRGEN FRIIS, professor H. HOLTER, magister K. MAX MØLLER og dr. PAUL OTTOLENGHI.

Følgende arbejder er publiceret i årets løb:

- CHAPMAN-ANDERSEN, C.: The effect of starvation on the vacuolar digestive system of *Chaos chaos*. *Progress in Protozoology*, Publishing House »Nauka«, p. 23–24, Leningrad 1969.
- CHAPMAN-ANDRESEN, C. og J. R. NILSSON: On vacuole formation in *Tetrahymena pyriformis* Gl. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **36**, 405–432 (1968).
- COOPER, B. A.: Quantitative studies of pinocytosis induced in *Amoeba proteus* by simple cations. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **36**, 385–403 (1968).
- FRIIS, J.: Studies on glucoamylase from yeast. Purification. The Proceedings of the 2nd Symposium on Yeasts. Slovak Academy of Sciences, Bratislava 1969, p. 475–478.
- FRIIS, J. og P. OTTOLENGHI: Pigment formation by the »Black Yeast« *Phialophora jeanselmei*, *Antonie van Leeuwenhoek* **35**, Suppl. H 13–H 14 (1969).
- GASCON, S. og P. OTTOLENGHI: Invertase isozymes and their localization in yeast. The Proceedings of the 2nd Symposium on Yeasts. Slovak Academy of Sciences, Bratislava 1969, p. 463–470.
- HOLTER, H.: S. P. L. Sørensen. *Kemisk Tidsskrift*, årgang 81, no. 5, p. 10–20 (1969).
- LAGUNOFF, D., K. MAX MØLLER og P. OTTOLENGHI: Spectrofluorometer: An instrument designed for microscopic objects and macroscopic liquid samples. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **36**, 433–461 (1969).
- MÜLLER, M. og K. MAX MØLLER: Studies on some enzymes of purine metabolism in the amoebae *Chaos chaos* and *Amoeba proteus*. *Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg* **37**, 1–20 (1969).

MÜLLER, M. og K. MAX MØLLER: Urate oxidase and its association with peroxisomes in *Acanthamoeba* sp. *European J. Biochem.* **9**, 424–430 (1969).

PALEUS, S.: Determination of the succinic dehydrogenase activity of beef and human heart. Mitochondrial acetone powder with the help of the Cartesian diver technique. *Acta Chem. Scand.* **22**, 2044–2045 (1968).

Af »Comptes rendus des Travaux du Laboratoire Carlsberg« udkom i regnskabsåret 1968–69 vol. 36 no. 18–24 og vol. 37 no. 1, ialt $11\frac{7}{8}$ ark.

Laboratoriets personale består ved slutningen af året 1968–69 af følgende:

Professor, dr. M. OTTESEN er forstander for den kemiske afdeling (ansat 1. oktober 1947 som ekstraordinær, 1. marts 1950 som ordinær assistent, i den nuværende stilling 15. juni 1959).

Mag. scient. IB SVENDSEN er ordinær assistent (ansat 1. maj 1964, i den nuværende stilling 1. december 1965).

Ekstraordinære assistenter er cand. med. LARS WILLUMSEN (ansat 1. juni 1964) og cand. scient. JACK JOHANSEN (ansat 1. december 1966).

Professor, dr. HEINZ HOLTER er forstander for den fysiologiske afdeling (ansat 1. oktober 1937 som ekstraordinær assistent ved den kemiske afdeling, fra 1. januar 1943 som afdelingsleder for den cytokemiske underafdeling, i den nuværende stilling fra 1. juni 1956).

Mag. scient. K. MAX MØLLER er ordinær assistent (ansat 1. marts 1950 som ekstraordinær assistent ved den kemiske afdeling, overgået fra 1. juni 1954 til den cytokemiske afdeling, i den nuværende stilling fra 1. juni 1956).

Ekstraordinære assistenter er cand. mag. VAGN HARTELIUS (ansat 1. maj 1931 som ekstraordinær assistent ved den gæringsfysiologiske underafdeling, overgået 1. juni 1946 til den fysiologiske afdeling) og dr. CICILY CHAPMAN-ANDRESEN (ansat 1. oktober 1961).

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. II.

Bestyrelsen for Carlsberg Laboratoriet, den 30. januar 1970.

P. BRANDT REHBERG. E. HOFF-JØRGENSEN. ARNE NOE-NYGAARD.

K. GEORG SØRENSEN. AKSEL TOVBORG JENSEN.

Afdeling B

Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser

I 1968–69 indkom der 268 ansøgninger om et samlet beløb af ca. 14.500.000 kr. Der bevilgedes i alt 8.283.357 kr. 37 øre. I årets løb bortfaldt bevillinger til et samlet beløb af 48.559 kr. 72 øre. De ikke udbetalte gamle og nye bevillinger udgjorde ved årets udgang et beløb af i alt 7.633.880 kr. 99 øre. For så vidt angår regnskabet for afdeling B, henvises til s. III.

De i 1968–69 til videnskabelige formål bevilgede beløb fordeler sig således:

1. Cand. mag. ØJVIND ANDREASEN til en rejse til Italien 4.000 kr.
2. Professor, dr. C. J. BALLHAUSEN til indkøb af en kvælstof gas laser til undersøgelser over permanganationens exciterede elektrontilstande 151.300 kr.
3. Professor KAJ BARR (†) til filologiske studier 7.000 kr.
4. Arkitekt NIELS BECH som tilskud til en studierejse til Ghana med henblik på fortsat undersøgelse af de private beboelseshuse fra den danske periode på Guldkysten samt en sammenligning med den lokale afrikanske og øvrige europæiske byggeskik på kysten 9.000 kr.
5. Professor, dr. C. J. BECKER til fortsat arkæologisk udgravning af jernalderlandsby ved Grøntoft i Vestjylland 55.600 kr.
6. Professor, dr. KAJ BERG til dækning af udgifter ved fortsatte ferskvandsbiologiske studier 7.000 kr.
7. Direktør, dr. ERIK BERTELSEN til dækning af rejseudgifter i forbindelse med deltagelse i en amerikansk biologisk oceanografisk ekspedition i Middelhavet i maj–juni 1969 2.000 kr.
8. Professor, dr. F. J. BILLESKOV JANSEN til videnskabelig medhjælp ved litteraturhistoriske arbejder 6.000 kr.

9. Professor, dr. TOVE BIRKELUND til fortsættelse af biostratigrafisk-økologisk udforskning af danske skrivelridtaflejringer 13.000 kr.
10. Samme til fortsatte palæontologiske og stratigrafiske undersøgelser i Limfjordsområdet moler-forekomster i 1969 og 1970 2.500 kr. årlig i 2 år. (Bevillingen overtaget ved afdelingsleder, lektor, dr. Eigil Niensens død).
11. Dr. phil. KAJ BIRKET-SMITH til fortsatte studier over mulige kulturforbindelser mellem Amerikas nordvestkyst og Melanesien 4.000 kr. årlig i 2 år.
12. Professor, dr. K. MAACK BISGÅRD til aflønning af medhjælp ved undersøgelse af kollektive vibrationstilstande i de ligelegte kviksølvisotoper 10.965 kr.
13. Professor, dr. ANDREAS BLINKENBERG til fortsatte studier, fortrinsvis over romansk syntaks og fransk-dansk leksikografi 6.000 kr. årlig i 12 år.
14. Samme til lønning af medhjælp ved syntaktisk og leksikografisk arbejde 18.000 kr. årlig i 2 år.
15. Professor, dr. AAGE BOHR til studier og katalogiseringsarbejde ved Niels Bohr Arkivet samt forberedelse af en udgave af værker af Niels Bohr 30.000 kr.
16. Lektor, dr. JENS BRÆNDEGAÅRD til bearbejdelse af boreale og arktiske spindlere (Araneae) 1.500 kr. årlig i 2 år.
17. Professor, dr. JOHS. BRØNDUM-NIELSEN til fortsatte studier indenfor dansk (nordisk) sprogvidenskab 4.000 kr. årlig i 2 år.
18. Lektor, amanuensis OLE BUCHARDT til anskaffelse af supplerende udstyr til forbedring af tidligere bevilget apparat til lavtemperaturphotolyse 7.500 kr.
19. Lektor, dr. J. A. BUNDEGAARD til udgivelse af de originale måleblade fra udgravningen af Akropolis 1885-90 60.000 kr.
20. CARLSBERG PLANETARIUM til dækning af udgifter ved opførelse af planetariet 2.500.000 kr.
21. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF VIDENSKABELIGE HJÆLPEMIDLER til subskription på ordbøger og tidsskrifter samt til indbinding af disse 111 kr. 86 øre.
22. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF INSTRUMENTER OG APPARATER

- a) Til dækning af mindre udgifter til eftersyn, reparation og mærkning af apparater samt til apparaturforsikring 5.266 kr. 48 øre.
- b) Til service-abonnement for Carlsbergfondets GIER-anlæg på Københavns universitets astronomiske observatorium 56.423 kr. 25 øre.
- c) Til indkøb af et kryoskop 7.360 kr. 65 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. C. BARKER JØRGENSEN til måling af osmotisk tryk i forbindelse med undersøgelser over osmoregulation hos brakvandsbørsteorme).
- d) Til anskaffelse af lampeindsats med centeranordning og fatning for jod-kvarts pære med regulerbar stabilisator, med indbygget voltmeter og trinløs regulering 1.636 kr. (For tiden stillet til rådighed for lektor Niels Foged til brug ved diatoméforskning).
- e) Til indkøb af fasekontrastmikroskop med fotoudstyr 13.641 kr. (For tiden stillet til rådighed for afdelingsleder, cand. med. Leif Hertz til brug i forbindelse med mikroanometrisk undersøgelse af iltoptagelsen i isolerede nerveceller og gliaceller opnået ved vævsdyrkning).
- f) Til anskaffelse af en elektronisk regnemaskine, JME 86S, 36.000 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. Heinz Holter til brug især ved gærenzym-kinetiske undersøgelser).
- g) Til anskaffelse af et Shackmans autocamera Mk 3 5.300 kr. (For tiden stillet til rådighed for cand. scient. Hans Dreisig Jensen til brug ved en økologisk og ethologisk undersøgelse af adfærd og biologi hos Sct. Hans-ormen, dens larve og andre lampyrider, med særligt henblik på ydre og indre faktorerers indflydelse på lysudsendelsen).
- h) Til indkøb af fotokemisk udstyr (Rayonet Preparative Photochemical Reactor Model RPR-208) 1.517 kr. 48 øre. (Tillæg til bevilling af 24/11 1967 på 16.423 kr.). (For tiden stillet til rådighed for lektor, dr. Sven-Olov Lawesson).
- i) Til indkøb af en Zeiss kvarts-prismemonochromator 15.840 kr. (For tiden stillet til rådighed for amanuensis,

- cand. scient. Christian Lohse til undersøgelse af isoquinolin N-oxidens fotokemi).
- j) Til køb af et Reichert Zetopan forskningsmikroskop med tilbehør 21.111 kr. 50 øre. (For tiden stillet til rådighed for provisor Max Møller til brug ved diatoméstudier).
- k) Til indkøb af en Reichert Fotoautomat med tilhørende fotoobjektiv 13.416 kr. 75 øre. (For tiden stillet til rådighed for provisor Max Møller til brug i forbindelse med ovennævnte forskningsmikroskop).
23. CARLSBERGFONDETS UDGRAVNING I HAMA til den fortsatte bearbejdelse af materialet fra udgravningerne 2.400 kr.
24. Professor, dr. BENT CHRISTENSEN til teknisk assistance ved undersøgelse af det såkaldte »founder principle« gennem en populationsgenetisk analyse, baseret på en biokemisk genmarkør af udvalgte populationer af vandbænkebidderen *Asellus aquaticus* 7.200 kr.
25. Professor, dr. HENRIK DAM til biokemiske og ernæringsmæssige undersøgelser 25.000 kr.
26. DANMARKS TOPOGRAFISK-BOTANISKE UNDERSØGELSE til trykning af to hæfter af TBU's publikationer 7.430 kr. (Tillæg til bevilling af 25/11 1966 på 22.200 kr.).
27. Professor, dr. W. DANSGAARD til fortsættelse af arbejdet med borekernen gennem Grønlands indlandsis samt til en supplerende prøveindsamling fra Camp Century, Grønland, 52.700 kr.
28. Samme til en rejse til Japan med henblik på deltagelse i en massespektrometri konference i Kyoto i september 1969 13.399 kr.
29. Samme til en rejse for magister Sigfus Johnsen til Cambridge, England, med henblik på deltagelse i konferencen »Hydrology of Glaciers« og til en rejse for civilingeniør H. B. Clausen til Antarktis med henblik på deltagelse i U.S.C.R.R.E.L.'s boreprojekt 15.635 kr.
30. DANSK NATURHISTORISK FORENING som tilskud til udgivelse af et af fhv. højesteretsdommer, dr. Victor Hansen forfattet bind om danske biller til serien »Danmarks Fauna« 9.000 kr.
31. DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB til fortsat arbejde på Ordbog over det ældre danske sprog 125.000 kr. for tiden 1/4 1969–31/3 1970.

32. Samme som efterbevilling for tiden 1/4 1965–31/3 1969 til arbejdet med Supplement til Ordbog over det danske sprog 47.368 kr.
33. Samme til fortsat arbejde i 1969 ved Diplomatarium Danicum, 1. række 79.100 kr.
34. Samme til fortsat arbejde i 1969 ved samme værks 3. række 79.100 kr.
35. Samme til dækning af lønstigninger i 1968 vedrørende bevillingerne til arbejdet ved Diplomatarium Danicum, 1. og 3. række 13.942 kr. 61 øre.
36. Samme til færdiggørelse af afskrivningsarbejdet vedrørende Breve fra og til Adam Oehlenschläger, 3. række 9.000 kr.
37. Samme til honorar til cand. mag. Iver Kjær for arbejde i tiden 1/4 1969–31/3 1970 med gamle danske skuespiltekster 14.600 kr.
38. DET KONGELIGE DANSKE SELSKAB FOR FÆDRELANDETS HISTORIE til færdiggørelse af trykmanuskriptet til udgaven af kong Christian VIII's dagbøger og optegnelser fra årene 1815–22 30.000 kr.
39. Professor, dr. MAGNUS DEGERBØL til kvartærzoologiske studier, med særligt henblik på præ- og protohistoriske hvirveldyr fra Syd-Danmark og Grønland, 5.000 kr. årlig i 2 år.
40. KOMITEEN FOR DEN DANSKE DOKAN-EKSPEDITION til amanuensis Peder Mortensen til tegning og fotografering af materiale med henblik på afslutning af 2. bind af Shimsharapublikationen 14.475 kr.
41. Dr. phil. A. G. DRACHMANN til fortsatte undersøgelser over de tekniske tegninger i håndskrifter af værker fra oldtiden 9.000 kr.
42. Lektor LENNART EDELBERG til renskrivning af manuskripter vedrørende materiale fra 3. danske centralasiatiske ekspedition 1947–49, Henning Haslund Christensens mindeekspedition 1953–54 og Dansk Nuristan ekspedition 1964 5.000 kr.
43. Professor, dr. SØREN EGERØD til lingvistiske studier i Sydøstasien, særligt med henblik på de såkaldte minoritetssprog 8.000 kr.
44. Museumsinspektør POVL ELLER til studier vedrørende Frederik VI's historiske portrætsamling på Frederiksborg, dens oprindelse og senere skæbne 5.000 kr.

45. Fhv. overdyrlæge FR. ELVINGE til en studierejse til veterinærskolerne i Berlin og Hannover for at studere ved de historiske samlinger 1.710 kr.
46. Amanuensis, forstkandidat LARS FEILBERG til dækning af udgifter ved beskrivelse og opmåling af et fredet egekrat i Vind plantage ved Holstebro 5.000 kr.
47. Afdelingsleder, lektor, mag. scient. KLAUS FERDINAND til erhvervelse med henblik på opstilling på Forhistorisk Museum, Moesgaard, af en etnografisk samling fra ainuerne i det nordlige Japan ved frøken Kirsten Olsen, B.A. 10.000 kr.
48. Arkitekt, hypoteksforeningsdirektør HELGE FINSEN, som tilskud til udgivelse af afhandlingen »La Résidence de Domitian sur le Palatin« i serien Supplementum af Analecta Romana 10.000 kr.
49. Amanuensis, lektor, dr. BENT FOLTMANN til medhjælp til bestemmelse af primærstrukturer af rennin 1.610 kr.
50. Professor, dr. HOLGER FRIIS JOHANSEN til fremstilling af en tekstkritisk udgave af Aischylos' tragedie Supplices (De bønfaldende) 40.070 kr.
51. Professor, dr. OVE FRYDENBERG til dækning af udgifter, herunder til apparatur, ved en fænotypisk typebeskrivelse og formalgenetisk analyse samt populations-strukturbeskrivelse af et mindre antal genetisk-biokemiske polymorfier i udvalgte ålekvabbebestande 42.000 kr.
52. Samme til dækning af udgifter ved gen- og genotypefrekvensbestemmelse af et mindre antal genetisk-biokemiske polymorfier i de af Johs. Schmidt i 1917–21 undersøgte danske ålekvabbebestande 31.000 kr., fordelt på 2 år.
53. CARLSBERGFONDETS ARKÆOLOGISKE EKSPEDITION TIL FØNIKIEN til fortsat bearbejdelse af ekspeditionens materiale 7.000 kr.
54. Samme til udgivelse i Videnskabernes Selskabs historisk-filosofiske skrifter af professor, dr. P. J. Riis: »Publications of the Carlsberg Expedition to Phoenicia 1, Sukas I. The North-East Sanctuary and the First Settling of Greeks in Syria and Palestine« 50.155 kr.
55. Dr. phil. AXEL GARBOE til fortsatte studier vedrørende naturvidenskabens og særlig geologiens historie 3.000 kr. årlig i 2 år.

56. Lektor, dr. GEORG GARDE som tilskud til trykning af bogen: Teaterhistorie set gennem dukketeatrene. En studie i folkelig grafik 33.487 kr.
57. Sognepræst JØRGEN GLENTHØJ som supplerende bevilling til dækning af udgifter i forbindelse med udgivelsen af bogen: »Dokumente zur Bonhoeffer-Forschung 1928–1945« 1.900 kr.
58. Rigsantikvar, dr. P. V. GLOB til fortsat bearbejdelse af materialet fra de danske arkæologiske ekspeditioner til den persiske bugt 45.600 kr.
59. Samme som yderligere tilskud til trykning af en monografi om Danmarks helleristninger 24.150 kr. (Tillæg til bevilling af 25/11 1966 på 23.000 kr.).
60. Statsgeolog, dr. HELGE GRY til trykning i »Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening« af afhandlingen: »Megaspores from the Jurassic of the Island of Bornholm, Denmark« 2.800 kr.
61. Professor, dr. ANDERS HALD til aflønning af medhjælp ved et matematisk-statistisk forskningsprojekt for perioden 1/1–31/12 1969 14.040 kr.
62. Dr. phil. MARIE HAMMER som tilskud til indsamling af oribatider i Vestpakistan og på Tahiti 16.000 kr.
63. Professor, dr. L. L. HAMMERICH til videnskabelig virksomhed, navnlig inden for middelalderfilologi og lingvistik 6.000 kr. årlig i 2 år.
64. Samme til sekretærhjælp 4.000 kr.
65. Dr. phil. KAJ HANSEN til fortsatte undersøgelser af geologisk og limnologisk karakter 2.000 kr. årlig i 2 år.
66. Afdelingsleder, lektor, cand. med. LEIF HERTZ til aflønning i 6 måneder af laborant til mikromanometrisk undersøgelse af iltoptagelsen i isolerede nerveceller og gliaceller opnået ved vævsdyrkning 12.778 kr.
67. HISTORISK-ARKÆOLOGISK FORSØGSCENTER, Lejre, ved forsøgsleder, mag. art. Hans-Ole Hansen til sikring og udvikling af uddøende skandinaviske husdyrracer 10.850 kr.
68. Fhv. overarkivar, dr. HOLGER HJELHOLT til fortsættelse af historiske studier 4.000 kr. årlig i 2 år.
69. Professorinde VIBEKE HJELMSLEV til udgivelse af Louis Hjeltslev: »Sprogsystem og Sprogforandring« 11.450 kr.

70. Dr. phil. KR. HOLT-HANSEN til dækning af udgifter ved eksperimentelle undersøgelser over synsoplevelser, fortrinsvis ved kortere tidsintervaller, 5.000 kr.
71. Samme til publikation i »Perceptual and Motor Skills« af afhandlingen: »Perceptual additions when stimulus is four circle archs of 90°« 4.950 kr.
72. Vice-efor, cand. mag. ELISABETH HUDE til fortsatte studier over H. C. Andersen 6.000 kr., fordelt på 2 år.
73. Docent, dr. KRISTIAN HØJENDAHL til dækning af udgifter ved studier af klimatiske faktorer omkring haveafgrøder 6.000 kr., fordelt på 3 år.
74. Professor, dr. POUL HØYBYE til sekretærhjælp 3.000 kr.
75. Samme som tilskud til manuskript- og dialektstudier i Italien i april-maj 1969 3.000 kr.
76. Samme til fotokopiering af italienske manuskripter 500 kr.
77. INSTITUT FOR DANSK DIALEKTFORSKNING til opstilling af statistisk model for en nyudviklet metode til bestemmelse af dialektgrænser ved testing af dialekttalende 10.000 kr.
78. INSTITUT FOR DANSK KIRKEHISTORIE som yderligere tilskud til udgivelsen af overarkivar, dr. theol. Bjørn Kornerups afhandling: »Hans Poulsen Reesen II« 462 kr. 25 øre. (Tillæg til bevillinger af 24/11 1967 og 22/3 1968 på i alt 23.967 kr.).
79. INSTITUT FOR LINGVISTIK, ÅRHUS UNIVERSITET, til indsamling af materiale på og om ainu-sproget på nordspidsen af den japanske ø, Hokkaido 13.000 kr.
80. Statsgeolog, dr. JOHS. IVERSEN til vedligeholdelse af feltlaboratoriet i Draved forskningsområde 5.865 kr.
81. Samme og dr. phil. SVEND THORKILD ANDERSEN til oprettelse af forskningsområde i Løvenholm Skov, Djursland, 35.000 kr.
82. De samme til indhegning af det pågældende forskningsområde 9.000 kr.
83. Mag. scient. VØGG H. JACOBSEN til indkøb af supplerende apparatur til brug ved studier over fødeforholdene i vadehavet med særligt henblik på sandormens ernæringsbiologi 6.524 kr. 55 øre.
84. Professor, dr. BODIL JERSLEV til aflønning af videnskabelig medarbejder i 5 måneder ved røntgenkrystallografisk struk-

- turbestemmelse af acylerede oximer, primært acetyleret formoxim, samt til anskaffelse af et røntgenrør til brug ved undersøgelsen 28.000 kr.
85. Professor, dr. KNUD JESSEN til udgifter ved vegetationsanalyser på VORSØ 2.000 kr.
  86. JYDSK ARKÆOLOGISK SELSKAB som tilskud til trykning og udgivelse af dr. phil. K. de Fine Licht: »The Rotunda in Rome« 38.603 kr.
  87. Professor, dr. PETER JØRGENSEN til deltagelse i en frisisk filologkongres i Holland i september 1969 1.500 kr.
  88. Professor, dr. AAGE KABELL som tilskud til trykning af bogen: »Karen Blixen debuterer« 7.561 kr.
  89. Professor, dr. HANS KLENOW til aflønning af medhjælp ved undersøgelse af monovalente cationers virkning på DNA-replikationen og på koncentrationen af deoxyribonucleosidtriphosfater i *E. coli* B 207 16.900 kr.
  90. Afdelingsleder, lektor, mag. scient. B. ESKE KOCH til indsamling af materiale af islandske tertiærplanter i Nordvestisland i 1969 ved amanuensis, dr. Walther Friedrich 5.600 kr.
  91. Professor, dr. J. KOCH til køb af en McPherson monochromator model 218 til brug ved optisk spektroskopiske studier af atomare kollisioner ved amanuensis E. Veje 45.153 kr.
  92. Lektor, cand. mag. A. KRAGELUND til en udgave af Holbergs Niels Kliim med latinsk tekst og dansk oversættelse, ledsaget af sproglige og reale kommentarer samt indledning og registre 75.403 kr.
  93. Fhv. museumsbestyrer, dr. P. L. KRAMP til zoologiske undersøgelser, særlig over medusernes morfologi, systematik og zoogeografi, 3.000 kr. årlig i 2 år.
  94. Museumsinspektør, arkitekt KNUD J. KROGH til eftersøgning af nordboruiner i Grønland ved lærer Ove Bak, Sydprøven, 4.000 kr.
  95. Afdelingsleder, lektor ERIK KROGH ANDERSEN til lønning af videnskabelig medhjælp til indsamling og bearbejdelse af eksperimentelle data for organiske hydroxyforbindelser 2.000 kr.
  96. Fhv. overarkivar, dr. ERIK KROMAN til studier vedrørende Ærøs historie: De sønderbørgske hertuger og Ærø. Registratur over arkivalier vedrørende Ærø 4.000 kr.

97. KULTURHISTORISK LEKSIKON til udnyttelse af Danmarks middelalderlige kilder ved fortsat beskæftigelse af en særlig dansk redaktør, amanuensis, cand. mag. Allan Karker 9.000 kr.
98. KØBENHAVNS UNIVERSITET til dækning af honorarer til professorerne H. Holter, E. Zeuthen og M. Ottesen som fungerende lektorer i fagene dynamisk cytologi, embryologi og biologisk kemi 59.067 kr.
99. Dr. phil. VILH. LA COUR til fortsatte studier over dansk borgbygning i oldtid og middelalder 4.000 kr. årlig i 2 år.
100. Samme til udgivelse af et oversigtsværk over dansk borgbygning i oldtid og middelalder indtil ca. 1250 56.446 kr.
101. Kandidatstipendiat, mag. art. MOGENS TROLLE LARSEN som tilskud til forberedelsen af en udgivelse af de tilgængelige oldassyriske tekster 15.000 kr.
102. Arkitekt, dr. KJELD DE FINE LICHT til opmåling af grotten »Ninfeo Bergantino« ved Albanersøen, sydøst for Rom, 18.203 kr.
103. Afdelingsleder, dr. HANS LIND til trykning i »Videnskabelige Meddelelser fra Dansk naturhistorisk Forening« af afhandlingen: »Hibernating behaviour of Helix pomatia L. (Gastropoda, Pulmonata)« 3.250 kr.
104. Arkitekt EIVIND LORENZEN til dækning af udgifter til tegnarbejde, mellemfoto m. m. ved fortsatte studier over græsk metrologi 5.000 kr.
105. Samme til elektronisk databehandling af målundersøgelser over planlægningsmetoder i græsk bygningskunst 340 kr. (Tillæg til bevilling af 24/11 1967 på 3.500 kr.).
106. Professor, dr. ARNE LUNDQVIST til aflønning af laborant i 2 år ved fortsatte studier over selvsterilitetens genetik, især hos enkimede planter, 60.700 kr.
107. Forsøgsassistent UDDA LUNDQVIST til deltagelse i The Second International Barley Genetics Symposium, Pullman, Washington, U.S.A., i juli 1969 4.320 kr.
108. Amanuensis LEIF LYNEBORG til fremstilling af tegninger til en monografi over de europæiske Tabanidae 15.000 kr.
109. Professor, dr. JØRGEN LÆSSØE til en rejse til Bagdad for med henblik på publikation af materiale fra Dokan-ekspe-

- ditionen at foretage afsluttende kollationering og gennemfotografering af kileskriftteksterne fra Tell Shemshara 12.000 kr.
110. Amanuensis IVAN MADIRAZZA som tilskud til aflønning af medhjælp til geologisk undersøgelse af de nordjyske saltstrukturer samt udførelse af to boringer 10.000 kr.
  111. MARINBIOLOGISK LABORATORIUM, Charlottenlund Slot, til drift af laboratoriet og fortsat publikation af det af Carlsbergfondets Dana-Ekspedition 1928–30 hjembragte materiale 198.046 kr.
  112. Museumsinspektør JØRGEN MELDGÅRD til en i forbindelse med et studieophold i Ottawa i året 1969 planlagt studierejse til amerikanske universiteter og museer med henblik på gennemgang af eskimo-arkæologiske samlinger 9.600 kr.
  113. Redaktør, dr. ERIK MOLTKE til udgivelse af en bog om Bernt Notkes altertavle i Århus domkirke og andre af hans værker 36.356 kr.
  114. Samme som yderligere tilskud til dækning af halvdelen af udgifterne til klicheer til ovennævnte bog 9.663 kr. 95 øre. (Tillæg til bevilling af 25/11 1966 på 29.835 kr.).
  115. Amanuensis, mag. art. PEDER MORTENSEN til et 6 ugers ophold i Jerusalem for med henblik på publikation at studere flintmaterialet fra de britiske udgravninger i Beidha 1967 9.846 kr.
  116. Overlæge, dr. IB MUNKVAD og afdelingsleder, dr. AXEL RANDRUP som afsluttende bevilling til neuropsykologiske undersøgelser med henblik på at sammenholde specielle adfærdsobservationer med hjerneanatomiske og biokemiske data 40.500 kr.
  117. Amanuensis, dr. JENS TYGE MØLLER til udgifter til medhjælp, apparatur m. v. ved en undersøgelse over morfologiske processer i en østjysk fjordmunding 20.000 kr.
  118. NATIONALMUSEET som tillægsbevilling til udgivelse af »Danmarks Kirker« i perioden 1/4 1968–31/3 1969 16.125 kr.
  119. Professor, dr. NIELS NIELSEN til en undersøgelse af den i det tidlige forår 1969 stedfundne vinderosion og muldflugt især i Jylland og af forventede eftervirkninger i perioden indtil ca. 1. juni 1969 10.000 kr.
  120. Overinspektør HANS NORLING-CHRISTENSEN (†) som tilskud

- til studier i Rom over det romerske materiale, der har relevans til vor oldtids import af romerske bronze- og glaskar i 1.-5. århundrede e. Kr. 4.000 kr.
121. Professor, dr. OTTO NØRN til kunsthistoriske studier, fortrinsvis til rejser og fotografier, 4.000 kr. årlig i 2 år.
  122. Professor, dr. N. E. NØRLUND til matematiske og geodætiske studier 4.000 kr. årlig i 2 år.
  123. Dr. phil. CARSTEN OLSEN til fortsatte studier over planternes ionoptagelse, specielt undersøgelser over den biologiske kvælstofbinding hos vandbregnen *Azolla caliniana*, 4.000 kr. årlig i 2 år.
  124. Museumsinspektør, dr. OLAF OLSEN til arkæologisk undersøgelse af hustomter og vejsystemet i vikingeborgen på Nonnebakken i Odense, herunder til opmåling af undersøgelsesområdet, 29.975 kr.
  125. Professor, dr. HANS PAULY til trykning i »Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening« af afhandlingen: »A Study of Opaque Minerals in Iron Basalt, Disko, Greenland« 2.900 kr.
  126. Overlærer ASTRID BOYE PETERSEN til undersøgelse og behandling af et materiale bestående af 65 båndoptagne undervisningstimer i engelsk for begyndere med henblik på at belyse undervisningens mål og metode 13.000 kr.
  127. PROTEINKEMISK INSTITUT ved forskningsleder, mag. scient. K. Brunfeldt til videnskabelig medhjælp ved en undersøgelse af methionins stabilitet under fastfasesyntese af methioninholdige peptider samt af amid-dannelsen ved ammonolytisk afspaltning af det færdige peptid fra polymeren 42.409 kr.
  128. Filmfotograf PETER RASMUSSEN til videnskabelig og teknisk bearbejdelse af etnografisk filmmateriale, omhandlende det halvnomadiske, afrikanske folk Masaierne 28.100 kr.
  129. Professor STEEN EILER RASMUSSEN som yderligere tilskud til dækning af fremstillingsudgifterne til en bog om Københavns udvikling gennem 800 år 6.750 kr. (Tillæg til bevilling 21/5 1968 på 25.000 kr.).
  130. Afdelingsleder, lektor, mag. scient. KAJ RAUNSGAARD PEDERSEN som afsluttende bevilling til undersøgelse af prækambriske fossilstrukturer fra Vestgrønland 12.000 kr.

131. Professor, dr. ANDERS REIZ til honorering af medhjælp ved fremstilling af konstruktionstegninger af astronomiske instrumenter 9.000 kr.
132. Samme til honorering af arbejde med Astronomisk Selskabs sektion for iagttagelse af foranderlige stjerner 1.000 kr. årlig i 2 år.
133. Samme og professor, dr. BENGT STRÖMGREN som yderligere tilskud til Københavns universitets astronomiske observatorium til dækning af udgifter til anskaffelse af et 1,5 m spejlteleskop med kuppel 725.000 kr. (Tillæg til bevilling af 26/11 1965 på 500.000 kr.).
134. DET DANSKE INSTITUT I ROM til anskaffelse af supplementsbind XI til Pauly-Wissowas Real-Encyclopädie der klassischen Altertumswissenschaft 198 kr. 27 øre.
135. Professor, dr. ALFRED ROSENKRANTZ til trykning i »Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening« af afhandlingen: »The Development since 1938 of our knowledge of the marine upper cretaceous and lower tertiary Deposits in West Greenland« 2.900 kr.
136. Museumsdirektør, dr. HAAVARD ROSTRUP til kunsthistoriske studier og forarbejder 4.000 kr. årlig i 2 år.
137. Afdelingsleder, dr. FINN SALOMONSEN til indkøb af ringe til ringmærkning af fugle i Grønland 14.000 kr.
138. Oberst, civilingeniør JØRGEN JACOB GREVE SCHEEL til indsamling af levende og konserveret materiale af Rivulinae (Cyprinodontidae, Pisces) på Fernando Poo og i Camerouns til brug ved fortsatte zoologiske og zoogeografiske undersøgelser over vestafrikanske Rivulinae (tandkarper) 11.200 kr.
139. Pastor, dr. G. SCHERZ til dækning af merudgifter ved udgivelse af Niels Stensens geologiske skrifter 5.000 kr. (Tillæg til bevilling af 24/11 1967 på 10.000 kr.).
140. Ingeniør THORKILD SCHIØLER til en rejse til Syrien og Iraq med henblik på undersøgelse og opmåling af derværende vandløftningsmaskiner 8.000 kr.
141. Professor, dr. BENT SCHULTZER til sekretærhjælp ved afslutning af et filosofisk arbejde 6.000 kr.
142. Udenrigsråd, dr. GUNNAR SEIDENFADEN som tilskud til rettegning af analytiske tegninger af asiatiske orkideer 10.000 kr.

143. Professor HALFDAN SIIGER og afdelingsleder, mag. scient. KLAUS FERDINAND som tilskud til en etnografisk feltundersøgelse ved Mr. Schuyler Jones, M.A., af den politiske organisation i Waigel dalen i Nuristan, Afghanistan, samt til indkøb af etnografisk studiemateriale i denne forbindelse 6.500 kr.
144. Professor, dr. NIELS SKYUM-NIELSEN til medhjælp til udarbejdelse og færdiggørelse af første halvdel af samlet fremstilling af Danmarks historie 1085–1241 3.275 kr.
145. Professor, dr. THEODOR SORGENFREI til trykning i »Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening« af afhandlingen: »Geological Perspectives in the North Sea Area« 2.900 kr.
146. Professor, dr. AXEL STEENSBERG og museumsinspektør SVEND NIELSEN til videreførelse af igangværende rekognosceringer i Hesede skov og mindre, supplerende undersøgelser i Borup Ris samt bearbejdelse af indsamlet materiale 10.800 kr.
147. Professor, dr. AXEL STEENSBERG, kontorchef, cand. jur. & mag. art. VIGGO NIELSEN og overinspektør, dr. J. TROELSMITH til bearbejdelse af materialet fra undersøgelsen af jernalder-agre i Grishøjgaards krat, Store Vildmose 4.000 kr.
148. Professor, dr. AXEL STEENSBERG og mag. art. GRITH LERCHE til dækning af udgifter ved fotoarbejde m. m. i forbindelse med en undersøgelse af primitiv husbygning, madkultur etc. i Japan, New Guinea, Indien og Syrien 6.986 kr.
149. Professor, dr. BENGT STRÖMGREN til fremstilling af et fotoelektrisk astrofotometer til firefarve-fotometri 21.000 kr.
150. Samme til dækning af rejseudgifter i forbindelse med assistance til fotoelektrisk firefarve-fotometri for et net af standardstjerner på den nordlige stjernehimmel 9.000 kr.
151. Lektor OTTO SVANHOLT til sekretærhjælp og andre udgifter ved fortsat arbejde med ældre dansk sprogundervisningslitteratur 4.800 kr.
152. Professor, dr. THORV. SØRENSEN til aflønning i 1 år af assistance ved bearbejdelse af forsøgsmateriale vedrørende variabiliteten hos udvalgte plantearter 18.000 kr.
153. Samme (for redaktionsudvalget under Komiteen for Thai Botanical Studies) som supplerende bevilling til trykning af

9. hæfte af »Studies in the Flora of Thailand« 5.000 kr. (Til­ læg til bevilling af 8/12 1967 på 24.000 kr.).
154. Dr. phil. ELLEN THOMSEN til undersøgelser over insekternes neurosekretoriske celler og endocrine kirtler 19.500 kr.
155. Professor, dr. MATH. THOMSEN til fortsat videnskabeligt ar­ bejde 19.500 kr.
156. Dr. phil. ELLEN THOMSEN og professor, dr. MATH. THOMSEN til fortsat aflønning i 3 år af en teknisk assistent ved under­ søgelser over insekternes neurosekretoriske celler og endo­ crine kirtler 101.952 kr.
157. Direktør, dr. V. THORLACIUS-USSING til studier i billedkun­ sten i Danmark i det 18. og 19. århundrede med henblik på en publikation over Kunstakademiets samlinger 4.000 kr. årlig i 2 år.
158. Professor, dr. NIELS THULSTRUP til trykning af kritisk forsk­ ningshistorie om Kierkegaards forhold til Hegel 13.943 kr.
159. Overinspektør, lektor, dr. J. TROELS-SMITH til pedologiske undersøgelser i forbindelse med arkæologiske, geologiske og palæobotaniske undersøgelser af køkkenmødding (Erte­ bølge-kultur) på Hjortholm i Stavns Fjord, Samsø, 39.000 kr.
160. Samme til leje af forskningsområdet Stavns Fjord, Samsø, samt til aflønning af opsyn 60.228 kr. 24 øre.
161. Samme til pollenanalytisk og dendrokronologisk datering af den ældste neolitiske bebyggelse i Weier, Schweiz, 14.000 kr.
162. Afdelingsleder, dr. S. L. TUXEN til fortsat udgivelse af »The Zoology of Iceland« 40.000 kr. årlig i 2 år.
163. UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND til merudgift ved fremstilling af den resterende del af udgaven Færøske Kvæ­ der (bind VI) 28.596 kr., fordelt på 2 år.
164. Overlæge, dr. THORKIL VANGGAARD som tilskud til dækning af udgifterne ved fremstillingen af bogen: »Phallos« 4.500 kr.
165. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR A CRITICAL PĀLI DICTIONARY til honorering af videnskabelig medhjælp og til dækning af andre udgifter ved videreførelse af arbejdet med ordbogen 52.400 kr.
166. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION TIL UDFORSKNING AF LANDBRUGSREDSKABERNES OG AGERSTRUKTURERNES HI­ STORIE til kommissionens virksomhed i 1969 96.900 kr.

167. Samme til udførelse af et efterlignende eksperiment med redskabskopier af »Døstrup-arden«, »Donneruplund-arden« samt en række mosefundne formodede træskær til brug i bue-arter 7.865 kr.
  168. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION TIL UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE til kommissionens fortsatte virksomhed 6.000 kr. årlig i 2 år.
  169. Dr. phil. KNUD VOSS til videnskabelige studier med henblik på publikation af en bog om arkitekten Nicolai Eigtved 20.000 kr. årlig i 2 år.
  170. Professor, dr. MOGENS WESTERGAARD til videnskabelige undersøgelser i 1969 76.262 kr. 68 øre.
  171. Samme til fortsat assistance til elektronmikroskopiske og cytokemiske undersøgelser af kromosomernes ultrastruktur hos svampe 28.000 kr. årlig i 2 år.
  172. Samme til dækning af rejseudgifter i forbindelse med et studieophold ved California Institute of Technology, Biology Division, Pasadena, U.S.A., i december 1969-juni 1970 10.000 kr.
  173. PENNY VON WETTSTEIN-KNOWLES, Ph.D. til deltagelse i The Second International Barley Genetics Symposium, Pullman, Washington, U.S.A., i juli 1969, i XI International Botanical Congress, Seattle, Washington, i august-september 1969 samt til videnskabeligt arbejde ved University of Washington, Pullman 3.473 kr.
  174. Laboratorieførstander H. WICHMAND og videnskabelig assistent, cand. mag. H. MOURIER til undersøgelse af de biotiske faktoreres indflydelse på stuefluepopulationer under danske forhold 36.620 kr. (Tillæg til bevilling af 24/11 1967 på 32.500 kr. årlig i 2 år.).
  175. Afdelingsleder, dr. TORBEN WOLFF til medhjælp ved sortering og bearbejdelse af Atlantide- og Galathea-ekspeditionernes samling af krabber fra Vestafrika 4.000 kr.
  176. Professor, dr. HENRIK JAN ZWART til strukturel og petrologisk forskning i 1969 i dele af den Caledoniske foldekæde i Skandinavien 33.600 kr.
-

177. VIDENSKABERNES SELSKAB

- a) som årligt tilskud efter statutternes § X 20.000 kr. med tillæg på 70.000 kr.
  - b) som særligt tilskud til sekretærhjælp for selskabets redaktør 4.000 kr.
  - c) som særligt tilskud til udgivelse af selskabets publikationer 25.000 kr.
  - d) til dækning af selskabets pensionsforpligtelser overfor selskabets nuværende tjenestemænd 16.111 kr. 68 øre.
-

178. CARLSBERG-WELLCOME STIPENDIER FOR BRITISKE OG DANSKE VIDENSKABSMÆND (jfr. beretning 1956–57 s. 94–95 og beretning 1965–66 s. IX–X). For det akademiske år 1969–70 er uddelt følgende stipendier:

Dr. K. R. ADAMS, Department of Chemistry, Queen Mary College, University of London, til et års ophold hos professor, dr. M. Ottesen, Kemisk afdeling, Carlsberg Laboratorium, for at arbejde med kemiske modifikationer af enzymproteiner.

Cand. scient. JENS CHR. JENSENIUS, Institut for eksperimentel immunologi, Københavns universitet, til et års ophold hos professor R. R. Porter, Biochemical Department, Oxford University, for at studere immunoglobulinernes struktur og funktion.

Amanuensis, cand. scient. CHRISTIAN LOHSE, Kemisk Institut, Odense universitet, til et års studieophold hos professor G. Porter, The Davy Faraday Laboratory, London, for at deltage i laboratoriets arbejde med flash-photolyse af komplicerede organiske forbindelser.

I 1968–69 er udbetalt 60.782 kr. 41 øre.

---

179. CARLSBERGFONDETS BIOLOGISKE INSTITUT. Til institutets drift i 1968–69 er bevilget og udbetalt 1.067.473 kr. 76 øre af afdeling B, jfr. regnskabet for afdeling B s. IV.

---

180. PENSIONS-LIGNENDE UNDERSTØTTELSER vedrørende afdeling
B 72.532 kr.

Af det den 4. september 1958 oprettede CARLSBERGFONDETS LEGAT FOR DEN KGL. VETERINÆR- OG LANDBOHØJSKOLE (jfr. beretning 1957-58 s. 106-107) har det i henhold til fundatsen nedsatte legatudvalg i tiden 1. marts 1968-28. februar 1969 uddelt følgende beløb:

1. Inspektør, lic. agro. EJNER JENSEN til videnskabelig medhjælp i 3 måneder til færdiggørelse af igangværende jordbundsmineralogisk undersøgelse 5.000 kr.
  2. Professor N. FABRITIUS BUCHWALD til undersøgelser over svampepopulationen hos jordbærblomster 1.800 kr.
  3. Amanuensis, cand. mag. OLE HØST til indkøb af apparatur til fortsatte undersøgelser af lysforholdene på nordjyske skrænter m. m. i forbindelse med en planlagt hugst. (Specielt indenfor Frueskohegningen i Buderupholm). 6.772 kr. 50 øre.
  4. Dendrolog SØREN ØDUM og POUL SØNDERGAARD til indkøb af to fotometre til måling af øjebliksværdier 5.512 kr. 50 øre.
  5. Professor JOHAN LANGE til registrering af haveplanters, fortrinsvis vedplanters, indførelse i Danmark efter trykte og håndskrevne kataloger 2.332 kr.
-

Carlsbergfondets biologiske Institut

Leder: Professor, dr. ERIK ZEUTHEN.

Professor ERIK ZEUTHEN har fortsat og foreløbig afsluttet det i beretningerne siden 1965/66 omtalte arbejde over uafhængig synkronisering af celledelingerne og af DNA replikationen i samme population af *Tetrahymena* celler. De vundne resultater, over hvilke detaljerede rapporter er under udarbejdelse, fremstår som elementer i den afrundede beskrivelse af mekanismerne i synkroniseringen af *Tetrahymena* populationer, som professor ERIK ZEUTHEN og cand. mag. LEIF RASMUSSEN i årets løb har skrevet som del af en større oversigtsartikel over emnet »Synchronized Cell Division in Protozoa« (i Vol. 4 af »Research in Protozoology«, Pergamon Press). Deltagelse i andre arbejder end de nævnte vil blive omtalt under de enkelte medarbejdere.

Professor ZEUTHEN holdt i december 1968 foredrag i et symposium om hydrobiologi, der afholdtes i Warszawa som en del af festlighederne omkring Nenéki-Instituttets 50-års jubilæum. Han deltog, i egenskab af formand for Nordisk Forening for Celleforskning, i marts måned i et møde i Leiden vedrørende oprettelsen af ECBO (European Cell Biology Organization). Endvidere deltog han efter indbydelse i en kongres, der afholdtes i Versailles i juni-juli af »Institut de la Vie« over emnet »De la Physique Théorique à la Biologie«, og han fungerede sammen med cand. mag. LEIF RASMUSSEN som lærer i et ICRO kursus, der afholdtes i Paris i august. Han har desuden, som formand og symposium-arrangør, deltaget i Nordisk Forening for Celleforskning's 6. kongres, der afholdtes i Reykjavik i begyndelsen af august. Magister JYTTÉ NILSSON forelagde ved denne lejlighed en fælles meddelelse. Carlsbergfondet har dækket omkostningerne ved rejsen til Leiden og ydet bidrag til rejserne til Warszawa og Reykjavik. Professor ZEUTHEN modtog den 15. februar Novo-prisen ved en højtidelighed på Novo.

I maj holdt den Skandinaviske Sektion af »International Society of Protozoologists« møde ved Universitetet i Lund. Dette instituts deltagelse fremgår af nedenstående liste over referater. Kort efter afholdtes »The IIIrd International Congress on Protozoology« i Leningrad. Instituttets deltagelse ses af listen over referater, idet dog nævnes, at K. HAMBURGER, E. K. HOFFMANN, A. KLUDT og E. ZEUTHEN var forhindret i at deltage i kongressen.

Professor ZEUTHEN har i forårssemestret afholdt en ugentlig forelæsning over cytologiske emner for biologistuderende i 8. semester ved Københavns Universitet.

Cand. mag. LEIF RASMUSSEN har fortsat studierne over betydningen af næringssubstraternes indhold af partikulære bestanddele for *Tetrahymenas* vækst. Han har med studenterstipendiat, stud. scient. AGNETE KLUDT indsendt en afhandling til trykning. Sammen med studenterstipendiat, stud. scient. HANS HOLST-SØRENSEN videreføres denne forsøgsrække. Således er det nu fundet, at også *Acanthamoeba* har et behov for uopløste – ikke i sig selv nutritive – bestanddele i næringssubstratet. Desuden har han, i samarbejde med professor E. ZEUTHEN, færdiggjort oversigtsartiklen »Synchronized Cell Division in Protozoa«, med professor E. ZEUTHEN og cand. pharm. BIRTE KRAMHØFT studeret *Tetrahymenas* kompensatoriske reaktioner på osmotiske chok, og med professor E. ZEUTHEN og cand. scient. ELSE KAY HOFFMANN undersøgt aminosyreoptagelser i *Tetrahymena*. Han deltog, med støtte af Carlsbergfondet, i »The IIIrd International Congress on Protozoology« i Leningrad og forelagde her to meddelelser. Endvidere demonstrerede han og professor ZEUTHEN instituttets forskellige metoder ved et ICRO kursus i »Single Cell Techniques«, som afholdtes ved »Institut de Pathologie Cellulaire« i Paris, august 1969.

Cand. mag. KIRSTEN HAMBURGER har fortsat de i beretningen for 1967/68 nævnte undersøgelser over det respiratoriske stofskiftes ændringer gennem *Tetrahymena* cellens cyklus. Der anvendtes mikrogasometrisk teknik (gradientdykker) samt celler, der under forsøget formerede sig trinvist fra een oprindelig til 8 eller 16 celler. Iltoptagelse og kulsyreudskillelse målttes som funktion af cellernes position i deres vækst-delingscyklus og af populationsvækstens fase på tidspunktet, da forsøgscellen fjernedes fra den oprin-

delige stamkultur. En meddelelse om undersøgelsen blev givet ved mødet i Lund. I samarbejde med professor E. ZEUTHEN, dr. J. STOUT (New Zealand) og stud. scient. B. ANDERSEN NEXØ undersøges muligheden for at foretage stofskiftemålinger med dykkere, som vandrer i en til atmosfæren åben vægtfyldegradient.

Mag. scient. JYTTE REICHSTEIN NILSSON har i samarbejde med professor ZEUTHEN fortsat de i tidligere beretninger omtalte undersøgelser af finstrukturer i *Tetrahymena*. Den varmebehandling, der inducerer synkron celledeling, forårsager samtidig en unormal ophobning i kernen af mikrotubuli, hvis forløb synes at være uorienteret, men at blive orienteret kort før kernen deler sig. Disse mikrotubuli opløses efter keredelingen. Disse observationer kan tydes som værende i harmoni med den af ZEUTHEN og WILLIAMS publicerede model for synkronisering med varmekok (beretning 1966/67 under førstnævnte, publikationslisten i nærværende beretning). Medens kernebilledet lige forud for kernens deling er karakteriseret af kromatinets aggregation, er det efter delingen og under den synkrone DNA syntese præget af kromatinets dispersion. Magister NILSSON har efter Feulgen farvning og i elektronmikroskopet studeret disse aggregaters form og antal, især i celler fra kulturer med normal (asynkron) tilvækst. Argumenter fremlægges for opfattelsen, at ethvert aggregat repræsenterer et fuldt genom, og billeder vises af enheder, som efter magister NILSSONS opfattelse kan modsvare et kromosom i vanlig forstand. Magister NILSSON har videreført sine studier af vakuoledannelsen hos *Tetrahymena*, og hun har, sammen med mag. scient. VAGN LEICK (Universitetets biokemiske Institut B), studeret nukleolernes organisation i sammenhæng med ribosomdannelsen hos samme organisme. Endelig har magister NILSSON fortsat sit samarbejde med dr. CICYLY CHAPMAN-ANDRESEN (se denne, under Carlsberg Laboratorium) over finstrukturerne i store amøber. Ved mødet i Lund gav magister NILSSON en meddelelse om sit samarbejde med magister LEICK. Ved »The IIIrd International Congress on Protozoology«, Leningrad, juli 1969, talte hun om makrokernens morfologi gennem *Tetrahymena* cellens normale cyklus, og som svar på milieuændringer. Ved det 6. møde i Nordisk Forening for Celleforskning, Reykjavik, august 1969, talte magister NILSSON om sine og professor ZEUTHENS undersøgelser over cellekernens struktur i det varmesynkroniserede cellemateriale. Deltagelse i møderne

i Leningrad og Reykjavik blev muliggjort ved støtte fra Carlsbergfondet.

Mag. scient. OLE WESTERGAARD har i det forløbne år fortsat sine studier af den DNA polymerase, som det har vist sig muligt at inducere i *Tetrahymena* gennem sult for thyminforbindelser samt ved bestråling med ultraviolet lys eller med elektroner. Det er lykkedes klart at skille den totale DNA polymerase aktivitet fra behandlede celler i to fraktioner, som desuden viser forskelle med hensyn til optima for »primers« og for ioner. Den ene fraktion forekommer med omtrent samme specifikke aktivitet i ubehandlede og i behandlede celler, medens den anden viser op til 50 gange større aktivitet i de sidste. Induktion af DNA polymerase som beskrevet medfører i alle tilfælde beskadigelse af cellens DNA, og det er derfor muligt, at det inducerede enzym er virksomt ved reparation af DNA (»repair polymerase«). Stud. scient. JENS KEIDING har taget del i undersøgelserne over den ved bestråling inducerede DNA polymerase. Magister WESTERGAARD gav ved mødet i Lund to meddelelser, den ene i samarbejde med stud. scient. JENS KEIDING.

Licentiatstuderende ved Danmarks farmaceutiske Højskole cand. pharm. BIRTE KRAMHØFT, indtil 1. oktober 1969 støttet af et stipendium fra Højskolen, har i samarbejde med professor ERIK ZEUTHEN og cand. mag. LEIF RASMUSSEN fortsat sine undersøgelser over uorganiske ioners virkninger på *Tetrahymena pyriformis*. Hun har fundet, at en pludselig forøgelse af det osmotiske tryk i omgivelserne inducerer cellerne til at optage kalium. Cand. pharm. B. KRAMHØFT har, med støtte fra Carlsbergfondet og »The International Union of Biological Sciences«, deltaget i »The IIIrd International Congress of Protozoologists« i Leningrad og der med cand. scient. ELSE KAY HOFFMANN som medforfatter givet en meddelelse om sammenhængen mellem ion- og aminosyre transport i *Tetrahymena*.

Universitetsadjunkt ved Københavns Universitet, mag. scient. HELGE A. ANDERSEN har i samarbejde med professor ZEUTHEN fortsat de i beretningen for 1967/68 omtalte undersøgelser over DNA replikationen i synkroniserede populationer af *Tetrahymena*. En meddelelse om dette arbejde blev givet ved protozoologmødet i Lund. I tilknytning til det nævnte arbejde har magister ANDERSEN påbegyndt undersøgelser over virkningen af 5-brom-deoxyuridin

(BUdR) på *Tetrahymena* celler, der inkuberes med dette stof i høje koncentrationer eller i lang tid. Der inkorporeres store mængder BUdR i DNA, DNA replikationen hæmmes gradvist, og morfologiske ændringer kan iagttages. Parallelt hermed har magister ANDERSEN studeret extranukleært DNA i *Tetrahymena*. Det vides, at denne celle – foruden i kernen – rummer DNA i mitokondrierne og i overfladestrukturerne. De sidste forsøg synes at vise, at der også til cellens mikrosomfraktion er knyttet DNA, forskelligt fra kernens. Magister ANDERSEN deltog, med støtte fra Carlsbergfondet, i en »NATO Summer School on Nucleic Acids« i Grækenland i juli 1969.

Cand. scient. ELSE KAY HOFFMANN har som stipendiat ved Carlsbergfondets biologiske Institut (fra marts til og med august 1969), herefter som kandidatstipendiat ved Københavns Universitet, i samarbejde med professor ERIK ZEUTHEN og cand. mag. LEIF RASMUSSEN, fortsat undersøgelserne over aminosyretransporten hos *Tetrahymena*. Det er vist, at denne formelt kan karakteriseres som en carriertransport, i hvilken carrieren er bevægelig, at en række aminosyrer bruger samme carrier, og endelig at transporten opfylder en række af de kriterier, der karakteriserer den aktive transport. En del af arbejdet er i marts 1969 i form af en rapport afleveret som eksamensopgave til Københavns Universitet. ELSE KAY HOFFMANN har samarbejdet med cand. pharm. BIRTE KRAMHØFT, som omtalt under denne.

Stud. scient. JENS KEIDING har som studenterstipendiat i samarbejde med magister OLE WESTERGAARD fundet korrelation mellem hæmning af cellevækst og stigning i den ved bestråling inducerede DNA polymerase aktivitet i *Tetrahymena* cellerne. Enzyms specifikke aktivitet øges, så længe cellevæksten er blokeret efter bestråling med ultraviolet lys eller med elektroner, og den falder atter, når celleformeringen igen tager fart. Observationer bestyrker opfattelsen, at det inducerede enzym er en »repair polymerase«. JENS KEIDING deltog, med støtte fra Carlsbergfondet, i et kursus, »Biosynthesis of RNA«, som blev arrangeret af EMBO ved Max-Planck Instituttet i Wilhelmshaven i juli 1969.

Stud. scient. VIBEKE HANSEN har som studenterstipendiat i samarbejde med dr. MARIKO IKEDA (se denne) udført målinger af aktiviteten af forskellige enzymer gennem *Tetrahymena* cellens varmesynkroniserede cyklus.

Stud. scient. HANS HOLST-SØRENSEN har i samarbejde med cand. mag. LEIF RASMUSSEN studeret betingelser, hvorunder fødevakuoledannelse sker hos *Tetrahymena*.

Stud. scient. KARL-HEINZ COHR har som studenterstipendiat i samarbejde med professor ZEUTHEN optaget undersøgelser over vækst hos *Tetrahymena* med anvendelse af roterende kulturflasker, følgende forslag af magister K. K. HJELM, Odense Universitet.

Stud. scient. BJØRN ANDERSEN NEXØ har deltaget i arbejdet med udviklingen af gradientdykkeren (som omtalt under dr. STOUT).

Dr. MARIKO IKEDA (Tokyo Metropolitan University) har, med støtte af Rask-Ørsted Fondet, fortsat det i beretningen for 1967/68 omtalte samarbejde med professor ZEUTHEN og magister NILSSON. Hun har desuden, i samarbejde med stud. scient. VIBEKE HANSEN, studeret visse enzymaktiviteter gennem *Tetrahymenas* synkroniserede cellecyklus. Dr. IKEDA deltog, med støtte fra Carlsbergfondet, i en »NATO Summer School on Nucleic Acids«, der holdtes i Grækenland i juli 1969. Hun afsluttede sit studieophold ved instituttet med udgangen af september.

Dr. JOHN D. STOUT (Soil Bureau, Wellington, New Zealand) har anvendt gradientdykkeren til målinger af jordbundsorganismers respiration. Under sit ophold her har han, i samarbejde med professor ERIK ZEUTHEN, cand. mag. KIRSTEN HAMBURGER og stud. scient. BJØRN ANDERSEN NEXØ, undersøgt mulighederne for at foretage stofskiftemålinger med dykkere, som vandrer i en til atmosfæren åben vægtfyldegradient, ikke som hidtil i en gradient, over hvilken der hviler et konstant lufttryk (se LØVLIE og ZEUTHEN, beretningen for 1962/63). Dette burde simplificere metoden overordentligt og sandsynligvis gøre den anvendelig for økologer.

Dr. C. CHAPMAN-ANDRESEN har som gæst fra Carlsberg Laboratoriets fysiologiske afdeling (se denne) samarbejdet med magister NILSSON (se denne).

Efter invitation og med støtte fra Carlsbergfondet besøgte instituttet i januar 1969 af dr. TRYGGVE GUSTAFSSON, Wennergrens Institut, Stockholm Universitet. Blandt andre gæster nævnes dr. DOROTHY PITELKA, dr. R. H. HULL, dr. G. G. HOLZ, dr. E. W. DANIELS, dr. R. L. CONNER, dr. PETER SATIR, dr. P. SIEKEWITZ og dr. J. FRANKEL, alle fra U.S.A., samt dr. B. AFZELIUS, Stockholm, professor H. HYDÉN, Gøteborg, og professor ARNE LØVLIE,

Oslo. Instituttet besøgte desuden af en gruppe sovjet studenter under ledelse af første sekretær ved den herværende U.S.S.R. ambassade, hr. A. KULAKOV.

Følgende arbejder er publiceret i årets løb:

- CHAPMAN-ANDRESEN, C. og J. R. NILSSON: On vacuole formation in *Tetrahymena pyriformis*, GL. Compt. Rend. Trav. Lab. Carlsberg **36**, 22, p. 405-432 (1968).
- WESTERGAARD, O. og R. E. PEARLMAN: DNA polymerase activity in methotrexate plus uridine treated *Tetrahymena*. Exptl. Cell Res. **54**, p. 309-313 (1969).
- WILLIAMS, N. E., O. MICHELSEN og E. ZEUTHEN: Synthesis of cortical proteins in *Tetrahymena*. J. Cell Sci. **5**, p. 143-162 (1969).
- ZEUTHEN, E. og N. E. WILLIAMS: Division-limiting morphogenetic processes in *Tetrahymena*. Nucleic Acid Metabolism Cell Differentiation and Cancer Growth, p. 203-217 (1969).
- ZEUTHEN, E.: Betragtninger over normal og malign cellevækst. Novo's årsskrift 1968.

Korte meddelelser:

1. Fra mødet i den Skandinaviske Sektion af Society of Protozoologists, afholdt på Zoofysiologiska Institutionen, Lunds Universitet, 29.-30. maj 1969. J. Protozool. **16**, suppl., 1969.

ANDERSEN, H. A.: DNA replication in heat synchronized *Tetrahymena pyriformis*.

HAMBURGER, K.: Gasometric studies with *Tetrahymena pyriformis* growing in various mediae.

HOFFMANN, E., L. RASMUSSEN og E. ZEUTHEN: Studies on amino acid transport in *Tetrahymena pyriformis*.

KEIDING, J. og O. WESTERGAARD: Increase in specific activity of DNA polymerase from irradiated cultures of *Tetrahymena pyriformis*.

NILSSON, J. R. og V. LEICK: Nucleolar organisation and formation of ribosomes in *Tetrahymena pyriformis* GL.

VILLADSEN, I. og E. ZEUTHEN: Synchronization of macronuclear DNA synthesis in *Tetrahymena* populations by temporary limitation of access to thymine compounds.

WESTERGAARD, O.: Protection of *Tetrahymena pyriformis* from the lethal effect of ultraviolet- or X-irradiation by prior exposure to irradiation.

ZEUTHEN, E.: Attempts to define conditions under which the macronucleus will synthesize DNA in dividing *Tetrahymena* cells.

2. Fra »The IIIrd Congress on Protozoology«, Leningrad, 2.–10. juli 1969. Publiceret i »Progress in Protozoology«, Leningrad 1969.
- HAMBURGER, K.: Gasometric studies related to the cell cycle of protozoan cells, p. 141.
- HOFFMANN, E. K. og B. KRAMHØFT: Evidence for interactions between sodium and amino acid transport in *Tetrahymena pyriformis*, p. 142.
- NILSSON, J. R.: Macronuclear morphology of *Tetrahymena pyriformis* GL during the cell cycle and in response to environmental conditions, p. 33.
- RASMUSSEN, L. og T. A. KLUDT: Multiplication rates in *Tetrahymena* as functions of particulate matter in the growth media, p. 150.
- ZEUTHEN, E. og L. RASMUSSEN: Synchronization of activities in the cell cycle of Protozoa (invited paper), p. 130.
3. Fra det 6. møde i Nordisk Forening for Celleforskning, Reykjavik, 4.–6. august 1969. Exptl. Cell Res. 58, p. 457.
- NILSSON, J. R. og E. ZEUTHEN: Macronuclear morphology of heat synchronized *Tetrahymena pyriformis* GL (Ciliata).

Instituttets personale består ved udgangen af året 1968/69 af følgende:

Professor, dr. ERIK ZEUTHEN er forstander (ansat i denne stilling 1. august 1957).

Cand. mag. LEIF RASMUSSEN er ordinær assistent (tilknyttet instituttet siden 1958, ansat i nuværende stilling 1. oktober 1966).

Cand. mag. KIRSTEN HAMBURGER er ekstraordinær deltids-assistent (tilknyttet instituttet siden 1958, ansat i nuværende stilling 1. april 1967).

Mag. scient. JYTTE REICHSTEIN NILSSON er ekstraordinær deltids-assistent (ansat i denne stilling 15. marts 1961).

Mag. scient. OLE WESTERGAARD er ekstraordinær assistent (tilknyttet instituttet 1. september 1965, ansat i nuværende stilling 1. oktober 1967).

Afdeling C

Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg

Fra museets bestyrelse er modtaget følgende beretning¹:

Museets Samlinger

Tilvækst.

I det forløbne år fra 1. oktober 1968 til 30. september 1969 har Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg forøget sine samlinger på følgende måde:

A. Ved køb:

Malerier og skulptur.

1. Kong Frederik III. Lille helfigursportræt på kobber. Formentlig malet af Toussaint Gelton. Tidligere i C. A. Sadolins samling. (Inv. nr. A 7753).
2. Kong Frederik IX. Brystbillede. Halv profil mod venstre. Malet af August Tørsleff 1953; signeret. Forstudie til det store gruppebillede i Folketinget, forestillende statsrådet ved underskrivelsen af den nye grundlov 5. juni 1953. (Inv. nr. A 7754).
3. Valdemar Christian, greve til Slesvig og Holsten, søn af kong Christian IV og Kirsten Munk. Brystbillede. Malet af G. Honthorst 1647 i Haag; signeret. Erhvervet i England. Hidrører fra jarlen af Cravens samling. (Inv. nr. A 7750).
4. Bodil Koch, født Thastum, cand. theol., politiker, minister. Brystbillede. Malet af Anelise Søndergaard 1965; signeret. (Inv. nr. A 7759).
5. Niels Viggo Bentzon, komponist. Maleri i hel figur, siddende. Udført af Anne Marie Telmanyi 1961; signeret. (Inv. nr. A 7751).

¹ Genpart af den allerunderdanigste beretning, som det påhviler bestyrelsen årligt at afgive til H. M. Kongen om museets virksomhed.

Angående regnskabet henvises til ekstrakten side IV.

Tegninger, grafiske blade og medaljer.

6. Lorenz Spengler, søn af kunstkammerforvalteren af samme navn og dennes designerede efterfølger. Klippet silhouet. Brystbillede. Profil mod venstre. Udført i Basel 1785. (Inv. nr. A 7749).
7. Episode af stormen på Dybbøl 18. april 1864. Blyantstegning. Med påskrevet oplysning om at være udført af (senere professor) E. Hunten, der deltog i angrebet. (Inv. nr. A 7761).
8. Kong Frederik IX's 70 års fødselsdag. Sølvmedalje. Avers med kongens profilportræt og navneomskrift, revers med kronet rigsvåben mellem laurbær- og egegrene samt omskrift: 1899 / 11. marts / 1969. Udført af Frode Bahnsen. (Inv. nr. M 422).

Samlingen af grafiske portrætblade er blevet suppleret på vanlig vis, bl. a. med litografier af Sven Havsteen-Mikkelsen, forestillende Sverri Dahl, Martin A. Hansen, Ejnar Mikkelsen, Johannes Rosendahl og Ole Wivel, med linoleumssnit af K. J. Almquist, forestillende Martin A. Hansen, Thomas Olesen Løkken og Johan Skjoldborg, med et sortkunstblad: selvportræt af Aksel Jørgensen, samt med et lærredstørklæde med påtrykte portrætter af venstrepolitikere, nemlig C. C. Alberti, Fr. Bajer, Christen Berg, Frede Bojsen, I. A. Hansen, Villads Holm, J. L. Holstein-Ledreborg, Sophus Høgsbro, Christopher Krabbe, Søren Kjær, J. H. G. Tauber og P. C. Zahle.

Møbler og kunstgenstande.

9. Christian den Fjerdes Bibel. Folio. Trykt i København 1633. Indbundet i helbind med rig ryg- og sideforyldning samt med ciseleret guldsnit. Med oprindelige beslag og spænder bevaret. Af et latinsk notat på fribladet fremgår, at dette eksemplar den 14. april 1650 skænkedes til Vor Frue Kirke i Århus af borger og købmand Christen Jensen (Basballe). Sammesteds er anført navnene på lensmanden, rigsråd Niels Krag til Trudsholm, biskoppen Jacob Matthiesen og kirkens sognepræst, kapellan og kirkeværge samt datoen 17. september 1652. På samme blads forside findes tilskrevne latinske og græske skriftsprog samt navne på to kvinder, som har

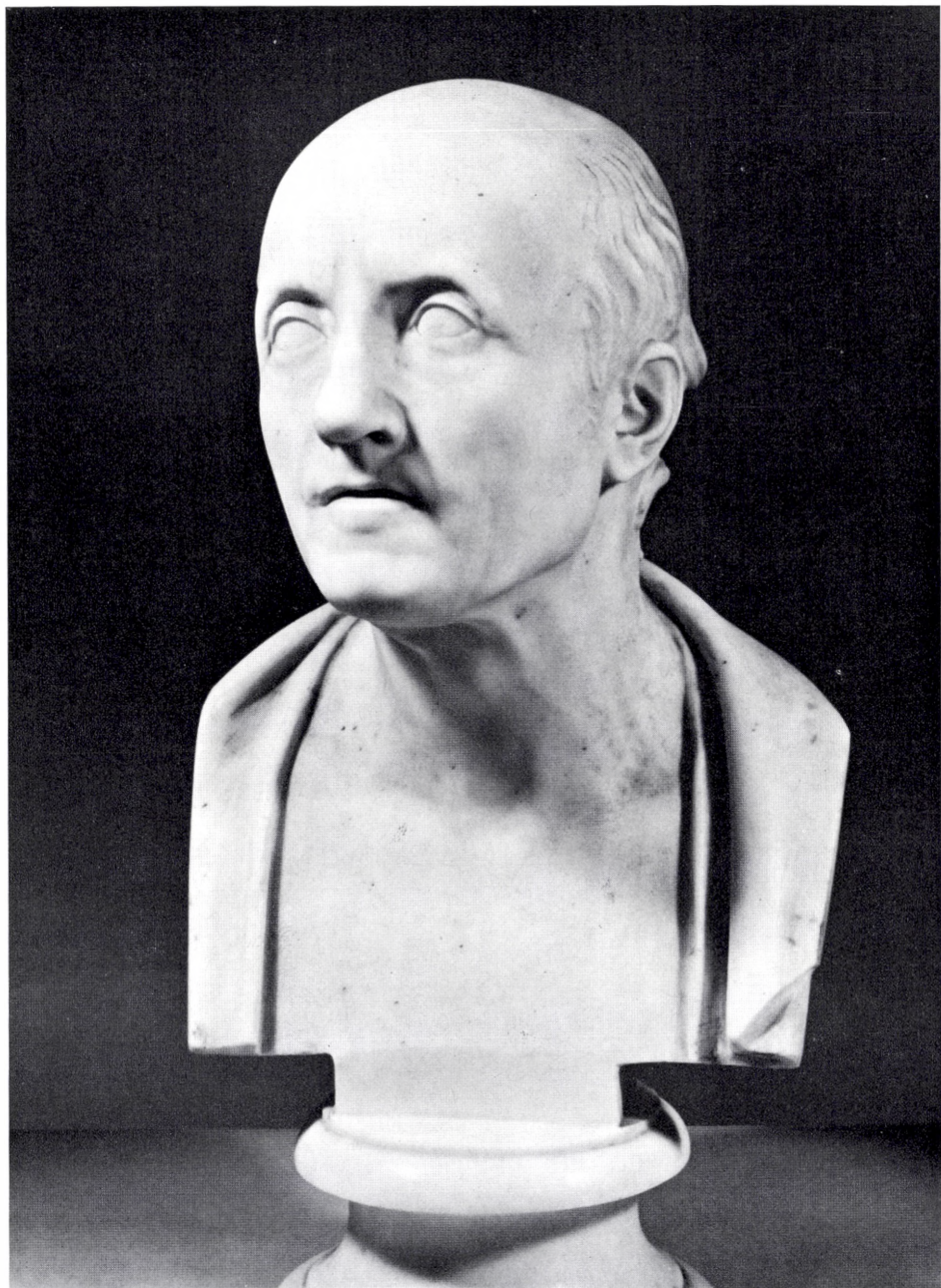

Kong Frederik III. Formentlig malet af Toussaint Gelton. (Inv. nr. A 7753).

Valdemar Christian, greve til Slesvig og Holsten (1622–1656). Son af Christian IV og Kirsten Munk.
Malet af Gerrit Honthorst 1647. (Inv. nr. A 7750).

Friedrich Gottlieb Klopstock, tysk digter (1724–1803).
Marmorbuste, udført af Landolin Ohmacht ca. 1790. (Inv. nr. A 7755).

Niels Viggo Bentzon, komponist (født 1919). Malet af Anne Marie Telmanyi 1961.
(Inv. nr. A 7751).

Bodil Koch, cand. theol., politiker, minister (født 1903). Malet af Anelise Søndergaard 1965.
(Inv. nr. A 7759).

S. Havsteen-Mikkelsen 66

Martin A. Hansen, forfatter (1909–1955). Litografi af Sven Havsteen-Mikkelsen 1966.

To prydvaser. Udført på Den kgl. Porcelainsfabrik med malede dekorationer af N. P. Rasmussen og L. W. Hansen. Antages at være identiske med to vaser, leveret i 1805 til kancellipræsident, senere gehejmestatsminister Frederik Julius Kaas.

Taffelur i mahognifineret urkasse, tegnet af billedhuggeren H. E. Freund.
Urværket udført ca. 1830 af Lars Petersen, urmager i København. (Inv. nr. B 4266).

ejet bibelen, efter at den var kommet ud af kirkens eje. (Inv. nr. B 4265).

10. Et par store prydvaser, dekoreret i guld og med broget maling som agat, med fire hvide medailloner, omkranset af guldindramning og stedmoderkranse, hvori henholdsvis en mandssilhouet og et sammenslynget monogram F.G.K. samt: Erindring og Erkjendtlighed. Udført på Den kgl. Porcelainsfabrik med de malede dekorationer af brogetmalerne N. P. Rasmussen og L.W. Hansen. Vaserne antages at være identiske med to, som ifølge fabrikkens regnskabsbog den 2. januar 1805 leveredes til kammerherre Kaas, nemlig den daværende kancellipræsident, senere gehejmestatsminister Frederik Julius Kaas. (Inv. nr. B 4270-71).

B. Som gave:

Fra afdøde arkivar Ivan Munk Olsen ifølge testamentarisk bestemmelse:

11. Friedrich Gottlieb Klopstock, digter. Marmorbuste. Udført af billedhuggeren Landolin Ohmacht ca. 1790. (Inv. nr. A 7755).

Fra direktør Niels Munck i henhold til et af billedets tidligere ejer, afdøde viceskoleinspektør, frøken Johanne Marie Mathiesen i sin tid fremsat ønske:

12. Hans Helgesen, officer. Lille helfigursportræt. Stående under stormen på Frederiksstad 4. oktober 1850. Malet af Niels Simonsen 1850; signeret. (Inv. nr. A 7748).

Fra afdøde direktør, civilingeniør H. T. Rimestad ifølge testamentarisk bestemmelse:

13. C. V. Rimestad, redaktør, politiker, stifter af »Arbejderforeningen af 1860«. Marmorbuste. Udført af L. Hasselriis 1869; signeret. (Inv. nr. A 7752).

Fra frøken Olga Poulsen som universalarving efter afdøde frøken Petrine Marie Amalie Besthorn:

14. Rasmus Olsen Besthorn, orientalist, journalist. Brystbillede. Kultegning. Udført af Emil Krause 1918; signeret. (Inv. nr. A 7747).

Fra forhenværende kontorchef E. Spang-Hanssen:

15. Johan Ludvig Heiberg, klassisk filolog, professor. Brystbillede. Malet af Harald Slott-Møller; signeret. (Inv. nr. A 7756).
16. Samme. Halv figur, siddende. Profil mod venstre. Blyants-tegning. Udført af Aage Roose; signeret. (Inv. nr. A 7757).
17. »En Kraft af første Rang«. Blyantstegning med karikerede portrætter af litteraturhistorikeren P. Hansen, forfatterne Henrik Ibsen og Sophus Schandorph, teaterchefen, greve Christian Danneskiold-Samsøe, minister for kirke- og undervisningsvæsenet, biskop H. V. Sthyr og forfatteren Alexander Kielland. Udført af Alfred Schmidt til »Blæksprutten« 1898. (Inv. nr. A 7758).

Fra direktør Torben Knudsen, Fredensborg, den afbildedes søn:

18. Ivar Peter Bogger Knudsen, ingeniør, maskinkonstruktør. Brystbillede. Malet af Michael Ancher 1912; signeret. (Inv. nr. A 7760).

Fra Carlsberg Laboratoriet:

19. Kaj Ulrik Linderstrøm-Lang, kemiker. Bronzemedalje. Avers med brystportræt omskrevet med det fulde navn. Revers med et Pegasus-hoved og omskrift: VERA DOCUIT / ARTES COLUIT / AMICOS FOVIT. Signeret med sammenskrevet AM, betegnende Arno Malinovski. (Inv. nr. M 421).

Fra afdøde frøken Petrine Marie Amalie Besthorn som testamenterisk gave:

20. Taffelur i mahognifineret urkasse med udskårne rosetter og med figurgruppe i forgyldt bronze i buet midterfelt. Urværket udført af L. Petersen ca. 1830. Har tilhørt billedhuggeren H. E. Freund. (Inv. nr. B 4266).

Af museets samlinger har i det forløbne år følgende genstande måttet noteres som afgang på grund af tyveri:

Pistol fra ca. 1840, som har tilhørt løjtnant F. C. J. Regenburg, der blev dødelig såret i slaget ved Bov 9. april 1848 og efter traditionen faldt med våbenet i hånden. (Inv. nr. B 1519).

Rhinsk, uglaseret stentøjskrus fra 1575, dekoreret bl. a. med

det danske rigsvåben og udstyret med sølvålå fra 1776. (Inv. nr. B 2384).

Forgylt bronzeplade med relieffremstilling af Amor og Psyche. Hørende til facadeudsmykningen på et taffelur fra tiden omkring 1780. (Inv. nr. B 959).

Revision.

Inventarrevisionen, der varetages af overinspektør Gudmund Boesen og dr. phil. Jan Steenberg, er blevet videreført efter de fastsatte retningslinier. Der har i årets løb været aflagt to revisionsbesøg.

Konservering og restaurering.

I museets atelier for malerikonservering behandlede ialt 44 malerier, deraf 33 fra museets egne samlinger, 2 fra Conseilgangen på Frederiksborg, 5 store dekorationsmalerier fra Carlsberg Bryggeriernes kantine samt 4 billeder fra privat eje. Desuden behandlede 4 bemalede og forgyldte genstande.

På grund af vinterens usædvanligt tørre klima konstateredes adskillige skader i form af opskalninger i billeder malet på træ, ligesom enkelte bemalede møbler tog skade, deriblandt et stort marmoreret bord i Audienssalen, hvis sammenlignede bordplade havde trukket sig i limfugerne, så der var opstået brede revner, og 2 vippeborde, hvis lak og forgyldning flere steder var stærkt opskallet.

Ved rensning af interiørmaleriet med Godard Adriaen van Reede (Inv. nr. A 4014) afdækkedes i billedets baggrund til venstre for den siddende figur et velbevaret vindue, som fra gammel tid har været overmalet.

Fra Conseilgangen blev i fortsættelse af de foregående års arbejde endnu 2 af de indfældede malerier konserveret og restaureret, nemlig et bjerglandskab af Josse de Momper og et figurbillede Venus og Gratierne af Pietro Liberi. De blev begge på bagsiden sikret mod fugtudslag fra muren ved anvendelse af asfaltpapir.

Ved beretningsårets udgang henstod i atelieret 6 af museets egne malerier og 1 maleri fra Conseilgangen som værende under arbejde.

Fotografisamlingen.

Museets samling af fotografier af portrætter, historiske billeder og genstande er blevet forøget såvel ved optagelser på museets egen foranstaltning som ved indkøb. Tilgangen af negativer androg ialt 231 numre.

Som medhjælpere ved den igangværende omordning af fotografisamlingen har medvirket korrespondent, fru Bodil Eller, stud. mag., fru Kirsten Nannestad og stud. mag. fru Gitte Beck.

Håndbiblioteket

har i årets løb haft en tilgang på ialt 243 bøger og publikationer, hvoraf 123 som gave eller bytte med danske og udenlandske museer og institutioner.

Museets Virksomhed

Lokaler og bygninger m. v.

I det forløbne år er den gennem flere år igangværende restaurering og ombygning af Slotsherrens Hus blevet fuldført og bygningen taget i brug af museet som planlagt. Indflytningen fandt sted i august-september måned. I stueetagens lokaler har hele billedarkivet – såvel fotografisamlingen som samlingen af tegninger og grafiske blade – fået sin plads; her er endvidere kontorer for ekspedition og for en del af det faglige personale (bl. a. den ene museumsinspektør og museumsregistratoren) samt forstue, garderobe med toiletrum, køkken og spisestue. På 2. etage findes håndbibliotek, læsestue, bestyrelsens mødesal, kontorer for direktør, overinspektør og den anden museumsinspektør samt for administration og bogholderi. I loftsetagen er museets arkiv placeret under rummelige forhold.

Ved overflytningen til Slotsherrens Hus af de ovennævnte funktioner er hele 4. etage i hovedslottets Kongefløj blevet frigjort, hvorved der bliver mulighed for indretning der af studiesamling og tidssvarende magasinrum.

Efter at have godkendt planer og overslag, udarbejdet af henholdsvis arkitekt Peter Koch og arkitekt Jens Lundquist, vedtog museumsbestyrelsen i august måned at igangsætte arbejdet med ombygning af den bag Slotsherrens Hus beliggende udbygning,

som nu indrettes til cafeteria og restaurant for museets og slot-
tets gæster.

Fra boligministeriet har museet fået meddelelse om, at der på forslag til finanslov 1969/70 er opnået projekteringsbevilling med henblik på installation af fjernvarme på Frederiksborg slot i finansårene 1970/71 og 1971/72. Museumsbestyrelsen har tidligere givet tilsagn om at afholde halvdelen af udgifterne ved denne foranstaltning.

Besøg.

Antallet af besøgende androg i det forløbne år ialt 230.705, fordelt med 41.956 i månederne oktober–april og 188.749 i månederne maj–september.

Blandt de repræsentative besøg kan nævnes officielle delegationer fra den slesvig-holstenske landdag i Kiel og fra Prags bystyre; endvidere The Denmark Field Study Course fra Dulwich College i London og en gruppe amerikanske organister, samt lederen af The Faculty of Zoo-Technic, University of Agriculture, La Molina, Peru, lederen af Argentine Museum of Decorative Art, Buenos Aires og U.S.A.'s ambassadør i Bruxelles John S. D. Eisenhower.

Gruppebesøgene med pædagogisk formål omfattede et samlet antal personer på 28.102, hvoriblandt 725 skoleklasser, der fordelte sig med 523 fra folke- og realskoler, 78 fra gymnasieskoler og 124 fra højskoler, seminarier, fagkursus o. l. Af skoleholdene var 344 danske, 23 norske, 61 svenske og 297 fra andre lande; der var i år særligt mange fra England.

Af kataloger og vejledninger blev der solgt 4753 danske, 4304 engelske, 1607 tyske og 775 franske; endvidere 1167 billedhæfter samt 70 eksemplarer af »Danish Museums«.

Museets franske vejledning udkom i et nyt oplag, det tredje (7.000–10.000 eksemplarer).

Foto- og postkortsalget.

Salget af fotografiske aftryk fra museets billedarkiv har indbragt 13.540 kr.

I postkortsalget solgtes desuden 120.959 prospektkort, 4550 leporelloer à 12 stk. farvebilleder, 42.558 stk. colorslides, 2049

askebægre og plaketter fra Den kgl. Porcelainsfabrik samt 219 grammofonplader med gengivelse af musik på slotskirkens Compenius-orgel. Det samlede salg androg 182.034,00 kr.

Omvisnings- og foredragsvirksomhed m. m.

Der blev i sommerhalvåret ydet vederlagsfri omvisning i videst mulig udstrækning til skoleklasser, grupper fra seminarier, kursus o. l. Som skoleomvisere virkede stud. mag.'erne Bo Bavngaard og Peter Bondesen. Ialt blev der givet 129 omvisninger og modtagelser, deraf 89 gratis og 40 mod betaling.

I efteråret 1968 og vinteren 1969 blev i samarbejde med A.O.F. i Hillerød afholdt et kursus, kaldet »Lørdage på slottet«, under medvirkning af museets direktør, overinspektør og museumsinspektør i form af to rækker omvisninger. Der deltog ialt ca. 200 mennesker.

Museumsdirektøren holdt i foråret 1969 i museets foredragssal en serie på 4 foredrag under titlen »Historiske portrætter på Frederiksborg. Et rids af Danmarks historie fra ca. 1500 til 1900«.

Overinspektør H. D. Schepelern holdt i marts måned sammesteds to foredrag om »Håndværk, Videnskab og Kunst fra Tyge Brahe til Henrik Steffens«.

Foredragssalen blev iøvrigt benyttet ved adskillige introduktioner til besøg på slottet og museet samt som klasseværelse ved skolegrupperes udarbejdelse af skriftlige opgaver i forbindelse med museumsbesøget. Den blev endvidere stillet til rådighed for møder i det af Frederiksborg amts vejinspektorat nedsatte »Møntportudvalg« samt for foredragsmøder i Foreningen Norden og Frederiksborg Amts historiske Samfund.

Museumsdirektør Jørgen Paulsen har dels i foredragssalen, dels i museet holdt foredrag og forelæsninger for bygningsstuderende ved Kunstakademiet og grupper af studerende i materiel folkekultur.

I månederne juli og august afholdt museet ved slotsorganist Per Kynne Frandsen fem koncerter på Compenius-orgelet i slotskirken, turistkoncerter af ca. 45 minutters varighed umiddelbart efter museets lukketid om søndagen. Medvirkende var foruden slotsorganisten organisterne Manfred Kluge, Lübeck, Stefan Klinda, Salzburg, Niels Aage Bundgaard, Ålborg, og Gertrud Mer-

siovski, Lissabon. Adgangen var fri og tilhørerantallet 200–300 ved hver af koncerterne.

I samarbejde med museet arrangerede Frederiksborg Kulturcenter 28. april en kammerkoncert med Rafn-ensemblet i museets foredragssal og 19. juli til fordel for Red Barnet i Hillerød en sommerkoncert i slottets riddersal, hvor et orkester fra Czekoslovakiet, »Solisterne fra Bratislava«, spillede.

Udenfor museet har museets personale holdt foredrag om emner med tilknytning til museet og slottet som følger:

Museumsdirektør Jørgen Paulsen ved et kursus på Ebberødgård, overinspektør H. D. Schepelehn i Selskabet for dansk Kulturhistorie, museumsinspektør Povl Eller i Ølsted historiske forening.

Museumsinspektør Povl Eller har været konsulent og leder af et kursus i billedundervisning i historie, som direktoratet for folkeskolen og seminarierne afholdt for historielærere ved seminarierne 24. februar til 1. marts 1969 på Den nordiske Lejrskole i Hillerød. Den ene af kursusdagene var henlagt til museet under instruktion af museumsdirektør Jørgen Paulsen.

Udstillinger.

Størstedelen af året var Prinsessefløjens stueetage optaget af udstillingen af danske portrætmalerier og -miniaturer fra Statens Museum for Kunst.

Der blev i årets løb udlånt malerier og kunstgenstande til følgende udstillinger:

»1900 – den nye stil« i Kunstindustrimuseet.

»Danske konger til søs« på Rosenborg i anledning af kong Frederik IX's 70 års fødselsdag.

Deponeringer.

Det på Ting- og Arresthuset i Hillerød deponerede maleri: Flora (Inv. nr. A 4740), er blevet tilbageleveret til museet.

Anden virksomhed.

Registreringen og katalogiseringen af portrætter og historiske billedfremstillinger er blevet videreført på sædvanlig måde.

På museets foranledning blev portrætsamlingerne på Sæbygård og på Gammelkjøgegaard fotograferede og registrerede ved henholdsvis overinspektør H. D. Schepelern og museumsinspektør Povl Eller.

Museumsdirektøren har som billedredaktør medvirket ved det af Dansk historisk Fællesforening udgivne billedværk: Danmark, historisk billedbog I–IV, hvis bind I udkom i maj 1969, og været medarbejder ved Andrup, Ilsøe og Nørlund: Danmarks Historie i Billeder, som blev udsendt i 10. oplag.

Museumsinspektør Povl Eller har offentliggjort en lille afhandling i Konsthistorisk Tidsskrift, Stockholm 1968, side 146–150: Signac's tak til enkedronning Sophie Amalie.

Museet var repræsenteret på Dansk kulturhistorisk Museumsforenings årsmøde i Esbjerg september 1969 ved museumsdirektør Jørgen Paulsen og museumsinspektør Povl Eller; på et møde, arrangeret af samme forening på Lakolk oktober 1968, blev museet repræsenteret af den sidst nævnte med henblik på drøftelser om specialmuseernes forhold.

Som medlem af boligministeriets Koldinghusudvalg af 29. april 1964 til nærmere overvejelser af slottets eventuelle genopførelse og restaurering har museumsdirektøren i årets løb deltaget i to udvalgsmøder i Kolding.

Som medlem af det i 1965 af Frederiksborg amts vejinspektorat nedsatte udvalg til overvejelse af de fremtidige trafik- og parkeringsforhold ved Frederiksborg slot deltog museumsdirektøren i de i årets løb afholdte tre møder i udvalget.

Efter indbydelse deltog museumsdirektøren i december måned som taler ved indvielsen og genåbningen på slottet i Kiel af Landesgeschichtliche Sammlung.

Overinspektør H. D. Schepelern deltog i maj 1969 i Selskabet for dansk kunstvidenskabs gruppestudierejse til Polen.

Efter ansøgning bevilgedes tilskud til Turistforeningen for Hillerød og Omegn til udgivelse af brochurer om Hillerød og Frederiksborg slot på dansk, engelsk, fransk og tysk.

På museets stiftelsesdag 5. april uddeltes legatportioner af Det nationalhistoriske Museums Understøttelsesfond til varmemester Kr. Jensen, museumsbetjent Harald Nielsen, rengøringsassistent, fru Agnes Christiansen, fhv. kontormedhjælper, frk. Poula Bodenhagen og fhv. bogholder Henning Møller.

Den 28. maj 1969 afgik medlem af bestyrelsen, professor, dr. jur. Stig Iuul ved døden. I hans sted konstitueredes for resten af året professor, dr. jur. & phil. Franz Blatt, som Carlsbergfondets repræsentant i bestyrelsen.

Personale.

I en nyoprettet inspektørstilling vedtog museumsbestyrelsen at ansætte cand. mag. Bodil Stiesdal som inspektør ved museet fra 1. oktober 1969 at regne.

Fra 1. september 1969 blev bibliotekar, fru Ulla Kobber Petersen antaget som medhjælper for en periode af fire måneder ved flytningen og nyopstillingen af biblioteket.

Museets faste og kontraktlønnede personale består ved udgangen af regnskabsåret 1968/69 af følgende:

Museumsdirektør, cand. mag. Jørgen Paulsen, ansat 1. oktober 1935, i sin nuværende stilling 1. oktober 1953.

Overinspektør, cand. mag. H. D. Schepelern, ansat 1. april 1943, i sin nuværende stilling 1. april 1968.

Museumsinspektør, cand. mag. Povl Eller, ansat 10. maj 1954, i sin nuværende stilling 1. april 1956.

Konservator Niels Wivel, ansat 1. oktober 1959.

Registrator B. Juel Weber, ansat 1. februar 1938.

Vagtmester N. H. Skovholm Hansen, ansat 1. september 1955, i sin nuværende stilling 1. oktober 1958.

Museumssnedker Holger Sørensen, ansat 1. april 1936.

Varmemester Kristian Jensen, ansat 1. januar 1940.

Museumsbetjent Harald Nielsen, ansat 1. oktober 1964.

Museumsbetjent Walther Jensen, ansat 1. oktober 1964.

Museumsbetjent Erhardt Andersen, ansat 1. april 1966.

Herudover er på museet beskæftiget 1 konservatormedhjælper, 3 studentermedhjælpere ved nyordningen af portrætarkivet, 4 kontormedhjælpere, 12 opsynsbetjente, 2 garderobeassistenter, 6 rengøringsassistenter og 2 kiosksælgere.

Frederiksborg, den 6. februar 1970.

G. BARDENFLETH.

P. V. GLOB.

JØRGEN PAULSEN.

Ny Carlsbergfondet

Fra Ny Carlsbergfondets direktion er modtaget følgende beretning:

Til nedenfor angivne fundatsmæssige formål er der for Ny Carlsbergfondets midler i regnskabsåret 1968–69 disponeret som følger:

A.

INDKØB OG UDDELING AF KUNSTVÆRKER, KUNSTNERISKE
UDSMYKNINGER M. M.

I.

Der er i løbet af året til museer eller andre offentlige institutioner skænket eller givet tilskud til erhvervelse af følgende kunstværker.

1. Museer og andre offentlige samlinger i København.

Ny Carlsberg Glyptotek:

- * Hoved af ung mand. Marmor. Østgrækenland. 6. årh. f. Kr.
  - * Aias' selvmord. Terracottarelief. Alter (arula). Sicilien. 6. årh. f. Kr.
  - * Hank af skål (patera) med fire heste. Bronze. Græsk. Ca. 500 f. Kr.
- Edvard Weie: Havebillede fra Christiansø. Ca. 1912. Olie. Erhvervet 1960.

Bevilling til Glyptotekets egen rådighed, for hvilken der efter museets meddelelse er erhvervet:

- Rød, poleret kande. Brændtler. Cypern, bronzealder, ca. 2100–2000 f. Kr.
- Øseske. Bronze. Frygien, ca. 700 f. Kr.
- * Østgræsk fragmenteret flad skål på høj fod, indvendig deko-

reret med malede gedeprotomer. »Wild Goat Style«. Brændtler. Ca. 600 f. Kr.

Kvindehoved af marmor. Sicilien. 5. årh. f. Kr.

Fragment af etruskisk rødfiguret drikkeskål. Medaillonbillede af kvinde. Brændtler. 4. årh. f. Kr.

* Etruskisk vase i form af siddende abe. Brændtler. 6. årh. f. Kr.

Vinkande, lagynos. Brændtler. Grækenland. 3.–2. årh. f. Kr.

* Herakles og hjorten. Koptisk relief. Kalksten. Ægypten. 4.–5. årh. efter Kr.

F. RAVIER: Landskabsbillede. Solnedgang. Ca. 1860, Olie.

A. J. DALOU: Støberiarbejder. Statuette. 1892–1900. Bronze.

JOSEPH BERNARD: Ung pige, der sætter sit hår. Statuette. 1922. Bronze.

MOGENS BØGGILD: Knælende kvinde. Statuette. Forarbejde til skulptur udenfor Statsradiofonien. Ca. 1945. Bronze.

Det danske Kunstindustrimuseum:

* Kuglebordsbord. Danzig. Ca. 1660. Egetræ.

* Fransk armstol, époque Louis XV. Udskåret og forgyldt træ.

Et stykke »damas cramoisi«. 18. årh. (betræk til Louis XV armstolen).

Biblioteket:

Ragguaglio delle solenni esequie fatte celebrare in Roma nella Basilica di S. Clemente alla Sacra Real Maestà di Federigo Augusto di Polonia. Roma 1733.

P. P. ZAMBECCARI: Relazione del funerale celebrata in Parma . . . 1750 . . . di Elisabetta Farnese . . . alla Dorotea Sofia Palatina di Neoburgo . . . Venezia 1750.

Funebris Memoria Mariae Amaliae . . . Rom. Imperatricis, utriusque Bavariae . . . – Leich – und Trost-Red . . . (München 1757).

ANT. BÖMER: Triumphus novem seculorum Imperii Romano-Germanici Carolo Magno, augustissimo Romanorum Imperator . . . virtutem et seculorum compendio . . . Anno saeculari MDCC decatus, nunc autem anno jubilaeo MDCCV . . . recusus. Augsburg 1725.

Statens Museum for Kunst:

Den Kongelige Maleri- og Skulptursamling:

Gaver ved museets åbning 1970.

Ubekendt, 16. årh. (?): Bemalet buste betegnet L. F. Terracotta. Erhvervet 1950.

* GIOVANNI ANTONIO GUARDI (1698–1760): Scene fra Tasso: »Det befriede Jerusalem«. Kampen mellem Tancredi og Argante i overværelse af den beredne Clorinda. Olie.

* JACOB FABRIS: Figurer i en Buegang. Ca. 1750. Olie. Erhvervet 1966.

Fernand Léger: La femme au vase. 1924. Olie. Erhvervet 1966. Gengivet i årsberetningen 1966–67.

GEORGES BRAQUE: Le citron. Ca. 1928. Olie. Erhvervet 1965. Gengivet i årsberetningen 1964–65.

MAURICE ESTÈVE: La toilette de l'enfant. 1934. Olie. Erhvervet 1966. Gengivet i årsberetningen 1966–67.

* SERGE POLIAKOFF: Komposition. 1946. Olie. Erhvervet 1967.

* FRIEDRICH HUNDERTWASSER: Heavy Grass Wind. 1968. Olie.

HARALD GIERSING: Landskab. Skørping. Ca. 1902. Olie. Erhvervet 1952.

Samme: Bag filosofgangen, Sorø. 1915. Olie. Erhvervet 1960.

WILLIAM SCHARFF: Skitse til farvekomposition. 1914. Olie. Erhvervet 1958.

Samme: Skitse til komposition (sporvogn). 1917. Olie. Erhvervet 1958.

J. A. JERICHAU: Den tykke Palme. (Udsigt ved Villefrance). 1915. Olie. Erhvervet 1966. Gengivet i årsberetningen 1966–67.

ADAM FISCHER: Dameportræt. Hoved. 1921. Granit. Erhvervet 1960.

EBBA CARSTENSEN: Læsende dame. 1932. Olie. Erhvervet 1968.

ERIK HOPPE: Septemberdag, Søndermarken. 1934. Olie. Erhvervet 1959.

* IMMANUEL IBSEN: Opstilling med appelsiner. 1937. Olie. Erhvervet 1966.

ARNE JOHANNESSEN: Portræt. 1954. Olie.

JOHANNES CARSTENSEN: Collage. 1961. Malet træ. Erhvervet 1962.

MOGENS ANDERSEN: Gobelin. 1964. Vævet af Lise Warburg. Erhvervet 1965. Gengivet i årsberetningen 1964–65.

Den Kongelige Kobberstiksamling:

FRIEDRICH HUNDERTWASSER: King Kong. Venedig. 1968. Farvelitografi.

RICHARD MORTENSEN: Evergreen. 1966. Papircollage. Erhvervet 1966.

Samme: Zutritt verboten. 1966. Papircollage. Erhvervet 1966.

Samme: Presque touchant. 1966. Papircollage. Erhvervet 1966.

Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster:

Ubekendt kunstner (18. årh.): Portræt af billedhuggeren, professor Andreas Weidenhaupt. Olie. Erhvervet 1963.

Musikhistorisk Museum:

* Cembalo bygget af Andreas Ruckers d.y. i 1648. Antwerpen. Kuglebordsbord. Holland. 17. årh. Egetræ.

Nationalmuseet:

Antiksamlingen:

* Skyphos, »øjenskål«, slutningen af 6. årh. f. Kr. Græsk.

* Phlyax-vase. 4. årh. f. Kr. Syditalien.

III. Afdeling:

Spejl. Senbarok. Fra Christiansborg slot. Med Christian VI's monogram.

Den Kongelige Mønt- og Medallesamling:

Græsk sølv mønt præget af kong Seleukos II af Syrien i Sardes ca. 227–26 f. Kr. Tilskud.

Rosenborg Slot:

* Vognur, sølv, med Christian VI's monogram, udført af den norske urmager Peder Nöttestad.

Teaterhistorisk Museum:

SVEND WIG HANSEN: Tegninger, modeller etc. (1968) til Shakespeares »Troilus og Cressida«.

2. Museer og andre offentlige samlinger
uden for København.

Esbjerg Kunstforening:

- * HARALD GIERSING: Opstilling med flasker og malerrekvisitter (1924?). Olie. Tilskud.
EGILL JACOBSEN: Næsehornsмасke. 1943. Olie. Erhvervet 1965.

Horsens Museum:

To Vincennes lampetter prydet med blomster i »påte tendre«. 18. årh.'s midte.

Kalundborg og Omegns Museum:

Glaslysekrone. 18. århundrede.

Kronborg Slot:

* Flamsk verdure med næsehorn og andre dyr. 16. århundrede. Deponeret.

Louisiana, Humlebæk:

- ALEXANDER CALDER: Model til »Nervures Minces«. 1963. Sortmalet jernblik. Erhvervet 1964.
* CÉSAR: La Victoire de Villeteuse. 1965. Bronze. Støbt 1969.
* ASGER JORN: Komposition. 1943/44. Olie. Erhvervet 1967.
ANTON ROOSKENS: Decorated head. 1965. Olie. Erhvervet 1967.
FRITZ WOTRUBA: Kopf. 1953/54. Bronze.

Maribo, Lolland-Falsters Kunstmuseum:

- KR. ZAHRTMANN: En enke. Civita d'Antino. 1883. Olie.
GERHARD HENNING: 8 modeltegninger.
Samme: Elsa Bange. Tegning.
Samme. Landskab. 1906. Tegning.
Samme: 9 raderinger.
OLE SCHWALBE: Romerske Synonymer. 1967. Grafisk mappe.

Odense Bys Museer. Fyns Stiftsmuseum:

MOGENS BØGGILD: Kompositionsudkast til en skulptur til Glostrup Rådhusave »To søstre«. 1963–66. Bronze. Erhvervet 1966. Gengivet i årsberetningen 1965–66.

* L. A. RING: Husmandsfolk klistrer poser. 1887. Olie. Tilskud.
RICHARD MORTENSEN: Sagone. 1960. Olie. Erhvervet 1963.

Pederstrup, Reventlow Museet:

Glaslysekrone. 18. århundrede.

Randers Kunstmuseum:

EGON FISCHER: Mand, der står og kigger på blomster, og nyder duften deraf. 1968. Bemalet relief.

RICHARD MORTENSEN: Licurey. 1955. Olie. Erhvervet 1967. Gengivet i årsberetningen 1966–67. Gave i anledning af indflytning i den nye museumsbygning.

Ribe Kunstmuseum:

OLIVIA HOLM MØLLER: Havebillede. 1930. Olie.

Rønne, Bornholms Museum:

* OLUF HØST: Bondegaard med halmstak. 1929. Olie.

Skive Museum:

MOGENS ANDERSEN: Nature morte med kande og bøger. 1953. Olie. Erhvervet 1961.

TOMMY STORKHOLM: Trilogiansk vision. Rom. April-maj 1968. Olie.

Kunstmuseet i Sorø:

CHR. DALSGAARD: Interiør. Studie til »Snedkeren bringer Kisten til det døde Barn«. 1857. Olie.

JOHANNES CARSTENSEN: Opstilling. 1968. Olie.

POUL EKELUND: Stående figur. 1968. Olie.

JEPPE VONTILLIUS: Siddende figur i brunt. (Maleren Poul Ekelund). 1968. Olie.

Svendborg, Johannes Jørgensens Mindestuer:

MOGENS KAI NØRREGAARD: Otte tegninger fra Assisi. 1942–50.

Sønderborg Slot, Kunstsamlingen:

* C. W. ECKERSBERG: Kaptajnløjtnant P. E. Sletting. 1832. Olie. Tilskud.

Tønder Museum:

KARL BOVIN: Ordrup Møllebakke, Odsherred. 1931. Olie. Erhvervet 1961.

ADAM FISCHER: Fransk soldat. 1917. Bronze. Støbt ca. 1965. Gengivet i årsberetningen 1964–65.

5 grafiske arbejder af JØRGEN RØMER.

Vejen Kunstmuseum:

EDGAR FUNCH: Skitseforslag. 1968. Granitskulptur.

NIELS STRØBECH: Æg. 1969. Olie på træ.

Vejle Museum:

EBBA CARSTENSEN: Bøgeskov i sne. 1929. Olie. Erhvervet 1968.

GUNNAR HOSSY: Insektliv. 1967. Bronze. Støbt 1968.

KNUD LOLLESGAARD: Landskab med bjerge. 1965. Oliekridt. Erhvervet 1967.

RICHARD MORTENSEN: Surrealistisk tegning. 1938. Tusch. Erhvervet 1966.

JENS SØNDERGAARD: Marine med grøn båd. 1946. Akvarel. Erhvervet 1966.

POUL WINTHER: To blokke. 1965. Olie. Erhvervet 1966. Gengivet i årsberetningen 1965–66.

Grafiske arbejder af JANE MUUS, PALLE NIELSEN, FRANK RUBIN og POUL WINTHER.

Aalborg, Nordjyllands Kunstmuseum:

VILHELM LUNDSTRØM: Selvportræt. 1920. Olie.

* Samme: Pakkassemaleri. (Det sjette bud). 1918. Malet træ.

Aarhus Kunstmuseum:

* RICHARD MORTENSEN: Destruction comme sujet. 1941–44. Olie.

* JØRGEN ROED (1808–1888): Roskilde Domkirke. Olie.

II.

Andre Kunstindkøb.

KNUD ANDERSEN: Grafiske arbejder.

PER ARNOLDI: Marine. 1968. Olie.

KRISTIAN BEGTORP: »Chiuso«. Roma. 1967. Olie.

RISSE BERNTSEN: »Hvide farver«. 1968. Vævning.

EJLER BILLE: Komposition i hvidt, brunt og grønt. 1968. Olie.

POUL BJØRKLUND: Grafisk arbejde.

OLE BJØRN: Reliefbillede 2. 1968. Olie.

JØRGEN BRYNJOLF: Grafiske arbejder.

KAY CHRISTENSEN: En lille dreng er gået forbi en legetøjsbutik og ser nu ud af vinduet. 1962. Olie.

FREDE CHRISTOFFERSEN: Maleri i to dele. 1967. Olie.

Samme: Grafisk arbejde.

N. P. DAHLERUP: Grafiske arbejder.

* C. W. ECKERSBERG: Korsklinten ved Liselund på Møn. 1809. Olie.

* Samme: Landskab fra Møn. 1809. Olie.

* Samme: Landskab fra Møn. 1809. Olie.

POUL EKELUND: Siddende pige. 1968. Olie.

LEO ESTVAD: Komposition. 1968. Olie.

EDGAR FUNCH: Geniets familie. 1968. Granit.

KURT GYLVIN: Lille selvportræt II. 1968. Olie.

H. C. GØRGENS: Portræt af min kakkellovn. Variation III. 1968. Olie.

INGRID HANSEN: Collage. 1968. Papir.

Samme: Collage. 1968. Papir.

- JENS PETER HELGE HANSEN: Grafisk arbejde.
 * KNUD HANSEN: Udenfor byen. 1968. Olie.
 SVEND WIIG HANSEN: Grafiske arbejder.
 SVEN HAVSTEEN-MIKKELSEN: »Norge«. Landskab. 1958. Olie.
 Samme: Grafiske arbejder.
 ERIK HOPPE: Studie af en Allé (med model). 1929. Olie.
 GUNNAR HOSSY: »Campo di Fiori«. Rom. 1964. Tegning.
 Samme: Grafiske arbejder.
 I. P. GROTH JENSEN: Stående model. 1968. Olie.
 EGILL JACOBSEN: Maske. 1947. Olie.
 Samme: Sort maske. 1968. Olie.
 ERIK LAGONI JAKOBSEN: Polykrom skulptur. 1967. Træ.
 HELGE JENSEN: Landskab fra Karrebæksminde. 1958. Akvarel.
 Samme: Grafiske arbejder.
 ASGER JORN: Livets færd. 1969. Olie.
 PREBEN JØRGENSEN: Fra malersalen. 1968. Olie.
 OLE KIELBERG: Kornmark ved Øresund. Nivå. 1966–68. Olie.
 PER KIRKEBY: Sommer og lærkesang. 1968. Olie.
 HELLE KAASTRUP OLSEN: Vægtæppe. 1968. Jute.
 OLE VINCENT LARSEN: Grafiske arbejder.
 HARALD LETH: Badestrand. 1960/69. Olie.
 OLE MADSEN: Erotisk murbillede i 16 faser. 1968. Gouache.
 Samme: Grafiske arbejder.
 FINN MICKELBORG: (Drømmens) Mutation. 1968. Olie.
 RICHARD MORTENSEN: Grafiske arbejder. (Serigrafier: Inger og Leo Lund).
 VERA MYHRE: Collage. 1968.
 RASMUS NELLEMAN: Grafiske arbejder.
 KNUD NELLEMOSE: Ib. Bronze. 1968.
 NIKOLAJ NIELSEN: Grafisk arbejde.
 SØREN HJORTH NIELSEN: Sommerlandskab. Tempelkrogen. 1963–69. Olie.
 Samme: Grafiske arbejder.
 PETER NYBORG: »Fire landscape« 1969. Olie.
 BÖRJE OTTOSSON: Grafiske arbejder.
 MARGARET PLESNER: Sommerblomster. 1968. Olie.
 * FRANKA RASMUSSEN: »Sort dyr«. Ca. 1965. Vævning.
 FRANK RUBIN: Bitter Irlandsfabel. Ca. 1964. Olie-tempera.
 HANS CHR. RYLANDER: 3 tegninger. 1968.

- JØRGEN RØMER: Grafiske arbejder.
 GUNNAR SAIETZ: Månens måne. 1968. Olie.
 ROLAND SKOVGAARD: To frøer. 1967. Akvarel.
 DAN STERUP-HANSEN: Banegård, grå. 1968/69. Linoleum-mosaik.
 TOMMY STORKHOLM: Erindringer fra en plads. Rom. 1967. Olie.
 NIELS STRØBECH: »Æble«. 1968. Olie.
 EGON SVARRER: Udsigt fra min dør. 1968. Olie.
 NIELS SYLVEST: Grafiske arbejder.
 STEFFEN ODD SØLBERG: Grafisk arbejde.
 ANNA KLINDT SØRENSEN: Bådebro, bæk og både. 1968. Olie.
 ARNE HAUGEN SØRENSEN: Familiebillede. 1969. Olie.
 H. DAMGAARD SØRENSEN: Relief. 1968. Malet træ.
 * JENS-FLEMMING SØRENSEN: Og de blev sat på himlen. 1969.
 Patineret bronzerelief.
 LEO THELLEFSEN: Abstraheret forsommerbillede. 1969. Olie.
 HELLE THORBORG: Grafiske arbejder.
 ANDERS TINDSBO: Pulsslag. 1964. Skulptur. Nysølv.
 KURT TRAMPEDACH: Billede I. 1968. Olie.
 Samme: Portræt. 1968. Bronze.
 EIGIL WENDT: Skrammel. Skagen. 1959. Olie.
 NIELS WINKEL: Gård. 1969. Olie.
 POUL WINTHER: Mørke ting. 1967-68. Olie.
 Samme: Opstilling med blålig baggrund. 1967-68. Olie.
 MOGENS ZIELER: Grafiske arbejder.
 NIELS ØSTERGAARD: Landskab og rum. 1967. Olie.

III.

Udsmykninger.

Birkerød. Kajerødskolen.

OLE SCHWALBE: »Daguèrretypi«, Firenze. 1965-67. Olie. Erhvervet 1967.

Bred skole. Odense amt.

POUL JANUS IPSEN: Beboet rum. 1967. Farvekridt. Erhvervet 1967.

2 grafiske arbejder af OLE VINCENT LARSEN.

Brøndbyernes Kommune. Rådhuset.

OLE CHRISTENSEN: Sol. 1968. Svensk Marmor.

Dianalund Ungdomsskole. Holbæk amt.

SVEND HALBERG: Bronzeskulptur. 1969.

Durup skole. Viborg amt.

3 grafiske arbejder af RASMUS NELLEMAN og SØREN HJORTH
NIELSEN.

Fjerritslev Kommuneskole. Thisted amt.

HELGE HOLMSKOV: Kvinde pudser vindue. 1968. Jern.

3 grafiske arbejder af POUL BJØRKLUND.

Gentofte Statsskole.

IB GEERTSEN: Diskussion I. 1967. Olie.

Samme: Gul-Grøn I. 1968. Olie.

Samme: Grøn-Gul II. 1968. Olie.

Gladsaxe Kommunes Skolevæsen. Søborg Gymnasium.

PREBEN JØRGENSEN: Fra Det kgl. Teater. 1968. Olie.

HANS M. VOIGT STEFFENSEN: Landskab med træer. 1968. Olie.
Erhvervet 1968.

Samme: Landskab med træer. 1966. Olie. Erhvervet 1968.

4 grafiske arbejder af POUL BJØRKLUND, PREBEN HANSEN og
ARNE HAUGEN SØRENSEN.

Glamsbjerg. Vestfynsk Gymnasium.

Afstøbninger efter antikke skulpturer.

Grenaa Gymnasium.

KAI LINDEMANN: Rød torso. 1968. Olie. Erhvervet 1968.

Hestkær Friskole. Ribe amt.

TOMMY STØRKHOLM: Lotillia. Rom. 1968. Olie.

Grønlands Landsråd. Godthaab.

* SVEN HAVSTEEN-MIKKELSEN: Skarvanes. Nat. (Færøerne).
1968. Olie.

JOHAN GALSTER: Portræthoved. (Ing. N. M. Plum). Bronze.
Støbt 1968. Erhvervet 1968.

Grønland. Indenlandsk sømandsmission. Holsteinborg.

NIELS GRØNBECH: Frederiksberg Slot. 1968. Olie.

VIGGO RØRUP: Rugmark. 1968. Olie.

6 grafiske arbejder af SIGURD VASEGAARD og MOGENS ZIELER.

Hjørring. Højene Centralskole.

3 grafiske arbejder af POUL BJØRKLUND og SØREN HJORTH
NIELSEN.

Hjørring. Alderdomshjemmet »Skovgaarden«.

VIGGO RØRUP: Siddende model. 1963. Olie. Erhvervet 1963.

- JOHANNES LARSEN: Hedelandskab med ræv. 1938. Akvarel. Erhvervet 1942.
- Hørsholm Kommuneskole.
3 grafiske arbejder af POUL BJØRKLUND.
- Jebjerg Skole. Viborg amt.
4 grafiske arbejder af POUL BJØRKLUND, VERA MYHRE, RASMUS NELLEMAN og DAN STERUP-HANSEN.
- Klinkby Skole. Ringkøbing amt.
3 grafiske arbejder af GUNNAR HOSSY og FREDDY POULSEN.
- Klinkby Alderdomshjem. Ringkøbing amt.
HENNING THERKILDSSEN: Vinteraften i Østerild. 1965. Olie. Erhvervet 1968.
- Kongerslev-Komdrup Kommune. Aalborg amt.
POUL JANUS IPSEN: The red quarter III. Amsterdam. 1968. Olie.
Samme: Tidssituation. 1969. Olie.
VIGGO KRAGH-HANSEN: Teglværker »Grønland«. 1968. Olie.
PER ULRICH: Escape. 1968. Bronze.
- København. Carlsbergfondets Biologiske Institut.
* NIELS STRØBECH: Skabet. 1967. Olie. Serie bestående af 5 malerier. Deponeret.
1 grafisk arbejde af POUL BJØRKLUND.
- København. Danmarks Biblioteksskole.
KNUD ANDERSEN: Anonym mand i grønt græs. 1968. Olie.
ANDERS KIRKEGAARD: Uddrag af mit kærlighedsarkiv, portræt af mit verdensbillede. 1967/68. Olie. Erhvervet 1968.
EDWARD MATWIJKIW: Figur i interiør. 1968. Olie.
JENS V. RASMUSSEN: Hospitalsrum. 1968. Olie.
- København. Finseninstituttet. Dermatologisk afdeling.
KARIN NATHORST WESTFELT: Hvid dag. 1966. Olie.
Samme: Maj. 1968. Olie.
2 grafiske arbejder af HELLE THORBORG.
- København. Kirkebjerg Skolen.
EDGAR FUNCH: Skulptur. 1967. Granit. Erhvervet 1968.
- København. Vartov Kollegiet.
HOLGER JACOBSEN: Opstilling. 1968. Olie.
3 grafiske arbejder af JAN LETH, FREDDY POULSEN og NIELS SYLVEST.
- Ladelund. Sydslesvig. Den danske skole.
OLE FIND: Skulptur. 1969. Granit.

Lemvig. Christinelystskolen.

3 grafiske arbejder af GUNNAR HOSSY, VERA MYHRE og MOGENS ZIELER.

Mømmark Handelskostskole. Sønderborg amt.

* FREDDIE A. LERCHE: Undersøgelse nr. 1. 1966. Olie. Serie bestående af 83 malerier.

Nørre Aaby Kommune. Odense amt.

OLE FIND: Skulptur. 1969. Granit.

7 grafiske arbejder af POUL AGGER, BENT HOLSTEIN, POUL JANUS IPSEN, BENT KARL JACOBSEN, ANDERS KIRKEGAARD, KARL ÅGE RIGET og TOMMY STORKHOLM, (udgør tilsammen »Ung dansk Mappe«).

Odense Universitet.

SVEN HAUPTMANN: Ehlers. 1966. Collage. Erhvervet 1968. Deponeret.

BENT KARL JACOBSEN: Civilisationens indtog. 1968. Olie. Deponeret.

LEIF MADSEN: Den syvende himmel melder sig. 1968. Olie. Deponeret.

TOMMY STORKHOLM: Billeddigt III. 1965. Olie. Deponeret.

STEFFEN ODD SØLBERG: Flamberet (opvarmet) babelstårn. 1968. Olie. Deponeret.

Roskilde. Allehelgens Skole.

4 grafiske arbejder af POUL AGGER og FRANK RUBIN.

Rødovre. Beskæftigelsesskolen.

HASSE JUUL: Morgen. 1967. Olie.

K. BJØRN KNUDSEN: Arvingen. 1967. Olie. Erhvervet 1967.

ALFRED MADSEN: Plankeværk. 1968. Olie.

GUNNAR BAY NIELSEN: Collage. 1968. Papir.

Samme: Collage. 1968. Papir.

MERETE ZACHO: Vægtæppe. 1967. Vævning. Erhvervet 1967.

1 grafisk arbejde af MOGENS ZIELER.

Rønne Handelsskole.

7 grafiske arbejder af JENS PETER HELGE HANSEN, RASMUS NELLEMAN, FRANK RUBIN, DAN STERUP-HANSEN, NIELS SYLVEST og KAREN WESTMAN.

Svendborg By og Amts Bibliotek.

LOUI MICHAEL: Alt hvad som fuglevinger fik. 1968. Olie. Erhvervet 1968.

Svendborg. Nordre Skole.

5 grafiske arbejder af POUL AGGER, OLE VINCENT LARSEN, VERA MYHRE, RASMUS NELLEMAN og HELLE THORBORG.

Svendborg. Vestre Skole.

IB BRAASE: Skulptur. 1967. Bronze. Erhvervet 1968.

Thurø Børnehavn. Svendborg amt.

* BENT KARL JACOBSEN: Processionen. 1968. Olie.

Syge- og Plejehjemmet »Thurøhus«. Svendborg amt.

EIGIL WENDELBOE JENSEN: Stenrødgaards Allé. 1938. Akvarel.
Erhvervet 1938.

Ulfborg Kommunes ny Alderdomshjem. Ringkøbing amt.

ARNE JOHANNESSEN: Granskoven. 1950. Olie. Erhvervet 1968.

ALEXANDER KLINGSPOR: Opstilling med kaktus. 1968. Olie.

Varde By og Oplands Handelsskole.

6 grafiske arbejder af KARL ÅGE RIGET.

Vejle. Den jyske Idrætsskole.

KIRSTEN GREGERS JENSEN: Vægtæppe. 1968. Vævning.

3 grafiske arbejder af FRITHIOFF JOHANSEN.

Viborg. Mødrehjælpen's lokaler.

3 grafiske arbejder af Søren HJORTH NIELSEN.

B.

I.

Publikationer.

I 1968–69 er følgende bøger, tidsskrifter m. v. udkommet med støtte fra Ny Carlsbergfondet til en samlet sum af 352.185,08 kr.

Bøger:

Danmarks Kirker, til værkets fortsatte udgivelse (Nationalmuseet).
Det danske Kunstindustrimuseum. Virksomhed 1964–1969. (IV).
København 1969.

MERETE BODELSEN: Gauguin og Impressionisterne. København 1968.

HANS HENRIK ENGQVIST: Aalborg Bindingsværk. Udgivet af Historisk Samfund for Aalborg Amt. Aalborg 1968.

HANNE FINSEN: Nyt i Kobberstiksamlingen. Et udvalg af erhver-

- velser 1965–67. (Udg. af Den Kongelige Kobberstiksamling, Statens Museum for Kunst). København 1968.
- POUL GAMMELBO: Else Alfelt. Vor Tids Kunst. København 1968.
- P. V. GLOB: Al-Bahrain. København 1968.
- HALLDOR LAXNESS: Svavar Gudnason. Vor Tids Kunst. København 1968.
- HANS MØLBJERG: Svend Engelund. Vor Tids Kunst. København 1969.
- VIGGO STEN MØLLER: Dansk Kunstindustri 1850–1900. Bind I. København 1969.
- OTTO NORN: Jydsk Granit. Romanske portaler og fonte. Fotograferet af Lennart Larsen. København 1968.
- STEEN EILER RASMUSSEN: København. Et bysamfunds særpræg og udvikling gennem tiderne. København 1969.
- KNUD VOSS: Børge Jørgensen. Vor Tids Kunst. København 1969. Samme: Guldalderens malerkunst. Dansk arkitekturmaleri 1800–1850. København 1968.

Tidsskrifter og årbøger:

- Acta Archaeologica. København.
- Analecta Romana Instituti Danici. Vol. V. Kbh. (Det danske Akademi for Videnskab og Kunst i Rom). Tilskud.
- Arkitektur. København. (Udg. af Arkitektens Forlag. Red. Poul Erik Skriver).
- Bogvennen. København. (Udg. af Forening for Boghaandværk).
- Dansk Brugskunst – tidsskrift for kunsthåndværk og design. (Udg. af Landsforeningen Dansk Kunsthåndværk).
- Fra Færøerne. Úr Føroyum. IV. Kbh. 1968. (Udg. af Dansk Færøsk Samfund).
- Havekunst. Kbh. (Udg. af Foreningen af danske Landskabsarkitekter).

II.

Studierejser.

Følgende rejser er i årets løb foretaget med støtte fra Ny Carlsbergfondet til en samlet sum af 100.285,00 kr.

Konsulent JØRGEN ANDERSEN: Irland 1 måned.

Kunsthistorikeren TROELS ANDERSEN: U. S. A. 21 dage.
 Kunsthistorikeren MERETE BODELSEN: Italien 15 dage.
 Overinspektør, cand. mag. GUDMUND BOESEN: Tyskland 7 dage.
 Bibliotekar, mag. art. SVEND ERIKSEN: Schweiz, Frankrig og England 1 uge.
 Overinspektør, lektor, mag. art. ERIK FISCHER: Italien og Tyskland 6 uger.
 Museumsinspektør, mag. art. JAN GARFF: New York 6 dage. Tilskud.
 Mag. art. MINNA HEIMBÜRGER: Rom 6 uger.
 Mag. art. ØYSTEIN HJORT: Istanbul 6 uger.
 Mag. art. ERIK IVERSEN: England 2 måneder.
 Professor, dr. phil. KRISTIAN JEPPESEN: Wien og Paris 10 dage.
 Museumsinspektør, mag. art. FLEMMING JOHANSEN: Italien 6 måneder. Tilskud.
 Mag. art. LISBET BALSLEV JØRGENSEN: Amsterdam 4 dage.
 Overinspektør, mag. art. HARALD LANGBERG: Italien 18 dage.
 Bibliotekar, mag. art. HAKON LUND: Tyskland og Schweiz 14 dage.
 Museumsinspektør, lektor, cand. mag. HELLE SALS KOV ROBERTS: Italien 27 dage.
 Kunsthistorikeren JØRGEN RØMER: Tyskland og Østrig 3 uger.
 Mag. art. SIGVARD SKOV: Holland 7 dage.
 Arkitekt MICHAEL VARMING: Grækenland 1 måned. Tilskud. Særkontoen.
 Museumsinspektør, mag. art. VIBEKE WOLDBYE: Holland 13 dage.
 Dr. phil. KNUD VOSS: Polen, Østrig, Tyskland og Frankrig 6 uger.
 Museumsdirektør ERIK ZAHLE (†): Rejser i udlandet.

III.

Ny Carlsberg Glyptotek

Dækning af underskud 1/10 1968 – 30/9 1969: 591.670 kr.

IV.

Til andre fundatsmæssige formål er bevilget følgende beløb:

Kunsthistorikeren MERETE BODELSEN: Til køb af fotografier etc. til studiebrug. 801,83 kr.

Bibliotekar, mag. art. SVEND ERIKSEN: Fotografering af fransk arkitektur og kunsthåndværk i det 18. århundrede. 2.737,40 kr.

FONDEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR: Støtte til Fondens arbejde i 1969. 30.000 kr.

HISTORISK SAMFUND FOR ALS OG SUNDEVED: Museumsinspektør, cand. mag. Jørgen Slettebo til afhandling om renaissanceskulptur fra Sønderborgegnens prædikestole. 2.500 kr. Bevillingen givet af Særkontoen.

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER, Biblioteket: »Catalog of The Avery Memorial Architectural Library of Columbia University«. 9.650 kr.

KUNSTNERNES STATSUNDERSTØTTEDE CROQUISSKOLE: Festskrift i anledning af 50-års jubilæum. 1.500 kr. Bevillingen givet af Særkontoen.

DANSK KUNSTMUSEUMSFORENING: Årligt bidrag for 1969. 1.500 kr. Samme: Extraordinært medlemsbidrag for 1969/71. 3.000 kr.

LISELUND GL. SLOT: Restaurering af møbler. 15.000 kr.

Kunsthistorikeren HANS HELGE MADSEN: Arkitekturhistoriske undersøgelser i »Barnekow's Gaard«. 7.000 kr.

Carl Jacobsens Museumsmandslegat er for året 1969 tildelt bibliotekar, mag. art. SVEND ERIKSEN med 6.500 kr.

Arkitekt VIGGO STEN MØLLER: Fotografering af dansk kunstindustri, 20. årh. 2.000 kr.

Amanuensis, mag. art. MEIR STEIN: Fotografiske optagelser. 700 kr.

Stipendiat til Italien (Romerstipendiet) 1969: Arkitekt JØRGEN RASMUSSEN. 10.800 kr.

Stipendium for ung Videnskabsmand: Kunsthistorikeren TROELS ANDERSEN. Toårig bevilling på ialt 12.000 kr. Ekstraordinær bevilling for 1 år på 6.000 kr.

Kunsthistorikeren GERTRUD KØBKE SUTTON: Fotografering af malerier og tegninger af Giorgio Morandi. 1.698,75 kr.

SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING: Afholdelse af udstilling fra Fyns Stifts Kunstmuseums Samling. 2.000 kr. Bevillingen givet af Særkontoen.

VANDREUDSTILLINGEN AF KUNST TIL GYMNASIESKOLERNE: Tilskud for skoleåret 1969/70. 3.500 kr. Desuden er der udlånt 21 malerier af yngre danske kunstnere samt 39 grafiske blade af Asger Jorn, Richard Mortensen og Ole Schwalbe.

VANDREUDSTILLINGEN AF KUNST TIL SEMINARIERNE: Tilskud for skoleåret 1968/69. 3.500 kr. Desuden er der udlånt 13 malerier og 5 grafiske arbejder.

Dr. phil. KNUD VOSS: Til fotografering til en bog om arkitekten Nicolai Eigtved. 6.750 kr.

Direktionen for Ny Carlsbergfondet, den 30. januar 1970.

TORBEN HOLCK COLDING.

ELSE KAI SASS.

JØRGEN STHYR.

Regnskab og status
for Carlsbergfondet samt afdelingerne
A, B og C og Ny Carlsbergfondet

Carlsbergfondet.

Fondet har i 1968/69 haft følgende indtægt:

Bryggeriernes overskud for 1968/69 har efter foretagne henlæggelser udgjort	12.000.000	kr. 00 ø.
Ny Carlsbergfondets andel heraf	5.422.166	- 67 -
	6.577.833	kr. 33 ø.
Renter m. v.	6.688.141	- 16 -
Ejendomsindtægter	48.082	- 04 -
	13.314.056	kr. 53 ø.
Til administration m. v., fondets bygning og hovedbygningen på Gamle Carlsberg er medgået	1.549.979	- 51 -
Fondets overskud udgør herefter	11.764.077	kr. 02 ø.
Heraf er afsat til uddeling som rådighedssum for afdelingerne for 1969/70 ¹	7.850.000	- 00 -
Til formueforøgelse er således	3.914.077	kr. 02 ø.

hvilket beløb er fordelt med $\frac{2}{3}$ på grundfondet og $\frac{1}{3}$ på reservefondet.

¹ Det afsatte beløb er pr. 1. oktober 1969 fordelt med 2.000.000 kr. til afdeling A 4.600.000 kr. til afdeling B og 1.250.000 kr. til afdeling C.

Status pr. 30. september 1969.

Aktiver:

Carlsberg Bryggerierne:

Ejendomme og anlæg med fradrag af afskrivning	331.449.544	kr. 00 ø.
Værdipapirer	36.977.423	- 00 -
Beholdninger	83.610.974	- 00 -
Udestående fordringer samt kasse- og bankbeholdning ..	79.709.110	- 00 -
	531.747.051	kr. 00 ø.
Prioriteter	55.463.656	kr. 00 ø.
Anden gæld	228.991.114	- 00 -
	284.454.770	- 00 -
Rest: Kapital og reservefonds	247.292.281	kr. 00 ø.

II

Øvrige aktiver:

Mellemregning med Carlsberg Bryggerierne	25.172.799	kr. 64 ø.
Værdipapirer m. v.	110.679.666	- 89 -
Ejendomme	6.261.942	- 91 -
Mellemregning med Carlsbergs Pensionskasse	260.309	- 46 -
Andet tilgodehavende	1.841.820	- 03 -
Interimskonto	764.070	- 26 -
Kasse- og bankbeholdning	1.898.157	- 94 -
Forudbetalte udgifter m. v.	219.665	- 40 -
	394.390.713	kr. 53 ø.

Passiver:

Carlsberg Bryggerierne:

Carlsbergfondets kapital i Carlsberg Bryggerierne	247.292.281	kr. 00 ø.
---	-------------	-----------

Øvrige passiver:

Prioriteter	292.800	- 67 -
Legatstiftelsen for J. C. Jacobsens og Carl og Ottilia Jacobsens descendens	39.280	- 59 -
Carlsbergfondets legat for Den kgl. Veterinær- og Landbo- højskole	505.734	- 99 -
Mellemregning med Ny Carlsbergfondet	4.908.928	- 90 -
Anden gæld	26.889.499	- 13 -
Skyldige udgifter	24.063	- 50 -

Afdelingerne:

Afdeling A	2.891.545	kr. 72 ø.
— B	11.834.510	- 52 - ¹
— C	2.886.587	- 46 -
Dispositionskonto	1.034.270	- 66 -

	18.646.914	- 36 -
Kapital i fondets bygning på H. C. Andersens Boulevard	2.600.000	- 00 -
Grundfondet	56.894.140	- 26 -
Reservefondet	28.447.070	- 13 -
Afsat til uddeling til afdelingerne som rådighedssum for 1969/70	7.850.000	- 00 -
	394.390.713	kr. 53 ø.

Heri indbefattet meddelte, endnu ikke udbetalte bevillinger til et beløb af 7.633.880,99 kr., jfr. s. IV.

Afdeling A (Carlsberg Laboratorium).

Indtægt:

Rådighedssum for 1968/69	2.000.000	kr. 00 ø.
Rente af afdelingens krav på fondets formue m. v.	81.922	- 13 -
Diverse indtægter	59.315	- 00 -
	2.141.237	kr. 13 ø.

III

Udgift:

Lønninger	1.326.661	kr. 92 ø.
Ulykkesforsikring	7.010	- 71 -
Bygninger, fast inventar, haverne	222.609	- 96 -
Biblioteket	51.091	- 67 -
Forbrug	297.193	- 38 -
Udgivelse af »Comptes rendus«	36.539	- 38 -
Bestyrelsesudgifter	1.019	- 10 -
Ekstraordinære udgifter	47.685	- 57 -
Udgifter ved gærgenetisk arbejde	47.825	- 01 -
	<hr/>	
	2.037.636	kr. 70 ø.
Overskud	103.600	- 43 -
	<hr/>	
	2.141.237	kr. 13 ø.

Status pr. 30. september 1969.

Aktiver:

Krav på fondets formue	900.000	kr. 00 ø.
Kassebeholdning	468.603	- 18 -
Forudbetalte udgifter	44.586	- 50 -
Forskud, kemisk afdeling	10.000	- 00 -
— , fysiologisk afdeling	7.500	- 00 -
Ejendommen Gl. Carlsbergvej 10	1.530.000	- 00 -
— — — 8	81.622	- 09 -
	<hr/>	
	3.042.311	kr. 77 ø.
÷ skyldige udgifter	150.766	- 05 -
	<hr/>	
	2.891.545	kr. 72 ø.

Passiver:

Kapitalkonto:

Saldo pr. 1/10 1968	2.787.945	kr. 29 ø.
Overskud fra årsregnskabet	103.600	- 43 -
Saldo pr. 30/9 1969	<hr/>	2.891.545
		kr. 72 ø.

Afdeling B (Fondets videnskabelige bevillinger).

Rådighedssum for 1968/69	5.500.000	kr. 00 ø.
Rente af afdelingens krav på fondets formue m. v.	577.911	- 59 -
Salgsindtægter	46.921	- 88 -
Refusioner vedrørende ældre bevillinger	25.063	- 05 -
	<hr/>	
	6.149.896	kr. 52 ø.
Ydelser bevilget i 1968/69	8.283.357	kr. 37 ø.
÷ bortfaldne ældre bevillinger	39.702	- 41 -
÷ bortfaldne bevillinger 1968/69	8.857	- 31 -
	<hr/>	
	8.234.797	- 65 -
Underskud (dækket af formuen)	2.084.901	kr. 13 ø.

IV

Status pr. 30. september 1969.

Aktiver:

Krav på fondets formue	9.000.000	kr. 00 ø.
Kassebeholdning	2.292.489	- 92 -
Forudbetalte udgifter	68.561	- 50 -
Forskud	3.000	- 00 -
Biologisk Instituts bygning	517.000	- 00 -
	<hr/>	
	11.881.051	kr. 42 ø.
÷ skyldige udgifter	46.540	- 90 -
	<hr/>	
	11.834.510	kr. 52 ø.

Passiver:

Uhævede bevillinger:		
Saldo pr. 1/10 1968	4.819.822	kr. 08 ø.
Bevilget i 1968/69	8.283.357	kr. 37 ø.
÷ bortfaldne bevillinger	48.559	- 72 -
	<hr/>	
	8.234.797	- 65 -
	<hr/>	
	13.054.619	kr. 73 ø.
Udbetalt i 1968/69:		
Videnskabeligt arbejde m. v.	4.247.153	kr. 30 ø.
Tilskud til Videnskabernes Selskab ..	106.111	- 68 -
Carlsbergfondets biologiske Institut:		
Lønninger ..	668.488	kr. 70 ø.
Forsikringer,		
skatter m. m.	24.972	- 73 -
Vedligeholdelse m. m.	111.119	- 43 -
Forbrug	239.849	- 41 -
Ekstraordinære udgifter .	23.043	- 49 -
	<hr/>	
	1.067.473	- 76 -
	<hr/>	
	5.420.738	- 74 -
Saldo pr. 30/9 1969	7.633.880	kr. 99 ø.
Kapitalkonto:		
Saldo pr. 1/10 1968	6.285.530	kr. 66 ø.
Underskud overført fra årsregnskabet	2.084.901	- 13 -
Saldo pr. 30/9 1969	4.200.629	- 53 -
	<hr/>	
	11.834.510	kr. 52 ø.

Afdeling C (Frederiksborgmuseet).

Indtægt:

Rådighedssum for 1968/69	1.250.000	kr. 00 ø.
Rente af afdelingens krav på fondets formue m. v.	132.348	- 62 -
Indtægter af billet salg og katalogsalg	414.130	- 35 -
Forskellige indtægter	104.498	- 82 -
Tilskud fra afdelingernes dispositionskonto til ombygning af Slotsherrens Hus	500.000	- 00 -
	<hr/>	
	2.400.977	kr. 79 ø.

V

Udgift:

Administration	463.362	kr. 68 ø.
Museets drift	614.826	- 79 -
Samlingerne	246.836	- 33 -
Oplysningsvirksomhed og videnskabeligt arbejde	57.109	- 93 -
Forskellige udgifter	23.350	- 25 -
Ombygning af Slotsherrens Hus samt andre ekstraordinære foranstaltninger	1.111.672	- 19 -
	<hr/>	
	2.517.158	kr. 17 ø.
Underskud (dækket af formuen)	116.180	- 38 -
	<hr/>	
	2.400.977	kr. 79 ø.

Status pr. 30. september 1969.

Aktiver (bortset fra samlingerne):

Krav på fondets formue	1.800.000	kr. 00 ø.
Kassebeholdning	755.646	- 31 -
Diverse debitorer	9.567	- 35 -
Værdipapirer	24.661	- 00 -
Beholdning af kataloger og billedhæfter	231.756	- 47 -
Mellemregningskonti	73.800	- 58 -
	<hr/>	
	2.895.431	kr. 71 ø.
÷ skyldige udgifter	8.844	- 25 -
	<hr/>	
	2.886.587	kr. 46 ø.

Kapitalkonto:

Passiver:

Saldo pr. 1/10 1968	2.964.510	kr. 06 ø.
Forhøjelse af salgspriser for kataloger m.v.	42.625	- 78 -
	<hr/>	
	3.007.135	kr. 84 ø.

Kurstab på obligationer .... 4.368 - 00 -

Underskud fra årsregnskabet 116.180 - 38 - 120.548 kr. 38 ø.

Saldo pr. 30/9 1969 .....

2.886.587 kr. 46 ø.

Dispositionskonto for afdelingerne A, B og C.

Krav på fondets formue pr. 1/10 1968	1.466.289	kr. 74 ø.
Rente af krav på fondets formue	67.980	- 92 -
	<hr/>	
	1.534.270	kr. 66 ø.
Udbetalt til afdeling C	500.000	- 00 -
	<hr/>	
Krav på fondets formue pr. 30/9 1969	1.034.270	kr. 66 ø.

Foranstående regnskab for Carlsbergfondet, hvori indgår et sammendrag af det af statsautoriseret revisor Kaj Nielsen underskrevne regnskab for Carlsberg Bryggerierne, samt foranstående regnskaber for afdelingerne A, B og C og dispositionskonto for disse, er gennemgået og fundet i overensstemmelse med fondets bogføring, som jeg har revideret. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af fondets likvide beholdninger og beholdninger af værdipapirer og har modtaget de af mig begærede oplysninger til bedømmelse af regnskabet, som jeg anser for aflagt i overensstemmelse med lovgivningen og fondets fundats.

København, den 5. maj 1970.

NIELS NOIESEN
statsautoriseret revisor
cand. jur.

VI

Ny Carlsbergfondet.

Fondets indtægt i 1968/69 har udgjort:

Andel i bryggeriernes overskud for 1968/69	5.422.166	kr. 67 ø.
Renteindtægt m. m.	1.766.198	- 31 -
Underskud ved drift af ejendom.....	÷ 43.647	- 49 -
	<u>7.144.717</u>	<u>kr. 49 ø.</u>

Indtægten er anvendt således:

Til administration m. v. er medgået	773.305	kr. 87 ø.
Henlæggelse til grundfondet	1.940.722	- 23 -
Henlæggelse til konto for fundatsmæssige bevillinger.....	4.430.689	- 39 -
	<u>7.144.717</u>	<u>kr. 49 ø.</u>

Bevilget til fundatsmæssige formål i 1968/69:

Kunstindkøb	2.315.556	kr. 21 ø.
Andre fundatsmæssige formål.	1.214.803	- 18 -
	<u>3.530.359</u>	<u>kr. 39 ø.</u>

Status pr. 30. september 1969.**Aktiver:**

Værdipapirer	24.072.475	kr. 53 ø.
Indestående i fast ejendom	900.580	- 85 -
Mellemregning med Carlsbergfondet.....	4.908.928	- 90 -
Kasse- og bankbeholdning	364.587	- 91 -
Diverse debitorer.....	43.051	- 91 -
Forudbetalte udgifter.....	15.995	- 00 -
	<u>30.305.620</u>	<u>kr. 10 ø.</u>

Passiver:

Skyld til Carl og Ottilia Jacobsens descendens	1.733.333	kr. 34 ø.
Mellemregning med Carlsbergs Pensionskasse.....	70.570	- 70 -
Meddelte, endnu ikke udbetalte bevillinger	1.157.999	- 00 -
Konto for fundatsmæssige bevillinger:		
Rådighedssum 1969/70	3.909.493,64	
Fundatsmæssig reserve	<u>1.115.915,40</u>	
	5.025.409	- 04 -
Grundfondet.....	<u>22.318.308</u>	<u>- 02 -</u>
	<u>30.305.620</u>	<u>kr. 10 ø.</u>

Foranstående regnskab for Ny Carlsbergfondet er gennemgået og fundet i overensstemmelse med fondets bogføring, som jeg har revideret. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af fondets likvide beholdninger og beholdninger af værdipapirer og har modtaget de af mig begærede oplysninger til bedømmelsen af regnskabet, som jeg anser for aflagt i overensstemmelse med lovgivningen og fondets fundats.

København, den 6. maj 1970.

NIELS NOIESEN
statsautoriseret revisor
cand. jur.

Almindelige meddelelser

Carlsbergfondets direktion bestod i året 1. oktober 1968 – 30. september 1969 af følgende:

Professor, dr. STIG IUUL, død $28/5$ 1969

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1978), direktionens formand til sin død

Professor, dr. AKSEL TOVBORG JENSEN

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1976)

Professor, dr. FRANZ BLATT

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1972)

Professor, dr. P. BRANDT REHBERG

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1974), fungerende formand for direktionen i tiden $28/5$ – $30/9$ 1969

Professor, dr. ARNE NOE-NYGAARD

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1970)

Carlsberg Laboratoriets bestyrelse bestod i samme tidsrum af følgende:

Professor, dr. P. BRANDT REHBERG

Professor, dr. ARNE NOE-NYGAARD

Professor, dr. AKSEL TOVBORG JENSEN, bestyrelsens formand

Som tilforordnede:

Professor ved Københavns Tandlægehøjskole, dr. E. HOFF-JØRGENSEN

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1970)

Direktør ved Carlsberg Bryggerierne, cand. pharm. K. GEORG SØRENSEN

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1970)

Bestyrelsen for Det nationalhistoriske Museum bestod i samme tidsrum af følgende:

Kammerherre G. BARDENFLETH, bestyrelsens formand

Rigsantikvar, dr. P. V. GLOB

Professor, dr. STIG IUUL, indtil $28/5$ 1969

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1978)

Efter indstilling fra Carlsbergfondets direktion godkendte Videnskabernes Selskab, at professor, dr. FRANZ BLATT efter professor, dr. STIG IUUL's død fungerede som medlem af museumsbestyrelsen for resten af beretningsåret.

VIII

Ny Carlsbergfondets direktion bestod i samme tidsrum af følgende:

Direktør JØRGEN STHYR, direktionens formand

(valgt for tiden indtil 30/9 1972)

Professor ELSE KAI SASS

(valgt for tiden indtil 30/9 1977)

Direktør, dr. TORBEN HOLCK COLDING

(valgt for tiden indtil 30/9 1982)

Direktør K. SKAT-RØRDAM, der blev ansat som direktør ved Carlsberg Bryggerierne den 1. oktober 1947 og var bryggeriernes administrerende direktør i tiden 1. august 1953 – 29. februar 1956, afgik ved døden den 7. august 1969. Direktør SKAT-RØRDAM var fra den 1. september 1953 og indtil sin død medlem af bestyrelsen for Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen.

I direktionen for Carlsbergfondet, den 19. juni 1970.

FRANZ BLATT

P. BRANDT REHBERG

ARNE NOE-NYGAARD

AKSEL TOVBORG JENSEN

NIELS PETRI.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1969–JUNI 1970

Oversigt.

	kr. ø.
Oversigt over Selskabets Virksomhed, juni 1968–maj 1969. Med 4 portrætter. Résumé en français. 1969.....	40.–

Historisk-filosofiske Meddelelser.

BIND 44:

2. KOTWAL, FIROZE M. P.: The Supplementary Texts to the Šāyest nē-šāyest. 1969.....	60.–
3. ALPERS, KLAUS: Bericht über Stand und Methode der Ausgabe des Etymologicum Genuinum. (Mit einer Ausgabe des Buchstaben Λ). 1969.....	25.–
4. FAVRHOLDT, DAVID: Bevidsthedsproblemet i Harald Høffdings filosofi. 1969.....	8.–

Historisk-filosofiske Skrifter.

BIND 5:

1. RIIS, P. J.: Sūkās. I. The North-East Sanctuary and the First Settling of Greeks in Syria and Palestine. 1970.....	100.–
2. MORTENSEN, PEDER: Tell Shimshara. The Hassuna Period. With an Introduction by HARALD INGHOLT and Contributions by ANNE-TINNE and MOGENS LØNBORG FRIIS, COLIN RENFREW, HENRIK TAUBER and others. 1970.....	80.–

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 37:

6. BERG, CHRISTIAN: Corps convexes et potentiels sphériques. 1969.....	40.–
7. TJØM, P. O., and ELBEK, B.: A Study of Energy Levels in Odd-Mass Erbium Nuclei by Means of (d, p) and (d, t) Reactions. 1969.....	20.–

	kr. ø.
8. BAK, BØRGE; LED, JENS JØRGEN, and PEDERSEN, ERIK JONAS: Reversible Chemical Changes of Polypeptides in CF_3COOH as seen by Nuclear Magnetic Resonance Spectra. 1969.....	6.-
9. JOHNSON, RUNE: On Phonons in Simple Metals. I. 1970...	20.-
10. JOHNSON, RUNE: An Examination of some Structure in the Phonon Dispersion Curves for Aluminium. 1970.....	8.-
11. BREVIK, I.: Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 1. Minkowski's Tensor. 1970.....	28.-
12. GROTDAL, T., NYBØ, K. and ELBEK, B.: A Study of Energy Levels in Odd-Mass Dysprosium Nuclei by Means of (d, p) and (d, f) Reactions. 1970.....	22.-
13. BREVIK, I.: Electromagnetic Energy-Momentum Tensor within Material Media. 2. Discussion of Various Tensor Forms. 1970.....	38.-

Biologiske Skrifter.

BIND 16:

4. CHRISTENSEN, TYGE: Vaucheria Collections from Vaucher's Region. 1969.....	18.-
5. JESPERSEN, ÅSE: On the Male Urogenital Organs of <i>Neoceratodus forsteri</i> . 1969.....	12.-

BIND 17:

1. DEGERBØL, MAGNUS, and FREDSKILD, BENT: The Urus (<i>Bos primigenius</i> Bojanus) and Neolithic Domesticated Cattle (<i>Bos taurus domesticus</i> Linné) in Denmark. With a Revision of <i>Bos</i> -Remains from the Kitchen Middens. Zoological and Palynological Investigations. 1970.....	160.-
2. HANSEN, HANS JØRGEN: Electron-Microscopical Studies on the Ultrastructures of some Perforate Calcitic Radiate and Granulate Foraminifera. 1970.....	32.-

Særskilt udgivne arbejder:

FENNE, TÖNNIES: Tönnies Fenne's Low German Manual of Spoken Russian, Pskov 1607. Volume II. Transliteration and Translation. Edited by L. L. HAMMERICH and ROMAN JAKOBSON, with the Assistance of KAREN BENTE GOUDSMIT, ELISABETH VAN SCHOONEVELD, and † ADOLF STENDER-PETERSEN. 1970. Bound.....	100.-
---	-------